

1. sz. melléklet

**A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát
segítő eszközök és felszerelések jegyzéke**

Tanulásban akadályozottak általános iskolája

Magyar nyelvtan és irodalom

Alsó tagozat

/osztályonként/

Írásvetítő,

Cd lejátszós magnetofon

Kétoldalas falitábla:

Írott kisbetűk – nyomtatott nagybetűk

Írott nagybetűk – nyomtatott kisbetűk

Nyelvtan és helyesírás falitábla:

Magánhangzók, mássalhangzók

Szótagolás

Szótő és toldalék I-II.

Mondatfajták a beszélő szándéka szerint

A magánhangzók időtartama /o-ó, ö-ő/

A magánhangzók időtartama /u-ú, ü-ű

A magánhangzók időtartama /i-í/

A mássalhangzók időtartama

J-Ly megkülönböztetéséhez

Magyar irodalomtörténeti térkép

Írói arcképsorozat

Tanítói betűkártyák

Tanítói szótagkártyák

Betűsín

Falitérkép a beszédfejlesztéshez

Kép- és szókártya gyűjtemény az olvasás fejlesztéséhez

Kép- és szókártya gyűjtemény a helyesírás fejlesztéséhez

Falitáblák a szófajok tanításához

Felső tagozat

Irodalmi művek, lexikonok:

Új magyar irodalmi lexikon 1-3 kötet

Magyar értelmező kéziszótár

Új magyar lexikon

Kislexikon

Idegen szavak szótára

O. Nagy Gábor: Szólások és közmondások

Illyés Gyula: 77 magyar népmese

Varga Domokos: Ritka szép magyar népmesék

Arany László: Magyar népmesék

Benedek Elek: Magyar népmesék

Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön

Andersen legszebb meséi

Székely népmesék

Lengyel Dénes: Régi magyar mondák

Fekete István: Tüskevár

Lipták Gábor: Kinizsi Pál

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Móra Ferenc: Rab ember fiai
Móra Ferenc: Dióbél királyfi
Defoe: Robinson Crusoe
Kipling: A dzsungel könyve
Jack London: A vadon szava
Cooper: Vadölő
Molnár Ferenc: Pál utcai fiúk
Mikszáth Kálmán: Jó palócok, Tóth atyafiak
Móricz Zsigmond: életem regénye
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Mándy Iván: Csutak és a szürke ló
József Jolán: A város peremén
Kósa-Szemerkenyi: Apáról fiúra

Egri József festészete /album/
Kovács Margit album
Impresszionisták album
Magyar festészet a XX. században
Szőnyi István album
M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek
A magyar Nemzeti Múzeum /album/
A művészet története: Századvég századelő
Hatvany-Gink: beszélő házak és tájak
Magyar népművészet /album/
Magyarország művészeti emlékei
D. Piper: A művészet élvezete
Verseskötetek:
Petőfi Sándor összes versei
Arany János összes versei
József Attila összes versei
Vörösmarty Mihály összes versei
Ady Endre összes versei
Radnóti Miklós összes versei
A Nyugat költői
Weöres Sándor összes versei
Juhász Gyula összes versei
Kosztolányi Dezső összes versei
Kosztolányi Dezső: Novellák
Babits Mihály összes versei
Tóth Árpád összes versei
Szabó Lőrinc összes versei
Váci Mihály: Összegyűjtött művei
Csokonai Mihály: Lilla
Balassi Bálint és a XVI. sz. költői I-II.
Kölcsey Ferenc összes versei
Nagy László: Válogatott versek
Így éltek ... /költők, írók teljes sorozat/
Írók arcképcsarnoka
Költők arcképcsarnoka

Falitóblák:

A hangok

A mondat

A mondat részei

Szófajok

Zeneművek:

Verdi Requiem

Csajkovszkij: VI. szimfónia

Dvorák: Új világ szimfónia

Vivaldi: 4 évszak

Debussy: Tenger

Kodály: Háry János

Kodály: Székelyfonó

Kacsóh Pongrác: János vitéz

Népdalgyűjtemény

Videotár:

A magyar irodalom képes története /teljes/

Mesefilmek

La Fontaine meséi I-III.

Népmese sorozat:

Magyar népmesék

Ifjúsági filmek:

Dickens: Twist Olivér

Dickens : Karácsonyi ének

M. Twain: Koldus és királyfi

Verne Gyula összes műve

Örsi Ferenc: Tenkes kapitánya

Fekete István: Koppányi aga testamentuma

Mikszáth Kálmán: Névtelen vár

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai

Jókai Mór: A fekete gyémántok

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Matematika

Írásvetítő, fólia, toll

1m²-es fal szögestábla

30 db mágnes

16 db azonos típusú kalkulátor

Szó-és számkártyák

Logikai készlet

Térképek úthálózatok

Helyiérték táblázatok

Számegyenes

Milliméterpapír

Szorókártyák

Szám-és jelkártyakészlet

Törtmodellek

Úrlapok

Minimat készlet

Abakusz

100 db-os számtábla

Applikációs képek
Dobókocka /többfajta/
Színes golyók, fakockák
Fa-és útdiagram
20 db 5x6 cm-es tükör
Sík-és térmértani modellezőkészlet
Gömbkészlet
Kör és körlap részeit szemléltető eszköz
Különböző nagyságú és formájú háromszögek papírból
Testhálók papírlapból
Babilon építőjáték
Hosszúság méréséhez: mérőszalag, méterrúd, vonalzó,
szétszedhető méterrúd
Tömeg méréséhez: több fajta mérleg, súlykészlet, mérhető
anyagok
Ürmérték méréséhez: mérőedények, poharak
Idő méréséhez: óra, demonstrációs falióra, stopper,
Negatív számok megismeréséhez: hőmérő, játékpénz, adósságot
szemléltető tab.
Terület méréséhez: m²-es rács, alaprajzok, négyzetrácsos lapok,
milliméter lapok
Térfogat méréséhez: mm³, cm³, dm³, m³,
Menetrendek, műsorfüzetek,
Térképek, térkép vázlatok,
Testek modelljei, átlátszó modellek
Testhálók papírból
Egységkockák testek építéséhez
Táblai eszközök:
3 különböző fajtájú vonalzó, szögmérő, körző
Falitáblák:
Idő szemléltetéséhez, oktatásához
Tömeg mennyiségeinek oktatásához
Ürmértékek mennyiségeinek oktatásához
Hosszúság mennyiségeinek oktatásához
Körlap és kör részeit szemléltető tabló
Terület mértékegységeinek oktatásához
Szorzótábla fali
Római számok

Informatika

tantermenként 16 tanuló oktatásához
8 db Pentium II-es számítógép (HDD 4,3 GB; FDD1,44; CD
ROM; egér+pad;
billentyűzet; hangkártya; hangfal; LAN kártya; vezetékek)
1 db szerver számítógép
2 db nyomtató hálózati elosztóval, vezetékek (BJC 1000 vagy
BJC 2000)

1 db CD író
1 db Scanner
2 db 56 kbps-os modem, Internet elérhetőséggel

16 db kalkulátor

Szoftverek:

9 gépre jogtiszta Win 95 vagy 98, Office 97 vagy 2000

9 gépre ARJ vagy RAR vagy ZIP tömörítő program

9 gépre Víruskereső program

Bútorok:

8 db tanuló számítógépasztal kiépített hálózattal

1 db tanári számítógépasztal kiépített hálózattal

Vizuáltábla

Oktatóprogramok:

CD használatát bemutató program

Billentyűzet kezelését bemutató program

Kódolást bemutató program

Az operációs rendszer főbb funkcióit bemutató program

Kiadványszerkesztő program

Tankönyvhöz kapcsolódó kiberkönyv

Multimédiás segédanyag

CD lexikonok, informatikai szótárak

Tankönyv:

Fogyatékos gyermekeknek összeállított tankönyv

Szakkönyv:

Számítástechnikai szakkönyvek /World, Exel/

Lexikonok, szótárak

Legalább 1 fajta folyóirat

Falítáblák:

Üzemeltetést bemutató

Egészség- és balesetvédelmi előírást bemutató

Ismeretszerzésre alkalmas /választott tankönyvhöz/

Információ megjelenési formáit szemléltető

Algoritmust szemléltető

Számítógép belső /hardver/ eszközeit bemutató

Fólia:

Számológépes műveleteket bemutató fóliasorozat

Informatikai alapfogalmak szemléltetésére alkalmas fóliasorozat

Videofilmek:

Számítógép kezelését bemutató film

Programok működését bemutató film

Technika, életvitel, kézimunka

Berendezések:

Műhelyasztalok kiépített hálózati aljzatokkal

Gáztűzhely

Sütő

Mosogató vízcsapokkal

Mosógép

Tálalóasztal

Vasaló

Bemutatószekrény

Audio eszközök:

Írásvetítő

Magnetofon

Diapozitív vetítőgép

Szakkönyvek:

Barkácskönyvek /fa-, fém-, papírmunkákat oktató könyv/

Szövést, fonást, nemezést, batikolást oktató könyv

Szakácskönyv

Vendéglátást bemutató szakkönyv

Házimunkák kézikönyve

Házkörüli munkák kézikönyve

Kertészeti szakkönyv

Egészségügyi és elsősegélynyújtó szakkönyv

Videokazetták:

Közlekedési oktatófilm

Magyar tudósok, feltalálók életét és munkásságát bemutató

Textilkészítésről szóló

Szövést, hurkolást, fonást, nemezést, batikolást bemutató

Balesetvédelmet oktató

Gépek:

Fúrógépek /álló fúrógép, kézi fúrógép/

Forrasztópákák

3 db kerékpár

Varrógép

Szövőszék, szövőkeret

Barkácsgépek

Trafó

Transzparenszek, fóliasorozatok:

Családház tervezéséhez

Vízhálózat tervezéséhez

Közlekedést szemléltető

Elsősegélynyújtást bemutató

Egészségvédelmi

Anyag átalakítást, feldolgozást szemléltető fóliasorozat

Műszaki ábrázolást szemléltető fóliasorozat

A választott tankönyv megértését segítő fóliasorozat

Szerelőkészlet:

Alsó tagozatos szerelőkészlet

6-7-8. osztályos technika szerelőkészlet

Elektrotechnikai szerelőkészlet

Robotok

Modellek

Kézi szerszámok tanulónként:

olló, tolómérő, mérőeszközök, derékszög, csavarhúzó, szlőjd kés,

fonálfűrész, fafűrész, fémfűrész, ecsetek, kalapács (gumi, fa,

fém), fogók (harapó, csípő, oldalt csípő, kombinált, kerekcsőrű),

satu, szorítók, szegecselő szerszámok

Közlekedési ismeretek tanításához:

tereasztal, közlekedési szőnyeg, modellek, tereptárgyak,

közlekedési játékok

Kertészeti ismeretek tanításához:

ásó, kapa, gereblye, lapát, söprű, locsolókanna, locsolócső,

palántázó ládák, kosarak

Tanári rajz és mérőeszközök

Konyhai ismeretek és vendéglátás tanításához:

Robotgépek
Tálalóedények
Főzőedények
Abrosz
Evőeszközök
Tisztálkodási eszközök
Vasaló
Törlőruha
Poharak
Asztali dekorációk
Munkaanyag évenkénti pótlással:
Gyurma, csiszolóvászon, faanyag, tükör, fémlapok, műanyag,
fűrészalak, ón, zsinor, ragasztók különböző munkákhoz, szegek,
szegecsek, dróthuzalok, dróthuzalok, szigetelőszalag, hurkapálca,
kartonok, színes lapok, fonalak, filcek, tű, cérna, gyöngyök,
papírszalvéta

Ének-zene

Alsó tagozat

Audioeszközök:

CD lejátszós rádió-magnetofon,

Lemezjátszó

Ütőhangszerek:

Dob

Cintányér

Ütőfa

Triangulum

Xilofonok

Hanghordozók:

Óvodai gyermekdalok hangkazettán vagy videón

Táncházi zene gyermekeknek hangkazettán vagy videón

Zenes vers feldolgozások gyermekeknek

Kulcs a muzsikához, Muzsikáló évezredek osztályonként

Bartók, Kodály, Bárdos Lajos népzenei ihletésű művei CD-n

Népzene CD-n

Jeles napok CD-n

Szemléltetők:

Zenei ötvonalas tábla (filc)

Magyar zeneszerzők arcképcsarnoka

Filc kottakirakó tanulónként

Felső tagozat

Tanulói segédletek:

Kodály: 333 olvasó gyakorlat

Kis emberek dalai

Népdalok

Nevelői segédletek:

Módszertani kiadványok

Iskolai dalgyűjtemény kötetei

Auditív információhordozók:

Hanglemezsorozat az általános iskola 1-8. osztálya számára
Kazettasorozat az általános iskola 1-8. osztálya számára
Kazettasorozat a zenehallgatás törzsanyagának bemutatására
Magyar Népzene I-II. kazettasorozat
„Hang-játék” sorozat (kazetta)
Manipulációs eszközök:
Dallamkirakó (posztó)
Nevelői demonstrációs eszközök Mágneses kottakirakó
Ritmuskártyák
Egyéb eszközök:
Dob
Fémháromszög
Réztányér
Furulya
Metallofon
hangvilla
Zongora

Ember és környezete

Alsó tagozat

Szabvány mérőeszközök
Óra
Hőmérő (külső, belső)
Egyszerű mikroszkóp
Videofilmek (természetről, állatokról)
Képek (zöldségeskert növényei, virágok, házi és vadon élő
állatok, madarak,
emberek világa, családi és iskolai események)
Kártyák
Tükör
Tankonyha és felszerelése
Lexikonok, enciklopédiák
Térkép, földgömb
Öltöztethető baba és ruhák
Érzékelő játékok /tapintás, hallás, látás/
Képösszerakó /puzzle/
Makettek
Alapanyagok, eszközök /karton, olló, ragasztó, rajzlap/
Környezetismereti doboz minden gyermek számára

Környezetismeret

5. osztály

Nyomtatott taneszközök:
Bölcs bagoly sorozat
Búvár zsebkönyvek
Nézz körül!
A mi világunk
Magyarország (útikönyv)
Utazz velünk!
Új magyar lexikon
Nevelői segédletek:

Szakkönyvek
Kézikönyvek
Folyóiratok
Módszertani folyóiratok
Környezetvédelmi írások
Történelmi kiadványok
Adatok, cikkek a lakóhelyről

Nyomtatott grafikai eszközök:
közúti közlekedési táblák
fali képsorozatok
Auditív információhordozók:
Állatok hangja kazettán
Közlekedési eszközök hangjai kazettán
Vizuális, audiovizuális információhordozók:
diapozitívek, diafilmek
természetfilm kazetták
környezetvédelmi kazetták
biológia fóliaszorozat,
földrajz fóliaszorozat
Tanulókísérleti eszközök:
Környezetismereti doboz
Homokasztal
Földgömb
Térkép
Nevelői demonstrációs eszközök
Mérőeszközök

Rajz és vizuális kultúra

CD lejátszós rádiós-magnetofon
Lemezjátszó
Írásvetítő, fólia, toll
Keretes diavetítő
Meselemezek, CD-k,
Zenei lemezek, CD-k
Diapozitívek műalkotásokról /épületekről, képzőművészeti alkotásokról,
Rembrandt diasorozat
Képek fotók /paraszti életformákról, ipari műhelyekről, irodákról, könyvtárakról/
Poszterek
Szakkönyvek, albumok:
Schaár Erzsébet kislasztikái
Kovács Margit kerámiái
Breughel: Gyermekjátékok
Vankóné Dudás Juli
Domanovszky: A magyar nép díszítőművészete
Domanovszky: A kerámiaművészet története
Paál László album
Cezanne album

Indonézia művészete

Abonyi Montágh Imre Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Ovoda és Általános Iskola
2740 Abony, Bicskei u. 2.

XIX. századi magyar festészeti albumok
Bálint Endre montázsok
Karácsonyi népszokások
20 db rajztábla
Rajzgömb
Munkaanyagok évenkénti pótlással:
Kartonok, fotókarton
Tempera, vízfesték
Ecsetek, ollók
Színesceruzák, filctollak, rajzszén
Zsírkréta, gyurma
Ragasztó
20 db olló
Gyöngyök, szalagok, színeslapok, fűzőlapok

Testnevelés

8 db bordásfal
8 db bordásfalra szerelhető függőállvány
3 db 4 m-es tornapad
3 db 4 m-es szivacs szőnyeg
8 db zámoly
2 db 4 részes ugrószekrény
2 db dobbantó
2 db 4 m-es mászókötel
2 db 4 m-es mászórúd
1 pár gyűrű
2 db magasugróállvány
2 db magasugróléc
6 db gátfutó állvány
2 db stopper
10-10 db 1 és 2 kg-os medicinlabda
20 db maroklabda
2 db kosárlabda-palánk
16 db kosárlabda
20 db gumikötél
20 db ugrókötel
15 db műa. karika
10-10 pár 1 és 2 kg-os kéziszúlyzó
15 db kézilabda
8 db gördeszka
10 pár tollaslabdaütő, labda
1 db röplabda
2 db futball
1 db pumpa

1 db 20 m-es mérőszalag
1 db tornász gerenda
Habilitációs foglalkozásokhoz:
szobabicikli, lovaglópad, erőgép, taposógép, 10 db bokaspirál,
lábmasszázs eszköz

Földrajz

Berendezések:

Videó

Televízió

Diapozitív vetítógép

Episzkóp

Vetítívászon

Transzparens sorozatok:

Európán kívüli földrészek

Magyarország

Európa és a FÁK országai

Dia-sorozatok:

6-7-8. osztály számára

10 db tanulói földgömb

1 db tanári földgömb

1 db földgömb, amely a föld kialakulását szemlélteti

Videokazetták:

Az egyes földrészekkel kapcsolatos videokazetták /növény és állatvilág, éghajlat, természeti adottságok/

Mesél a térkép

Magyarország tájai

Természetformáló erők

Kontinensek keletkezése

Szakkönyvek:

Világatlasz, Gazdasági világatlasz

Képes földrajzi sorozat 3 példányban

Világ fővárosai

Apáczai Kiadó idevonatkozó kiadványai

Képsorozatok:

Nagy földrajzi felfedezők arcképcsarnoka

Térképek:

6 db Magyarország domborzata és vizei

6 db Magyarország közigazgatási térképe

2 db Európa domborzata és vizei

2 db Európa országai

2-2 db Európa részei /Dél-Európa, Észak-Európa, Közép-Európa,

Kelet-Európa/

3 db Föld felszíne

3 db Föld országai

2 db Ázsia felszíne

2 db Ázsia országai

Amerika domborzata /Észak- és Közép-Amerika/

Ausztrália domborzata és vizei

Afrika domborzata és vizei

Topográfiai készség fejlesztésére alkalmas elektromos eszköz.

Tér, idő struktúra, vizuális szemléltetésére alkalmas egyénre

szabott vizuális tárgy és információhordozó.

2 db tanári ásványgyűjtemény

9 db tanulói ásványgyűjtemény

Felszíni formákat demonstráló makettek, terepasztal

Történelem

Keretes diavetítő

Episzkóp

Írásvetítő, fólia, toll

Magnetofon

Időszalag

Képsorozatok:

1848-49-es honvédtábornokok

Magyar királyok arcképcsarnoka

Nagy földrajzi felfedezők arcképcsarnoka

Híres váraink

Az első felelős Magyar minisztérium

Történelmi fogalomtár

Társadalmi helyzetgyakorlatok megjelenítésére alkalmas eszköz.

A történelmi távlatokban való gondolkodást segítő demonstrációs eszköz.

Topográfiai készség fejlesztésére alkalmas elektromos eszköz.

Tér, idő struktúra vizuális szemléltetésére alkalmas egyénre

szabott vizuális tárgy és információhordozó.

Fóliasorozat:

5-6-7-8. osztály számára.

Diapozitív sorozat 5-6-7-8. osztály számára.

10 db tanulói földgömb

1 db tanári földgömb

2 db vetítövászon

1 db térképállvány

Taneszközök:

10 db dianézó

Szépművészeti Múzeum gyűjteménye CD-n

Memóriajáték művészetekkel

Eseménytörténeti faliképek

Térképek:

Az ókori keleti birodalmak

Az ókori Görögország

Római birodalom

Bibliai országok

Magyarország ezeréves története a honfoglalástól – napjainkig

Magyarország áttekinthető története időegyenessel a honfoglalástól – napjainkig

Nagy földrajzi felfedezések és gyarmatosítások (XV-XVIII. század)

Egyiptom és Mezopotámia

Európa a népvándorlások idején (III-VI. század)

Magyar nép vándorlása és a honfoglalás

Magyarország a XII. században

Magyarország a XV-XVI. században

Magyarország a Hunyadiak és a Jagellók korában

Függetlenségi harcok (Magyarország a XVII. században)

Forradalom és szabadságharc (1848)

Osztrák-Magyar Monarchia

Magyarország közigazgatása és területgyarapítása (1938-1941)

Európa 1945-1989-ig
Európa 1989-1999-ig
Trianoni béke következményei
Magyarország a XVIII. században
I. Világháború
II. Világháború
Föld országai
Európa országai
Videofilmek

Természeti ismeretek

Berendezések:
Televízió
Videó
Diapozitív vetítógép
Írásvetítő
Episzkóp
Vetítővászon, állvány

5-6. osztály

Borszeszégő
Hőmérő
/külső, belső/
Iránytű
Mágnes
Optikai
készlet
/tanári/
Optikai
készlet
/tanulói/

Térképek:
Magyarország domborzata és vizei
Magyarország természetvédelmi térképe
Magyarország vaktérképe
Falitablók:
Házisertés
Szarvasmarha
Ló
Szárnyasok /kacsa, liba, tyúk/
Gyomnövények
Fehér gólya
Mezei nyúl
Fürge gyík
Halak
A víz körforgása
Gombák
A lombos erdő
Vadon élő állatok
Makettek:
Virág részeinek szemléltetésére szolgáló makett
Cserebogár fejlődése
Káposztalepke fejlődése
Folyamirák
Béka fejlődése
Szarvasbogár fejlődése
Preparátumok:
Tökésréce
Széncinege
Fakopács
Erdei fülesbagoly
Róka
Erdei egér
Szakkönyvek:
Varázslatos világ
Pénzes Bethem: A közeli tengerek élővilága
Búvár zsebkönyvek: Tengeri állatok
D. Altenborough: Az első édenkert
Charlie Bood: A természet csodái sorozat

Steve Polloch-Peter Wingham: Az állatvilág
Balogh J.: Haldokló őserdő nyomában
Csodálatos világunk sorozat – Az élővilág
Gyógynövények
7-8. osztály
Falitablók:
Esőerdő növényei
Bögőmajom, majmok
Jaguár vagy ragadozó állatok az esőerdőben
Kígyók
Szavanna növényei
Lombhullató erdő növényei
Tülevelű erdő növényei

Izmok

A vérkeringés /vérkörök/

A kiválasztás szervrendszere

Az ivarszervek /férfi és női nemi szervek/

Idegrendszer

Makettek:

Fül makett

Szem makett

Orr makett

Szív makett

Fog makett

Emberi torzó

Emberi csontváz

Bőr szerkezete

Szövetek szerkezete

Sejt /növényi, állati, emberi/

Biológiához eszközök:

Mikroszkóp

Tárgy és fedőlemez

Szike

Fizika

7-8. osztály

Körmozgást, rezgőmozgást szemléltető eszközök

Rugós erőmérő

Hőmérő /külső, belső/

Borszeszégő

Főzőpohár

Kis és nagy lombik

Keverőpálca

Üveglap

Ék, lejtő

Csiga, csigasor

Egy és kétkarú emelő

Egyszerű gép

Nyomásmérő eszközök

Üvegcád

Fékberendezés makett

Közlekedőedények

Súlysorozat

Kémia

7-8. osztály

Vízbontó készülék

Periódusos-rendszer tabló

Kémcső

Kémcső állvány

Kémcső fogó

Kémiai készlet tanári

Kémiai készlet tanulói

Borszeszégő
Főzőállvány
Mérőhenger
Kémiai demonstrációs készlet tanári
Kémiai demonstrációs készlet tanulói
Üvegtölcsér
Anyagok:
Vas
Alumínium
Nátrium
Kénlap
Kalcium
Ólom
Réz
Higany
Lúgok /nátronlúg/
Savak /sósav, kénsav/
Szén, orvosi szén
Grafit

Óvoda

Anyanyelv

- nagyméretű tükör (testséma fejlesztéshez)
- mágneses írotábla
- szemléltető kártyák és táblaképek (emberek, állatok, növények, közlekedés)
- 10 db mesekönyv (db-onként 3-3 példány) pl. leporellók
- oktatókönyvek szemléltetéshez és szöveggyűjtemények
- Első pillantásra 1.2.3.4. (képeskönyv kicsinyeknek színek, formák, méretek, évszakok)
- Bújj, bújj, zöldág
- Jár a baba, jár
- Első mondókáim, altatóim, daloskái, versikéim (1.2.3. sorozat)
- Hóc, hóc, katona
- Cinege, cinege, kismadár
- Ünnepsoroló
- Mozdulj rá! (mozgással kísért vers- és szöveggyűjt.)

- diafilmek (5-10 db) + diavetítő és vászon
- hangkazetta: Világunk hangjai 1.-2. (hallásfejlesztés; környezetism.)
- bábok: Állatbábok (10-20 db) hangfejlesztéshez, emberbábok (5-10 db), fejbábok dramatizáláshoz
- magyar nyelvű Ravensburger játékok a témakörök elmélyítéséhez (5-10 db) (pl.: Ügyes boci, Lottino, Ellentétpárok, Évszak lottó, Prima 2., Prima 3., stb.).
- társasjáték: Keresd a helyét! (környezetismeret óvodásoknak, ismerkedés a tárgyakkal).

Mozgásfejlesztés

- kombinált, variálható tornapad-rendszer (fa)
- 2 db tornapad
- 4 db zsámoly
- bordásfal
- terápiás létra
- lépegető tábla
- billenő deszka
- Body-roll készlet (hengerek)
- trambulín
- hinták (szobahinta, hintaló, libikóka)
- Bobath-labdák (2 gyerek, 1 felnőtt méret)
- WESCO szivacs modul elemek
- szivacs szőnyeg

kéziszerke, eszközök:

gyermekenként 1-1 db tornapálca, tornakarika, kis és nagy labda, ugrókötel, babzsák.

TSMT-hez

- WESCO 3. sz. mozgásfejlesztő készlet
- 2 db gördeszka
- IKEA vászonhenger
- Ayres t. eszközeiből a billenő rácshinta és a
- Frostig t. eszközeiből a tenyérformák (1 cs.)
- Ktk 2 db

Szem-kéz koord. fejlesztéshez

- gyermekkosár gyűrű (v. állvány) + 1 gyerm. kosárlabda
- hablabda ütőkkel

- 2 db roller
- triciklik (2-3 db)
- 1 „taposó” motor
- 2 szánkó (1 „háttámlás”)
- Udvaron: mászóka, csúszda, hinta, libikóka.

Zenei nevelés alapjai

hangszerek, ritmusjátékok

- kisdob 2 db
- csörgődob 1 db
- cintányér 1 db
- triangulum 1 db
- metalofon 1 db
- xilofon 1 db
- kasztanyetta 1 db
- sípok 1-2 db, csengettyűk 2-3 db
- furulya 1 db

Hangkazetták + lejátszó (és felvevő magnó)

- Ének-zene az óvodában
- Regélő
- Kaláka és Halász J. kazettáiból 2-3 db
- üres kazetta 2-3 db

Játékra nevelés

- Szerepjátékhoz: babaszoba, asztal, szék-fotel, kanapé, babaágy v. bölcső + ágynemű

babakonyha: szekrény, tűzhely, mosogató, főző- és tálalóedényekkel (4 alapszínben).

babázáshoz: gyermekenként 1-1 baba ruhákkal; mély- és sport babakocsi, babakád, játékbili, stb...

funkciógyakorló játékokhoz: takarítókészlet (esetleg j.porszívó), mosógép, csipeszek, vasalóállvány + vasalók 1-2 db, játéktelefon, szerszámkészlet.

orvosos játék: köpeny + orvosi táska

fodrász játék: kistükör + fodrászkellékek

boltozós játék: pult v. polc, lehetőleg term. anyagból készült kosarakkal, tárolókkal, mérleg, bevásárló kosár, szatyor, játékpénz, játék termékek, dob. áruk, stb.

- „térkép” (autós) szőnyeg + kisautókkal (kb. 10 db)

- húzható, tologatható járművek: óriásdömpfer, tili-toli autók, kisvonat, mentő, tűzoltó, repülő stb.

- építő játékok (kb. 10 féle)

- Dupló és Legó

- fakockák (kicsi és nagy, fehér és színes is)

- óriás műanyag kockák

- Gabi építő 1.2.3.

- Super Vario építő
- Fantázia baby-építő
- Babylon
- korongépítő (kicsi és óriás)
- Ezer játék (fűzhető)
- Virág-építő (egymásba fűzhető)
- Pötyi-építő j.

fejlesztő játékok:

- Montessori torony, toronyépítő hordók, kockák(üresek)
- hordójáték
- hengeres dugóstábla
- Gyermekház
- Fisher-prize tábla
- Színező könyv
- Figurás formatáblák (5-10 db)

társasjátékok:

- Óriás (hab-tapi) Ki nevet a végén
- memória játékok
- dominó játékok
- Képes lottó óvodásoknak
- játékkártyák (2-3 db) pl.: Fekete P.; Bohócok; Cirkusz

szem-kéz koordinációt fejlesztő játékok

- halász – játékok (mágneses is) 1-2 fajta
- „Kalapálás” tábla játékok (pl. „dühöngő”)
- kugli
- óriás fagolyók, gyöngyfűző készlet
- karikadobáló

tépőzáras textilfigurák (állatok, emberek)

- plüssállatok
- műa. állatok (fajtánként 2-3 db)
- néhány gumiállat

Udvarra

- homokozó készletek: ásó, gereblye, talicska, locsolókanna, homokozó

vödör, kislapát, öntőformák.

Önkiszolgálás fejlesztéséhez

- mosdó elé IKEA- zsámoly
- gyermekeknek fürdőszobapolc az eszközök tárolásához (fésű, fogmosókészlet, törölközők)
- szennyestartó vödör (lecsukható)
- szappantartó

Étkezéseknél:

- szalvétatartók, terítők minden asztalra, kenyérkosarak, kancsók

- edénykészlet porcelánból (mély-, lapos-, kistányér)
- porcelán bögre, üveg pohár
- gyermek evőeszközkészlet (kanál, villa, kés)
- naposkötény
- tálalóedények

Higiénés szokások kialakításához

- papírzsebkendő tartó – (falra szerelhető)
- papírkosár
- bilik, WC ülőke – betét

Vízuomotoros koordináció

- gyurmák
- festéshez: ujjfesték, tempera, vízfesték, vastag és vékony ecsetek, szivacsok, 1 db nyomóhenger
- rajzoláshoz – színezéshez grafitok, színes ceruzák, postairónok, filctollak, kréták, zsírkréták
- papírmunkához: 2 olló + 1 balkezes olló, 1 terápiás olló, színes kartonok, krepp-papírok, hajtogató lapok, csomagolópapírok, rajzlapok, írólapok, színes lapok készlete, ragasztók.

ábrázoláshoz: nyomdák (2-3 féle)

mozaik játékok: színes pálcikák, korongok, rudak

grafopercepció fejlesztéshez

- fatábla különféle kivágott vonallal
- „fűzőcske” játékok
- különböző „rajzolás” játékok (letörölhető, újraírható) 2-3 féle
- játéktábla krétákkal, tollakkal

Logopédiai fejlesztéshez

- logopédiai tükör

Logopédia kiadó GMK-tól:

- Társasjáték sz-z-c, s-zs-cs hang gyakorlásához
- Társasjáték r-l hang gyakorlásához
- Mondd meg, mutasd meg (beszédfejlesztő játék)
- Képanyag a megkésett, akadályozott beszéd- és nyelvi fejlesztéshez
- Kifestő füzetek a .....hangok gyakorlásához

Képes beszédlottó: (kódszám: 415250029)

- fúvójátékok: lufik, buborékfúvók, anyósnyelv, sípok, Popely-pípa, stb.
- szívószálak, ping-pong labdák

Egyéni fejlesztéshez

korai fejlesztéshez:

csörgő, tüskelabda, gödröslabda, hangadó játékok (csörgő, zenélő, csilingelő), borotvahab + hozzávaló ecset, textil babák, kockápterápiás Montessori-szett (spec. fűzést, gombolást, patentolást és kötést tanító)

érzékelést – észlelést fejlesztő játékok

- Találd meg a párját 1.-2. (érzékelő játék)
- különböző anyagból készült talpformák, babzsákok
- tapintást fejlesztő fa- műa.- textil játékok (2-3 féle)

kognitív fejlesztéshez

- Betű-szó-kép (fejlesztő játék) sorozat, 1-7 db
- „kekszes” szín- és formaegyeztetéshez használható fűzhető fa- és műa. játékok
- nagyméretű logikai golyók
- szín- és formaegyeztető táblák és dobozok
- Tactil-lottó
- fa formatábla, síkidom kirakó
- geometriai lépcső (nagyság és formafelismeréshez)
- Ravensburger j.: Figurix és Colorama

szem-kéz koordináció, finommotorika fejlesztéséhez

- horgász játékok (mágneses is)
- golyókapkodó
- golyólabirintus
- pörgettyűk, pöckölős apró játékok (pl. ugró béka)
- célbadobó j. (pl. tépőzárás labdával)

játéktevékenység fejlesztéséhez

- lehetőleg fából (v. műa.-ból, kartonból) készült memoryk, dominók, puzzlek (5-10 db) (a környezetism. témaköreiben)
- Junior labirynth társasjáték
- egyszerű társasjáték dobókockával
- apróbb fűzőjátékok

Pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermeket nevelő-oktató általános iskolák számára

Csoportunkban autista tanulók nevelését-oktatását végezzük. Gyermekeink csak speciális módszerekkel és eszközökkel fejleszthetők. Számukra a játék kategóriába sorolt eszközök is komoly képességfejlesztő taneszközzé minősülnek.

Anyanyelv

- kis nyomtatott ábécé tábla 1db
- felfújható gömbök 1készl.
- tanári betűkészlet 1db
- szótagkártyák (tanári) 1db
- szavak-képek (tanári) készlet 1db
- olvasást-írást segítő számítógépes programok 3-4 fféle

Matematika

- geometriai testek (gömb, kocka, tégl, stb.) 1-1db
- geometriai formák (kör, négyzet, háromszög, stb.) 1-1db
- homokóra 1db
- óra 1db
- hőmérő (kültéri – szobai) 1-1db
- számkártyák 20-ig 2 gyermekenként 1készl.
- számológép 3db
- mérőszalag 3db
- logikai készlet gyermekenként 1db
- számképek 1-10-ig (táblai) 1db
- mérleg + súlyok 1db
- matematikai gondolkodást fejlesztő számítógépes programok 4db

Környezetismeret

- érzékelést fejlesztő játékok (hallás, szaglás, tapintás) 1-1db
- demonstrációs babák 2 gyermekenként 1db
- babaruhák évszakonkénti öltöztetéshez babánként 1-1db
- szemléltető képek – járművek, állatok, gyümölcsök, zöldségek 1-1db
- szemléltető tárgyak, makettek – zöldség, gyümölcs, állat, jármű 1-1készl.
- nagyító (kézi) 2db

Gyakorlati ismeretek

- varrógép 1db
- szövőkeret 4db
- hímzőkeret 5db

Életvitel

- tányérok gyermekenként 1db
- lábasok 3db
- evőeszközök gyermekenként 1db

- konyhai eszközök vágódeszka 5db
- reszelő 2 db
- elektromos teafőző 1db
- elektromos főzőlap 1db
- turmixgép 1db
- porszívó 1db
- hajszárító gép 1db
- kenyérpíró 1db
- fényképezőgép 1db

Informatika

- számítógép 4 tanulóként 1db
- nyomtató 1db
- CD rom 1db
- játék- , grafikai- és egyéb fejlesztő programok 2-2db

Finommotorika

- gyöngyök (kicsi, közepes, nagy) 150 db
- csavarok + anya 50 db
- csipeszek 6 db
- pötyi 2készl.
- szögelő játék 2készl.
- kézügyességet fejlesztő készlet (gombolás, kötés, zipzárazás, stb.) 1készl.

Mozgásfejlesztés

- bordásfal 2db
- tornapad 2db
- karikák (kisebb, nagyobb) 10db
- rudak 10db
- hinták 3db
- tornaszőnyeg 1db
- gólyaláb 4pár
- forgókúp 1db
- tornakötél 5db
- ugróasztal 1db
- gördeszka 3db
- labdák (3 féle méret) 10db
- medicin labdák 3db
- ugró labdák 2db
- egyensúlyozó eszközök (billenők) 5db
- rugós deszka 3db
- dobó gyűrűk gyerekenként 1db
- geometriai alakzatok 1készl.
- kéz- és lábnyomok 1-1készl.
- hengerek 1készl.
- félgömbök 10db
- trapéz 1db
- gyűrűhinta 1db
- kötélletra 1db
- Ayres-háló 1db

- alagút 1db
- „téglák” 20db
- „luna” tornaelemek 10féle

Hangszerek

- xilofon 1db
- dob 1db
- cintányér 1db
- ütős hangszerek 1-1db

Fejlesztő játékok

- társas játékok (dominó, kártya, stb.) 5féle
- bábok 20db
- figyelem-memória fejlesztő játékok (térbeli irányok, párosítás, stb.) 5féle
- logikai gondolkodást fejlesztő játékok (matek manók, halmazalkotás, számok felfedezése, stb.) 8féle
- forma- és szín egyeztető játékok 5féle
- kirakók (család, évszak, gyümölcsök, állatok, stb.) 10féle
- szerialitást fejlesztő játékok (eseményképek) 5féle
- építő játékok (lego, duplo, szerszám- és szerelő készlet, stb.) 10féle

Egyéb

- zajsűrő fülvédő 3db
- mágneses tábla + mágnesek 1db
- audio – műsoros kazetták (Halász J., Kaláka, mese kazetták) 10db
- Televízió 1db
- CD lejátszós rádió-magnetofon 1db

Értelmileg akadályozottak általános iskolai tagozata

Olvasás – írás elemei

- magnetofon
- hangkazetták
- lemezjátszó
- hanglemezek
- hangszerek
- hívó képek
- applikációk
- ABC tábla
- betűkártya
- szóképek
- betűsín
- diavetítő, diafilmek
- videó, videofilmek
- vázoló lapok
- gyengén látó füzetek
- ceruzafogó
- hang és szóképek készlete

- szóképek készlet 1. osztály

Számolás – mérés elemei:

- színes rudak készlete
- számképek
- számkép kártya
- számjegyek
- számolófüzet
- számszám tábla
- dominójátékok
- egyenlőségjel, relációs jelek
- játékpénz
- síkidomok
- űrmértékek
- súlymértékek
- mérleg (többféle)
- hosszúságmérő eszközök – vonalzó, méterrúd, mérőszalag
- logikai készlet
- játékorák, valódi óra
- természetes anyagok
- számegetes
- érzékelő játékok
- hőmérő
- applikációs tábla
- oktatókészlet: Almák – körték
- Kép- és formadominó
- Babylon

Számolást fejlesztő játékok

- Macskák és egerek
- rudas számoló
- színes telelőttő
- almafák
- számjegyek + kirakóállvány
- abakusz készlet
- matekmanók
- számoló legyezők 10 db

Beszédfejlesztés és környezetismeret

- szemléltető kártyák
- diafilmek, diavetítő
- makettek
- térképek
- modellek
- rádió
- televízió
- magnetofon
- videó
- lemezjátszó
- naptár
- postai küldemények nyomtatványai
- sablonok
- applikációs képek
- képes dominó
- színes képek, képkártyák
- szín – forma és képes dominó
- szemléltető kártyák – Emberek világa

- Állatok világa
- Növények világa
- Közlekedés világa
- oktató táblák – Otthon sorozat

- Utcán sorozat
- videó filmek

- Beszédfejlesztő készlet
- Környezetismereti kiegészítő készlet
- Környezetismereti kirakó készlet
- paraván
- memória társasjátékok
- fa kirakok

Ábrázolás – alakítás

- gyurma, sógyurma, agyag, gipsz

- kiöntőformák
- vízfesték, tempera
- ecset, ecsettál, ecsetkendő
- építőjátékok
- színes ceruzák
- zsírkréták
- filctollak
- gyöngyök
- természetes anyagok
- termések
- textilanyagok
- cérnák, fonalak
- képes újságok
- ragasztó
- műanyagflakonok, papírdobozok
- olló
- művészeti alkotásokat bemutató képek, fotók
- különböző vastagságú és fajtájú színes lapok, kartonok,
- varrókészlet
- egyszerű szerszámok
- 6 db szövőkeret
- különböző méretű és formájú nyomdák

Környezetvédelem – egészségvédelem

- természetismereti oktatáshoz alkalmazható képsorozatok
- biológia oktatásához ajánlott taneszközök
- diasorozatok: - Az ember és környezete
- videofilmek – Az ember fejlődése és növekedése
- kerekék és lépések 1-13.
- levegőszennyezés
- vízszennyezés
- oktatótáblák: Mindennapi veszélyek sorozat táblái
- audiovizuális eszközök
- térkép
- terepasztal
- elsősegélyláda
- fotóalbum
- tükör
- zászló
- címer

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Kézimunka

- vastagabb, vékonyabb bútorszövet hulladék
- vastagabb nagylyukú tű, vékonyabb kislyukú tű
- szűcs tű
- himzőfonalak
- napvászon

- különböző fajtájú kongrék
- két-, ill. négylyukú gombok, gyöngyök
- textilhulladék
- ollók
- hulladék textil, pamut nyíráshoz, gombolyításhoz
- zsákvászon, aljjuta azsúrozáshoz
- kressvászon
- szövóráma
- hímzőráma
- cm szalag
- mosogatószer, mosogatószivacs, edénysúroló, törlőkendő
- törmelék szivacs
- zöldség – gyümölcshámozó kés
- kerti szerszámok (locsólókanna, ásó, kapa, gereblye)
- udvari seprű
- porrongy, porszívó
- ár
- filcanyag
- színes papíryanag
- tésztaszaggató
- hajlékony drót

Háztartástani és gondozási ismeretek:

- jól felszerelt tankonyha
  - mák, dió, húsdaráló
  - kenyérvágó kés
  - kenő és vágó kések
  - burkolattisztító szerek
  - felmosó- és tisztító-, törlőruhák
  - gombok
  - mosógép
  - centrifuga
  - vasaló
  - tű, varrocérna, rövidárú cikkek, olló
  - vödrök
  - étel alapanyagok
  - kerti szerszámok
  - vesszőseprű, cirokseprű
  - lapát, hólapát, jégtörő lapát
  - talicska
  - vetőmagok
  - palánták
  - oktatói táblák: Otthon sorozat táblái, Mindennapi veszélyek táblái
  - Képsorozatok: A konyhában, Ételek, Kerti munkák szerszámai
- #### Szociális munkatevékenység
- különböző vastagságú kartonok
  - tapétavágó kés
  - ragasztó

- színes papíryanag
- különböző fémkapcsok
- puhafa
- dörzspapír
- fafaragó kés
- kis kézi fafűrész
- gyalu, satu
- szögek, kalapács
- harapófogó, kombinált fogó
- hajlítható huzalok
- alumínium lemez
- lemezvágó olló
- gipsz, gipszöntő formák
- agyag, agyagzó korong
- kosárfonáshoz vessző
- kerti szerszámok
- napszővet
- vászonanyagok
- kongrék
- hímzőfonalak, tű, olló
- kötő, horgolótű
- kötőfonal, horgolócérna
- szövőrámák
- szövéshez használható fonalak
- hulladék textil, faanyagok
- oktatótáblák: Mindennapi veszélyek táblái balesetvédelmi táblák
- képsorozatok: Kerti munkák szerszámai

Háziállatok

Hová tegyük a hulladékot?

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

- társadalmi ismeretek oktatásához alkalmazható képsorozatok
- a munkát végző ember (különböző szakmáknál készült képsorozatok)
- oktatási táblák: Otthon sorozat

Utcán sorozat

- televízió
- rádió
- magnetofon
- videó
- oktatófilmek, hangkazetták
- diavetítő, diák

Ének-zene-ritmusfejlesztés

- magnetofon, hangkazetták
- lemezjátszó, lemezek
- CD

- televízió
- videó
- ritmusfa
- rumbacsörgő
- csörgődob
- metallofon
- xilofon
- citera
- furulya
- saját készítésű hangkeltő eszközök, hangszerek
- Ulwilla hangszerek (pánsíp, xilofon, triangulum)

Mozgásnevelés, testnevelés

Speciális eszközök, felszerelések

- bordásfal
- járó korlát lejtővel
- járó lépcső-korlással
- lejtő-lépcső kombináció
- emelkedő és lejtő
- gumiasztal
- matracok, tornaszőnyegek
- székek, zsámolyok
- szobakerékpár, kerékpár
- roller
- guruló lapok
- mászást, kúszást, átbújást segítő játékos eszk.
- hengerek, félhenger
- egyensúlyozó lap és labdák
- bokszoló
- golyók, pálcikák, botok
- különböző magasságú falapok
- expander, kézi erősítők
- gömbvégű tornabot
- különböző hosszúságú és szélességű szalagok
- hangszerek: dob, csengő, triangulum, furulya

Kiegészítő eszközök

- műanyag buzogány, léggömb, felfújható labdák
- homokzsák, babzsák
- gumikötél
- magnetofon
- stopperóra

Sporteszközök:

- pingpongasztal
- kosárlabda palánk
- gyűrű
- létra

- mászóköté, mászórúd
- tornapad
- labdák: teniszlabda, kézilabda, futball-labda, röplabda
- medicinlabda 4 kg, 1,5 kg, 1 kg
- súlyzó: 1 kg, 2 kg
- tornakarika
- ugrókötés
- súp
- magasugróállvány – és lé
- Greiswald – féle tornaeszköz
- hinták
- gördeszka
- Luna készlet
- pszycho roll

Logopédia

A logopédiai fejlesztő munka eredményességének meghatározó kritériuma, az optimális munkakörülmények kialakítása.

Ehhez szükséges csoportonként, egy megfelelő méretű kezelőhelyiség, hozzá tartozó váróhelyiséggel.

Minimálisan szükséges berendezés (a darabszám munkahelyenként állapítandó meg):

logopédiai tükör

logopédiai asztal

óvodai asztal

óvodai szék

szék

alacsony forgó szék

magas forgó szék

zárható szekrény

játékpalc

könyvespolc

hideg-meleg vízzel ellátott mosdó

fénymásoló

számítógép

telefon

Eszközkészlet

Irodaszerek (igény szerint folyamatos ellátás szükséges)

A beszédfigyelmet és diszlexiás gyermekek felmérésére:

Logopédiai vizsgálatok kézikönyve

Tesztek a részképesség-gyengeségek felismeréséhez

Diagnosztikai műszer a beszédészlelés és beszédmegértés vizsgálatára

Vizsgáló tesztek a diszlexia, diszgráfia és diszkalkúlia felismerésére

Tesztek a vizuomotoros koordináció és vizuális észlelés vizsgálatára

Mérőeszköz a szókincsfejlettség vizsgálatára

Beszédhallás vizsgáló készülék

Vizsgáló doboz a megkésett beszédfejlődéshez

A beszédfigyelmetek kezelésére:

Tárgygyűjtemény a beszéd és nyelvi fejlesztéshez

Képanyag a beszéd és nyelvi fejlesztéshez

Hívóképek

Hangfejlesztéshez szükséges eszközkészlet (gyertya, lufi, hurkapálca, nyelvlap, zsebkendő, stb.).

Folyamatos ellátás szükséges.

Auditív észlelés fejlesztését elősegítő eszközök

Vizuális észlelés fejlesztését elősegítő eszközök

Automatizáláshoz képsorozatok

Automatizáló játékok

Auditív differenciáló és automatizáló feladatgyűjtemények

Figyelem és megfigyelőképességet, emlékezetet fejlesztő eszközök

Diktafon

Magnetofon

Diszlexiás, diszgrafiás és diszkalkuliás gyermekek kezelésére

Készségfejlesztő játékok

Készségfejlesztő programok

Gyakorló feladatgyűjtemények

Ayres eszközök, különböző fejlesztő tornaszerek

Számítógép korosztályoknak megfelelő szoftverekkel (olvasó és helyesíró, memória, fogalmi és logikus gondolkodást fejlesztő programok stb.)

A különböző életkorú dadogók, hadarók, diszfáziások és organikus beszéd sérültek terápiájához

Beszéd szervek ellátását elősegítő készülék

Beszéd lassító készülék

Hangszerek

Valamennyi eszköz a logopédiai csoportoknak megfelelő számban értendő.

Szakkönyvtár és szakfolyóiratok mindkét ambuláns helyen a teljesség igényével, folyamatos fejlesztéssel.

Telefax és Internetes lehetőség.

Gyógytestnevelés

- Gimnasztikalabda
- Thera Band gumiszalag
- Thera Band gumikötél
- Stability Trenor
- Soft-ball
- Polifoam úszódeszka
- Kogelán labda
- Aqua kesztyű
- Wesco készlet
- Ugrálólabda
- Dyn-air Ballkissen párna
- Staby Flexi Fun
- Gömbsúly

2. sz. melléklet

Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott)
tanulók helyi tanterve
1-8. évfolyam

Módosítva

- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020.(I.31.) Kr. alapján, amely a 110/2012.(VI.4.) Kr. módosításaként került bevezetésre,
- Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) tanulók iskolai nevelésének irányelve alapján,
- Az enyhén értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott) tanulók számára készült kerettanterv alapján.

HELYI TANTERV

Intézményünk Helyi Tanterve az alább felsorolt jogszabályok alapján készült:

- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet és [a módosításaként bevezetett 5/2020. \(I.31.\) Korm. rendelet,](#)
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei,
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei,
- A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének irányelvei,
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének irányelvei.

(Az előző, 2018-ban készült Helyi Tantervünk módosításait kék színnel jelezzük.)

TANTÁRGYI RENDSZER ÉS ÓRASZÁMOK (AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS) TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK ISKOLÁI SZÁMÁRA
1-8. ÉVFOLYAM

Tantárgyak	Az évfolyamok óraszámja							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Történelem/Történelem és társadalmi ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Matematika/Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Idegen nyelv/Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Digitális kultúra/Informatika	-	-	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret/Környezetismeret	-	2	2	2	-	-	-	-
Természettudomány/Természeti ismeret	-	-	-	-	2	2	4	4
Természettudomány/Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Ének-zene/Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra/Rajz és kézművesség/Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2	1	1
Technika és tervezés/Életvitel és gyakorlati ismeretek/Technikai-életvitel-gyakorlat	1	1	1	1	1	1	2	1
Testnevelés/Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra/Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Etika/Hit-és erkölcstan/Etika/Hit-és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Tantervi modulok								
Tánc és dráma	-	-	-	-	-	-	-	-
Ismerkedés az informatikával	-	-	-	-	-	-	-	-
Hon-és népismeret/Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Médiaismeret	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötött óraszám	22	23	23	25	26	26	29	29
Szabadon tervezhető	2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon tervezhető óraszám	24	25	25	27	28	28	31	31
52.§ 6.bek. Hab. Rehab.	3	3	3	3	3	3	3	3
Összes	27	28	28	30	31	31	34	34

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	1. OSZTÁLY		2. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	7	252	7	252
Matematika/Matematika	4	144	4	144
Környezetismeret/Környezetismeret	-	-	2	72
Ének-zene/Ének-zene	2	72	1	36
Vizuális kultúra/Rajz és kézművesség/Vizuális kultúra	2	72	2	72
Testnevelés/Testnevelés	5	180	5	180
Etika/Hit- és erkölcsstan/Etika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Digitális kultúra/	-	-	-	-
Technika és tervezés/Technika-életvitel-gyakorlat	1	36	1	36
Szabadon tervezhető	2	-	2	
Rendelkezésre álló órakeret	24		25	
52. § 6. Habitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	27		28	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	3. OSZTÁLY		4. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom	6	216	7	252
Matematika	3	108	4	144
Környezetismeret	2	72	2	72
Ének-zene	2	72	2	72
Rajz – kézművesség	2	72	2	72
Életvitel gyakorlati ismeretek	1	36	1	36
Testnevelés	5	180	5	180
Informatika	1	36	1	36
Etika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	25		27	
52. § 6. Habitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	28		30	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	5. OSZTÁLY		6. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom/Magyar nyelv és irodalom	4	144	4	144
Matematika/Matematika	4	144	4	144
Történelem/Történelem és társadalmi ismeretek	2	72	2	72
Természettudomány/Természetismeret	2	72	2	72
Természettudomány/Földrajz	-	-	1	36
Ének-zene/Ének-zene	2	72	2	72
Vizuális kultúra/Rajz-kézművesség	2	72	2	72
Technika és tervezés/Életvitel gyakorlati ismeretek	1	36	1	36
Testnevelés/Testnevelés és sport	5	180	5	180
Osztályfőnöki óra/Osztályfőnöki	1	36	1	36
Etika/Hit-és erkölcsstan/Etika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Digitális kultúra/Informatika	1	36	1	36
Hon-és népismeret/Hon- és népismeret	1	36	-	-
Tánc és dráma	-	-	-	-
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	28		28	
Habilitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	31		31	

HELYI TANTERVI ÓRATERV

Tantárgy	ÉVFOLYAMOK			
	7. OSZTÁLY		8. OSZTÁLY	
	Heti óra	Éves óra	Heti óra	Éves óra
Magyar nyelv és irodalom	4	144	4	144
Matematika	4	144	4	144
Történelem és társadalmi ismeretek	2	72	2	72
Informatika	1	36	1	36

Természetismeret, biológia, egészségtan	2	72	2	72
Természetismeret – fizika, kémia	2	72	2	72
Földrajz	1	36	2	72
Ének-zene	1	36	1	36
Rajz – kézművesség	1	36	1	36
Életvitel gyak.ism.	2	72	1	36
Testnevelés és sport	5	180	5	180
Osztályfőnöki	1	36	1	36
Etika/Hit- és erkölcsstan	1	36	1	36
Idegen nyelv	2	72	2	72
Médiaismeret	-	-	-	-
Szabadon tervezhető	2		2	
Kötelező óra	31		31	
Habilitáció, rehabilitáció	3		3	
Összes óra	34		34	

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1 - 8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	7	7	6	7	4	4	4	4
Éves óraszám	259	259	222	259	148	148	148	148

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel. Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az

erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív- és passzív szókinccs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

1–2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Éléményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően. A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszköztárával, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Témakör	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 100 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlejtés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció	

	<p>elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. Szájterben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szó sor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>
1.2. Beszédfejlettség	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszédhangjának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p>
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p>

	Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.
Fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.

Témakör	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 170 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése.</p> <p>Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése.</p> <p>Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.</p> <p>A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Értő olvasás fejlesztése.</p> <p>A néma olvasás elemi szintű kialakítása.</p> <p>Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Felkészülés az olvasásra	<p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p> <p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása.</p> <p>Szótagolás tapssal kísérve.</p> <p>Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása.</p> <p>Beszédhangok megkülönböztetése.</p> <p>Rövid-hosszú hangok differenciálása.</p> <p>Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása.</p> <p>Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése.</p> <p>A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése.</p> <p>Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.</p> <p>Szövegtanulási technikák megismerése.</p> <p>Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>	
2.2. Az olvasás jelrendszere	<p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban.</p> <p>Hang és betű azonosítása.</p> <p>Betűk felismerése szavakban, szövegben.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk).</p>	

	<p>Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>1. Tájékozódás a tankönyvben. Tájékozódás a szövegben. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).</p> <hr/> <p>Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p>
Fogalmak	<p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.</p>

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 130 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás.</p>	

	<p>Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az írás jelrendszere	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>
Fogalmak	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differentiálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái</p>	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.</p>
<p>4.2 Szavak jelentése, szókincs</p>	<p>Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.</p>
<p>4.3. Hang, betű, szótag, szó</p>	<p>A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.</p>
<p>4.4. Modalitás szerinti mondatfajták</p>	<p>Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.</p>
<p>4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek</p>	<p>Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.</p>

2. évfolyam

Célok témakörönként

- Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése, az anyanyelv igényes köznyelvi formájának megismertetése és használata. Mondatalkotás, -bővítés.
- Kérdésekre tartalomhoz kapcsolódó, rövid mondatokban megfogalmazott válaszadás. Közlésigény erősítése.
- A nyelvhasználat és a helyesírás fejlesztése. Tőmondatok helyesírásának alapozása. Egyszerű mondat szavakra tagolása.
- Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása, differenciált módon a képességek függvényében.
- Olvasmányok tartalmának feldolgozása, írásbeli feladatok megoldása segítséggel.
- Az írás teljes jelrendszerének megtanulása (betűalakítás, kapcsolás), másolás, látó-halló tollbamondással szavak, rövid mondatok írása.
- Az írás lendületének, tempójának fokozása. Írásos feladatok megoldása segítséggel.
- A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.
- A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.
- Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció, beszéd

- A szituációnak megfelelő hangerőváltás képessége, időtartam, hangsúly.
- Szóbeli kifejezés képességének fejlesztése, szómagyarázatok, mondatalkotás.
- Kommunikációs készség fejlesztése: kapcsolatfelvétel, kérdés, válasz, kérés, felszólítás, üzenetközvetítés.
- A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése.
- A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókinccs, mondatalkotás).
- A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.
- A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.
- Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása.
- Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.

Nyelvi ismeretek, helyesírás

- Helyesírási készség fejlesztése: mondatírás alapozása, egyszerű mondat szavakra tagolása, mondatkezdés, zárás előkészítés után.
- Vizuális-akusztikus differenciáló képesség fejlesztése: hasonló hangzású, hasonló alakú betűk megkülönböztetése. Relációs szavak.

Olvasás, szövegértés

- A hangos és néma olvasás technikai jellegű készségei, szavak, rövid szövegek szótagoló, ill. szóképes olvasása.
- Értő olvasás képességének alapozása: néma értő olvasási képesség / megértés bizonyítása különböző technikákkal.
- Szövegértő – elemző képesség: főbb szereplők, főbb események kiemelése.

Írás, íráshasználat

- Az íráskészség fejlesztése, szavak, mondatok írása másolással, látó-halló tollbamondás.
- Eszközszintű íráshasználat készségének alapozása.
- Önellenzés képességének alapozása.
- Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Fejlesztési feladatok

- Kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetben.
  - Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet fejlesztésre.
  - Írásmozgás fejlesztése, a kéz ügyesítése, szem-kéz koordináció fejlesztése.
  - Vizuális, akusztikus figyelem és differenciálás képességének fejlesztése.
  - Aktív és passzív szókincs erősítése, gazdagítása.
-
- A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív és passzív szókincsgazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.
  - Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Témakör	Tartalom
Kommunikáció, köznyelvi kiejtés, beszéd, szóbeli szövegalkotás	<p>Beszédtechnikai gyakorlatok. Helyes artikuláció, időtartam, hangsúly, hanglejtés, hangerő. A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatai. Mondatok tartalmi bővítése, pontosítása ki?, hol?, mit?, mikor? Kérdésekre válaszoló szavakkal. Új szavak, kifejezések magyarázata. Kommunikációs helyzetek bővítése: kérdés, válaszadás, kérés, felszólítás, kapcsolatfelvétel, üzenetközvetítés. Szövegalkotás megalapozása, képsorról, eseményekről, élményekről mondatok alkotása. Időrend megállapítása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédrítmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása.</p>
Nyelvi ismeretek, helyesírás	<p>Az ábécé (magánhangzók, mássalhangzók). Hangok időtartama, jelölésük. Hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg differenciálása. Hasonló hangzású, hasonló alakú betűk megkülönböztetése. Relációs szavak. Mondatok, nevek helyesírása, az ly jelölése a tanult szavakban. Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése írásban. Mondatkezdő nagybetű, mondathatár jelölése írásban. Mondat szavakra tagolása segítséggel.</p>
Olvasás, szövegértés, olvasási képesség, irodalmi ismeretek	<p>A választott módszernek megfelelően az olvasás teljes jelrendszere, technikája (ütemes szótagolás, szóképes olvasás). Értő olvasás a tanult betűkre szerkesztett szavak, szövegek, versek, mesék felhasználásával. Némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdésekre beszámolás. Néma olvasás után megértés bizonyítása. Olvasmányok feldolgozása irányítással. Cím, főbb szereplők, főbb események. Tartalom megértés: olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással. Ismerkedés a gyermekkönyvekkel, az olvasás megszerettetése. Tartalomjegyzék funkciójának megismertetése. Versek, mesék, mondókák, nyelvtörők, közmondások, szólák. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Globálisan</p>

	<p>észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
<p>Írás, íráshasználat</p>	<p>Az írás teljes jelrendszere. Szavak, mondatok, rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. Szavak, mondatok látó-halló tollbamondás utáni írása. Begyakorolt szavak emlékezet utáni írása. Önellenőrzés, hibajavítás bevezetése. Rendezett, tiszta írásmunka. Olvasmányokhoz kapcsolódó írásos feladatok megoldása segítséggel. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése, lejegyzése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.</p>

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Tevékenységek

- Gyakorlatok a helyes artikuláció, hangsúly, hangerő, beszédtempó kialakítása.
- Játékos szituációkon keresztül a helyzethez alkalmazkodó kommunikációs formák gyakorlása. Bekapcsolódás a mindennapi társas érintkezésbe, beszélgetésekbe. Egyszerű kommunikációs helyzetekben kérdezés, válaszadás, üzenetek átadása.
- Mondatok alkotása, bővítése ki? hol? mit? mikor? Kérdésekre.
- Szókincsbővítés, szómagyarázatok, új kifejezések alkalmazása, szógyűjtések, mondatbővítések kérdések segítségével – más tantárgyak szakszavainak használata.
- Eseményekről, élményekről, képekről mondatok alkotása az időrend betartásával.
- Gyakorlatok a hallási, látási figyelem és emlékezet fejlesztésére.

- Tájékozódási gyakorlatok térben, síkban, testen – irányok, arányok megfigyelése, a megfelelő nyelvi kifejezések használata.
- Szavak hangokra bontása, helyes ejtés, hangok időtartama. Betűk felismerése, hangoztatása, differenciálása. Adott szempontok alapján történő rendezésük, válogatásuk, csoportosításuk. Betűkből szavak alkotása, hiányzó betűk pótlása.
- Vizuális és akusztikus differenciálási gyakorlatok: hasonló alakú, hasonló hangzású betűkkel.
- Mondathelyesírás: kezdés, zárás tudatosítása, gyakorlása.
- Mondat szavakra tagolása segítséggel (szóvonal, ujjon számlálás).
- Olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis és nagy betűk).
- Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, ill. lassú szóképes formában.
- Hangos olvasás gyakorlása változatos formában, pl. párbeszéd olvasása, válogató olvasás. Technikai, grammatikai szempontok szerint: szöveghű olvasásra törekvés, hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.
- Fontosabb szereplők, fontosabb események kiemelése.
- Némán olvasott szövegek megértésének bizonyítása irányított feladatmegoldással (jelöléssel, kiegészítéssel, válaszadással, tartalom megbeszélésével).
- Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok instrukciójának, megoldásmódjának értelmezése. Gyakorlatok: jelek, piktogramok felismerése, értelmezése, rajzos utasítások értelmezése.
- Fenti feladatoknál: tartalommegértés ellenőrzése, feladatok megoldása segítséggel, irányítással.
- Mondókák, versek ritmizálása, mesék, olvasmányok dramatizálása.
- Ismerkedés a gyermeklexikonnal (Ablak-Zsiráf lexikon). Gyermekirodalommal ismerkedés: Gógós Gúnár Gedeon, Dörmögő Dömötör (osztálykönyvespolc működtetése).
- Az írás teljes jelrendszerének megtanulása (kis és nagybetűk)
- Másolás írottról, nyomtatottról. Látási – hallási előkészítéssel szavak, rövid mondatok írása, tollbamondással.
- Begyakorolt szavak emlékezet utáni írása.
- Nevek, mondatok helyesírásának és a „j” hang kétféle jelölésének változatos formában történő gyakorlása.
- Írásnál közös hallási megfigyelés, elemzés. Az önellenőrzés funkciójának értelmezése, technikájának bevezetése.
- Olvasmányokhoz kapcsolódó írásos feladatokban az írástechnika alkalmazása segítséggel.
- Rendezett, tiszta füzetvezetés.
- Tanulás, füzet, könyv használata, együttműködés.

Követelmények

- Mutasson fel a tanuló mérhetően folyamatos fejlődést a kommunikációs készség területén, tudjon bekapcsolódni beszélgetésekbe kérdésekkel, válaszadással.
- Legyen képes közreműködni egyszerű üzenetek átadásában.
- Tudja elmondani saját személyi adatait. Napszoknak megfelelően tudjon köszönni.
- Beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- Legyen képes szavakat hangokra bontani, betűkből szavakat alkotni.

- Tudja leírni nevét (családi és utónév).
- Legyen képes alkalmazni a gyakorolt helyesírási szabályokat: előkészítés mellett alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt, a mondatvégi írásjeleket, legyen ismerete a „j” hang kétféle jelölésről begyakorolt szókészletben.
- Ismerje az olvasás teljes jelrendszerét.
- Tudjon olvasni szavakat, mondatokat, rövid szövegeket ütemes szótagoló, ill. lassú szóképes formában.
- Némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével számoljon be. Főbb szereplők, főbb események megnevezése.
- Legyen képes szövegértést bizonyító feladatok megoldására segítséggel – előkészítéssel.
- Legyen képes 3-4 mondóka vagy vers elmondására.
- Ismerje az írás teljes jelrendszerét. A kis- és nagybetűket megfelelően alakítsa és kapcsolja. (Vonalközbe helyezés).
- Írásképe legyen rendezett, olvasható.
- Tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni írottól, nyomtatottól – előkészítéssel, tudjon 3-4 betűből álló szavakat tollbamondás után leírni. Begyakorolt szavakat emlékezetből írjon.
- Mondatkezdésnél, nevek írásánál használja a nagybetűt. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.
- Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.
- Sorkövetés, sorváltási tevékenység.
- Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.
- Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.
- Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása.
- Betűk írása tollbamondással.
- Írásjelek írása, alkalmazása.
- Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből
- Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál.
- Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.
- Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél.
- Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
- Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
- Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.
- Szókincs gyarapodása.
- Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.
- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.
- Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.
- Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.
- Rendezett, olvasható íráskép.

3. osztály

Célok témakörönként

- Az összefüggő beszéd fejlesztése, az életkornak megfelelő témákban. Kommunikációs helyzetek ismeretének bővítése.
- Nyelvhasználat pontosítása, fejlesztése, helyesírási alapozás.
- A beszédfejlődés hátrányainak, valamint a kognitív funkciók sérülésének kompenzálása.
- Szóképes, ill. folyamatos olvasás kialakítása. Szöveghű olvasásra törekvés.
- A szövegértő képesség megalapozása. Feladatmegoldásoknál az önállóság fejlesztése.
- Lendületes, esztétikus íráskép elérése, rövid szövegek írása másolással.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció

- Szövegösszefüggés megértésének képessége.
- Az információk felidézésének képessége. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazásának képessége.
- Szóbeli szövegalkotási képesség. Képesség értelmes mondatokkal való közlésre.
- Páros és csoportos kommunikációban való részvétel képessége (megszólítás, kérés, véleménynyilvánítás).

Nyelvi ismeretek, helyesírás

- A tanult nyelvtani fogalmak, ismeretek felidézésének képessége konkrét példákon, helyzetekben.
- A tanult elemi helyesírási szabályok alkalmazásának képessége (mondatok helyesírása, magánhangzók-mássalhangzók hosszúságának jelölése, szótagolása).

Olvasás, szövegértés

- Készség szintű hangos olvasás: szöveghű olvasásra törekvés, hangerő, hangsúly tempó.
- Szövegértő képesség alapozása, megértés bizonyítása, feladatmegoldási készség fokozása.
- Gyermeklexikonok használatában jártasság.

Írás, íráshasználat

- Írástechnika automatikus alkalmazásának képessége.
- Önellenzés, hibajavítás képességének szokása.

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédében.
- Aktív és passzív szókincs gazdagítása.
- Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett.
- Az írásmozgás tempójának, rendezettségének, a helyesírás biztonságának kialakítása.

Témakör	Tartalom
<p>Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p> <p>Beszédhallás, hallás utáni értés</p> <p>Beszédfejltség</p> <p>Memoriterek szöveghű tolmácsolása</p>	<p>Beszédtechnikát fejlesztő gyakorlatok, Helyzetnek megfelelő hangerő, beszédtempó. Hangkapcsolatok (hosszú mássalhangzók, hasonulások). Szókincs gyarapítása, új kifejezések, fogalmak, szavak csoportosítása segítséggel. Szóbeli szövegalkotás, közlés (képről). A társas érintkezés alapvető nyelvi formái, egyszerű utasítások követése, megszólítás, kérdés, megbeszélés.</p> <p>Beszédhelyzetnek megfelelő szövegalkotás. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérdés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz,</p>
<p>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</p> <p>Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái</p> <p>Szavak jelentése, szókincs</p> <p>Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék</p> <p>Modalitás szerinti mondatfajták</p> <p>Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok,</p>	<p>Az ábécé ismerete. Betűrend. Magánhangzók, mássalhangzók. Szavak jelentése: ki?, mi?, mit csinál? kérdésekre felelő szavak értelmezése, csoportosítása. Szótagolás, elválasztás. Mondatfajták felismerése a beszélő szándéka szerint (közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás).</p> <p>Mondatok helyesírása: mondat szavakra tagolása, mondatkezdő nagybetű, írásjel alkalmazása. Nevek írása. Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése, „j-ly” jelölése a begyakorolt szókészletben. Gyakran használt hibajavító jelek ismerete.</p> <p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás:</p> <ul style="list-style-type: none"> – részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. <p>Beszélgetés, vita:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. <p>Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés. Hang és betű megkülönböztetése.</p> <p>A magánhangzók és mássalhangzók időtartama:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. <p>Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése.</p> <p>A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, <p>helyesírása begyakorolt szókészletben.</p> <p>Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben,

írásjelek	<p>írásbeli gyakorlása.</p> <p>Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után.</p> <p>A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben.</p> <p>A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben.</p> <p>Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint.</p> <p>Az elválasztás eseteinek megfigyelése.</p> <p>A teljes ábécé, betűrend ismerete.</p> <p>A mondat szavakra tagolása.</p>
<p>Olvasás, az írott szöveg megértése</p> <p>Az olvasás jelrendszere</p> <p>Az írott szöveg megértése</p>	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával.</p> <p>Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata.</p> <p>Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Törekvés a pontos, kifejező, szövegű olvasásra.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Válogató-, staféta- és párbeszéd formában a hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése.</p> <p>Tanulság megfogalmazása segítséggel.</p> <p>Tartalom elmondása.</p> <p>Dramatizálás.</p> <p>Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az adatok visszakeresése, információk kiemelése. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése.</p> <p>Gyermeklexikon használata.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés gyermekújságokkal
<p>Írás, szövegalkotás</p> <p>Az írás jelrendszere</p> <p>Szövegalkotás írásban</p>	<p>Írástechnika fejlesztése. Egyvonalas füzetbe írásra áttérés.</p> <p>Tollal írás bevezetése. Rövid szöveg másolása, írás tollbamondás után, emlékezetből. A tanult helyesírási szabályok felhasználása. Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Olvasmányokhoz kapcsolódó írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. Szavak gyűjtése és írása.</p> <p>Mondatok kiegészítése.</p> <p>Mondatbővítés.</p> <p>Mondatbefejezés.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Címadás.</p>
<p>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</p> <p>Szerzők és művek</p>	<p>Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása.</p> <p>Népi játékok eljátszása.</p> <p>Találós kérdések olvasása.</p>

<p>Népköltészet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései <p>Epikus művek jellemzői</p> <p>Lírai alkotások jellemzői</p> <p>Báb- és drámajátékok jellemzői</p>	<p>Magyar és más népek meséinek olvasása.</p> <p>Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása.</p> <p>Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>Könyvtárlátogatás.</p>
---	--

Tevékenységek

- Beszédtechnikai gyakorlatok, logopédiai elemekkel. Kiejtési tréningek. A beszédritmus gyakorlása.
- Szógyűjtések, szómagyarázatok. Szókincsgyarapítás.
- Kommunikációs helyzetgyakorlatok: utasítások végrehajtása, megszólítás, kérés, megbeszélés és társalgási formulák gyakorlása. Bekapcsolódás beszélgetésbe: tematikus társalgás.
- Összefüggő szóbeli szövegalkotás eseményképekről.
- Betűrendbe sorolás (névsor, lexikonhasználat).
- Hangok csoportosítása (magánhangzók, mássalhangzók) az ejtés időtartama szerint.
- Szócsoportosítási gyakorlatok: kérdések segítségével, jelentésük szerint.
- Szavak szótagolásának, elválasztásának gyakorlása. Csoportosításuk szótagszám szerint.
- Mondatfajták felismerése, megfigyelése beszédben, olvasott szövegben. (Mondatvégi írásjelek megfigyelése.)
- A tanult helyesírási szabályok változatos feladatmegoldásokkal történő begyakorlása, alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás.
- Hangos olvasástechnikát fejlesztő gyakorlatok: felolvasás helyes hangerővel, hangsúllyal, tempóval, szövegű olvasás kialakítása.
- Párbeszéd olvasás: megértésen alapuló önállóság fejlesztése.
- Néma, értő olvasás után beszámolás az olvasottak tartalmáról.
- Szövegértést bizonyító feladatok megoldása. Válogató olvasás. Információkereső technikák gyakorlása az olvasmányokban.
- Olvasmányok dramatizálása.
- A versek jellemzőinek megfigyelése, felismerése (versszak, ritmus, rím). Versek ritmizálása.

- Gyermeklexikonok használata.
- Írástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok: másolás írottról, nyomtatotról. Rövid mondatok írása látási, hallási előkészítéssel, tollbamondás után, emlékezetből.
- Önellenőrzés, hibajavítás begyakorlása, alkalmazása.
- Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása íráshasználattal.

Követelmény

- Beszédtechnikája legyen megfelelő a tempó, a hangerő területén, a hangok hosszúságának érzékeltetésében.
- Összefüggő szóbeli szöveget tudjon kevés segítséggel alkotni.
- Ismerje és alkalmazza a társas érintkezés tanult formáit.
- Ismerje az ábécét. Tudja csoportosítani a hangokat. (Magán-, mássalhangzók).
- Tanult kérdésekre tudjon szavakat csoportosítani.
- Ismerje fel a mondatokat beszélő szándék szerint (a tanult esetekben).
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismereteket tudja alkalmazni.
- Legyen képes szóképes ill. folyamatos, lehetőleg szöveghű olvasásra, megfelelő hangsúlyozásra.
- Némán olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról segítséggel tudjon beszámolni.
- Tartalommegértést bizonyító feladatot tudjon megoldani előkészítés után.
- Automatikus írástechnikával rendelkezzen.
- Legyen képes szövegek másolni. Hallási megfigyelés alapján tollbamondással szavakat, rövid mondatokat tudjon írni. Emlékezetből írásra legyen képes.
- Írásos feladatokat fokozódó önállósággal tudjon megoldani.
- Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.
- Önellenőrzés, hibajavítás.
- Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

4. osztály

Célok témakörönként

- Mindennapi kommunikációs helyzetekben egyre nagyobb önállóság.
- Kiejtés, szóelemzés, mondattani ismeretek alkalmazása a helyesírásban, igényes nyelvhasználat alapozása.
- Kifejező, lehetőleg szöveghű olvasás.
- Néma olvasással tartalommegértés, feladatmegoldásban megértés bizonyítása.
- Egyéni, rendezett írásmóddal az írás eszközszintű használata.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Kommunikáció

- Nyelvi magatartási formák készség szintű alkalmazása a mindennapi helyzetekben.
- Szocializációs, együttműködési készség.
- Szóbeli szövegalkotásra való képesség (4-5 összefüggő mondat, megfelelő szókinccs).
- Képesség rövid írásmű (üzenet, levél) megírására. Hibajavítási képesség tanári segítséggel.

Nyelvi ismeretek

- Gondolkodási képességek (elemzés, összehasonlítás, lényegkiemelés, absztrakció). Szabályok alkalmazásának képessége.
- Helyesírási készség.
- Közlési helyzetekhez alkalmazkodó nyelvhasználati képesség.

Olvasás-szövegértés

- Gondolkodási képességek. Nyelvi kifejezőképesség. Verbális emlékezet.
- Készség szintű hangos olvasás.
- Néma olvasással a tartalom megértésére való képesség.
- Szövegelemző készség: tények, adatok kiemelése, tömörítés, tagolás.
- Ismeretszerzési, tanulási képesség. A tanuláshoz, az önálló ismeretszerzéshez szükséges alapkészségek kialakítása.

Írás-írás használat

- Másolás, tollbamondás, emlékezetből írás készsége.
- Írás eszköz szintű használatának képessége, írásos feladatok megoldásánál.
- Önellenőrzés, önjavítás képessége.
- Írásbeli szövegalkotás képessége.

Fejlesztési feladatok

- Önismeret erősítése, véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatása.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása.
- Aktív, passzív szókinccs gazdagítása.
- Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett.
- A néma értő olvasást követő feladatok megoldása (szövegértés biztosítása)
- Verbális emlékezet, akaratlagos figyelem fejlesztése.
- A nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.

Témakör	Tartalom
<p>1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</p>	<p>Beszédtechnikai gyakorlatok (artikuláció, hangsúly, hanglejtés, beszédritmus, hangerő). Helyes ejtés (toldalékok, kiejtésről eltérő hangkapcsolatok). A kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegalkotási gyakorlatok. Szöveg átalakítása kérdések segítségével. Szavak és szövegkörnyezet kapcsolata. Szóbeli fogalmazási ismeretek alapozása: anyaggyűjtés, szövegalkotás. Címadási gyakorlatok.</p> <p>1.1 Beszédhallás, Helyes beszédlejtés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. 1.2 hallás utáni értés, 1.3 Beszédfejlettség 1.4 Memoriterek szöveghű tolmácsolása</p>
<p>2. Olvasás, az írott szöveg megértése</p>	<p>A hangos olvasás ütemének fejlesztése. Folyékony olvasás. Szövegek olvasása. Szöveghű, kifejező olvasás. Szövegelemzés néma olvasás után. Szöveg megértés bizonyítása (feladatmegoldás, tartalomelmondás). Szöveg tagolása, tömörítése, vázlat. Mesék, történetek, elbeszélések, ismeretterjesztő művek főbb ismérvei. Közmondások, találós kérdések. Elemi ismeretek íróról, költőkről, művekről. Próza és vers. Összehasonlítás, ismérvek kiemelése. Gyermeklexikonok használata. Könyvtárhasználat, kölcsönzés.</p> <p>2.1. Az olvasás jelrendszere 2.2. Az írott szöveg megértése</p>
<p>3. Írás, szövegalkotás</p>	<p>Írástechnika fejlesztése. Másolás, írás tollbamondás után, emlékezetből. Szövegrendezés, rendezett íráskép, önellenőrzés, hibajavítás. Írásos feladatok megoldása segítséggel, ill. önállóan.</p> <p>3.1. Az írás jelrendszere 3.2. Szövegalkotás írásban</p>
<p>4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</p>	<p>Mondatfajták a beszélő szándéka szerint, felismerésük, beszédben, olvasott szövegben (mondatvégi írásjelek). Szófaji ismeretek, szavak csoportosítása kérdőszavak segítségével, csoportok megnevezése, jelentés értelmezés. A szó szerkezete (szótő, toldalék). A szavak elválasztása. Toldalékok és helyesírásuk. Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése, megfigyelése, helyesírása gyakorlott szavakban. „j-ly” a tanult szavakban. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának jelölése. A mondatok, nevek helyesírása.</p>

	<p>4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái</p> <p>4.2. Szavak jelentése, szókincs</p> <p>4.3. Hang, betű, szótag, szó, szótó, toldalék</p> <p>4.4. Szófajok</p> <p>4.5. Modalitás szerinti mondatfajták</p> <p>4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek</p>
<p>5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</p>	<p>5.1. Szerzők és művek- Népköltészet</p> <p style="padding-left: 20px;">- Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p style="padding-left: 20px;">- Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Könyvtárlátogatás</p> <p>5.2. Epikus művek jellemzői</p> <p>5.3. Lírai alkotások jellemzői</p> <p>5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői</p>

Tevékenységek

- Gyakorlatok a beszédtechnika fejlesztésére (hangerő, hangváltás, ritmus, hangsúly).
- Bekapcsolódás felnőttek beszélgetésébe.
- A kommunikációs célnak megfelelő szövegalkotás tanulása.
- Mindennapi kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó nyelvi formák alkalmazása. Szituációs játékok.
- Események megvitatása, vélemény megfogalmazása.
- Üzenet, levél, levelezőlap írása.
- Anyaggyűjtési módok megismerése, használata. Gyakorlatok az anyaggyűjtés módjainak megállapítására.
- Címadási gyakorlatok.
- Hangok, betűk különböző szempontú csoportosítása.
- Szavak elemeikre bontása (szótó, toldalék).
- Szószerkezetek alkotása, átalakítása.
- Szótagolás, elválasztás alkalmazása.
- Gyakorlatok a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölésére.
- Szavak csoportosítása jelentéstartalom és szerkezet alapján. Kérdőszóra szavak csoportosítása.
- Mondatok tagolása, átalakítása (szűkítése, bővítése).
- Mondatfajták felismerésének gyakorlása. Mondatalkotási gyakorlatok a beszélőszándék kifejezésére.
- Mondatok csoportosítása a beszélő szándéka szerint. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
- A grammatikai szinthez kapcsolódó helyesírási gyakorlatok.
- Olvasástechnikai fejlesztését szolgáló gyakorlatok: szöveg bemutató jellegű olvasása, olvasógyakorlatok. Párbeszédés olvasás, válogató olvasás.
- Néma olvasással szöveg megértése, a megértés bizonyítása tények, adatok kiemelésével. Tartalomelmondás. Információk, adatok keresése.
- Szövegelemző feladatok. Szöveg átalakítása kérdések segítségével.

- Címadási gyakorlatok. Lényegkiemelés, tömörítés. Vázlatpontok megfogalmazása irányítással (rajzos vázlatkészítés).
- Feladatvégzés, tartalom megértésén alapuló különböző feladatok megoldása irányítással, ill. önállóan.
- Vers és próza jellemző jegyeinek megfigyelése, felismerése.
- Vers- és prózamondás, dramatizálás.
- Gyermek- és más lexikonok használata. Információkereső technikák alkalmazásának gyakorlása.
- Írás másolással, tollbamondással, emlékezetből.
- Hibák javítása. Önellenőrzés.
- Eszközjellegű íráshasználatnál önállóság fokozása, igényes kivitelezés.

Követelmény

- Legyen képes a nyelvi formák alkalmazására a mindennapos társas érintkezésben. Tartalomnak megfelelő hangsúly, tempó.
- Tudja gondolatait kifejezni összefüggő mondatokban. Véleményét próbálja megfogalmazni.
- Legyen képes adott témában 4-5 mondat alkotására.
- Ismerje fel a tanult nyelvi fogalmakat.
  - a mondatok jelentéstartalma,
  - a beszélőszándék felismerése,
  - szavak csoportosítása, kérdőszó alapján, jelentésértelmezés.
- Alkalmazza a megismert nyelvtani szabályokat írásban:
  - mondatok helyesírása,
  - hang-betű időtartamának jelölése,
  - kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok tudatos helyesírása irányítással.
- Legyen képes a feldolgozott szövegek folyamatos olvasásra. Szöveghű olvasás.
- Legyen képes röviden, összefüggően beszámolni az olvasottakról, az eseményekről néma olvasás után.
- Szövegelemzést, összefüggés-kiemelést, tagolást, tömörítést irányítással tudjon végezni.
- Rendelkezzen elemi műfaji ismeretekkel (vers, próza megkülönböztetése).
- Tudjon szöveghűen elmondani emlékezetből 3-4 verset.
- Tollbamondásnál, emlékezetből való írásnál a begyakorolt alapszókészlet szavait írja helyesen.
- Legyen képes előkészítés után tollbamondással 4-5 mondat leírására.
- Alkalmazza az önellenőrzést, ismerje a hibajavító jeleket.
- Írásos feladatmegoldásokban eszközszinten használja az írást.
- Írásképe legyen tiszta, rendezett, könnyen olvasható.

A tanulók értékelése, ellenőrzése az alsó tagozaton

A tantárgy tananyaga témakörökre tagolódik, de ezek komplex egységet alkotnak. Az értékelés, ellenőrzés is ezt tükrözi.

A kommunikáció témakör anyagának *ellenőrzési formája*: a folyamatos megfigyelés egyénre és csoportra vonatkozóan és a minősítés*. *Ellenőrzés módja*: a szituációs helyzetekben tanultak tudatos alkalmazása, felhasználása a mindennapi helyzetekben, az önkontroll elérése a legmagasabb értékelési szint. *Ellenőrzési helyzetek*: kommunikációs szituációk: utasítások követése, bekapcsolódás beszélgetésbe, köszönési formák, kérdésre válaszadása,

üzenetközvetítés, megszólítási formák, véleménynyilvánítás. Nyelvi kifejezőképesség területe: beszédben tiszta, érthető hangoztatás, egyszerű mondatalkotás, közlési igény, tagolt beszéd, szókinccs gyarapítás, szóhasználat, összefüggő mondatok alkotása.

A nyelvi ismeretek témakörben az 1. és 2. évfolyamon a tananyag a tantárgyban integrálva jelenik meg. *Ellenőrzési forma:* a tanultak, a nyelvhelyesség alapjainak ellenőrzése folyamatos megfigyeléssel, minősítéssel* történik. *Ellenőrzés módja:* komplex módon, folyamatosan alkalmazzuk, bővítjük, korrigáljuk a témában tanultakat. *Ellenőrzési helyzetek:* magánhangzók hosszúságának jelölése, hangokból szóképzés, szavak hangokra bontása, a helyesírás alapjai: szavak, mondatok másolása, látó-halló tollbamondás, mondatok helyesírása.

A nyelvi ismeretek témakör 3. és 4. osztályos anyaga önálló egységként jelenik meg. Az *ellenőrzési formája:* a folyamatos megfigyelés mellett a minősítés*, a szintmérés és szükség szerint a diagnosztikus mérés. *Ellenőrzés tartalma:* mondatalkotások, szavakra tagolás, a beszélő szándék észrevételezése, kifejezése, mondatvégi írásjel megfigyelése, alkalmazása. Szavak jelentéstartalma, kérdőszóra csoportosítás, szógyűjtés. Ábécésorba rendezés, lexikonhasználat segítségével. Hangok csoportosítása. Szótagolás, ritmizálás, szabály tudatosítása. *Ellenőrzés módja:* szóbeli válaszadás, feladatmegoldás irányított, közös, egyéni helyzetben, tanórán, házi feladatokban, témazáró, félévi, év végi felmérés.

Az olvasás-szövegértés témakör anyaga olvasástechnikai és tartalom-megértési területre tagolódik. A hangsúly fokozatosan az első területről a másodikra tevődik át. *Ellenőrzés formája:* folyamatos megfigyelés és diagnosztikus mérés. A diagnosztikus mérés itt nagy jelentőséggel bír, mert ez adja az alapképességek szintre hozásának, az eredményes tananyag elsajátításának és az egyéni haladás hatékonyságának az alapját. *Ellenőrzés tartalma:* betűhang felismerése, differenciálás, összeolvasás. Szó, mondat, szövegek hangos olvasása, olvasottak értelmezése, bizonyítás különböző technikákkal. Némán olvasott szavak, mondatok, szövegek megértésének bizonyítása megbeszéléssel, feladatmegoldásokkal. Tartalommegértés ellenőrzése, párbeszédés válogató olvasás, rajzos vázlatkészítés, szöveg tagolása, tömörítése, vázlatkészítés segítségével.

Lexikonhasználat, könyvtári kölcsönzés. *Ellenőrzés módja:* csoportos, majd egyéni hangos olvasás adott szintnek megfelelően, időszakonként. Némán olvasottak megértésének bizonyítása megbeszéléssel.

Feladatlapos ellenőrzés tartalomra vonatkozó feladatokkal tanórán, házi feladatban, tananyagegységekként félévkor, év végén felmérés. Szövegelemzések irányítással, folyamatosan. Címszavak keresése irányítással, csoportos könyvtárlátogatás esetenként.

Az írás-írás-használat témakör anyaga technikai és helyesírási részből áll. A biztos írástechnika és az alapvető helyesírási ismeretek teszik lehetővé az írás-használat eszközszintű kialakítását. *Ellenőrzési forma:* folyamatos megfigyelés, javítás, javíttatás és diagnosztikus mérés. A diagnosztikus mérés hangsúlyos szerepet kap, mert ez a kiindulópontja az alapképességek fejlesztésének, az eredményes tananyag-elsajátításának, a sikeres egyéni megsegítésének. *Ellenőrzés tartalma:* betűelemek, betűk, mondatok írása minta után, másolással, tollbamondással, emlékeztetőből írással. Mondatok helyesírása. Folyamatos szöveg írása. Írásos feladatok megoldása közösen, irányítással, önállóan. Külalak, rendezett íráskép. *Ellenőrzés módja:* változás, ráírás, minta utáni írás, másolás, tollbamondás, emlékeztetőből írás; alapszókészlet szavainak írása, szövegek írása. Mérések: tananyag egységenkénti felmérése, félévi, év végi felmérés. Írásos feladatokban az írásképesség alkalmazása folyamatosan.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5-8.évfolyam

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközzintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulókörösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

5–6. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókinccs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókinccs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókinccsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus	

	figyelem. Emlékezet.
--	----------------------

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) a helyes beszédlegzés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd. <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. <p>Beszéd(meg)értés:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén. <p>Beszédképesség.</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándéknyilvánítás, – vita, – kérés, – kérdés. 	<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reproductív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlegzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 15 óra
----------------	--	---

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>
--	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>	<p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>
Fogalmak	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 15 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés.</p> <p>Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.</p>		<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés.</p>

	<p>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>
Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 120 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p>SZÓELEMEK, SZAVAK: Szófajok: – főnév – melléknév – számnév – névmás – ige. Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>SZÓSZERKEZETEK: – alárendelő szó szerkezet – mellérendelő szó szerkezet.</p>	<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással.</p> <p>Szószerkezet alkotása, átalakítása. Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.</p>

<p>MONDATOK Mondatok átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tömondat alkotása – bővített mondat. <p>Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.</p> <p>SZÖVEG Szövegalkotás.</p>	<p>Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.</p>

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 120 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás képességgé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kultúráltságának növelése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</p> <p>MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Füstbe ment terv – Reszket a bokor mert... <p>MŰNEMEK: EPIKA MŰFAJ: MESE, MŰMESE</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Az égig érő fa (magyar népmese) Tündérszép Ilona és Árgyélus (magyar népmese) Attila földje (magyar népmese) Válogatás a magyar népmeseegyűjteményből.</p> <p>NÉPBALLADA</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Összehasonlítás. A vers ritmusának különböző módon történő</p>	

<p><i>Kőműves Kelemen;</i></p> <p>LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csodaszarvasról.</p> <p>MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: Lehel kürtje Mátyás-mondák</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A világ teremtése Az édenkerti történet Noé és a bárka Jézus születése, A betlehemi királyok</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p> <p>ELBESZÉLÉS: Feldolgozásra ajánlott művek: Jókai Mór: <i>A nagyenyedi két fűzfa</i></p> <p>REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>bemutatása, jelzése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. A költői jelzők és költői képek felismerése. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása. A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás). Színházlátogatás (dráma).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott</p>
--	---

	<p>szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.</p> <p>A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.</p> <p>Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.</p> <p>A kijelölt memoriterek szövegűen, megfelelő hangsúllyal elmondja.</p> <p>Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja.</p> <p>Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni.</p> <p>Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
--	---

6. évfolyam

Célok témakörönként

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Az iskolai és köznapi kommunikációs helyzetekhez való alkalmazkodás fejlesztése.

A beszédfonetika és beszédkultúra továbbfejlesztése.

A meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.

A szókincs folyamatos bővítése, a tantárgyi szaknyelv használata, a lényegkiemelés fejlesztése.

Képessé tenni a tanulókat az elsajátított illemszabályok alkalmazására, a kultúrált viselkedésre és az önálló véleménynyilvánításra egyszerű helyzetekben.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.

A tanult szófajok felismerése, jelentés elemzése, differenciálása. A tudatos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat kialakítása a szófajok körében. A fogalomkör helyesírási tudnivalóinak erősítése. A helyesírási segédkönyvek használatára nevelés.

Írás, szövegalkotás

Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képessé tenni a tanulókat a változatos, helyzethez és műfajhoz alkalmazkodó kifejezőmódok

használatára szóbeli és írásbeli munkáikban. Ösztönözni a tanulókat a szövegalkotáshoz szükséges anyaggyűjtésre, -rendezésre, a különféle műfajú szövegek fokozatos önállósággal történő megalkotásakor.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Képessé tenni a tanulókat a szöveghű és hangsúlyos műbemutatásra, a tartalmi összefüggések, élethelyzetek megértésére, a szereplők viselkedésbe való beleélésre.

A műfajkör bővítése, a műfaji jellemzők és tanult irodalmi kifejezésformák felismerése, értelmezése a műelemzés során.

Irodalmi élmény nyújtásával az önálló olvasási kedv felkeltése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Kommunikációs képesség

Alkalmazkodó képesség (beszédpartnerhez, témához) fejlesztése.

A kifejezőképesség fejlesztése – szóban, írásban -, a tanult szakkifejezések használatának képessége más tárgyakban is.

Kulturált vita és véleményalkotó képesség fejlesztése helyzetgyakorlatokban.

Együttműködési képesség – feladatvégzésben, kommunikációs helyzetekben.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

Akusztikus figyelem. A tanult nyelvtani fogalmak használatának képessége. Nyelvhelyességi és helyesírási készség fejlesztése a szófajok témakörében. Differenciáló képesség a nyelvtani elemzések során. Önellenőrzési, hibajavítási képesség fejlesztése.

Írás, szövegalkotás

Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.

A tanult szövegelemző eljárások alkalmazásának képessége.

Szövegalkotó képesség a tanult fogalmazási műfajokban.

A vizuális információk megismerése, felhasználása a szövegértő képesség fejlesztése során.

A köznapi élethez szükséges gyakorlati tevékenységek (boríték címzése, utalványok, csekkek kitöltése, feladása) elsajátítása jártasságszinten.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Szöveghű és kifejező olvasási képesség.

Az összefüggések felismerésének és elemzésének képessége a tanult irodalmi műfajkörben.

Véleményalkotó képesség az olvasottakkal kapcsolatban.

Memorizálás képességének fejlesztésével 4-6 soros vers (részlet) megtanulása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.

Témakör	Tartalom
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	<p>Szógyakorlatok a beszédkultúra továbbfejlesztésre. Légzéstechnikai ismeretek alkalmazása szöveg és vers olvasásakor és beszédben (levegővétel, artikuláció, ritmus, hangsúly, hangerő, tempó, hanglejtés, szünettartás).</p> <p>Szókincsbővítés. Mondatalkotás. Tantárgyi szaknyelv használata. Helyzetgyakorlatok a szándéknyilvánítás, véleményalkotás, kapcsolatfelvétel és –tartás gyakorlására, a konfliktushelyzetek elemzésére, megoldási technikák kialakítására, illetudó viselkedés kialakítására: köznapi helyzetekben (vásárlás, közlekedés, vendégség, terítés, alkalomhoz illő öltözék megválasztása).</p> <p>Lényegkiemelés olvasott, irodalmi művekből vett példákon. Elbeszélés, élménybeszámoló olvasott vagy átélt eseményekről. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	<p>A mondat szavakra bontása, a szavak önálló jelentése. Szavak csoportosítása jelentéstartalmuk alapján. Ige; jelentése, ideje, módjai, ragozásai, igealakok egyeztetése, személyragok használata. Igekötős igék alakzatai, jelentésmódosító szerepük.</p> <p>Az igék jelentésárnyalatai a beszédben, írásban, szólásokban, közmondásokban.</p> <p>A főnév: jelentése, fajtái, többes száma, rokon és ellentétes jelentésű főnevek a beszédben, írásban.</p> <p>A névelő.</p> <p>Melléknév: jelentése, fokozása, ellentétes és rokon értelmű</p>

	<p>melléknevek.</p> <p>A számnév: jelentése, fajtái, keletkezés.</p> <p>Hasonulás, összeolvadás esetei az igékben, -ul, -ül, -it végű igék, ly-os igék.</p> <p>A tulajdonnevek írása. Szóvégi magánhangzók írása a főnevekben, fokozott melléknevek írása, tulajdonnévből képzett melléknevek írása, hosszú magán- és mássalhangzók a melléknévben. Számnevek betűvel és számjeggyel, a keletkezés formái, postai űrlapok, csekkek kitöltése, boríték címezése.</p>
Olvasás és az írott szöveg megértése	<p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>
Írás, szövegalkotás	<p>Szövegolvasás, szövegelemzés különböző irodalmi műfajokban. (A mű témája, tagolódása, ok-okozati összefüggései, a szereplők jellege, tulajdonságai, a párbeszédes forma.)</p> <p>Az elbeszélő fogalmazás ismereteinek bővítése: előzmény-esemény-következmény szerinti tagolás, elbeszélő fogalmazás, témajelöléssel, fogalmazás hiányzó részeinek pótlása.</p> <p>Leírás, a leíró jellegű szöveg jegyei irodalmi és ismeretterjesztő szövegben, a leírás módjainak vizsgálata, leírás elbeszélésben.</p> <p>Szövegalkotási gyakorlatok: jellemzés, a megfigyelt tárgy, személy, táj tulajdonságainak összegyűjtése, véleményalkotás szóban, írásban. Beszámoló összefoglaló olvasott műről vagy átélt élményről.</p> <p>Leírás: címzetthez alkalmazkodó megszólítás, tartalmi, nyelvi megfogalmazás, búcsúzás, címezés.</p> <p>Tartalom szűkítése vázlattá, vázlat felhasználása különböző műfajú szövegek alkotásához. Fogalmazások javítása fokozatos önállósággal, a hibajelek ismeretével.</p>
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	<p>MŰFAJOK: EPIKA</p> <p>MESE, MŰMESÉK, MÁS NÉPEK MESÉI</p> <p>Mese a kisasszonyról, aki szörnyeteget szeretett (lengyel népmese)</p> <p>A Szépséges Róza (szlovák népmese)</p> <p>Mese egy tojásról (román népmese)</p> <p>A gida-leány (görög népmese)</p> <p>Egy öreg király (kárpát-ukrajnai népmese).</p> <p>A népköltészeti műfajkör bővítése: a népdal témái, tartalmi-formai jellemzői, a természeti kép fogalma.</p>

	<p>A NÉPBALLADA: jellemző vonásai, tartalma, hangulata, babonás hiedelmek és társadalmi viszonyok tükröződése (Kádár Kata, Kőmíves Kelemen).</p> <p>Válogatás a kuruc költészetből. Végvári énekek. (Csínom Palkó, Balassi: Egy katonanének).</p> <p>Magyar költők, írók.</p> <p>Petőfi Sándor élete, témák szerinti válogatás verseiből (szülői szeretet, család-, hazaszeretet, a nemesség, a nép bemutatása, forradalom, szerelem). A versek érzelmi, tartalmi mondanivalója.</p> <p>János vitéz (keletkezése, szerkezete, a cselekmény fordulatai, szereplők viszonya, erkölcsi értékek, népies nyelvi fordulatok, az elbeszélő költemény műfaji jellemzői).</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p> <p>A regény és az elbeszélés műfaji jellemzői.</p> <p>Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részlet), közös feldolgozás: a cselekmény fordulatai, erkölcsi értékek (hősiesség, hazaszeretet, önfeláldozás), olvasónapló vezetése.</p> <p>Tamási Áron, Tömörkény István, Fekete István, Lázár Ervin egy-egy művéből egy-egy választott részlet.</p> <p>Líra,dal:</p> <p>Csoóri Sándor: Moziba megy a hold</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz</p> <p>Szabó Lőrinc: Hajnali rigók</p>
--	--

Tevékenységek

- Légzéstechnikai gyakorlatok szöveg- és versolvasáskor, beszédben.
- Gyakorlatok a beszédkultúra továbbfejlesztésére: együttműködés a társakkal beszélgetésben, vitában, feladatmegoldásban.
- Gyakorlatok a kultúrált viselkedés és illem elsajátítására kommunikációs helyzetgyakorlatokon.
- Gyűjtőmunka a tanult nyelvtani fogalmakra, szófajokra irodalmi szövegekből.
- Gyakorlatok a nyelvhelyességi és helyesírási szabályok elmélyítésére (helyesírási segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási szójegyzék használata).
- Szövegalkotási gyakorlatok különböző műfajokban (leírás, elbeszélés, jellemzés), más tantárgyakból, irodalmi művekből, köznapi élethelyzetekből vett példák segítségével.
- Levélírás, boríték címezése, postai űrlapok kitöltése, feladása postán.
- Szövegelemző eljárások a művekben megjelenített élethelyzetek, érzelmek megbeszélésével.
- Könyvtári ismeretek az életkori sajátosságoknak megfelelően (tájékozódás a könyvtárban, adatok rendezése segítségével).
- Szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztráció, tipográfiai eszközök, szövegtagolás értelmezése, szerepük felismerése, adatrendezés).

- Erkölcsi, irodalmi értékek felfedeztetése (gyerekek-felnőttek viszonya, szeretet, féltés, próbatételek, hősiesség) az olvasott művek alapján.
- Irodalmi mű (részlet) bemutatása hangsúlyos felolvasással, dramatizálással, olvasónaplóban, rajzban, memoriterrel.

Fogalmak

Véleményalkotás, szófaj, ige, főnév, melléknév, számnév, előzmény, esemény, következmény, beszámoló, népballada, végvári ének, elbeszélő költemény, költői kép, költői levél, ellentét. Artikuláció, beszédértés, beszédlegzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis. Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat. Fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés. Dal, népdal, mese, népmese, vers, próza, elbeszélés, regény, rím, memoriter.

A fejlesztés várt eredményei

- A tanuló tartsa be a viselkedési és illemszabályokat a kommunikációs helyzetekben.
  - Legyen gyakorlott egyszerű helyzetekben történő önálló véleménynyilvánításban.
  - Ismerje fel és segítséggel tudja megoldani a mindennapi életben előforduló konfliktushelyzeteket.
  - Ismerje fel kérdőszavuk alapján a tanult szófajokat, és igyekezzon fokozott önállósággal alkalmazni az ezekhez kapcsolódó nyelvtani szabályokat.
  - Legyen képes a szófajok körében megadott szempontok szerint csoportosításokat, átalakításokat, hibajavítást végezni.
  - Legyen képes összefüggő (5-6 mondatos) szóbeli és írásbeli szövegalkotásra a tanult fogalmazási műfajokban, a szövegszerkesztés szabályainak alkalmazásával, irányítás mellett.
  - Legyen képes néma olvasással egyszerű stílusú, kb. egyoldalnyi, gyermekeknek szóló ismeretterjesztő szöveg áttekintésére, megértésére – adott szempontok alapján.
  - Legyen képes ismert szöveg jó tempójú, értelmes, hangos olvasására, elemezze irányítással tartalmi és formai szempontokból az olvasottakat.
  - Tudjon néhány fontos adatot ismertetni, megnevezni irodalmi művekből (helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete, érzelmek).
  - Ismerje fel a tanult irodalmi művekben a pozitív és negatív hősöket, tudjon véleményt nyilvánítani – irányítással – a művekkel kapcsolatban.
-
- Tudja az írást kommunikációs célokra használni..
  - Legyen képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
  - A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal mondja el.
  - Irodalmi alkotások esetében tudjon összehasonlítani, értelmezni, elemezni.
  - Líra, epika, dráma fogalmát ismerje, tudjon ennek megfelelően csoportosítást végezni.

7. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövődő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi-, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

Célok témakörönként

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Életkorhoz, képességhez mért viselkedéskultúra kialakítása a társas kapcsolatokban.

Képessé tenni a tanulókat a megfelelő szóhasználatra vita, érvelés, bizonyítás, beszámoló során.

Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése.

Jártasság kialakítás a tömegkommunikációs nyelv és műfajok ismeretében, az információk értelmezésében.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Szó-, és mondatalkotó képesség fejlesztése, szókincs- és stílusfejlesztés.

A mondattani elemzésben való jártasság alapozása.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazása a begyakorolt szókészletben.

Írás, szövegalkotás

Szövegalkotás fokozott önállósággal különböző műfajokban (elbeszélés, levélírás, leírás, jellemzés). Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Gyakorlottság kialakítása a szövegelemzésben, a változatos nyelvi formák felismerésében és használatában (szóban és írásban). Képessé tenni a tanulókat az olvasott művek irányítás melletti szövegelemzésére, a tanult elemzési szempontok alkalmazására.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Az olvasási kedv, az irodalom iránti érdeklődés fenntartása.

Tájékozottság kialakítása a különböző műfajú és tematikájú művek elemzésében, és az olvasottakban rejlő erkölcsi, érzelmi jelentéstartalmak felismerésében.

Önálló gyűjtőmunkára, lexikon- és könyvtárhasználatra nevelés.

Az ember aktivitásának serkentése együttes élmény alapján.

A tanuló ön- és emberismeretének gazdagítása.

Az alkotó- és kapcsolatteremtő képesség kibontakoztatása.

Összpontosított, megtervezett munkára szoktatás.

Fejlesztési feladatok

- Ismert szövegek dramatizálása, helyzetgyakorlatok.
- Irodalmi művek feldolgozása szempontokkal.
- Szövegek alkotása.
- Nyelvi elemkészlet gazdagítása.
- Információk gyűjtése a fejlettségnek megfelelő forrásanyagról, irányítottan.
- Önkorrekciós képesség fejlesztése.
- Nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.

Feladatok

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

Kultúrált viselkedés és alkalmazkodóképesség iskolai és kisebb közösségekben. A kifejezőképesség fejlesztése szóban, felszólalás, vita, cáfolás, egyéni vélemény árnyaltabb nyelvi megfogalmazásakor, különböző műfajú szövegek alkotásakor.

Pozitív viszonyulás alakítása közösséghez, erkölcsi, nemzeti értékekhez. Vizuális és auditív emlékezet.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Analizáló-, szintetizáló- és absztrakciós képesség a nyelvtani elemzések során. Helyesírási készség fejlesztése a nyelvhelyességi és helyesírási tudnivalók alkalmazásával.

Önellenőrzési képesség továbbfejlesztése. Hallási figyelem: nyelvtani szabályok.

Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Írás, szövegalkotás

Szövegalkotó képesség fejlesztése a tantárgy speciális eszközrendszerével, különböző műfajú szövegekben. Vizuális észlelés: írásképek. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Olvasás és az írott szöveg megértése

Szövegelemző képesség fejlesztése a tantárgy speciális eszközrendszerével, különböző műfajú szövegekben.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

Hangsúlyos, értő olvasási képesség, az irodalmi mű tartalmi, formai összefüggéseinek meglátása segítségével.

Tér- és időbeli tájékozódás képességének továbbfejlesztése.

A képi gondolkodás fejlesztése az irodalmi kifejezésformák értelmezésével.

Az írói üzenet felfogásának, értelmezésének képessége.

Az irodalmi művek erkölcsi, esztétikai értékhordozóinak felfogása.

Összehasonlító, elemzőképesség fejlesztése a hasonló műfaji, nyelvi, alkotói jegyek észrevetetésével.

Témakör	Tartalom
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Beszédközpontok: hangsúly, mondat- és szövegfonetika. Érvelés, cáfolás. Vita. Kommunikációs helyzetgyakorlatok a kultúrált viselkedés, a tanult illemszabályok gyakorlására. Beszámoló. Köszönet. Tanácsadás. Tömegkommunikációs nyelv. Újság, rádió, televízió információinak közös értelmezése. Különböző tömegkommunikációs műfajú szövegek alkotása szóban, írásban. Napi életből vett híryanag közös értelmezése, reagálás viselkedésben, szándékban. Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök. Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. <i>Kapcsolódási pontok: ének-zene, testnevelés</i>
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek	A szófaj fogalmi körének bővítése (névszó, névmás, határozószó, névutó, kötőszó), fogalmi jellemzői. A mondat szerkezete. Fő mondatrészek és bővítmények, tárgy, határozók, jelzők. Kérdőszavuk, jelölésük, fajtáik, szófajuk, helyük a mondatban, leképzésük ágrajzzal. A magyar helyesírás elvei szerinti írásmód. A tanult szófajokban a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. A kérdőszó és ragos főnév egyeztetése, a tárgyrag helyesírása. A névutós főnevek írása. A mennyiségjelző sorszámnevi alakja, a betűvel, számjeggyel írás különböző esetei. A halmozott mondatrészek helyesírása a mondatban (vessző, kötőszó használata). Szavak csoportosítása, átalakítása. <i>Kapcsolódási pontok: minden tantárgy (helyesírás)</i>

Írás, szövegalkotás	<p>Az elbeszélő fogalmazás: olvasott műből, élmény alapján a fogalmazás tagolása, vázlatírás.</p> <p>Levélírás. Irodalmi mű szerkezeti felépítése. Szövegalkotás különböző műfajokban: leírás, jellemzés.</p> <p>Tartalmi tömörítés: levélből üzenet, üdvözlőlap.</p> <p>Vázlat alapján különböző műfajú szöveg alkotása. Olvasottakról vázlat készítése.</p> <p>Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.</p> <p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, levél.</p> <p><i>Kapcsolódási pontok: történelem, természetismeret, vizuális kultúra</i></p>
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	<p>A műballada fogalma, jellemzői.</p> <p>Műköltészet.</p> <p>Arany János élete, válogatás verseiből: Családi kör, A szegény jobbágy, Válasz Petőfinek.</p> <p>Balladáit.</p> <p>Petőfi Sándor és Arany János levelezése. A költői levél.</p> <p>Toldi – forrásmunkák, szerkezet, cselekmény, konfliktusok, a szereplők jelleme, egymáshoz való viszonyuk.</p> <p>Az életkép, az elbeszélő költemény műfaji jellemzői.</p> <p>Olvasmányok az elbeszélő irodalom köréből (a magyar és világirodalomban).</p> <p>Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond elbeszélései; A néhai bárány, Hét krajcár.</p> <p>Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. A pakk (részlet).</p> <p>A regény és novella műfaji összehasonlítása, a cselekmény tagolódása, a tetőpont, a megoldás, a konfliktushelyzetek.</p> <p>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány.</p> <p>Válogatás világirodalmi alkotásokból.</p> <p>Részletek Verne Gyula szabadon választott műveiből.</p> <p>A.de Saint-Exupéry: A kis herceg című regényéből – a mű érzelmi hatása, olvasónapló vezetése fokozatos önállósággal.</p> <p>Memoriter: 1-1 versszak versből, 4-5 sor prózából.</p> <p>A RENESZÁNSZ IRODALMA</p> <p><i>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</i> (epigramma).</p> <p>A BAROKK IRODALOM</p> <p>Bujdosóénekek</p> <p>Mikes Kelemen: 112. levél</p> <p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.</p> <p>Összecsengő sorok jelölése.</p> <p>Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.</p> <p>Dramatizálás, felolvasás.</p> <p>Világirodalom:</p>

	<p>Ajánlott művek: A. A. Milne: Micimackó (részlet) Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás) <i>Kapcsolódási pontok: ének-zene, történelem</i></p>
Olvasás és az írott szöveg megértése	<p>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek. A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. <i>Kapcsolódási pontok: matematika (szöveges feladatok), informatika</i></p>

Tevékenységek

Beszédtechnikai gyakorlás. Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztése. Saját álláspont megfogalmazása, cáfolat, ellenvélemény kifejtése. A tömegkommunikációs műfajok, az információk értelmezése. Az elbeszélés, leírás, jellemzés és levélírás tanult ismereteinek gyakorlása. Kreatív szövegalkotás tartalomhoz, tömegkommunikációs helyzethez illő szó- és stílushasználattal.

A szófajok fogalmi körének bővítése (névszó, névmás, határozószó, névutó, kötőszó), felismerés, elemzés, szófajgyűjtés, differenciálás. Mondatrész és szófaj elkülönítése.

A mondatelemzés gyakorlása, elemzés komplex módon (aláhúzás, szófaji megjelenés, ágrajzos leképzés).

Eltérő műfajú irodalmi szövegek kifejező olvasásának gyakorlása.

Önálló szókinccsgyűjtés, lexikonokban, szótárakban. Különböző műfajú és tematikájú irodalmi művek elemzése. Példák gyűjtése az olvasott műköltészeti alkotásokból műfajokra, irodalmi kifejezésformákra.

Az olvasott irodalmi művekben megjelenő szituációk és jellemelek, a felbukkanó érzelmek, gondolatok felfedezése és bemutatása, megjelenítése rajzban, drámajátékban, zenével, képekkel.

Résztétel irodalmi művek közös feldolgozásában, csoportmunkában, a társakkal és a tanárral való kommunikációban. Minél teljesebb megértést biztosító néma olvasás, kifejező felolvasás, szövegek tolmácsolása kifejező szövegmondással, megjelenítéssel.

Erkölcsei választások indoklása, beszélgetés érzelmekről. Memoriterek tanulása, alkalmazása.

Szaktárgyi kifejezések gyűjtése, alkalmazása a tantárgyi nyelvben. Táncok felismerése, megnevezése.

A különféle jellemábrázoló mozgások, pantomimes gyakorlatok végrehajtása együttesen.

Improvizációs gyakorlatok különféle élethelyzetekben. Elemzés közösen, a mindennapi élet különféle szituációiban, a saját történetek dramatizálásával.

Bábkészítés a tanult technikákkal, bábmozgatás, maszkkészítés.
Ünnepi köszöntő szöveg (szövegrészlet) elsajátítása, előadása a csoportban.

Fogalmak

Hír, névszó, névutó, határozószó, névmás, mondatrész, alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők, műballada, forrásmunkák, életkép, novella, megszemélyesítés, hasonlat, konfliktushelyzet, tetőpont, megoldás, ősi szertartások, életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, önellenőrzés, nyelvtani szabály, szófaj, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, szövegelemzés, beleélő képesség, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.

A fejlesztés várt eredményei

- A tanuló legyen képes összehangolni verbális megnyilvánulásait a testbeszéddel.
  - Udvariasan működjön együtt a felnőtt és a kortárs beszédpartnerekkel.
  - Adekvátan alkalmazza a mondatfonetikai eszközöket.
  - Rendelkezzen elemi tájékozottsággal a tömegkommunikáció körében, az információk értelmezésében és a közéleti, közszereplési műfajokban (felszólalás, cáfolás, érvelés, az egyéni vélemény árnyaltabb nyelvi megfogalmazása).
  - Ismerje a nyelvi egységek jelentéstani és szerkezeti tartalmát gyakorlottsági szinten.
  - Írása legyen rendezett, olvasható.
  - Ismerje a mondatrészek mondatbeli szerepét, szófaját.
  - Tudjon segítséggel mondatot elemezni, ismerje a mondatrészek kérdőszavát, aláhúzási jelölését, ágrajzos leképezését.
  - Legyen képes felismerni a mondatrész és a szófaj közötti kapcsolatot.
  - Alkalmazza fokozott önállósággal a nyelvhelyességi és helyesírási szabályokat.
  - Ismerje fel és tudjon javítani stiláris és helyesírási hibát fokozatos önállósággal.
  - Rendelkezzen elemi tájékozottsággal a fogalmazási műfajok felismerésében és szövegalkotásában.
  - Legyen képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására.
  - Legyen képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.
  - Legyen képes verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmondani, bemutatni (felolvasás).
- Rendelkezzen ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Legyen képes tartalmi tömörítésre és bővítésre szövegalkotáskor.
  - Legyen gyakorlott a szövegelemzésben, tudjon kérdéseket feltenni a szöveg adataival, oksági összefüggéseivel kapcsolatban.
  - Legyen képes az olvasott művek tartalmáról 5-6 mondatban, szóban és írásban beszámolni, helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok összefüggéseinek bemutatásával.
  - Lássa be a negatív és pozitív emberi tulajdonságok, cselekvések következményeit.
  - Társaival együttműködve – aktívan – vegyen részt a dramatikus játékokban.
  - Váljon fogékonnyá az irodalmi kifejezésformák szépsége iránt.
  - Tudja segítséggel használni az anyaggyűjtésre szolgáló lexikonokat, szótárakat, forrásanyagokat.

- Legyen képes a memoriterek szöveghű tolmácsolására.
- Legyen gyakorlott a csoporton belüli szereplésben és tanúsítson játékbátorságot.
- Ismerje fel a szereplő szándékait, tetteit és elemezze kapcsolatait.
- Tanuljon meg egy-két népszokást, vegyen részt a jeles napok szertartásaiban, az előkészületekben és a lebonyolításban.
- Legyen büszke hazája és települése nevezetességeire. Tudatosan óvja, védje azokat.
- Legyen képes a könyvtár- és múzeumlátogatás során önállóan szerzett ismereteit összefoglalni.
- Tudja felsorolni néhány nevezetes ember nevét, lakóhelyét, s ismerje a közösségért végzett munkáját.

8. osztály

Célok témakörönként

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

- A magán- és közéleti kommunikáció helyzeteihez való alkalmazkodás kialakítása.
- Eligazodás a tömegkommunikációs műfajok információiban, a napi információkhoz való nyelvi és magatartásbeli viszonyulás.
- Improvizációs képesség fejlesztése.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

- Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.
- A mondattani ismeretek továbbfejlesztése.
- A helyesírási készség stabilizálása.
- Szabatos, pontos nyelvtani szerkezetű beszéd használata.
- A szaktárgyi nyelv ismerete, használata.

Írás, szövegalkotás

- Tapasztalatszerzés a köznapi életben használatos hivatalos iratok (levél, kérvény, önéletrajz) megfogalmazásában.
- A tanult fogalmazási műfajokban, szövegalkotáskor a véleményalkotás, és – nyilvánítás alkalmazása, az oksági összefüggések elemzése, a megfelelő stílus használata.
- Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

- A társadalmi problémák, a történelem, az egyéni érzelmek tükröződésének felismertetése az olvasott művek és költői életrajzok kapcsán.
- Képessé tenni a tanulókat a költői kifejezésformák átvitt értelmezésére, az irodalmi nyelv szépségének felfedezésére.
- Az önálló ismeretszerzésre, olvasmányok megválasztására, forrásanyagok felkutatására ösztönözni őket.

- Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése.

Olvasás és az írott szöveg megértése

- Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás.
- Önálló tanulás fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

- Irodalmi művek feldolgozása irányítottan, szempontokkal.
- Információk gyűjtése a fejlettségnek megfelelő forrásanyagokból, irányítottan.
- Szövegek alkotása.
- Nyelvi elemkészlet gazdagítása.
- Nyelvtani ismeretek elsajátításával kapcsolatos gyakorlatok.
- Helyesírási helyzet tudatos elemzése.
- A mondaton belüli szerkezetre irányuló tapasztalatszerzés gyakorlatai egyszerű beszédhelyzetektől kiindulva.
- Önkorrekciónak képesség fejlesztése.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása

- Együttműködési képesség és kulturált nyelvi magatartás a társakkal beszélgetéskor, szituációs- vagy szerepjátékban.
- A véleményalkotás és –nyilvánítás képességének erősítése az érvelés szabályainak alkalmazásával.
- Problémafelismerő- és –megoldó képesség a mindennapi élethelyzetek és olvasmányok kapcsán, a tömegkommunikációs műfajok információinak értelmezésekor.
- Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

- Mondatelemzési jártasság az összetett mondatok feldolgozásában.
- A helyesírási szabályok értelem tükrözőtető szerepének belátása és felhasználása.
- Komplex gondolkodási képesség a több szempontú elemzéskor, a tanult nyelvi elemek alkalmazásakor.
- Rendszerező képesség a tanult nyelvi szinteken, alaktani és szótani ismeretek rendszerezésekor.
- Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Írás, szövegalkotás

- Kreatív szövegalkotó képesség a tanult fogalmazási műfajokban.
- Összehasonlító képesség a hasonló műfajok, szerkezetek, stílusesszközök elemzésekor.

- Rendezett, tagolt íráskép.
- Kifejező, jó tempójú, szöveghű olvasási készség a szöveg bemutatásakor.
- Vizuális észlelés: íráskép.
- Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

- Műelemző képesség a tanult szempontok alkalmazásával, a művészi kifejezőmódok értelmezésekor.
- Képi gondolkodás az olvasott irodalmi szövegek mögöttes tartalmainak, az alkotói üzenetének az értelmezésekor.
- Empátiás érzék fejlesztése: az irodalmi hősök, szereplők helyzetébe, konfliktushelyzetekbe való beleélés, érzelmek, magatartások, indítékok megértése.
- Rendszerező képesség: az olvasott művek, alkotói elhelyezése korban, műfajban, témában.
- Megjelenítő képesség dramatikus játékban, felolvasáskor, memoriterek előadásakor.
- Emlékezet: memoriterek.
- Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben.
- Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.

Olvasás és az írott szöveg megértése

- Szókincsbővítés.
- Figyelem.
- Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása.
- Gondolkodás: olvasottak elemzése.
- Összefüggések felismerése.

Témakör	Tartalom
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	<p>A magán- és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk különbsége.</p> <p>Kommunikációs helyzetekben való viselkedés. Beszédtechnikai és szerkezeti ismeretek különböző stílusrétegekben (vita, állásfoglalás, érvelés, cáfolás, állásfoglalás korrigálása, konfliktusok feloldásának nyelvi eszközei). A kisközösségi kommunikáció alapvető beszédhelyzetei, gyakori szövegműfajai, magatartásformái.</p> <p>Különböző tömegkommunikációs műfajok és eszközeik (rádió, televízió, újság híryanagának értelmezése, riport, a kérdés módjai, hirdetések szöveg- és képi elemzése). Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával.</p> <p>Memoriterek tanulása.</p> <p>Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével.</p> <p>Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák</p>

	<p>alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. <i>Kapcsolódási pontok: ének-zene, testnevelés és sport, történelem, természetismeret</i></p>
<p>Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek</p>	<p>Mondattani ismeretek. Mondatelemzés. Az összetett mondat tagmondatai közti viszony, a kötőszó jelentésmódosító szerepe, több szempontú rendszerezés, elemzés. A szótani, hangtani ismeretek szintetizálása. A magyar nyelv állandóságainak és változásainak vizsgálata a szólásokban, közmondásokban.</p> <p>A magyar helyesírás elvei szerinti írás. A mondattanhoz kapcsolódó helyesírási ismeretek. Ragozott és képzett szavak helyesírása, az összetett szavak helyesírása, hangváltozási esetek írása. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótó, egy szótó, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: <ul style="list-style-type: none"> – irodalmi változat, – köznyelvi változat, – népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), – csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). Szószerkezet alkotása. Mondatalkotás <ul style="list-style-type: none"> – a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. – átalakítás a szerkezet alapján – a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. Levél jellemző jegyei. A levél formai, helyesírási követelményei. <i>Kapcsolódási pontok: minden tantárgy - a tanult helyesírási szabályok alkalmazása.</i></p>
<p>Írás, szövegalkotás</p>	<p>Elbeszélés különböző anyaggyűjtési módok felhasználásával (olvasott, átélt, elképzelt élmény alapján). Tagolatlan szöveg tagolása. Stílusfejlesztő gyakorlatok (oksági összefüggések magyarázata, érvelés az elbeszélő fogalmazásban, szógyűjtések, párbeszéd elbeszélésbe ékelése). Leírás fokozott önállósággal. Egyszerűbb szövegelemző műveletek szóban és írásban. Tömörítés. A hivatalos levél (hangnem, stílus, a tartalom és közlésszándék tömör kifejezése). Összetett szavak, írásmódosulás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása. <i>Kapcsolódási pontok: történelem, természetismeret, vizuális kultúra</i></p>
<p>Irodalmi kultúra, irodalmi</p>	<p>A reformkor.</p>

<p>művek értelmezése</p>	<p>Az adott korszak hatása a költőkre és költészetre. A nemzeti összetartozás. Testvéri szeretet, hazaszeretet, becsület. Kölcsey Ferenc: életrajzi adatok, közéleti szereplés, költészetéből válogatás (Huszt, Himnusz, Parainesisből részlet). Vörösmarty Mihály: életrajzi adatok, nemzeti érzések, szerelem (Szózat, Magyarország címere, Szép Ilonka). Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet, Pacsirtaszót hallok megint. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet). A nem mutatott levél. Bajban ismerszik meg a barát. Tegnapjaink. A Nyugat nemzedéke. Válogatás Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, Szabó Lőrinc, Tóth Árpád, Juhász Gyula műveiből. <i>Kosztolányi Dezső</i> <i>Ajánlott művek:</i> Esti Kornél (novella) <i>Este, este</i> (dal) Ének Virág Benedekről <i>Móricz Zsigmond</i> <i>Ajánlott művek:</i> Hét krajcár (novella); Légy jó mindhalálig <i>Örkény István</i> <i>Ajánlott művek:</i> Meddig él egy fa?; Az autóvezető <i>Szabó Lőrinc</i> <i>Ajánlott művek:</i> Lóci óriás lesz; Semmiért egészen <i>Juhász Gyula</i> <i>Ajánlott művek:</i> Anna örök; A Tiszához <i>Tóth Árpád</i> <i>Ajánlott művek:</i> Elégia egy rekettyebokorhoz; Esti sugárkoszorú <i>Illyés Gyula</i> <i>Ajánlott művek:</i> Szörnyű fegyver (epigramma); Dunántúli reggel (tájlíra) <i>Weöres Sándor</i> <i>Ajánlott művek:</i> Önarckép; Boldogság Egy-egy választott mű Csukás István, Mándy Iván, Szabó Magda, Tamási Áron írásaiból. Krúdy Gyula: A sánta honvéd. Napjaink. Történetek a gyermekkorról. Válogatás a magyar és a világirodalomból. Memoriterek a választott versekből. Olvasónapló a közösen feldolgozott regényrészletekből. Könyvtárhasználat, az anyaggyűjtés forrásainak felkutatása, használata. Napilapok, házi olvasmányok szövegértő feldolgozása. Az óda, és az epigramma műfaji jellemzői. A szóképek elemzése, a versek szerkezete, keretes szerkezet. A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM <i>Ady Endre:</i> – <i>Föl – földobott kő</i> – Sem utódja, sem boldog őse... <i>József Attila: A Dunánál; Rejtelmek</i> Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p>
--------------------------	--

	<i>Kapcsolódási pontok: ének-zene; vizuális kultúra; történelem</i>
Olvasás és az írott szöveg megértése	Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés. <i>Kapcsolódási pontok: matematika, informatika</i>

Tevékenységek

- Gyakoribb tömegkommunikációs műfajok elemzése, értékelése.
- Együttműködés a beszédpartnerekkel.
- Irodalmi olvasmányokhoz, mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó véleményalkotás, -nyilvánítás.
- Szövegelemzés, a tanult nyelvi egységekről tanultak szintetizálása.
- A mindennapi vagy irodalmi témákról ismeretek, példák gyűjtése a könyvtári katalógus, tartalomjegyzékek, prospektusok segítségével. A gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkában.
- Tájékoztató és véleményt közlő tömegkommunikációs műfajok gyűjtése, elkülönítése, ismertetése, készítése irányítással (cikk, hír, tudósítás, riport, hirdetés, reklám).
- Helyesírási, mondattani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban.
- Komplex elemzési gyakorlatok a mondattan, a szótan körében.
- Táblázatok, ábrák, rajzos útmutatók, felelettervek készítése a tanult nyelvtani, szövegtani, irodalomműfaji és kifejezőeszközbeli ismeretek rendszerezésére.
- Irodalmi művekben ábrázolt emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások értelmezése, megvitatása, megjelenítése rajzban, drámajátékban, szituációs gyakorlatban.
- Beszámoló szóban, írásban az olvasott műről, látott vagy átélt élményről.
- Elbeszélés, leírás, jellemzés, levélírás fokozott önállósággal.
- Összehasonlítások a hasonló műfaji jellemzők, a szerkezeti felépítés, a nyelvi kifejezések összevetésével.
- Példák keresése a történelemnek az irodalomra gyakorolt hatásáról.
- Az aktív szókincs folyamatos gyarapítása szóban és írásban, adott témakörökben. Az olvasott szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése, önálló megfogalmazása, képi, zenei megjelenítése a társművészetek forrásainak felhasználásával.
- A művészeti kifejezőmódok, stílus eszközök funkcióinak megfigyelése, értelmezése.
- Érzelmek, magatartások, jellemelek, kapcsolatok, indítékok önálló bemutatása, például a jellemzés, az ismertetés műfajában (szóban vagy írásban).
- A magyar irodalom nagyobb korszakaira (reformkor, a XX. század első és második fele) vonatkozó ismeretek összefoglalása.
- Korokhoz kötődő témák, problémák meglátása irodalmi művekben.
- Az olvasott művek elhelyezése a korban.
- Tanulás-, információgyűjtést segítő segédkönyvek használata (A magyar helyesírás szabályai, a Magyar értelmező kéziszótár, lexikonok stb.).
- Film, színházi előadás megtekintése, megvitatása.
- Gyűjtőmunka, rendezés, albumkészítés filmekről, művészekről, újságok, folyóiratok képanyagából, cikkekből.

Fogalmak

- Riport, hirdetés, összetett mondat, tagmondat, kötőszó, mellérendelt, alárendelt, hivatalos levél, óda, epigramma, keretes szerkezet, álló- és mozgókép, fotó, szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció. közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet, önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód, önkifejezés, szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, önéletrajz, kérvény, beszámoló, interjú, életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű.

A fejlesztés várt eredményei

- Legyen tájékozott a tanuló az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban, ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.
- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.
- Használja a helyesírási segédkönyveket.
- Rendelkezzen megfelelő írásmóddal, írástempóval. Tudjon önállóan, 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.
- Legyen képes feltárni a költő, író ábrázolt érzelmi világát az elemzett művekben.
- Aktívan vegyen részt közös dramatikus játékokban és az azokat elemző megbeszéléseken.
- Legyen képes kitölteni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény). Ismerje ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni, olvasónaplóban, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában.
- Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.
- Mutasson fokozott önállóságot az ismeretek gyűjtésében, a forrásanyagok felhasználásában.
- Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ehhez viszonyulni és ezeket tolmácsolni.
- Legyen képes egy-egy film – irányítás melletti – elemzésére.
- Ismerje néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

TÖRTÉNELEM

5-8.évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2
Éves óraszám	74	74	74	74

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a

térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

5–6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Témakör	1. Személyes történelem. A kereszténység		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. <i>Személyes történelem</i> A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése.</p> <p>1.2 <i>Az Ószövetség népe</i> Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes</p> <p>1.3. <i>Újszövetségi történetek</i> A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése.</p>	<p>Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.</p>		

Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.	
Fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus

Témakör	2. Fejezetek az ókor történetéből	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>2.1. Az ókori keleti kultúrák.</i> Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.</p> <p><i>2.2. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i> Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok.</p> <p><i>2.3. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i> A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490).</p> <p><i>2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i> A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.</p>	<p>Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről.</p> <p>Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.</p>	
Fogalmak	időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légión, provincia, Pannónia, Aquincum.	

Témakör	3. A középkor világa		Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői</i> A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában.</p> <p>3.2. <i>A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i> Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.</p>		<p>Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.</p>	
Fogalmak	vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés		

Témakör	4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam		Javasolt óraszám: 46 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. <i>Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i> A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok.</p> <p>4.2. <i>Az államalapítás: Géza és Szent István</i> Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás.</p>		<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek</p>	

<p>Koronázási ékszerek.</p> <p>4.3. <i>Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</i> I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András.</p> <p>IV. Béla.</p> <p>4.4. <i>Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</i> Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p> <p>4.5. <i>Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</i> A nándorfehérvári diadal</p> <p>4.6. <i>Hunyadi Mátyás portréja</i> Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában</p>	<p>megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészeket elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.</p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása</p>	<p>Javasolt óraszám: 10 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>5.1. <i>A nagy földrajzi felfedezések</i> Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. <i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i> Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p>	<p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene –</p>	

	képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókétyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc

Témakör	6. Magyarország a XVI–XVIII. században	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>6.1. A mohácsi csata és következményei</i></p> <p>A mohácsi vész</p> <p>A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával.</p> <p><i>6.2. Végvári küzdelmek</i></p> <p>Szigetvár. Eger.</p> <p><i>6.3. Bocskai István és a hajdúk</i></p> <p>Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p><i>6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</i></p> <p><i>Bethlen Gábor idején</i></p> <p>Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása</p> <p><i>6.5. Zrínyi Miklós, a hadvezér</i></p> <p>Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a</p>	<p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</p>	

<p>magyar hadsereg megteremtésére</p> <p>6.6. <i>A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i> II. Rákóczi Ferenc élete.</p> <p>6.7. <i>Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i> Buda visszafoglalása</p> <p>Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.</p> <p>Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.</p> <p>A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítségével elmondja.</p> <p>Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.</p>
--	--

6. évfolyam

Célok

- A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- Képességfejlesztési fókuszok: kauzális gondolkodás, képzelet, tér- és időbeli tájékozódás.
- A történelmi megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.
- Ismerjék meg a nagy földrajzi felfedezéseket, az adott történelmi korok technikai kulturális, művészeti jellemzőit.

- Szerezzenek ismereteket hazánk 18. századi függetlenségi harcairól, a megismert történelmi események helyszínéről és idejéről.
- Felkelteni a tanulók érdeklődését a történelmi tárgyú művészeti alkotások, könyvek, filmek és múzeumok iránt.

Feladatok

Az *Irányelvek*ben leírtak alapján, kiegészülve lehetőség szerint múzeumlátogatás megszervezésével.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Ismeretszerző képességek fejlesztése az irányított múzeumlátogatáskor, képgyűjtésnél, a lakóhely nevezetességeiről, természeti tájairól, kulturális emlékeiről, egy adott személyiségről, történelmi eseményeiről végzett gyűjtőmunkák alkalmával. A tanulók tartós figyelmének, emlékezetének reproduktív képzeletének fejlesztése. A közvetlen tapasztalatszerző, megfigyelő-, lényegkiemelő képesség fejlesztése. Az összehasonlítás valamint következtetések levonásának képességei. A gyűjtött képek időszalagon való elhelyezése, időbeli tájékozódási készség fejlesztése. Az ismeretek önálló, vagy irányítás melletti feldolgozása – az önálló ismeretfeldolgozó képesség fejlesztése. A fogalomalkotási képesség alakítása. A történelmi szituációk eljátszása, megelevenítése egyszerűbb dramatizálással. Az átélő, beleélő, lényegmeglátó képesség fejlesztése. Érzelmi életüket, nemzeti tudatukat, pozitív értékelő-képességüket is fejlesztik ezek a szituációs játékok. A szocializációs képesség, az együttműködési képesség fejlesztése. A lakóhelyhez, a hazához, Európához való pozitív kötődés kialakítása. A taneszközökkel történő önálló tanulás képességének fejlesztése.

Témakör	Tartalom
<p>1. A középkori Európa</p>	<p>1.1 <i>A középkori élet szinterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i></p> <p>Élet a középkori falvakban. Önálló gazdálkodás. Jobbágyság és szolgáltatások. A középkori városok.</p> <p>1.2 <i>Céhmesterek és kereskedők.</i></p> <p>Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.</p>
<p>2. A magyarság történetének kezdetei</p>	<p>2.2. <i>Az államalapítás: Géza és Szent István Géza fejedelem.</i></p> <p>I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás.</p>

Koronázási ékszerek.

1.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei

I. (Szent) László, a lovagkirály.

Szent Imre herceg.

Szent Gellért.

Árpád-házi Szent Margit.

Könyves Kálmán.

Mondák, legendák: László herceg megmenti az elrabolt királylányt. Szent Gellért legendája, Szent Imre herceg legendája.

II. András. A királyi hatalom gyengülése.

A királyi dekrétumok szerepe a nemzettörténetben.

IV. Béla, a második honalapító

A tatárjárás, a muhi csata

Az Árpád kor műveltsége és művészete. Szent Margit legendája (1242, 1301).

1.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó

Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos

Gazdasági intézkedések. Nagy Lajos birodalma.

Mindennapi élet az Anjou-házi királyok idején

Kultúra, művészetek az Anjou-uralkodók idejében

1.5. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén

Hazánkat veszélyeztető külső támadások: a török veszély.

Hunyadi János török ellen. A nándorfehérvári diadal

1.6. Hunyadi Mátyás portréja

Az igazságos Mátyás Hunyadi Mátyás uralkodása, intézkedései. Kultúra, művészet az Anjouk idején.

Élet Mátyás király udvarában

Élet a Mátyás-kori városokban

1.7. A mohácsi csata és következményei

A mohácsi vész előzményei – a Dózsa-féle parasztháború
Dózsa György, a parasztok vezére, 1514

A mohácsi vész

Buda török kézen, 1541. A három részre szakadt

Magyarország

Történetek, legendák: Mátyás, az igazságos, Kinizsi Pál,
A török szultán csellel elfogadja Buda várát.

<p>3. A világ és Európa a kora újkorban</p>	<p>3.1. <i>A nagy földrajzi felfedezések</i></p> <p>Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók, leigázott népek.</p> <p>3.2. <i>Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás</i></p> <p>Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p> <p>3.3. <i>Fényes uralkodói udvarok</i> XIV. Lajos udvara.</p> <p>3.4. <i>Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában</i></p> <p>3.5. <i>A felvilágosult gondolkodók</i></p> <p>Történetek a kor emberének gondolkodásáról – reformáció, ellenreformáció. Mezőgazdaság, ipar fejlődése az újkor kezdetén.</p>
<p>4. Magyarország a XVII–XVIII. században</p>	<p>4.1. <i>Végvári küzdelmek</i></p> <p>Szigetvár. Eger. Drégelyvár. Kőszeg. Élet a török hódoltságban. Élet Erdélyben a királyi Magyarországon. A végvárak dicsősége, élet a végeken. Nagy várvédők, kiemelkedő személyiségek.</p> <p>4.2. <i>Bocskai István és a hajdúk</i> Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p>4.3. <i>Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején</i></p> <p>4.4. <i>Zrínyi Miklós, a hadvezér</i></p> <p>4.5. <i>A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i></p> <p>Zrínyi Ilona, Munkács hős asszonya. Thököly Imre. II. Rákóczi Ferenc élete. Habsburg-uralom hazánkban a török kiűzése után. II. Rákóczi Ferenc élete. „Istennel a hazáért és a szabadságért” – II. Rákóczi Ferenc szabadságharca 1703-11. A szatmári béke és következményei. Történetek: Munkács hős lelkű asszonya, Rákóczi harangja, a Rodostói kakukk.</p>

	<p>4.6. <i>Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalomban</i></p> <p>Nemzetiségi viszonyok. Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában. Habsburg-uralom hazánkban a török kiűzése után.</p>
--	--

Fogalmak

Király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés, illemszabály, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, reneszánsz, erény, parasztfelkelés, Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, felfedezés, világmindenség, távcső, mikroszkóp, Kopernikusz, Amerigo Vespucci, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, ellenreformáció, katolikus, protestáns, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc, Végvár, vitéz, szablya, lant, Tinódi Lantos Sebestyén, önálló magyar hadsereg, politikus, költő, hadvezér, Buda visszafoglalása, minaret, mecset, dzsámi, hajdú, kuruc, labanc, históriás ének.

Tevékenység

- A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtoronyon.
- Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése.
- Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés.
- Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtoronyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése.
- Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése.
- Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal.
- Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása.
- A jelentős történelmi személyiségekről három - négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról.
- Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása.
- Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében.
- Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása.
- A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása.
- A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.
- A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében.
- Szövegértési feladatok megoldása.
- Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása.

Követelmény

- Tudja megnevezni a tanult korok uralkodóit, beszéljen tetteikről.
- Legyen képes tanári irányítással ok-okozati összefüggések felismerésére, következtetések levonására.
- Tudjon néhány példát felsorolni a magyarság fennmaradásának küzdelmeiről.
- Mondák, történetek, legendákból legyen képes néhány mondatos beszámolóra.
- Gyűjtsön képeket, bővítse ismereteit különböző forrásanyagokból: könyvek, múzeumokból, képes újságokból.
- Tudja az idejét: I. István megkoronázásának 1001., a tatárjárásnak 1241-42., az Árpád ház kihalása 1301., a nándorfehérvári diadal 1456., a Dózsa-féle parasztháború 1514., a mohácsi vész 1526., az ország három részre szakadása 1541., és a Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc ideje 1703-1711.
- Irányítás mellett helyezze el a tanult évszámokat időszalagon, a megfelelő évszázadba.
- Mutassa meg a tanult történelmi események helyszínét a Képes történelmi atlaszban.
- Használja a képes történelmi atlaszt gyakorlatban. Készítsen rövid képes rajzos megjelenítést egy-egy történelmi eseményhez.
- Tudja a koronázási ékszereket megnevezni, valamint ismerje, hogy tekintheti meg azokat.
- Ismerjen fel néhány művészeti megjelenítést: szobrot, festményt, amely nevezetes történelmi személyt vagy eseményt örökít meg.

7. évfolyam

Célok

- A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a kritikai gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra.
- A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.
- Az Ember és társadalom műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik.
- A történelem és társadalmi ismeretek tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe.

- A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényyszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.
- A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokra.
- A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az ésszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Feladat

Az Irányelvekben leírtak alapján, kiegészítve lehetőség szerint, múzeumlátogatással és intézménylátogatással.

Témakör	Tartalom
Történelmi áttekintés	<p><i>A történelem forrásai és a történelmi időszámítás</i> Óskori társadalmak.</p> <p><i>Az ókori társadalmakról tanultak átisméltése</i> Az ókori Kelet. Az ókori Görögország. Az ókori Róma.</p> <p><i>A középkori Magyarországról tanultak átisméltése</i> (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz) Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.</p>
1. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában	<p>1.1 <i>A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i> A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete.</p> <p>1.2. <i>Napóleon fölemelkedése és bukása</i> Napóleon élete, híres háborúi Európában.</p> <p>1.3. <i>Az ipari forradalom találmányai</i> Ipari találmányok és feltalálók.</p> <p>1.4. <i>A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth, Kölcsey, Wesselényi)</i> A polgárosodás Magyarországon.</p> <p>1.5. <i>A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és</i></p>

	<p><i>céljai</i></p> <p>Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Báró Wesselényi Miklós. Kossuth Lajos. Táncsics Mihály. Ellenzéki szervezkedés az 1840-es években. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.</p>
<p>2. A nemzetállamok kora</p>	<p>2.1. <i>Az egységes német nemzetállam létrejötte</i> Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam megalakulása.</p> <p>2.2. <i>Polgárháború az Egyesült Államokban</i> A rabszolgaság eltörléséért vívott harc.</p> <p>2.3. <i>A megtorlás és a kiegyezés Magyarországon</i> A gyarmatosítás szerepe a világpolitika alakulásában – az alapvető ismeretek szintjén.</p> <p>2.4. <i>A dualista Magyarország jelentős személyiségei</i> A kiegyezés jelentősége</p> <p>2.5. <i>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i> Az Osztrák-Magyar Monarchia.</p> <p>2.6. <i>Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon.</i></p>

Fogalmak

Polgári forradalom, nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, szabad paraszt, munkás, törvényhozás, országgyűlés, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó, gyáripár, vasúthálózat, gözeke, vetésforgó, reform, haladó gondolkodás, nemzeti megújulás, magyar nyelv, gróf, báró, Magyar Tudományos Akadémia, köhíd, pesti árvíz, Végegylet, röpirat, pozsonyi országgyűlés – alsótábla, felsőtábla, törvényjavaslat, törvény, haladó, maradi, márciusi ifjak, ellenzék, Pilvax Kávéház, Landerer Nyomda, Helytartótanács, Városháza, pákozdi csata, tábornok, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk. Rémuralom, teljhatalom, önkényuralom, néma ellenállás, osztrák császár, magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, gőzmalom, gözeke, gőzcséplőgép, hajógyártás, mozdony- és vagongyártás, Budapest, világváros, Városliget, Operaház.

Tevékenységek

- Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás.
- A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről.
- Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről.
- Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése.
- Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival.
- Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről.
- Információgyűjtés a gőz erejéről.
- Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz, beszámoló készítése Mária Terézia koráról. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése.
- Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével.
- A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés.
- Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása.
- Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere.
- Résztétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez.
- Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása.
- Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről.
- Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása.
- Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint.
- Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés.
- Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével.
- Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején.
- A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából.
- Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről.
- A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné).
- Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése.
- A változások szerepének felismerése az emberek életében.
- A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.

Követelmények

- Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.
- Ismertesse a reformkor politikusainak haladó törekvéseit, nézeteit.
- Sorolja fel a reformkori politikusok nevét.
- Ismerje fel a kor eseményei között meglévő történelmi összefüggéseket, szempontsor szerint irányítottan.
- Tudjon összefüggést említeni a világtörténelem és a magyar történelem eseményei között.
- Tudja a tartalomban megjelölt évszámokat.
- Készítsen néhány mondatos beszámolót az adott kor híres személyiségeiről vagy eseményeiről.
- Tudjon példát mondani a gazdasági, társadalmi változásokra.
- Tudja a térképen a szabadságharc eseményeit, helyiségeit megmutatni, időpontokat, csatákat leolvasni.
- Tudjon új információkat gyűjteni a képes történelmi atlaszból.
- Tudja képről felismerni gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Táncsics Mihályt, Deák Ferencet.
- Használja gyakorlottan taneszközeit, fejlődjön önállósága.

8. évfolyam

Cél

- Megismertetni a trianoni békeszerződést és annak következményeit.
- Ismeretnyújtás hazánk és Európa történelmi eseményeiről, az első világháború befejezésétől a huszadik század végéig.
- Önálló ismeretszerző, rendszerező, lényegmeglátó képesség fejlesztése.
- A történelmi tanulás képességének fejlesztése.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- Képességfejlesztési fókuszok: empátia, kritikai gondolkodás, kauzalitás, megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén, erkölcsi érzék, szociabilitás.
- A szabálytudat erősítése. A közösségi együttélés szabályainak megismertetése, gyakorlása.
- Az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek elsajátíttatása, médiatudatosság erősítése.
- A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése.

- A munkavállalásra ösztönzés. Különböző foglalkozások és munkahelyek megismertetése.

Feladat

Az Irányelvekben leírtak alapján, kiegészítve lehetőség szerint múzeumlátogatással és intézménylátogatással.

Témakör	Tartalom
<p>1. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében</p>	<p><i>1.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i></p> <p>Az első világháború előzményei. Az első világháború kirobbanása. részvétele az első világháborúban. világháború főbb eseményei. forradalom. A Károlyi-kormány intézkedései. Tanácsköztársaság.</p> <p style="text-align: right;">Az Hazánk Az első Öszirózsás</p> <p><i>1.2. Trianon és következményei</i></p> <p>Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni döntés és következményei. A nemzeti gyász: 1920. június 4., Sopron, a hűség városa. Magyarok a határainkon túl.</p> <p><i>1.3. A nagy gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában</i></p> <p>A nagy gazdasági világválság.</p> <p><i>1.4. Diktatúrák és diktátorok Európában</i></p> <p>Kommunizmus, fasizmus és nemzetiszocializmus Lenin, Sztálin, Mussolini, Hitler. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék térhódítása Európában. Adolf Hitler hatalomra jutása és a nemzetiszocialista eszmék előretörése. Németország világhatalmi törekvései.</p> <p><i>1.5. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i></p> <p>Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó. Élet a Horthy- Magyarországon. Hazánk ipari fejlődése a két világháború között. A kultúra, a tudomány fejlődése.</p> <p><i>1.6. A határon túli magyarság sorsa</i></p>

	<p>Hazánk helyzete a második világháború kirobbanása előtt.</p> <p><i>1.7. A második világháború jellemzői és következményei</i></p> <p>A második világháború kirobbanása. Lengyelország megtámadása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés.</p> <p><i>1.8. Magyarország a második világháborúban</i></p> <p>Hazánk belépése a második világháborúba. Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don- kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról. Második világháborús emlékek a lakóhelyen.</p> <p><i>1.9. A holokauszt Európában és Magyarországon</i></p> <p>Hazánk német megszállása és következményei. Deportálás. Koncentrációs táborok Európában.</p>
<p>2. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében</p>	<p><i>2.1. A hidegháború: az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i></p> <p>Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után.</p> <p><i>2.2. A kettéosztott Európa</i></p> <p>A berlini fal kiépítése.</p> <p><i>2.3. Az arab–izraeli konfliktusok</i></p> <p>Izrael állam létrejötte.</p> <p><i>2.4. A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői Magyarországon</i></p> <p>Rákosi Mátyás hazánk élén: a sztálini rendszer magyarországi másolata. Az emberek élete az 1950-es évek elején.</p> <p><i>2.5. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</i></p> <p>Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége.</p> <p><i>2.6. A Kádár-korszak jellemzői (a megtorlástól a rendszer bukásáig)</i></p> <p>A forradalom megtorlása. A gazdasági reformok évei. Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága.</p> <p><i>2.7. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése</i></p>

	<p><i>Magyarországon</i></p> <p>A demokratikus átalakulás és a piacgazdaság létrejötte A népképviselőten alapuló demokrácia kiépülése</p> <p>2.8. <i>A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p>Az 1989-es romániai forradalom az erdélyi magyarság szempontjából</p>
<p>3. A globalizálódó világ és Magyarország</p>	<p>3.1. <i>Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai</i></p> <p>Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmi gazdasági események alakulásában</p> <p>3.2. <i>A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i></p> <p>A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p>3.3. <i>Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i></p> <p>A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p>3.4. <i>Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i></p> <p>Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok</p> <p>3.5. <i>A gazdasági élet területei és a munka világa</i></p> <p>3.6. <i>A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p>3.7. <i>A magyarországi romák kultúrája, helyzetének változásai</i></p>
<p>4. Társadalmi szabályok</p>	<p>4.1. <i>Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog</i></p> <p>A szokás és a hagyomány Illemtani alapismeretek erkölcsi jó és rossz Az szerepe az emberek mindennapjaiban A jog</p> <p>4.2. <i>Az emberi alapjogok</i></p> <p>4.3. <i>A gyermekek jogai, diákjogok</i> Hivatalos ügyeink (ügyintézés)</p>
<p>5. Állampolgári ismeretek</p>	<p>5.1. <i>Államformák, politikai rendszerek</i></p> <p>5.2. <i>Demokratikus alapelvek</i></p>

	<p>5.3. <i>Magyarország politikai intézményei</i></p> <p>5.4. <i>A média és a nyilvánosság szerepe</i></p> <p>A televízió világa rádió világa internet világa</p> <p>5.5. <i>Állampolgári jogok és kötelességek</i> Állampolgári jogok Állampolgári kötelességek</p>	<p>A Az</p>
<p>6. Pénzügyi és gazdasági kultúra</p>	<p>6.1. <i>A jövedelem szerepe a családban</i></p> <p>Bevételek és kiadások Megtakarítás, hitel Rezsi Zsebpénz</p> <p>6.2. <i>A pénz és formái</i></p> <p>Érme és bankjegy pénz, bankkártya</p> <p>6.3. <i>Pénzintézetek és tevékenységük</i></p> <p>Hitel Kamat Tőke</p> <p>6.4. <i>Vállalkozói alapismeretek</i></p>	<p>Virtuális Árfolyam, infláció</p>
<p>7. A munka világa</p>	<p>7.1. <i>Elhelyezkedés és munkavállalás</i></p> <p>A munka és a munkaviszony jelentősége</p> <p>7.2. <i>Gazdasági ágazatok, foglalkozások</i></p> <p>Mezőgazdaság Bányászat Energiatermelés Vendéglátás Közlekedés Távközlés Biztosítás</p> <p>7.3. <i>Fizikai és szellemi munka</i></p>	<p>Ipar Kereskedelem Bank Egyéb</p>

Kulcsfogalmak

Merénylet, trónörökös, világháború, antant, központi hatalmak, hadüzenet, állóháború, villámháború, front, lövészárk, tank, tengeralattjáró, felderítő repülőgép, mérges gáz,

őszirózsás forradalom, köztársaság, Tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, jóvátétel, haderőcsökkentés, hitelfelvétel, bank, rádió, világválság, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajgyűlölet, antifasiszta, hadiállapot, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima, Nagaszaki, párizsi békeszerződés, hidegháború, keleti blokk, nyugati blokk, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, földosztás, kisbirtokrendszer, koalíciós kormány, személyi kultusz, infláció, többpártrendszer-egypártrendszer, címerváltozás, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, jegyrendszer, munkatábor, forradalom, szabadságharc, politikai fogoly, kölcsönfelvétel, eladósodás, a többpártrendszer újjáéledése, a szovjet csapatok kivonulása, Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, államrendszer, államhatár, jóléti társadalom, globális probléma, fenntarthatóság, fogyasztói társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság, szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, ENSZ, A gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezmény, illemszabály, ügyintézés, internet, államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, kormány, törvényszék, parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, állampolgári jog és kötelezettség, jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, bank, bankkártya, hitel, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás, munka, munkaviszony, foglalkozás, munkahely, gazdaság, gazdasági ágazatok, mezőgazdaság, ipar, bányászat, energiatermelés, kereskedelem, vendéglátás, közlekedés, távközlés, bank, biztosítás, fizikai munka, szellemi munka.

Tevékenységek

- Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása.
- Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása.
- Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése.
- Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése.
- Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján.
- Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól.
- Történelmi események időrendi sorba rendezése.
- Fiktív levél írása a frontvonalról.
- Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása.
- Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése.
- A gazdasági válság megfogalmazása, jellemzőinek csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a nagy gazdasági világválság idején. Dramatikus technikák alkalmazása – szituációs játékok.

- Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben.
- A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével.
- A II. világháború hadieszközeinek megnevezése.
- Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Antifasiszta, háborúellenes versek gyűjtése, felolvasása. Tablókészítés. Játékfilm-részlet (pl. Schindler listája), dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése.
- A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése.
- Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából.
- Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.
- Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól.
- Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban.
- A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése.
- Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról.
- Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése.
- Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból.
- Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról.
- Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá.
- Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról területéről.
- Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon.
- A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen.
- Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett.
- A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés.

- A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett.
- Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.
- Közismert népszokások, néphagyományok föllevenítése.
- Az erkölcsi értékekhez kapcsolódó csoportosítások a jó és a rossz fogalmának tükrében. A jog és erkölcs kapcsolatának értelmezése egyszerű példákon keresztül, különös tekintettel a gyakoribb normasértésekre. Az emberi alapjogokról való beszélgetés – az oki tényezők összegyűjtése. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozata – a legfőbb pontok megismerése. Jogok és kötelességek a társadalomban – beszélgetés az emberek együttéléséhez szükséges normákról. Különbségek föltárása az okok és az okozatok szempontjából – saját gondolatok szóbeli megfogalmazása. A Gyermek jogairól szóló 1989. évi ENSZ Egyezmény alapelveinek értelmezése. Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól. A mindennapi élethez kötődő egyszerűbb ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése. Mindennapi ügyintézés modellezése, a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illeteni szabályok tükrében. Az ügyintézés alapvető faktorai – ügyintézési technikák lépésről-lépésre.
- Ügyintézés a világhálón – internetes felületről ügyintézési lehetőségek, egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése
- Államformák: köztársaság és királyság – legfontosabb jellemzők összegyűjtése. A demokratikus és a diktatórikus politikai rendszer jellemzőinek azonosítása, példák gyűjtése.
- A demokrácia szerkezeti pontjainak megállapítása. A demokratikus választás modellezése. A demokratikus alapelvek legfőbb alkotóelemeinek összegyűjtése. Az antik és a modern demokrácia összehasonlítása tartalmi szempontok szerint. Beszélgetés a törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás intézményeiről az elemi ismeretek szintjén. A törvények szerepe az emberek életében – véleményalkotás.
- Látogatás a Parlamentben.
- Helyi önkormányzat fölkeresése.
- A tömegtájékoztatás eszközeinek megismerése. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoporthoz számára könnyen érthető hírekről. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén.
- A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati

példákon keresztül. A rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése. A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. Különböző fizetési módok modellezése. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. Érdekességek gyűjtése a pénz világáról. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. A vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában.

- Információk gyűjtése, rendszerezése a munkavállalásról.
- Munkaszerződések értelmezése, elemzése, megbeszélése. Munkalehetőségek gyűjtése különböző forrásokból. Különböző foglalkozási ágazatok gyűjtése újsághirdetésekből, világhálóról. Szituációs játékok különböző munkaviszonyhoz kapcsolódó helyzetek megjelenítésére. A munkaviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelességek csoportosítása. Adatok, információk gyűjtése és csoportosítása a foglalkozások világából. A fizikai és szellemi munka azonosságainak és különbségeinek feltárása. Szakmák azonos és eltérő jegyeinek feltérképezése.

Követelmény

- Ismerje fel, hogy a trianoni békeszerződés milyen veszteségeket jelentett hazánk gazdaságára és társadalmára.
- A második világháború főbb eseményeit, időpontjait tudja térképről leolvasni, néhány mondatban ismertetni.
- Utasítsa el a fasiszta eszméket és a nemzeti, faji gyűlöletet.
- Ismerjen néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt.
- Gyűjtsön a tanult ismeretekhez kép- és dokumentumanyagot, értelmezze azokat.
- A látott, hallott rádió- és videofelvételekről tudjon néhány mondatos véleményt alkotni.
- Tudjon egyszerű következtetéseket levonni és összefüggéseket önállóan felismerni az egyes történelmi események között.
- Készüljön fel egy-egy történelmi eseménnyel és személyiséggel kapcsolatosan beszámolóra, készítsen rajzos illusztrációkat. Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot és a kortársak visszaemlékezését.
- Használja jártasságszinten taneszközeit és az alkalmazott segédleteket.
- Mutasson pozitív viszonyulást hazánkhoz, történelmi személyiségeinkhez.

HON- ÉS NÉPISMERET

5.évfolyam

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltból való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékeség; a hatékony, önálló tanulás; és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és

annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

Témakör	1. Az én világom		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>1.1. Családunk története</i> A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa.</p> <p><i>1.2. Az én városom, falum</i> Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai.</p> <p><i>1.3. A hazai táj. A helyi tudás</i> Hazánk természeti értékei.</p> <p><i>1.4. Gyermek, diákélet a múltban</i> Az iskola története, múltja.</p>		<p>Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatban. Tablókészítés.</p>	
Fogalmak	<p>család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány,</p>		

Témakör	2. Találkozás a múlttal	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok: nemzettudat, empátia.</i>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. <i>Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</i></p> <p>2.2. <i>A paraszti ház és háztartás, a ház népe</i> Falusi élet a múltban.</p> <p>2.3. <i>A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</i> A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.</p> <p>2.4. <i>Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</i> Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör.</p> <p>2.5. <i>Hitélet és közösségi élet</i> Közösségek az ember világában.</p>	<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszüleikről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A parasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam föllálítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllelőzése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.</p>	

Fogalmak	nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés
-----------------	---

Témakör	3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nemzettudat, erkölcsi érzék.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. <i>Az ősi magyar kultúra hagyatéka</i> A magyarok őseiről</p> <p>3.2. <i>Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén</i></p> <p>3.3. <i>Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.</i></p> <p>3.4. <i>Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</i></p> <p>3.5. <i>A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</i></p>	<p>Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb.</p> <p>Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen.</p> <p>Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképül állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar</p>	

	<p>tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés.</p>
Fogalmak	<p>óstitörténet, ósművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.</p> <p>Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapjaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyar lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.</p> <p>A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.</p>
---	--

MATEMATIKA

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	4	4	3	4	4	4	4	4
Éves óraszám	148	148	111	148	148	148	148	148

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságban alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat. A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematikatanítás további célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszeresítés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos neveléshez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és

emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A vizuális kultúra tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítását, azok rendezését, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelést, a térlátást és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetenciák fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulást.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnunk társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

1–2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

1.1. <i>Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.
1.2. <i>Matematikai logika</i> Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.3. <i>Kombinatorika</i> Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállításával próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 136 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. <i>Számok</i> Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.	
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítás	

	tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. <i>Műveletek</i> Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátssásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználat nélkül.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátssása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történetek alkotása.
2.3. <i>Számelméleti ismeretek</i> Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	3. Geometria – mérés	Javasolt óraszám: 80
----------------	-----------------------------	-----------------------------

		óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. <i>Térbeli, síkbeli helyzetek</i> – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. <i>Mérés</i> Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.	

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása.	

fejlesztési céljai	A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Relációk</i> Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).
4.2. <i>Sorozatok</i> Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. <i>Függvények</i> Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, úrtartalom méréséről.</p>
--	---

	Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.
--	--

2. évfolyam

Célok

- Az önálló megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás fejlesztése.
- A matematikai eszközök egyre tudatosabb használata.
- Biztos számfogalom kialakítása 20-as számkörben. Műveletfogalom – összeadás, kivonás – elmélyítése. A szóbeli szövegértelmezés fejlesztése.
- Egyszerű összefüggések felismerése, kifejezésük tevékenységgel.
- A formaérzékelés és térbeli tájékozódás fejlesztése.
- A mérés értelmezése. Becslési képesség fejlesztése.

Feladatok

- Az igaz, hamis állítások logikai tartalmának értelmezése.
- Mennyiség- és számfogalom bővítése, elmélyítése.
- Halmazok bővítése, szűkítése, egyesítése, különbsége.
- Összeadás, kivonás gyakorlása 20-as számkörben. Relációk jelölése.
- Tapasztalatok gyűjtése a gyakorlati mérések kapcsán.
- Geometriai alakzatok felismerése a környezetben, testek, síkidomok.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az önálló megfigyelés, válogatás, csoportosítás fejlesztése.
Formaérzékelés és térlátás alapozása.
Elemi szabály- és feladattudat kialakítása.
Hallási figyelem és emlékezet fejlesztése.
Az összehasonlító képesség fejlesztése.

Tevékenységek

Válogatások, csoportosítások, megadott és választott szempontok szerint.
Halmazok számosságának megállapítása számlálással, összehasonlításuk párosítással.
Halmazok rendezése az elemek száma szerint. Számok írása, olvasása, összehasonlításuk, rendezésük, soralkotás. Történetek lejátszása, kirakásuk, ábrázolásuk rajzban. Síkidomok előállításuk pálcikákkal, zsinórokkal, lyukas táblán.
Mérés választott és szabvány egységekkel. Összemérés, kiegyensúlyozás, teletöltés, széttöltés.
Az idő múlásának érzékeltetése.

Témakör	Tartalom
Gondolkodási műveletek alapozása	Ciklikus sorok folytatása, sorozatok, sorrend, egymásutánosság megfigyelése, elraktározása, felidézése. Válogatás, csoportosítás tulajdonságok alapján, tulajdonság

	<p>jelölése jelkártyával.</p> <p>Tulajdonságok megfogalmazása állítások formájában, állításokhoz halmazok alkotása.</p> <p>Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti.</p>
Számtan, algebra, számfogalom, számköri ismeretek	<p>Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.</p>
Műveletek	<p>Műveletek előkészítése – kétjegyű számok bontása tízesek és egyesek összegére.</p> <p>Az összeadás és kivonás tartalmának elmélyítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halmazok bővítése – szűkítése • Halmazok egyesítése – különbsége <p>A műveletek tartalmának bővítése, a halmazok összemérése – valamennyivel több, valamennyivel kevesebb. Szóbeli összeadás, kivonás, pótlás, tízes-átlépés nélkül: kerek tízeshez egyjegyűek adása, teljes kétjegyű számhoz egyjegyű adása tízes-átlépés nélkül (analógia). Teljes kétjegyű számokból egyjegyű számok elvétele tízes-átlépés nélkül.</p> <p>Összeadás, kivonás tízes átlépéssel (jobb képességű tanulóknak). Műveleti jelek alkalmazása. Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.</p>
Szöveges feladatok	<p>Egyszerű szöveges feladat lejátszása, megjelenítése, lerajzolása, lejegyzése, közös megoldás.</p>
Geometria, mérések Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	<p>Testek építése minta alapján. Síkidomok előállítása megadott feltétel szerint pálcikákból, lyukas táblán.</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, csoportosításuk (gömbölyű, szögletes). Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása (négyszög, háromszög, kör).</p> <p>Testek és síkidomok csoportosítása, rendezése adott tulajdonság alapján. Tárgyak térbeli helyzetének megfigyelése, megfogalmazása, létrehozása: jobbra, balra, között, középen, szélén, oldalt, rajta, benne. Tájékozódás síkon: síkbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása, létrehozása: jobbra, balra, középen, szélén, fönt, lent, oldalt.</p>
Gyakorlati mérések, mértékegységek,	<p>Mérési tapasztalatok gyűjtése. Mennyiségek mérése választott és szabvány mértékegységekkel.</p>

számítások	<ul style="list-style-type: none"> • Távolság mérése lépéssel, lábbal, méterrúddal. • Magasság, hosszúság, szélesség, vastagság mérése színes rudakkal, arasszal, pálcikákkal, hurkapálcikákkal, mérőszalaggal. • Űrtartalom összehasonlítása, mérése különböző alakú és nagyságú pohárral, literrel. • Tömegek összehasonlítása kétkarú mérlegen kilogrammal. <p>A szabvány mértékegységek bemutatása, nevük, jelük: méter=m; liter=l; kilogramm=kg. Az idő múlásának érzékeltetése: óra, napszak, nap.</p>
Összefüggések, függvények, sorozatok	<p>Összefüggések felismertetése személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között. Jelölések használata (összekötés, nyíl, relációs jelek). Logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság változásával. Hozzárendelések más matematikai témakörök anyagához igazodva. Tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz számjegyek hozzárendelése. Természetes számokhoz a számegyenes pontjai, geometriai alakzatokhoz természetes számok, stb. Sorozatok képzése adott szabály alapján</p>

Követelmény

- Tudjon a tanuló ciklikus sorokat folytatni.
- Legyen képes legalább háromelemű szekvencia felidézésére.
- Tudjon a megismert tulajdonságok alapján csoportosítani.
- Tudjon kész csoportokat egy tulajdonsággal elnevezni.
- Legyen biztos számfogalma 20-as számkörben.
- Jártasság összeadás, kivonás elvégzésében 10-es számkörben eszközhasználat nélkül.
- 20-as számkörben tízesátlépés nélkül, analógia segítségével.
- Tudja az egyszerű szöveges feladatot művelettel megjeleníteni, lejegyezni.
- Ismerjen fel összefüggéseket személyek, tárgyak, számok között.
- Tudja kifejezni a felismert összefüggéseket tevékenységgel, szóval.
- Legyen képes dolgokat egymáshoz rendezni.
- Tudjon egyszerű sorozatokat alkotni megadott szabály alapján.
- Különböztesse meg a kerek, szögletes, gömbölyű alakzatokat.
- Gyűjtsön tapasztalatokat a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom méréséhez.
- Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.
- Biztos számfogalom 10-es számkörben.
- Jártasság 20-as számkörben.
- Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználatlaltal.
- Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.
- Alkotás térben, síkban.

- Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása.
- A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.
- Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, irtartalom méréséről.
- Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.

Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

3. évfolyam

Célok

- Tulajdonságfogalmak elmélyítése. A logikus gondolkodás fejlesztése.
- A természetes számfogalom és műveletfogalom elmélyítése és bővítése a 100-as számkörben.
- A szóbeli és írásbeli szöveges feladatok értelmezése.
- Összefüggések felfogása és a kiegészítés fejlesztése.
- Geometriai alapfogalmak körének bővítése. Tapasztalatszerzés a gyakorlati mérésekben. Az egyre önállóbb munka és az önellenőrzés fejlesztése. A pontosság iránti igény kialakítása. Az információszerzés szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- Talnulasi képesség intenzív fejlesztése.
- Önértékelés és önismeret fejlesztése.

Feladatok

Gondolkodási műveletek gyakorlása. Tapasztalatok gyűjtése a tízes számrendszer szerkezeti sajátosságáról. Összeadás, kivonás gyakorlása 100-as számkörben. A szorzás, a bennfoglalás és a részekre osztás értelmezése. A műveletek közötti összefüggések felfedeztetése. Relációk jelölési módjának bővítése. Geometriai alakzatok felismerése testek, síkidomok, vonalak, pontok. Mérés gyakorlása különböző mérőeszközökkel. Pontosság iránti igény fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés algoritmusok követéséről.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az önálló megfigyelés fejlesztése. Összehasonlítás és az összefüggések felfogásának gyakorlása. A kifejezőképesség fejlesztése. Becslő-, ellenőrzőképeség kialakítása, fejlesztése. Konstruálás, térlátás, téri tájékozódás alapozása, fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. Az analógiás, logikus és kauzális gondolkodás fejlesztése. Térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése. Megismerő- és felismerőképeség fejlesztése.

Tevékenységek

Elemek, alakzatok, számok összehasonlítása, csoportosítása, rendezése megadott és választott szempontok szerint.

Halmoz elemeinek meg- és leszámllálása, összehasonlításuk, rendezésük. Számok írása, olvasása, bontásuk. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel (pénz, színes rudak, stb.). Testek és síkidomok előállítás. Építés, kirakás, konstruálás.

Becslések, mérések. Geometriai alakzatok keresése a valóságban.

Információs és irányjátékok.

Témakör	Tartalom
<p>1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika</p>	<p>Csoportosítások megadott és választott szempont szerint. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Transzformációs játék két tulajdonság változásával. Nytított mondatokba elemek, számok helyettesítése, igazságtartalmak eldöntése. Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.</p>
<p>2. Számelmélet, algebra Számtan, algebra</p> <p>Számfogalom, számköri ismeretek</p> <p>Római számok I, V, X, L, C</p>	<p>Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség. Számkör bővítés 50-ig, majd 100-ig – alapozás. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságainak elmélyítése. A száz fogalma. Kerek tízesek, teljes kétjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Elemek megszámlálása, leszámllálása. Csoportosítás, tízes csoportok alkotása. Kétjegyű számok. Mennyiség egyeztetése számnévvel, számjeggyel. Számok viszonyítása, rendezése. Számok helye a számsorban, számszomszédok. A mindennapi gyakorlatban előforduló római számok írása, olvasása 50-ig. Soralkotások, állandó különbséggel: 1, 2, 5, 10. Műveletek előkészítése: kétjegyű számok bontása. Számfogalom elmélyítése pénzzel. 50 Ft-os és 100 Ft-os bemutatása, kifizetésük csak tízforintosokkal, majd csak egyforintosokkal. A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).</p>
<p>Műveletek</p>	<p>Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízes-átlépéssel. Kétjegyű számok összeadása, kivonása tízes-átlépés nélkül, analógia segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kerek tízesek összeadása, kivonása, - kerek tízesekhez egyesek hozzáadása és elvételük, - teljes kétjegyű számokhoz egyesek hozzáadása, elvétele, - teljes kétjegyű számokhoz, teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele. <p>Szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. A műveleti jelek bevezetése. 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Műveletek megjelenítése cselekvéssel, tárgyakkal, rajzban. Műveletek közötti kapcsolat: összeadás, kivonás, szorzás,</p>

	bennfoglalás. Önellenőrzés, számológép használata.
Szöveges feladatok	Egyszerű szóbeli, írásbeli szöveges feladatok megjelenítése, lejegyzése, megoldása, ellenőrzése. A szöveges feladat kérdésének megválaszolása.
<p>Geometria, mérés</p> <p>Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek</p> <p>Pont és vonal helyzete</p> <p><i>Síkbeli alakzatok</i></p> <p>Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör</p> <p><i>Térbeli alakzatok</i></p> <p>Kocka, téglatest, gömb</p>	<p>Testek építése, síkidomok előállítása adott feltétellel. Síkidomok rajzolása (szabad kézzel, vonalzóval).</p> <p>Testek (kocka, téglatest, henger, gömb), síkidomok (téglalap, négyzet, háromszög, kör) felismerése, megnevezése. Állandó különbségű sorozatok megadott, majd felismert szabály alapján. Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük.</p> <p>Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel.</p> <p>Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása:</p> <p>Testek és síkidomok válogatása megadott szempont szerint. Tükrözés síktükörrel. A megfigyelések megfogalmazása. Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása.</p> <p>Egyenes és görbe vonalak felismerése, előállításuk pálcikák, zsinórok segítségével.</p> <p>Nyitott és zárt vonalak, egyenes és törött vonalak megkülönböztetése.</p> <p>Pont és vonal kölcsönös helyzete: rajta, kívül, belül.</p>
<p>Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc</p> <p>Szabványmértékegységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – hosszúság (m, dm, cm) – űrtartalom (hl, l, dl) <p>tömeg (kg, dkg)</p>	<p>Mérés választott és szabvány egységekkel.</p> <p>Hosszúság, űrtartalom, tömeg (kg) becslése, mérése. A szabvány mértékegységek, nevük és jelük: méter, m; deciméter, dm; liter, l; deciliter, dl; kilogramm, kg.</p> <p>Időtartam érzékeltetése: évszak, hónap, hét, nap, napszak, óra.</p> <p>Időpont leolvasása (egész órák).</p>
4. Függvények, az analízis elemei	<p>Összefüggések kifejezése rajzzal, jelekkel.</p> <p>Szabályjáték logikai készlettel, számokkal egy, majd két tulajdonság változásával.</p> <p>Számok rendezése növekvő, ill. csökkenő sorrendbe.</p> <p>Hiányos sorozatok kiegészítése.</p>
A számítástechnika alapjai	<p>Információs játékok: az információ jelentősége: találós kérdések, kereső-érzékelő játékok.</p> <p>Tapasztalati úton jelenségek gyűjtése, a sorrendiségre, tulajdonságok felismerése, ellentétpárok létrehozása.</p> <p>Játékos algoritmusok – irányjátékok a tanteremben, a szabadban, helymeghatározások relációk alapján.</p>

Könyvtárhasználati alapismeretek	Könyvespolc berendezése az osztályban. Képeskönyvek, gyermekfolyóiratok válogatása, nézegetése, olvasgatása. Témák megkeresése tartalomjegyzék alapján. Beszélgetés a látottakról, olvasottakról, az átélt élményekről.
----------------------------------	---

Követelmény

- Legyen jártas a tanuló a tulajdonságok változásainak megfigyelésében, megfogalmazásában.
- Tudjon igaz és nem igaz állításokat mondani kész halmazokról.
- Legyen jártas az állítások igazságának eldöntésében.
- Legyen tájékozott a 100-as számkörben.
- Legyen jártas a kétjegyű számok írásában, olvasásában.
- Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, összeadás, kivonás 20-as számkörben analógia segítségével. 100-as számkörben eszközök segítségével.
- Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatot.
- Legyen képes konkrét és matematikai relációk felfedezésére.
- Tudjon megfogalmazni felismert kapcsolatokat.
- Legyen képes egyszerű sorozatok folytatására.
- Fogalmazzon meg szabályt egyszerűbb esetekben.
- Ismerje fel a kockát, téglatestet, gömböt, hengert, négyzetet, kört, háromszöget, tudjon előállítani testeket gyurmából, síkidomokat vágással, tépéssel, rajzolással.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket: m, dm, l, dl, kg, Ft, nap, óra.
- Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.

4. évfolyam

Célok

- A fogalmi gondolkodás fejlesztése.
- Természetes számfogalom elmélyítése 100-as számkörben.
- Számolási készség fejlesztése.
- A geometriai alapfogalmak és a szabvány mértékegységek bővítése.
- Tiszta, pontos rajzolás a szerkesztőeszközökkel.
- Kreativitás motiválása, fejlesztése.
- Az információszerzés- és feldolgozás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.

Feladatok

A logikai fogalmak viszonyának értelmezése. Pontos matematikai nyelv használata. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának elmélyítése. Szóbeli összeadás, kivonás gyakorlása. Szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Írásbeli összeadás és kivonás technikájának bemutatása. Geometriai alakzatok (négyzet, téglalap) tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Geometriai alakzatok rajzolásának gyakorlása szerkesztőeszközökkel. Kerület és terület fogalmának alapozása. A számkörhöz kapcsolódó új mértékegységek megismertetése. Tájékozódás a közvetlen környezetben előforduló jelek alapján.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Kódolási, számolási, műveletmegoldó készségek fejlesztése. A becslő, ellenőrző, értékelő képesség kialakítása, fejlesztése tanulói tevékenységek kapcsán. Vizuális és akusztikus figyelem fejlesztése. A megtartó emlékezet és az akaraterő fejlesztése. A képzelet fejlesztése. A konstruálás motiválása. Az összehasonlítás, válogatás, megkülönböztetés, azonosítás, rendezés, konkretizálás, transzformáció gyakorlása. A szenzomotoros, analógiás, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

Tevékenységek

Konkrét elemek válogatása, csoportosítása, rendezésük több szempont szerint. Elemek megszámlálása. Számok írása, olvasása, értelmezésük. Viszonyítások, rendezések, soralkotások.

Műveletek megjelenítése matematikai eszközökkel.

Építések, kirakás, konstruálás. Testek, síkidomok előállítása. Tükrös alakzatok előállítása hajtogatással, tépéssel, vágással. Pontok, vonalak, egyenesek rajzolása. Becslések, mérések szabvány mértékegységekkel. Kapcsolatok keresése, létrehozása, jelölésük. Szabályjáték adott szabály alapján.

Témakör	Tartalom
<p>1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika</p>	<p>Elemek rendezése adott vagy felismert szempontok alapján. Részhalmaz előállítás válogatás alaphalmazokon (személyek, tárgyak, logikai készlet). Tulajdonságok és tagadásuk megfogalmazása, jelölésük jelkártyával.</p> <p>1.1. Halmazok 1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások</p>
<p>2. Számelmélet, algebra</p>	<p>Számfogalom elmélyítése 100-as számkörben. Mennyiségfogalom megerősítése gyakorlati példákkal, pénzzel. Alaki érték, helyi érték, valódi érték közötti összefüggés elmélyítése. Számok nagyságbeli viszonya, relációk rendezések, soralkotások.</p> <p>2.1. Számok: római számok, sorszám, tízes számrendszer, Helyiérték-táblázat, számsorok, számok tulajdonságai, bontás 2.2. Műveletek, összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel, 100-as számkörben. Szorzás, bennfoglalás</p>
<p>Műveletek</p>	<p>Műveletfogalom előkészítése – teljes kétjegyű számok bontása. Szóbeli összeadás, kivonás tízes-átlépéssel. Írásbeli összeadás: teljes kétjegyű számokkal tízes-átlépés nélkül, majd az egyeseknél tízes-átlépéssel. Írásbeli kivonás tízes-átlépés nélkül elvétellel, pótlással. 4-es, 3-as, 6-os szorzó – bennfoglaló tábla kiépítése. 200, 500, 1000 Ft-osok bemutatása. Kifizetésük tízforintosokkal, százforintosokkal.</p>
<p>Szöveges feladatok</p>	<p>Egyszerű szöveges feladatok értelmezése. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, megjelenítése, lejegyzése művelettel. A várható eredmény becslése, a művelet megoldása. A kapott eredmény összevetése a becsléssel és a valósággal. A kérdés megválaszolása.</p>
<p>3. Geometria, mérések Geometriai alakzatok, tulajdonságaik</p>	<p>Testek építése, felismerése, megnevezése. Válogatásuk megadott tulajdonság alapján. Síkidomok előállítás, megnevezésük határolóvonalak, határolóoldalak és csúcsok száma szerint. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak megfigyelése megfogalmazása. Rajzolásuk négyzethálós papíron. Tükrös alakzatok felismerése, előállításuk egy tükrötengellyel (kirakással, tépéssel, nyírással). Eltolás térben és síkban, az eltolás eredményének megfigyelése. A kerület fogalma. A terület fogalmának előkészítése lefedéssel. Vonalak tulajdonságai. Egyenesek helyzete, függőleges, vízszintes, ferde. Félegyenes, szakasz fogalma. 3.1 Térbeli elemek, vonalak 3.2. Síkbeli alakzatok 3.3. Térbeli alakzatok (kocka, téglatest, gömb)</p>

	<p>3.4. Transzformációk: tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria, Tükrözés</p> <p>3.5. Mérés: Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabványmértékegységek, mértékváltás: idő mértékegységei Pénz, forint</p> <p>3.6. Kerület, terület (Négyzet, téglalap kerülete, területe)</p>
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	<p>Egyenesek, félegyenesek, szakaszok, síkidomok rajzolása szabad kézzel és vonalzó segítségével.</p> <p>Mérési gyakorlatok választott és szabvány egységekkel. Becslés, megmérés, kimérés.</p> <p>A tanult szabvány mértékegységek ismétlése, bővítésük a számkörnek megfelelően. Fogalmuk, nevük, jelük.</p> <p>Hosszúság mértékegységei: m, dm, cm.</p> <p>Űrtartalom mértékegységei: hl, l, dl.</p> <p>Tömeg mértékegységei: kg, dkg.</p> <p>Idő mértékegységei: nap, óra, perc.</p> <p>Pénz: forint.</p> <p>Mértékváltások előkészítése. Ugyanannak a mennyiségnek kisebb, illetve nagyobb segítséggel történő mérése, kifejezése különböző egységekbe.</p> <p>Mérések alkalmazása: a szakaszok mérése cm-pontossággal.</p> <p>Síkidomok kerületének mérése. A négyzet és téglalap kerületének mérése számítása.</p> <p>Idő mérése. Időpont leolvasása óra-, perc pontossággal.</p>
4. Függvények, az analízis elemei	<p>Összefüggések felfedezése bővülő elemek megadásával.</p> <p>Táblázatok kiegészítése adott, majd felismert szabály alapján.</p> <p>Hiányos sorozatok kiegészítése.</p> <p>Állandó különbségű sorozat folytatása mindkét irányban, megadott és felismert szabály alapján.</p> <p>Szabályjátékok megoldása a négy alpművelet alkalmazásával.</p> <p>Hiányos sorozatok kiegészítése.</p> <p>4.1. Összefüggések</p> <p>4.2. Sorozatok, szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő, csökkenő sorrend</p> <p>4.3. Függvények megadása, ábrázolása, Táblázat olvasása</p>
A számítástechnika alapjai	<p>Hétköznapi algoritmusok: algoritmusok megfigyelése a mindennapos cselekvésekben, közlekedés, vásárlás, napirend, hetirend. A megfigyelt cselekvési sorok képi ábrázolása.</p> <p>Jelek és kódok: a környezetben való tájékozódás irányai jelekkel, mozgások megadott irányban, lejegyzés.</p> <p>Az iskolai élet jelei, beszélő képek, piktogramok.</p> <p>Látogatás a számítástechnika teremben: felsőbb évfolyamok tanulói tevékenységének megfigyelése a számítógépnél.</p>
Könyvtárhasználati alapismeretek	<p>Látogatás az iskolai könyvtárban, könyvkeresés a szabad polcon.</p> <p>Ismerkedés a könyvtári információs feliratokkal, jelekkel.</p> <p>A könyvtár használata helyben, adott témához könyv, folyóirat keresése, olvasgatás – betűrendes keresés, beszámolás az olvasottakról.</p>

Követelmény

- Tudjon a tanuló alaphalmazon adott tulajdonságú részhalmazt előállítani.
- Tudjon megfogalmazni egyszerű állításokat és azok tagadását.
- Legyen biztos számfogalma 100-as számkörben.
- 100-as számkörben tízes-átlépés nélkül készségszinten tudjon összeadni és kivonni.
- Legyen jártas a tízes-átlépéses összeadásban, kivonásban.
- Értse a szorzás, bennfoglalás és a részekre osztás tartalmát.
- Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatokat.
- Legyen jártas egyszerű relációk értelmezésében, kifejezésében, megfogalmazásában.
- Jártasság a számok nagyságának összehasonlításában.
- Ismerjen fel szabályokat és tudja azt megfogalmazni.
- Tudjon állandó különbségű számsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Ismerje a téglalap és a négyzet tulajdonságait.
- Legyen jártas a négyzet és a téglalap kerületének tapasztalati számításában.
- Ismerje a tanult szabvány mértékegységeket.
- Érdeklődéssel, örömmel vegyen részt a könyvekkel, folyóiratokkal kapcsolatos különböző tevékenységekben.
- Tudjon adott témához kapcsolódó nyomtatott könyvtári ismerethordozót keresni.

MATEMATIKA

5-8.

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnai társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök

biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

5–6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve – a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, a képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematikatanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, a koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika		Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.		
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.		
Metszhalmaz.	Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása,		

	<p>metszhalmaz képzése. A halmazra különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.</p>
<p>1.2. <i>Matematikai logika</i> Állítások igazságtartalma.</p>	<p>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.</p>
<p>1.3. <i>Kombinatorika.</i></p>	<p>Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszhalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.</p>

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 124 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p>	
	<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>2.1. <i>Számok</i> Számok 1000-es és 10 000-es számkörben.</p>	<p>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Relációs jelek használata. Számok pontos és becslés (közelítő) helye a</p>	

	<p>számegyenesen. Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százás, ezres csoportok alkotása.</p>
<p>Az 1000-es és 10 000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.</p>	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
<p>Római számok: I, V, X, L, C, D, M.</p>	<p>Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).</p>
<p>Viszonyítás.</p>	<p>Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.</p>
<p>A relációs jelek (< > =).</p>	<p>A relációs jelek (< > =), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.</p>
<p>Számok helye a számsorban.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százás- és ezres számszomszédok leolvasása.</p>
<p>Számok tulajdonságai.</p>	<p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.</p>
<p>Bontás.</p>	<p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.</p>
<p>Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben.</p>	<p>Törtrészek előállításuk tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállításuk A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a számegyenesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.</p>
<p>Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben.</p>	<p>Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése,</p>

	<p>jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
<p>2.2. <i>Műveletek</i> Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben.</p>	<p>Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára. Műveletek modellezése.</p>
<p>A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.</p>	<p>A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.</p>
<p>Maradékos osztás.</p>	<p>Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.</p>
<p>Összefüggések a műveletek között.</p>	<p>Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százassal, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.</p>
<p>Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.</p>	<p>Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Összeadás, kivonás közös nevező törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.</p>
<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok.</p>	<p>Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre.</p>

	<p>A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre.</p> <p>Összetett szöveges feladatok értelmezése.</p> <p>Történekek megjelenítése matematikai modellekkel.</p> <p>Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása.</p> <p>Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon).</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.</p>
<p>2.3. Számelméleti ismeretek</p> <p>Páros, páratlan számok.</p> <p>Oszthatósági szabályok.</p>	<p>A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira.</p> <p>Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás.</p> <p>Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezer; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részsorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.</p>

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.</p> <p>Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.</p> <p>Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.</p> <p>Fogalmi gondolkodás fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. A tér elemei</p> <p>Félegyenes, szakasz, szög.</p>	<p>Egyenes és pont helyzetének vizsgálata.</p> <p>Félegyenes rajzolása, pont elnevezése.</p> <p>Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése.</p> <p>Szögek rajzolása.</p> <p>Derékszög előállítás hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése.</p> <p>A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése.</p> <p>Szerkesztő eszközök használata.</p>	
<p>3.2. Síkbeli alakzatok</p> <p>Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.</p>	<p>Síkidomok előállítása, rajzolása.</p> <p>Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.</p>	

Szabályos sokszög.	Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek. Téglatest, kocka.	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (görbe-, síklap); – határoló lapok száma; – határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); – határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú); – határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).
3.4. <i>Transzformációk</i> Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón – az egység mérete változik; – az egységek száma változik. A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása. Azonosságok, különbségek megállapítása. Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.
3.5. <i>Szerkesztés</i> Párhuzamos, merőleges egyenesek.	Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.
Másolás.	Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).
Felezés.	Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval. A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.
Szerkesztés.	Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón. Különböző sugarú körök szerkesztése. Szerkesztő eszközök használata. Szerkesztési lépések sorrendjének követése.

<p>3. 6. <i>Mérés, mértékegységek</i> Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom. Szabvány mértékegységek: – hosszúság (km, m, dm, cm, mm); – tömeg (t, kg, dkg, g); – űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).</p>	<p>Mérés választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.</p>
<p>Mértékváltás.</p>	<p>Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszoros, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).</p>
<p>Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.</p>	<p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.</p>
<p>Pénz.</p>	<p>Forint (Ft). Pénznemek megismerése, használata. Mennyiségek be- és felváltása. Mennyiségek kifizetése többféleképpen.</p>
<p>3.7. <i>Kerület, terület</i></p>	<p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással. Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.</p>

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 50 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. <i>Összefüggések</i>	<p>Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel.</p> <p>Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.</p>
4.2. <i>Sorozatok</i>	<p>Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására.</p> <p>Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján.</p> <p>Ciklikus sorok folytatása.</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindlét irányban.</p> <p>Változó különbségű sorozatok folytatása.</p> <p>Hányados sorozatok folytatása.</p>
4.3. <i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	<p>Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése.</p> <p>Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése.</p> <p>Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése.</p> <p>Grafikonok olvasása, értelmezése.</p> <p>Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján.</p> <p>Grafikus megjelenítés</p>
Fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.

Témakör	5. Statisztika, valószínűség		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
5.1. <i>Statisztika</i>		<p>Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.</p>	
5.2. <i>A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek.		<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.</p>	
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.		

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben. Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatként leolvasása, lejegyzése. Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
--	---

6. évfolyam

Célok

A gondolkodási műveletek bővítése, gyakorlása. Biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben. A közönséges törtszám fogalmának kialakítása. Tapasztalatok gyűjtése negatív számokról. Írásbeli műveletek bővítése. Geometriai alakzatok fogalmi jegyeinek elmélyítése. Mértékegységrendszerek bővítése. Szerkesztési algoritmusok pontos követése. Adatgyűjtési technikák gyakorlása. Az informatika tantárgy tanításának előkészítése.

Feladatok

Konkretizálás, általánosítás gyakorlása. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának felelevenítése, bővítése. A közönséges törtszám bevezetése. Írásbeli szorzás kétjegyű szorzóval. Részletsorozatok értelmezése, lejegyzésük módjának

bemutatása. A szögek bemutatása, rajzolásuk. Mérésük gyakorlása. Kerületszámítások gyakorlása. Területszámítás előkészítése. Számítógépes környezetben algoritmusok értelmezése, követése. A tantárgyi ismeretekre alapozott könyvtárhasználati képességek kialakítása.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A rendezés, rendszerezés, osztályozás. A megfigyelő-, értékelő-, döntési- és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Az elemző-, értékelő, ellenőrzőképesség egyre magasabb szintre emelése. Összefüggések felismerésének gyakorlása problémamegoldások kapcsán. Következtetések. Térszemlélet és a geometriai látásmód fejlesztése. A kombinatorikus gondolkodásmód fejlesztése, a valószínűségi szemlélet alapozása.

Tevékenységek

Elemek besorolása két egymással különböző kapcsolatban lévő halmazba. Halmazábrák különböző részeinek jellemzése.

Állítások és tagadásuk a diagramok különböző részeiről.

Elemek megszámlálása, csoportosításuk tízesével.

Műveletek kapcsolatainak megfigyelése, lejegyzése, alkalmazásuk ellenőrzés céljából. Törtrészek előállítás, rendezésük.

Testek építése, kiterítésük, testhálók rajzolása.

Mértani alakzatok rajzolása, szerkesztése. Mérés választott vagy szabvány mértékegységekkel. Transzformációk: tükrözés, eltolás, kicsinyítés, nagyítás.

Kapcsolatok felfedezése, ábrázolásuk. Táblázatok kiegészítése, készítése. Soralkotás.

Valószínűségi kísérletek. Események regisztrálása, rendezésük.

Témakör	Tartalom
Gondolkodási műveletek alapozása	Halmazokról tanultak lemélyítése. Az alap, rész- és kiegészítő halmazok további vizsgálata, állítások és tagadásuk, a logikai „nem”. Metszethalmaz számokkal, geometriai alakzatokkal: a logikai „és” használata.
Számтан, algebra Számfogalom, számköri ismeretek	Számkör bővítés 10 000-ig. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága 10 000-es helyi értékig. A helyi érték, alaki érték és valódi érték kapcsolata. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. A mennyiségtartalom érzékeltetése játékpénzzel és a mindennapi életből vett gyakorlati példákkal. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggés megállapítása. Számok írása, olvasása, helyük a számegyenesen. Kerek ezresek, ezresek szomszédjai, négyjegyű számok egyes szomszédjai. A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 10000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával. Relációk azonos és különböző nagyságrendű számok között. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok Hányados sorozatok. A közösleges tört fogalma: törtrészek ábrázolása, jelölés bevezetése: számláló, nevező, törtvonal. Törtszám írása, olvasása, értelmezése. Az egész

	<p>különböző nevei. Törtszámok összehasonlítása eszközök, rajzok segítségével. Törtszámok helye a számegyenesen.</p> <p>Negatív számok a számegyenesen. Negatív számok írása, olvasása, összehasonlításuk egymással, a 0-val és a pozitív számokkal.</p> <p>2000, 5000, 10 000 Ft-os bemutatása. Kifizetésük ezresekkel, százasokkal.</p>
Római számok: I, V, X, L, C, D, M	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja)
Műveletek	<p>Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás, pótlás kerek százasokkal, ezresekkel.</p> <p>Szorzó-, bennfoglaló-táblák gyakorlása. Összefüggések a szorzótáblák, illetve a szorzó- és bennfoglaló-táblák között. A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Kerek tízesek szorzása egyjegyű szorzóval. Írásbeli összeadás, kivonás teljes háromjegyű számokkal, majd helypótló a különböző helyi értékeken.</p> <p>Különbség változásának megfigyelése.</p> <p>Az írásbeli összeadás és kivonás fokozatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nincs körátlépés, • csak egy helyen van körátlépés az egyesektől haladva az egyre nagyobb helyi értékek felé, • egyszerre több helyen van körátlépés. <p>Két- és háromjegyű számok szorzása.</p> <p>Két-, három-, négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval.</p> <p>Írásbeli szorzás fokozatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szorzandó egyik helyi értékén sincs körátlépés, • körátlépés csak egy helyi értéken, az egyesektől haladva az egyre nagyobb helyi értékek felé, • körátlépés egyszerre több helyi értéken. <p>Írásbeli osztás fokozatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nincs maradék egyik helyi értéken sem, • maradék az osztandó legnagyobb helyi értékén, majd az egyre kisebb helyi értékeken mindig csak egy helyen, • maradék egyszerre több helyi értéken. <p>Írásbeli szorzás kétjegyű szorzóval. A szorzás technikájának bemutatása. A részletszorzatok értelmezése, lejegyzésük helyi értékek szerint.</p> <p>Műveletek közönséges törtekkel: azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása.</p> <p>1 egésznél kisebb törtszám pótlása 1 egészre eszközzel, majd eszköz nélkül.</p>
Szöveges feladatok	Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása. A feladatok értelmezése, adatok gyűjtése, lejegyzésük, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése, művelet(ek) kijelölése. A várható eredmény becslése

<p>Geometria, mérések Geometriai alakzatok, tulajdonságaik</p>	<p>kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény összevetése a becsült értékkel és a valósággal. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése.</p> <p>Testek építése egységkockából szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek további tulajdonságai, alkotórészei: lap, él, csúcs. Csoportosítások határolólapok tulajdonságai alapján (alak, nagyság, helyzet). Síkídomok bővülő tulajdonságai. Csoportosítások, határolóvonalak, oldalak száma, nagysága, helyzete, átlók, szimmetriatengelyek száma alapján. A szög fogalma, fajtái: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög. Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón. Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón. A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása.</p>
<p>Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások</p>	<p>Mérések választott és szabvány mértékegységekkel. Mértékváltások tanult mértékegységekkel. Átváltások, beváltások következtetéssel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Negyed-, fél-, háromnegyedórák leolvasása. Időtartam számítása. Szögek mérése szögmérővel. Sokszögek területének mérése, számítása. A négyzet és a téglalap területének számítása (összeadással, szorzással), területének mérése lefedéssel, négyzetcentiméterekkel.</p>
<p>Szerkesztések</p>	<p>Szög rajzolása szögmérővel. Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel. Az adott- és kapott téri elemek összehasonlítása. Párhuzamos, merőleges egyenesek, szögfelező és szakaszfelező egyenesek, négyzet, téglalap szerkesztése. Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés négyzethálón.</p>
<p>Összefüggések, függvények, sorozatok</p>	<p>Relációk természetes számok, egyenlő nevezőjű közös nevezőre hozott törtek, mértékegységek, geometriai alakzatok között. Váltakozó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok megadott szabály alapján.</p>
<p>Valószínűség, kombinatorika, statisztika</p>	<p>Megfigyelések, kísérletek a „biztos” és a „lehetetlen” megkülönböztetésére. Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések, eredmények. Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.</p>
<p>Számítógépes alapismeretek</p>	<p>Információ képekben – állóképek, mozgóképek. Számítógépes alkotásokból nyerhető információk tapasztalat útján történő megismerése. Algoritmus és számítógép: játékos számítógépes környezetben algoritmusok értelmezése. Mozgások létrehozása képernyőn irányítással, adott útvonal bejárásával. A billentyűzet és az egér használata, egyszerű rajz és rövid szöveg megjelenítése a képernyőn.</p>
<p>Könyvtár- használati alapismeretek</p>	<p>Ismerkedés a katalógussal. Egyéb ismerethordozók használatának lehetősége a könyvtárban.</p>

Követelmény

- Legyen képes a tanuló két halmaz metszetének előállítására, elemszámok megállapítására.
- Értse és használja helyesen a logikai fogalmakat.
- Legyen biztos számfogalma tízezres számkörben.
- Értse a közönséges törtszám és a negatív szám fogalmát.
- Tudjon készségi szinten számolni szóban, száz-as számkörben.
- Szorzó-, bennfoglaló táblák készségi szintű használata.
- Legyen jártas a szorzásban, osztásban egyjegyű szorzó és osztó esetén.
- Tudjon önállóan összetett szöveges feladatot megoldani.
- Legyen jártas a természetes számok nagyság szerinti összehasonlításában, tízezres számkörben.
- Tudjon különbségsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Legyen tapasztalata hányadosorozatok alkotásában.
- Legyen képes egyszerű összefüggések felismerésében, leírásában.
- Tudjon csoportosítani testeket és síkidomokat a tanult tulajdonságok alapján.
- Ismerje a mértékegységeket és a mértékegységek közötti viszonyszámokat.
- Legyen jártas a szögmérő használatában, a szögek mérésében.
- Tudja a négyzet és a téglalap területét kiszámítani, területet lefedéssel mérni.
- Tudja szerkeszteni a tanult geometriai alakzatot.
- Gyűjtsön adatokat, szerezzen tapasztalatokat a lejegyzési módban.
- Értse a „biztos” és a „lehetetlen” kifejezéseket.
- Legyen képes változások létrehozására a képernyőn.
- Növekvő önállósággal legyen képes az iskolai könyvtár használatára.
- A billentyűzet és az egér használata, egyszerű rajz és rövid szöveg megjelenítése a képernyőn.

7. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása
- Pontos, fegyelmezett munkavégzés, önellenőrzés igényének rögzítése

Kiemelt nevelési célok és feladatok

- az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása,
- az egyes tanulók képességprofiljának figyelembe vételével differenciált nevelés, oktatás megvalósítása,
- a valóság, a környező világ változásainak, összefüggéseinek megértése.

- Az információszerzés, feldolgozás, átadás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- A lényeglátás és az elvonatkoztatás fejlesztése.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés.

Az IKT eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Fejlesztendő készségek, képességek

Fejlesztendő matematikai készségek: számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása.

Fejlesztendő matematikai képességek: rendszerezés, kombinatívitas, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések.

A fantázia, a képzelet és az akarat motiválása. Formaérzékelés és térlátás fejlesztése.

A finommotorika fejlesztése. A tervező-, döntő-, becslő-, ellenőrző, és szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.

A kombinatorikus, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A valószínűség-szemlélet alapozása.

Feladatok

A logikai fogalmak bővítése, értelmezésük. A tízes számrendszer elmélyítése. A helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig, kiterjesztése a tizedes törtek felé. A tized, század, ezred fogalmának értelmezése. A négy alapművelet gyakorlása 100 000-es számkörben. A műveletek értelmezése és gyakorlása, közönséges és tizedes törtekkel. Testek (kocka, téglatest), síkidomok (háromszög, kör) fogalmi jegyeinek megfigyelése, megfogalmazása. A terület mértékegységeinek bemutatása. Kerületszámítások gyakorlása, területszámítás bemutatása. Szerkesztések gyakorlása. Tapasztalatok bővítése a valószínűség témakörében.

Tevékenység

Alaphalmazok, részhalmazok alkotása. Halmazok metszetének egyesítésének gyakorlása, tárgyakkal, matematikai eszközökkel, számokkal, geometriai alakzatokkal. Számlálás egyesével, tízesével, százasaival, ezresével.

Mennyiségek megjelenítése pénzzel. Kifizetések különböző módokon. Viszonyítások, sorba rendezések, soralkotások. Szóbeli és írásbeli műveletek kiszámítása, modellezése.

Síkidomok rajzolása, tükrözés, nagyítás, kicsinyítés. Szerkesztések vonalzóval, körzővel.

Mérések, átváltások szabvány mértékegységekkel.

Területek lefedése. Testek hálózatának kiterítése.

Kombinatorikus és valószínűségi játékok. Grafikonok leolvasása, készítése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 óra
--------------------------------------	--	-------------------

Előzetes tudás	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntési képesség fejlesztése. Analogiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.</p>

Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
Gondolkodási műveletek alapozása	A halmazokkal végzett tevékenységek elmélyítése, alkalmazása: elemek válogatása, elhelyezése, kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata.
<p><i>1.1. Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p>	<p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Közös elemeket is tartalmazó halmazok egyesítése. Halmazokkal végzett műveletek bővítése: halmazok egyesítése, feltételek valamelyikének teljesülése, a „logikai vagy”.</p>
Végtelen és üres halmaz	<p>Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.</p>
<p><i>1.2. Matematikai logika</i> Állítások és tagadások igazságtartalma.</p>	<p>Állítások és tagadások igazságtartalma. Feltétel tagadása, több feltétel egyidejű teljesülése.</p>

<p>1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.</p>	<p>Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).</p>
---	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>2. Számelmélet, algebra</p>	<p>Órakeret 65 óra</p>
--	--------------------------------	----------------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete. Negatív szám fogalma.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás segítségével történő alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>2.1. Számok Számok a 100000-es számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom</p>	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Ötjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslés (közelítő) hely keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, száz, ezres, tízezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése.</p>

kialakítása 100000-es számkörben	Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
Az 100 000-es számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.	Helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes ötjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifejtése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal.
Viszonyítás	Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel. A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése
Számok helye a számsorban	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.
Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.
Törtszámok	Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk.

<p>Negatív szám.</p>	<p>Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p> <p>Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
<p>2.2. Műveletek</p> <p>Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.</p>	<p>Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval).</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a</p>

<p>Műveletek tizedes törtekkel</p> <p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok, fordított szövegezésű feladatok.</p> <p>2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.</p>	<p>reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p> <p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás, analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p> <p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000-es számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Geometria, mérés</p> <p>Órakeret 32 óra</p>
	<p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének</p>

<p>Előzetes tudás</p> <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.</p> <p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p>Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>3.1. A tér elemei Szög, szögfajták</p> <p>3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok</p> <p>Háromszög</p> <p>Kör</p>	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög. Mérések növekvő pontossággal. Mértékváltások gyakorlása. Sokszögek területének kiszámítása. A négyzet és a téglalap területének kiszámítása. A terület mértékegységei: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2</p> <p>Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p> <p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Csoportosításuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p> <p>Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>

Speciális négyszögek	<p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).
3.3. Térbeli alakzatok	
Testek	<p>Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>
Kocka, téglatest	<p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; <p>határoló lapok helyzete.</p>
Henger, kúp	<p>Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.</p>
3.4. Transzformációk	
Tükrözés	<p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.</p>
Nagyítás, kicsinyítés	<p>Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.</p>
3.5. Szerkesztés	
Szögek	<p>Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek.</p>
Négyzet, téglalap	<p>Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.</p>
Háromszög	<p>Háromszög szerkesztése:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; <p>egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.</p>
<i>3.6. Mérés, mértékegységek</i>	<p>Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.</p>
Területmérés	<p>Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2.</p>
Térfogatmérés	<p>Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3, dm^3, cm^3. Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.</p>
Mértékváltás	<p>Mértékváltások következtetéssel (tízszerezése, százszorososa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).</p>
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	<p>A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.</p>
Pénz	<p>Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.</p>
<i>3.7. Kerület, terület</i> Sokszögek kerülete	<p>Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.</p>
Négyzet és téglalap területe	<p>Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.</p>
<i>3.8. Térfogat, felszín</i> A téglatest és kocka felszíne	<p>Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.</p>

A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával	
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek	
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.	
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.	
Derékszögű koordináta-rendszer	Pontok meghatározása síkban. Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása	

Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
5.1. <i>Statisztika</i> Statisztikai adatok, kísérletek	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.
5.2. <i>A valószínűség-számítás elemei</i> Valószínűségi kísérletek. Gyakoriság	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (éldául Babilon-golyók), játékrulett). Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése.

A fejlesztés várt eredményei

Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.

Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.

Állítások igazságának eldöntése.

A logikai kifejezések pontos használata.

Minél több (összes) lehetőség előállítás combinatorikus feladatokban.

Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.

A törtszámok és a negatív számok ismerete.

Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).

A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).

Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.

Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).

Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.

Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.

Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.

Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.

Mértékváltások következtetéssel.

Négyzet és téglalap területének számítása.

Kocka és téglalap felszínének számítása, térfogatának mérése.

Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.

Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.

Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.

Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.

8. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása
- Pontos, fegyelmezett munkavégzés, önellenőrzés igényének rögzítése
- az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása,
- az egyes tanulók képességprofiljának figyelembe vételével differenciált nevelés, oktatás megvalósítása,

Kiemelt nevelési célok és feladatok

- a valóság, a környező világ változásainak, összefüggéseinek megértése.
- A tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra
- Felkészítés a társadalmi beilleszkedés elősegítésére
- Az információszerzés, feldolgozás, átadás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.
- A lényeglátás és az elvonatkoztatás fejlesztése.

A matematika tantárgy sajátos nevelési céljai

- . a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása,
- . a koncentrációképesség fejlesztése
- . az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés.

Az IKT eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntési képesség fejlesztése. Analogiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.</p>	

Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
<p>Gondolkodási műveletek alapozása</p> <p><i>1.1. Halmazok</i> Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.</p>	<p>A halmazokkal végzett tevékenységek elmélyítése, alkalmazása: elemek válogatása, elhelyezése, kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata.</p> <p>A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Közös elemeket is tartalmazó halmazok egyesítése. Halmazokkal végzett műveletek bővítése: halmazok egyesítése, feltételek valamelyikének teljesülése, a „logikai vagy”.</p>

Végtelen és üres halmaz	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: A logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: a logikai „vagy”.
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.	Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).
Kulcsfogalmak	Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 65 óra
--------------------------------------	-------------------------	--------------------

Előzetes tudás	Jártasság 100 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 1000-es számkörben. Összeadás, kivonás 100 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám fogalmának ismerete. Negatív szám fogalma.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás segítségével történő alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten.

	<p>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.</p> <p>A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése.</p> <p>Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p>
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
<p><i>2.1. Számok</i></p> <p>Számok az 1 000 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 1 000 000-s számkörben.</p> <p>Az 1 000 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.</p> <p>Viszonyítás</p> <p>Számok helye a számsorban</p> <p>Számok tulajdonságai</p> <p>Bontás</p>	<p>Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata.</p> <p>Öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.</p> <p>Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata.</p> <p>Pontos és becslött (közelítő) hely keresése a számegyenesen.</p> <p>Számok egyes, tízes, száz, ezres, tízezres szomszédainak megállapítása.</p> <p>Számok kerekítése.</p> <p>Tájékozódási képesség fejlesztése.</p> <p>Számok bontása összeg és szorzat alakban.</p> <p>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig.</p> <p>A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszoros, századrésze).</p> <p>Összefüggésekre való emlékezés.</p> <p>Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése.</p> <p>Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel.</p> <p>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).</p> <p>Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintokkal.</p> <p>Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p> <p>A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata.</p> <p>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.</p> <p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon.</p> <p>Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres-, százezres számszomszédok leolvasása.</p> <p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Pontos matematikai fogalmak használata.</p> <p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra.</p> <p>Bontások lejegyzése.</p>

Törtszámok	<p>Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p>
Negatív szám	<p>Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek 100 000-es és 1 000 000-s számkörben	<p>Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával.</p>

<p>számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egy- és kétjegyű osztóval</p>	<p>Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közönséges törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges törtszámmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>
<p>Műveletek tizedes törtekkel</p>	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás, analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok, fordított szövegezésű feladatok.</p>	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. Várható eredmény becslése kerekített értékben. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal. A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések.</p>

<p>2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.</p>	<p>Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése az 1 000 000-es számkörre.</p> <p>Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres tízezres, százezres, milliós helyi érték; tizedes tört, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám többszörös.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p style="text-align: center;">3. Geometria, mérés</p> <p style="text-align: right;">Órakeret 32 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p> <p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap, négyzet rajzolása.</p> <p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>Tematikai egység</p>	<p style="text-align: center;">Témakörök, ismeretek, tevékenységek</p>
<p>3.1. A tér elemei Szög, szögfajták</p>	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög,</p>

<p>3.2. Síkbeli alakzatok</p> <p>Síkidomok</p>	<p>derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.</p> <p>Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p>
<p>Háromszög</p>	<p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Csoportosításuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p>
<p>Kör</p>	<p>Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>
<p>Speciális négyszögek</p>	<p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> – két párhuzamos oldala van (trapéz); – két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma); – minden szöge derékszög (téglalap); – minden oldala egyenlő (rombusz); – minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet); - egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).
<p>3.3. Térbeli alakzatok</p> <p>Testek</p>	<p>Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p> <p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása</p>

Kocka, téglatest	<p>mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lapok, élek, csúcsok száma; – kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; – határoló lapok alakja, mérete; <p>határoló lapok helyzete.</p>
Henger, kúp	<p>Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból. Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.</p>
<i>3.4. Transzformációk</i>	
Tükrözés	<p>Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.</p>
Nagyítás, kicsinyítés	<p>Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.</p>
<i>3.5. Szerkesztés</i>	
Szögek	<p>Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek.</p>
Négyzet, téglalap	<p>Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.</p>
Háromszög	<p>Háromszög szerkesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> – három oldalból; – két oldalból és a közbezárt szögből; - egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
<i>3.6. Mérés, mértékegységek</i>	
Területmérés	<p>Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.</p>
	<p>Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2.</p>

Térfogatmérés	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m^3 , dm^3 , cm^3 . Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.
Mértékváltás	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Négyzet és téglalap területe	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.
3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.
A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése.</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése.</p> <p>Függvényszerű gondolkodás alapozása.</p> <p>Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával</p>	
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek	
4.1. <i>Összefüggések</i>	<p>Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.</p> <p>A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszámokkal, kifejezése matematikai jelekkel.</p>	
4.2. <i>Sorozatok</i>	<p>Számok rendezése.</p> <p>Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése.</p> <p>Hányados sorozatok folytatása.</p>	
4.3. <i>Függvények megadása, ábrázolása</i>	<p>Összetartozó adatpárok felismerése.</p> <p>Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után.</p> <p>Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.</p>	
Derékszögű koordináta-rendszer	<p>Pontok meghatározása síkban.</p> <p>Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.</p> <p>A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba.</p> <p>Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.	
Tematikai egység/	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret

Fejlesztési cél	7 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása
Tematikai egység	Témakörök, ismeretek, tevékenységek
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek Gyakoriság	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (éldául Babilon-golyók), játékrulett). Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdigramba. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.

A fejlesztés várt eredményei

Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.

Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.

Állítások igazságának eldöntése.

A logikai kifejezések pontos használata.

Minél több (összes) lehetőség előállítás combinatorikus feladatokban.

Biztos számfogalom 100 000-es és a 1 000 000-s számkörben.

A törtszámok és a negatív számok ismerete.

Jártasság a milliós számkörön túl.

Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).

A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).

Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.

Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).

Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.
Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.
Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.
Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.
Mértékváltások következtetéssel.
Négyzet és téglalap területének számítása. Kocka és téglalaptest felszínének számítása, térfogatának mérése.

Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.
Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.
Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.
Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.

Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.
Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

INFORMATIKA

3-4. osztály

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerezés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerezés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analízáló, rendszerező képességük fejlesztése.

Nevelési-fejlesztési célok

Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése. Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai

képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése). Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése. Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése. A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.

Témakör	Tematika
Informatikai eszközök használata	Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető informatikai eszközök. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. Használt informatikai alapfogalmak. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek
Alkalmazói ismeretek	Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok
Infokommunikáció, információs társadalom	Információkeresés, információközlési rendszerek. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.
Könyvtári informatika	Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai

Tevékenységek

A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek

üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.

Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata. Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.

Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.

A számítógépes technika felhasználása. Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása. Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül. Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.

Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.

Kulcsfogalmak

Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány. Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány. Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis. Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet. Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata,

„kommunikálás” a számítógéppel.

A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben.

Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.

DIGITÁLIS KULTÚRA

5-6. évfolyam

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy

fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

5–6. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Témakör	1. A digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>Bemeneti, kimeneti perifériák.</p> <p>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.</p> <p>A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói.</p> <p>Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.</p> <p>Programok ablak-gombjai.</p>	<p>A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata.</p> <p>Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete.</p> <p>Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock.</p> <p>Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű.</p> <p>Egér használata: kijelölés.</p> <p>Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése.</p> <p>Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.</p> <p>A programok ablakgombjainak használata.</p> <p>Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.</p> <p>A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.</p>
Fogalmak	Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása.</p> <p>Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében.</p> <p>Közhasznú információforrások használatának megismertetése.</p> <p>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés</p> <p>Adatok rendezése. Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei.</p>	<p>Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése.</p> <p>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése.</p> <p>Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen.</p> <p>Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata.</p> <p>Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben.</p> <p>Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.</p> <p>Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása.</p> <p>Csoportosítás adott szempontok szerint.</p>

	<p>Munkadarabok (ön)értékelése megbeszélrt szempontoknak megfelelően.</p> <p>Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv).</p> <p>Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok).</p> <p>Információforrások etikus felhasználásának megismerése.</p>
Fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat.

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése.</p> <p>Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása.</p> <p>Teknőcgrafika alkalmazási területe.</p> <p>Irányok a képernyőn – teknőcgrafika.</p> <p>Alakzatok teknőccel.</p>	<p>Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése.</p> <p>Teknőc mozgatása a képernyőn iránybillentyűkkel.</p> <p>Irányok gyakorlása.</p>
	<p>3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés).</p> <p>Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.</p>	<p>Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás.</p> <p>Adatok, ötletek gyűjtése.</p> <p>Lejátás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel.</p> <p>Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.</p>
Fogalmak	Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre.</p> <p>Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy</p>	

	anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés. Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.</p> <p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.</p>	<p>Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.</p> <p>Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése.</p> <p>További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).</p>
Fogalmak	Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.

Témakör	5. Könyvtári informatika	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel. Olvasási képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Írányított forrás- és információkeresés.</p>	<p>Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.</p>	

Fogalmak

Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.

**Összegzett tanulási
eredmények a két
évfolyamos ciklus
végén**

A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel. Szabálykövető magatartás.

Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségével megvalósuló elkészítése.

Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.

A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.

Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.

Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.

Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.

Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.

7-8. évfolyam**Célok**

A tantárgy tanításának célja, hogy az információs kultúra alapjainak tevékenység centrikus, gyakorlatorientált megismerésével hozzásegítse a tanulókat a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

Feladatok

- A számítógép-kezelés alapjainak megismertetése.
- A modern informatikai eszközök és információhordozók használatának megismerése, elsajátítása, alkalmazása.
- Egyszerű adatbázisok kezelésének elsajátítása.
- A hétköznapi életben előforduló tevékenységekben az algoritmusok felfedeztetésén keresztül az algoritmustervezés és –megvalósítás elsajátítása.
- A könyvtárhasználat megtanítása, a könyvtárhasználói magatartás kialakítása.
- A személyi számítógép és a könyvtári munka alkalmazása a tanulásban, az önművelésben.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	7.	8.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	37	37

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az érzékszervi megismerés, a vizuális és auditív felfogóképesség, a térbeli és időbeli tájékozódás.

A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet.

A géppel segített kommunikációs.

A finommotorika, a gyors, pontos, koordinált mozgásos reagáló képesség.

Felismerő-, rendszerező képesség, szerialitás.

Összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés.

Analízis, szintézis. Algoritmikus, problémamegoldó gondolkodás.

Tervezés, döntés, önértékelés.

A szabályalkotás és –elfogadás képességének fejlesztése.

Az önállóság és a kreativitás fejlesztése.

Értékelés

Ellenőrző, értékelő munkánk célja többek között tanulóink motiválása, aktivizálása, a tantárgyhoz való pozitív hozzáállásuk kialakítása.

Ellenőrzésünk kiterjed a tanulók számítógép-kezelési alapismereteire, a hardver-eszközök balesetmentes kezelésére, feladatmegértésük szintjére, munkájuk pontosságára.

7. évfolyam

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező képességének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

Feladatok

- A számítógép kezelés alapjainak megismerése.
- A modern informatikai eszközök és információhordozók használatának megismerése, elsajátítása.
- Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő hétköznapi algoritmusok értelmezése, követése, tervezése, leírása szöveggel és rajzzal.
- A könyvtárhasználat megismerése, könyvtárhasználói magatartás kialakítása.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Az érzékszervi megismerés, a vizuális és auditív felfogóképesség fejlesztése.
- A térbeli és időbeli tájékozódás továbbfejlesztése.

- A figyelem, az emlékezet fejlesztése.
- Motiváció az alkotó képzelet fejlesztésére.
- A felismerő-, rendszerező képesség és szerialitás fejlesztése.
- Az összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés képességének fejlesztése.
- A gondolkodási képességek. Analízis, szintézis fejlesztése.
- A próbálgatás, algoritmikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- A finommotorika, a koordinált mozgás fejlesztése.
- Pozitív beállítódás a korszerű információhordozókkal kapcsolatban.
- Belső igény felkeltése, az önállóság és kreativitás fejlesztése.

Tevékenységek

- Az információ, az információszerzés köznapi fogalmának helyes alkalmazása.
- A hétköznapi távközlési eszközök használata.
- A számítógép és a perifériák kezelése, helyes, balesetmentes használata (hálózati belépés és kilépés módja, billentyűzet, egér, lemezek kezelése, háttér és könyvtárak váltása).
- Saját mágneslemez készítése.
- Programok kiválasztása.
- Egyszerű oktatóprogramok futtatása.
- Dokumentumkészítés, szöveggészítés, rajzolás, meghívó, plakát, vers, levél, sajtótermék, iskolaújság szerkesztése.
- Tantárgyi gyűjtőmunka az életkornak megfelelő folyóiratokból, könyvekből. A gyűjtött adatok célszerű elrendezése, csoportosítása, felhasználása segítséggel.
- Dokumentumválasztás: nyomtatott ismerethordozók.
- Tájékozódás és viselkedés a könyvtárban.
- Megadott művek kikeresése, tematikus gyűjtőmunka a könyvtár szabadpolcos állományában.

Témakör	Tartalom
1. Informatikai eszközök használata	<p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.</p>

	A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
<p>1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.</p> <p>1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa.</p> <p>1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>
2. Alkalmazói ismeretek	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p>	<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása.</p>

<p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>	<p>Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p>
<p>3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel</p>	<p>Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.</p>
<p>3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel</p> <p>3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai</p>	<p>Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.</p>

Fogalmak

Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka. Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.

Követelmény

- Legyen ismerete a tanulónak a számítástechnika múltjáról, a jövőben betöltendő szerepéről.
- Legyen elemi ismerete a számítógép felépítéséről, ismerje a hardver és a szoftver elemeit.
- Ismerje a billentyűk fajtáit és a használt billentyűk működését. Használja önállóan szövegszerkesztésnél és a különböző programbeállításoknál.
- Készítsen egyszerű, hétköznapi algoritmusokat grafikával, szöveggel.
- Legyen képes tanári segítséggel algoritmusok megjelenítésére játékos számítógépes környezetben.
- Legyen képes a legfontosabb, könyvtárban található dokumentumfajták megnevezésére, megkülönböztetésére.
- Legyen képes információ keresésére lexikonokból, gyermekenciklopédiákból.
- Legyen nyitott a számítógépes ismeretek és a információs világ felé.

8. évfolyam

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembe vételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

Célok, feladatok

- Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.
- Perifériák, háttértárak megismertetése.
- Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.
- Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.
- Ismerkedés a virtuális világgal.
- Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban.
- Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása.
- Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása.
- Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel.
- Helyes informatikai szemlélet kialakítása.
- Szándékos figyelem tartósságának további erősítése.
- Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.
- A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.
- Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Érdeklődési kör bővítése.
- A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban.
- Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.
- Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához.
- Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján.
- Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése.
- Függőség megelőzése.
- Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.
- Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.
- Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás.
- Irányok gyakoroltatása.
- Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan.
- Pontos szabálykövetés erősítése.
- Kreativitás, szépérzék fejlesztése.

- Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.
- Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.
- A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.
- Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.
- Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.
- A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.
- Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.
- Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.
- Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.
- Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Az érzékszervi megismerés, vizuális és auditív felfogóképesség fejlesztése.

A térbeli és időbeli tájékozódás további fejlesztése.

A figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Motiváció az alkotó képzelet fejlesztésére.

A felismerő-, rendszerező képesség és szerialitás fejlesztése.

Az összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, megkülönböztetés képességének fejlesztése.

A gondolkodási képességek: analízis, szintézis fejlesztése.

A próbálgatás, algoritmus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A finommotorika, a koordinált mozgás fejlesztése.

Pozitív beállítódás a korszerű információhordozókkal kapcsolatban.

Belső igény felkeltése, az önállóság és kreativitás fejlesztése.

Igény felkeltése a kommunikációs eszközökkel megszerezhető ismeretek iránt.

Tevékenységek

A személyi számítógép fő részeinek és perifériáinak balesetmentes működtetése – billentyűzet, egér és lemezek gyakorlott kezelése.

Dokumentumkészítés: szöveg készítése, rajzolás, meghívó, plakát, vers, levél, önéletrajz, pályázat, saját hivatalos irat, sajtótermék, iskolaújság szerkesztése, képi adatok gyűjtése, képek bevitele a dokumentumba.

Dokumentum mentése és nyomtatása.

Adatgyűjtés, adatok csoportosítása, összehasonlítása, elemzése, felhasználása segítséggel.

Adatok rendezése, megjelenítése.

Multimédia számítógéppel: hanganyagok és képsorok lejátszása.

Internetes web-hely felkeresése tanári segítséggel.

Internetes hálózat tantárgy specifikus használata forrásként, új ismeret szerzésére, ismeretbővítésre.

Dokumentumválasztás: nyomtatott és nem nyomtatott ismerethordozók.

Betűrendes katalógusban tájékozódás szerző, vagy cím szerint.

Szakkatalógusok böngészése.

Könyvtárlátogatás: Országos Széchenyi Könyvtár, Parlamenti Könyvtár.

Tantárgyi, tanulmányi átlag számítása számítógépes programmal.

Témakör	Tartalom
Számítástechnika Számítógép-kezelési alapismeretek	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>
Alkalmazói ismeretek	<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése. Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.</p>
Infokommunikáció, információs társadalom	<p>Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban. Információk küldése és fogadása minél önállóbban. Informatikai levelezési nyelv használata.</p>

	Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.
Általános könyvtárhasználati ismeretek	Dokumentumok csoportosítása. Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással. Keresési módszerek alkalmazása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel. Médiumok típusba sorolása.

Követelmény

A tanuló ismerje az informatika legegyszerűbb alapfogalmainak.

Tudja segítség mellett – vagy önállóan – kezelni a számítógépet és perifériáit.

Legyen ismerete az egyszerű nyomtatási feladatok elvégzéséről.

Tudjon arról, hogy vannak különféle operációs rendszerprogramok, tudja a legalapvetőbb programokat használni.

Tudja a megismert oktató-, fejlesztő- és játékprogramokat futtatni.

Legyen ismerete az adatbevitel különböző lehetőségeiről.

Tudjon társaival együtt dolgozni, a gép kezeléséhez segítséget kérni, azt hasznosítani.

Legyen nyitott a számítógépes ismeretek és az információs világ felé.

Tudjon rövid szöveget és képet is tartalmazó dokumentumot készíteni szövegszerkesztő, rajzoló- és kiadványszerkesztő programmal, tanári segítséggel.

Legyen képes tanári segítséggel értelmezni egyszerű ismétlődéseket, elágazásokat tartalmazó algoritmusokat.

Ismerje a lakóhelyi közkönyvtárat.

Használjon tanuláshoz többféle könyvtári dokumentumot.

Legyen képes a könyvtárban adott témában segítséggel keresni, betűrendes katalógust használni.

Értékelés

Ellenőrizzük és értékeljük, hogy hogyan tudnak a tanulók utasítás alapján mágneslemezt formázni, szövegszerkesztésnél dokumentumot, szöveget és rajzot készíteni (karácsonyi üdvözlőlap, ballagási meghívó, önéletrajz, iskolaújság), dokumentumot menteni és nyomtatni.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

- A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
- A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
- A net célirányos használata.
- A program- és adatvédelem szabályainak betartása.
- Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Az információforrások etikus használata.
- A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
- Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.

- Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
- Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
- Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.
- Önbizalom, önértékelés fejlődése.
- Képesség céltudatos információszerzésre.
- Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítségével, majd egyre önállóan.
- Tárgy- és névmutató használata.
- Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.
- Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.
- A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.

KÖRNYEZETISMERET

2-4. évfolyam

Célok

- Az élőlények sajátosságainak, a közvetlen természeti környezet változásainak, jelenségeinek elemi szintű megismertetése.
- A korszerű, elemi természettudományos műveltség alapozása.
- A természet megszerettetése, kincseinek megóvása, az élő és élettelen környezet iránti érzékenység és felelősség kialakítása. A környezetvédő magatartásra nevelés.
- Az élővilág és környezete kapcsolatainak, egymásrautaltságának tudatosítása.
- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása.

Feladatok

- Alapozza meg a tantárgy a természethez, a közösséghez, a szülőföldhöz, a hazához tartozás örömét és az ehhez kapcsolódó felelősségérzetet.
- Keltse fel a tanulók érdeklődését közvetlen és tágabb környezetük tárgyai, jelenségei iránt. Motiváljon a gyermeki kíváncsiságra, a tapasztalatszerzésre, az együttműködésre környezete megismerésében.
- Segítse a tanulók tér- és időbeli tájékozódó képességének fejlődését.
- Mutassa be az élő és élettelen természet szépségét, sokszínűségét, és érzékeltesse a körülöttünk lévő természet egységét.
- Ismertesse meg a természet megfigyelésére alkalmas – életkoruknak megfelelő – módszereket.
- Fedeztesse fel a tanulóval, hogy ő maga is a természet része.
- Figyeltesse meg a lakóhely közelében, majd a távolabbi környezetben előforduló élőlények jellemzőit.
- Sajátíttassa el a biztonságos közlekedés alapszabályait.
- Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	-	2	2	2
Éves óraszám	-	74	74	74

Témakörök

Témakör	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Megismerési módszerek	-	4	5	5
Az élettelen természet vizsgálata	-	8	5	15
Tájékozódási alapismeretek	-	10	12	15
Az élő természet vizsgálata	-	26	30	21
Testünk - egészségünk	-	16	14	8
Környezetvédelem		10	8	10

Fejlesztendő képességek

Percepciós készség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, elemzés készsége, a vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, sorba rendezés, szóbeli kifejezőképesség, kommunikációs változások észrevételnek képessége, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Elemi szintű általánosítás képessége.

Megismerési módszerek (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás) alkalmazásának képessége.

A természettudományos ismeretszerzés képessége. Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége. A szűkebb, majd tágabb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége.

Folyamatos gyermeki aktivitás, a cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A tantárgy kiemelt habilitációs, rehabilitációs célú feladatai

- Tanulási, viselkedési, megismerési szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- Az érdeklődés felkeltése, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.
- Változás pontos észlelése, értelmezése.
- A feladat értelmezése, megoldása, ismeretszerzés, feladattartás

A tanulók értékelése, ellenőrzése

AA tanulók munkájának, személyiségfejlődésének megfigyelése folyamatos.

Az értékelés szempontjainak kialakításában figyelembe kell venni, hogy az adott évfolyamon milyen készségeket, képességeket akarunk fejleszteni. A környezetismeret tantárgy jellegéből adódóan értékeljük, hogyan fejlődött a tanuló személyisége, milyen a munkához való viszonya, mennyire képes egyéni és csoportos munkában részt venni, hogyan tud társaival együttműködni, milyen az aktivitása, tud-e, akar-e segítséget adni, illetve segítséget elfogadni, hogyan értékeli önmaga és mások teljesítményét, kifejezőképessége megfelelő-e, adekvátan használja-e a tanult kifejezéseket.

Kialakult-e pozitív attitűdje az élő, élettelen természet iránt, óvja-e saját és társai testi épségét, mennyire tud tájékozódni környezetében.

A 2., 3., 4. évfolyamon érdemjeggyel értékeljük a tanulók teljesítményét. A szóbeli és írásbeli értékelési formát is használjuk. A tanulók tudását témazáró, félévi és év végi feladatlapokkal mérjük.

KÖRNYEZETISMERET

Célok

Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetről. A figyelem, az érdeklődés, a kíváncsiság felkeltése a környezet élőlényei, a környezet tárgyai, jelenségei, történések iránt. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A természet mozgalmas világának felfedezése. Az elemi téri, időbeli tájékozódás fejlesztése. Az iskolai társas kapcsolatok kialakítása, az együttműködés alapozása. Saját testén való tájékozódás alapozása. Szerepjátékon keresztül önmaga és társai tulajdonságainak megismerése. Játékos megfigyelés az időjárásról, napszakok történéseiről, a családi kötelekekről, munkamegosztásról.

Az egészséges életmód alapozása. A munka eszközei, felszerelése, használatának megismerése és óvása.

A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttműködés, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése. Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analízis, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.

Feladatok

Az *Irányelveknek* évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhoz és tevékenységekhez igazodva.

A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötten.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Spontán és irányított megfigyelések, érdeklődés felkeltése. A vizsgálódás, a megfigyelőképesség, a sorba rendezés, a szóbeli kifejezőképesség, a kommunikációs változások észrevételének képessége. Téri-, időbeli tájékozódás képessége. Saját testkép leírása, higiénés szokásokhoz kapcsolódó motoros készség, perceptív

készség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, elemzés készsége, összehasonlítások, becslések, egyszerű mérések, mérőeszközök használata.
Pozitív attitűd a környezet iránt.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- A térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, a változás – időben térben – észlelése, értelmezése.
- Szokások bevezetése, kialakítása.
- Az irányított ismeretszerzés kialakítása.

2. évfolyam

Célok

A megismerési módszerek, a megfigyelés, az összehasonlítás fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése, a motiváltság erősítése.

A természet csodálatos világa iránti érdeklődés, pozitív attitűd megerősítése. A természet óvása életkorának, fejlettségének megfelelően.

Az egészséges életmód szabályainak elemi szinten való elsajátítása, a kialakított szokások erősítése. Az érzékszervek védelme.

A tér-, időbeli tájékozódás képességének fejlesztése.

A társas kapcsolatok formáinak, elemi szabályainak elsajátítása. Pozitív kapcsolat teremtése a közvetlen környezettel. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszer feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrataltságra, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása.

Feladatok

Az *Irányelvek*nek évfolyamra lebontott értelmezése alapján történik, a célokhoz és tevékenységekhez igazodva.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Percepciókészség, felismerő-, ráismerő készség grafomotoros készség, elemzés készsége.

A vizsgálódás képessége, a megfigyelőképesség, a sorba rendezés, a megismerés módszere: tapasztalat, megfigyelés csoportosítás képessége. Becslés, mérés képessége, eszközhasználati készség. Kommunikációs képesség. Iránytartási készség, a téri tájékozódási és időbeli tájékozódási képesség.

Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd megerősítése, szűkebb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége.

Folyamatos gyermeki aktivitás, cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység. Tisztálkodás, öltözködés önállóan. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- Az irányított ismeretszerzés kialakítása, megszilárdítása.
- Gondolkodási műveletek fejlesztése közvetlen tapasztalással, élményszerzéssel.
- Pozitív attitűd kialakítása a természeti környezettel kapcsolatban.
- A helyes szokások megerősítése, egészségmegőrzés elősegítése.

Témakör
Megismerési módszerek
Az élettelen természet vizsgálata
Tájékozódási alapismeretek
Az élő természet vizsgálata
Testünk és egészségünk
Környezetvédelem

Tevékenységek

Megfigyelés, vizsgálódás, tapasztalatszerzés (séta, kirándulás). A tapasztalatok megfogalmazása szóban, kifejezése rajzban, alkotásban. Mérések, becslések, összehasonlítások, csoportosítások. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, illemszabályok betartására, illendő kapcsolatok betartására. Tablók, gyűjtemények készítése levelekből, termésekből, képekből. Kiadványok, képes gyermeklexikonok, képek, filmek megtekintése, irányított elemzés, a képi információk értelmezése. Egyszerű következtetések megfogalmazása. Egyszerű feladatok megoldása, rajzok készítése. Gyakorlatok öltözködésre, a test tisztán tartására. Játékos gyakorlatok baba öltöztetésére évszaknak, időjárásnak megfelelően. Tisztasági szerek adekvát használata.

Témakör	Tartalom
Megismerési módszerek	A közvetlen megfigyelés, összehasonlítás rögzítése rajzzal. A tartós, aktív figyelem fejlesztése. Fokozatos önállósodás az összehasonlítási, csoportosítási feladatok végzésében. A tárgyak jól érzékelhető tulajdonságainak becslése, mérése: nagyobb-kisebb, hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, hidegebb-melegebb, sima-érdes.

<p>Élettelen természet vizsgálata</p> <p>Tájékozódási alapismeretek</p>	<p>Az évszakok. Az évszakok jellemző jegyei.</p> <p>Az időjárás rendszeres megfigyelése. Beszámolás a tapasztalatokról. Tapasztalatok, megfigyelések ábrázolása rajzzal, tablón, képekkel.</p> <p>Az időbeli tájékozódás fejlesztése: régen volt, most van, később lesz. Saját élettörténeten keresztül a múlt (régen) és a jelen (ma) fogalma.</p> <p>A hét napjai. Leggyakoribb ünnepeink periodikus ismétlődése. Ünnepnep-hétköznap. A családi ünnepek, névnap, születésnap jelentősége, köszöntési formák. Beszámoló a családi eseményekről időrendben. Családi relációk, kapcsolatok: szülők, nagyszülők, testvérek. Illemszabályok ismerete családtagokkal, felnőttekkel, kortársakkal.</p> <p>A térbeli tájékozódás fejlesztése. Az iskola helyiségeinek alaposabb ismerete. Érintkezés más osztályok tanulóival. Az iskola neve és címe. A tanárok és osztálytársak neve. Helyes viselkedés a társas kapcsolatokban (család, osztály), szeretet, barátság. Megszólítási módok.</p> <p>Tájékozódás a tanterem tárgyainak mérhető tulajdonságairól, a tárgyak helye és helyzete.</p>
<p>Az élő természet vizsgálata</p>	<p>A környezet jellemző növényeinek, fák (akác, vadgesztenye, almafa), szilvafa, diófa, cseresznyefa felismerése termésük alapján. A gyümölcs vizsgálata: alma, szilva.</p> <p>Termések vizsgálata: szín, illat, nagyság, íz, mag. A termés részei: héj, hús, mag. Gyümölcsök fogyasztása, szerepe az egészséges táplálkozásban. A kert virágainak (petúnia, muskátli) felismerése, megnevezése. A növények részei, rész-egész viszonya. Zöldségeskert növényeinek (paradicsom, hagyma, retek) felismerése és megnevezése. Az egész növény vizsgálata (paradicsom, paprika). A főbb növényi részek felismerése. A növények ehető részei, az ehető részek összehasonlítása nagyság, íz, illat alapján. A zöldségek fogyasztása az egészséges táplálkozás fontos része. Fű, fa, bokor, virágos növények megkülönböztetése.</p> <p>A környezet állatainak megfigyelése. Néhány emlős (kutya, macska), madár (veréb, fecske, galamb, rigó, gólya), hal (ponty) és rovar (méh, katicabogár) megismerése. Megadott szempontok szerint csoportba rendezésük, megnevezésük. Csoportosításuk testfelépítésük, hangjuk, kültakarójuk, élőhelyük, szaporodásuk, könnyen felfedezhető külső jegyeik alapján. Az állatok és utódaik, kicsinyeik gondozása, táplálásuk.</p> <p>Az ember szerepe a növények és az állatok életében, gondozásában. Madáretetés télen. Az időjárás szerepe a növények változásában, az állatok viselkedésében. Madarak és fák napja. Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés. Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint. Anyagok vizsgálata érzékszervi úton. Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése. Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása. Egyszerű kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, tápanyag megvonása) – búza csíráztatása, növekedésének megfigyelése különböző körülmények között.</p> <p>Ráismerés, megnevezés. Csoportosítás adott szempontok szerint.</p>

<p>Testünk, egészségünk</p>	<p>Az emberi test fő részei. Az érzékszervekről tanultak koncentrikus bővítése. Az érzékelés, játékos gyakorlatok az ízlelés, a tapintás, a szaglás, a hallás, a látás szerveinek megismerése. Az érzékszervek védelme, óvása, tisztán tartása. A szemüveg, hallókészülék szerepe, tisztán tartásuk, tárolásuk. A helyes napirend szerepe az egészséges életmód kialakításában. A tanulás, a játék, a pihenés, az étkezések ideje. A testmozgás szerepe a fejlődésben, az egészség megővésében. Az öltözködés és táplálkozás elemi szabályai. A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése. Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően. Játékos gyakorlatok végzése. Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása.</p>
<p>Környezetvédelem</p>	<p>Az iskolai környezet rendjének megteremtése, megővése. A hulladék elhelyezése az iskolában és az utcán. Az iskolai berendezések, szobanövények óvása, saját felszerelés, munkaeszköz tisztaságának, állagának megőrzése. A közös helyiségek rendeltetésszerű használata. Takarékoság vízzel, árammal, fűtéssel. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megővése, ruházat, bútorzat tisztaságának megővése. Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése. A szobanövények, kerti növények gondozása, akvárium állatok gondozása (hal, teknős) segítségével. Madáretető készítése, madarak etetése télen. Elemi szintű energiatakarékosági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása).</p>

- **Követelmény**
- A tanuló alkalmazza a gyakorolt megismerési módszereket (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás, összehasonlítás).
- Tudja kifejezni tapasztalatait szóban és rajzban.
- Tudja az időjárás elemeinek, a napoknak, a napszakoknak és az évszakoknak a nevét.
- Legyen képes a jellemző jegyeik alapján megkülönböztetni az évszakokat.
- Ismerje fel a periodikus jelenségeket a természetben, az évszakok, a napok ismétlődésében.
- Tudjon különbséget tenni a múlt, a jelen történéseiben.
- Tájékozódjon biztosan a közvetlen rokoni kapcsolatokban.
- Értse az összehasonlítások során a tanár által használt kifejezéseket, relációkat.
- Ismerje a fő csapadékfajtákat.
- Használja a téri és időrelációkat jelentő legegyszerűbb kifejezéseket.
- Legyen képes irányítás mellett becsléseket, tárgyak alapvető tulajdonságainak összemérését, összehasonlítását elvégezni és szóban is kifejezni.
- Ismerje otthona és az iskola címét.

- Ismerje fel és nevezze meg a megfigyelt növényeket és állatokat. Tudja, hogy a növényeknek emberi táplálkozásra alkalmas részeik vannak, melyek az egészséges táplálkozásban fontos szerepet játszanak.
- Vegyen részt az életkorának megfelelő növényápolási és állatgondozási munkákban (szobanövények gondozása, téli madáretetés, háziállatokról gondoskodás).
- Tudjon rendet rakni szűk környezetében, legyen igénye annak tisztán tartására. Óvja saját és társai testi épségét.
- Tudja segítséggel tisztán tartani szemüvegét, hallókészülékét, vigyázzon épségükre, tárolásukra.
- Ismerje napirendjét, tevékenyen vegyen részt annak betartásában.
- Ismerje a tisztálkodás fontosságát, legyen igénye teste tisztán tartására.
- Fokozódó önállósággal válassza meg az évszaknak, az időjárásnak megfelelő öltözékét.
- A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelő ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, a szabályok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.

3. évfolyam

Célok

A megismerési módszer, a tartós figyelem, emlékezet fejlesztése. A gondolkodási műveletek fejlesztése, egyszerű összefüggések felismerése. Az összetartozók egymáshoz rendelése, a lényeg kiemelése. A természet periodicitásának megfigyeltetése, környezetvédő szokások bővítése. Természetvédelem az életkornak megfelelően. A természet szépségének, változatosságának felfedezése. Tapasztalatok gyűjtése, egyszerű szóbeli megfogalmazása. A munka- és vizsgálóeszközök használata. Helyes magatartási szokások megerősítése, tisztasága, rendre szoktatás. Pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve mások elfogadására, megsegítésére. Az egészséges élet alapvető szokásainak erősítése. A helyes táplálkozás, fogápolás elsajátítása. Az érzékszervek védelme.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Percepciósi készség, felismerő-, ráismerő készség, grafomotoros készség, az elemzés készsége, a vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, sorba rendezés, szóbeli

kifejezőképesség, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Elemi szintű általánosítás képessége. A vizuális, a szociális, a dramatikus, alkotóképesség utánozó képesség. Megismerési módszerek, tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás alkalmazásának képessége.

Természettudományos ismeretszerzési képesség. Érdeklődés a természet iránt, a változások iránt, az élőlények iránt. Az érzékszervek célirányos használata, óvása, egyszerű cselekvések mintakövetéssel, egészséges táplálkozási szokások alapozása.

Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége.

A szűkebb és tágabb környezetben való eligazodás képessége.

Folyamatos gyermeki aktivitás.

A cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- Tájékozódás a tudományos megismerésről, a tapasztalatok megfogalmazása segítséggel.
- Gondolkodási műveletek fejlesztése közvetlen tapasztalással, élményszerzés.
- Segítségnyújtás az információhordozók használatában, az ember kultúrkörnyezetének értelmezésében.
- Az egészségmegőrzés stratégiájának elsajátíttatása.

Témakör
1. Anyag, energia, információ
2. Rendszerek
3. Felépítés és működés
4. Állandóság és változás
5. Az ember megismerése és egészsége
6. Környezet és fenntarthatóság

Tevékenységek

Megfigyelések, mérés, becslés, összehasonlítás.

Gyűjtőmunka, kéreg, levél, termés gyűjtése, képek gyűjtése, tablók, gyűjtemények készítése. Rajzok, naplók készítése.

Ismeretszerzés médiából és más, tanórán kívüli forrásból. Újságokból, gyermeklexikonokból, természettudományos könyvekből ismeretszerzés. Filmek, hanganyagok elemzése segítséggel, kirándulás, séta, erdei iskolai tapasztalatszerzések. Egyszerű kísérletek megfigyelések és végzése.

Aktív részvétel az iskolai és az otthoni feladatok végzésében. Kisebb takarítás, portörletés, virágöntözés, bevásárlás, játékok tisztítása, rendrakás.

A lakóhely és környékének bejárása, megfigyelése, szóbeli beszámolója, fénykép, képgyűjtés.

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, dramatizálás. Az egészséges életmódra törekvés, helyes fogápolási szokások gyakorlása, illemszabályok gyakorlása (együttélés elemei, szabályai, társas viselkedés, segítségadás, köszönetnyilvánítás). Séta, kirándulás, különböző növényi társulások, állatok élőhelyeinek, életmódjának megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése. Gondoskodás az állatokról. Szobanövények gondozása.

Témakör	Tartalom
1. Anyag, energia, információ	<p>Megfigyelések, összehasonlítások konkrét jegyek, tulajdonságok alapján.</p> <p>Mérések, becslések, az eredmények lejegyzése. Az élő és élettelen megkülönböztetése. Anyaggyűjtés: kavics, homok, kő, termőföld. Néhány anyag tulajdonságainak felfedezése.</p> <p>Vizsgálat méréssel, becsléssel, összehasonlítással.</p> <p>Egyszerű összefüggések felismerése. Csoportosítások. . Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról. a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. Energiatakarékosságra nevelés.</p> <p>Fontos és kevésbé lényeges tulajdonságok megkülönböztetése. A víz megfigyelése, előfordulása a természetben. A halmazállapotok felfedezése megfigyeléssel és a legegyszerűbb kísérleti eszközökkel. A víz vizsgálata, különféle állapotainak érzékelhető jegyei: jég, gőz, hideg és meleg víz, a természetben: eső, hó, jégeső, folyóvíz megtekintése. Az ivóvíz.</p> <p>A levegő és élet feltétele. A levegő tisztasága. Hőmérséklet mérése.</p>
2. Rendszerek	<p>Időbeli tájékozódás bővítése: napi, heti, havi történések időrendbe állítása. Saját élettörténet, a születéstől máig. Az ünnepek periodikus ismétlődése.</p> <p>Időszalag szeptembertől júniusig. Fényképek időrendben. Napi történések családi elbeszélése időrendben. Az időt kifejező viszonyszavak: előbb, utóbb, régen, nem olyan régen, ma, most, egyidejűleg, később, korábban. Tájékozódás a naptárban. Téri tájékozódás: a lakás jellemző helyiségei, azok funkciói, berendezésük, felszerelésük, rendeltetészerű használatuk. A lakosságok kiszolgáló intézmények és üzletek a környéken (posta, gyógyszertár, üzletek, fodrász). Rokonok neve, szerepe a családi munkamegosztásban.</p> <p>A tanulók környezetében élők munkájának megismerése. Részvétel a család szükségleteinek ellátásában, az iskolai közös tevékenységben, polcok rendje, takarítás, taneszközök rendben tartása, játékok tisztítása, növények gondozása, portörlet.</p> <p>Az érintkezés illemszabályai: tudakozódás, üzenetátadás, kérés, köszönés, tiltakozás. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei</p> <p>Jeles napok, ünnepek</p> <p>Nemzeti ünnep</p>
3. Felépítés és működés.	<p>Legfontosabb természetett növényeink felismerése, megnevezése. Az ember által felhasznált részeik: búza, kukorica, burgonya. Lomblevelű és tűlevelű fák felismerése, megkülönböztetése. Kéreg, levél, termések gyűjtése, összehasonlításuk, gyűjtemények készítése. A cserjék megismerése. A cserje és a fa összehasonlítása, részek megnevezése.</p>

<p><i>Az anyagok kémiai tulajdonságai</i> Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága.</p>	<p>Különböző növényi társulások megfigyelése. Az erdő, a mező, a víz- és vízpart növényei. A növények évszakonkénti változása. Ciklikus változások a fák életében. Állatok csoportosítása élőhely szerint. Vadon élők: erdőben, mezőn, vízparton, vízben élők (emlősök, halak, madarak, róka, mókus, sün, nyúl, ponty, béka, gólya). Külső jellemző tulajdonságaik, búvóhelyük, mozgásuk, táplálékuk, kicsinyeik gondozása. A vadon élő állatok életében bekövetkező ciklikus változások. Téli álmom, költözés. A hazánkban telelő állatok etetése, gondozása. Néhány háziállat felismerése, jellemző tulajdonságaik: kültakaró, mozgás, végtagok megfigyelése. Táplálkozásuk, kicsinyeik, utógondozásuk. Az élőlények életfeltételei, talaj, víz, levegő megfigyelése, hőmérséklet vizsgálata. Babnövény nevelése különböző életkörülmények között.</p>
<p>4. Állandóság és változás <i>Állapot</i> Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet- és helyváltoztatás – Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok</p>	<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p> <p>A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése.</p> <p>A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében. Az ember életkori szakaszainak jellemzői – beszélgetések, saját élmények, családi fényképekkel.</p>

<p>évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak)</p>	
<p>5. Az ember megismerése és egészsége</p>	<p>Az egészséges életmód. A helyes táplálkozási szokások kialakítása, a napirend a gyermek életében. Ételeink összetevői, sok gyümölcs, zöldség, tejtermék fogyasztása, kevés édesség evése (fogszuvasodás, étvágytalanság). Fontos az étkezési rend betartása, változatosság, az ételek megfelelő (nem túl hideg vagy meleg) hőmérséklete, rendszeresség.</p> <p>A helyes táplálkozási szabályok ismerete, betartása. A fogmosás. Hang- és fényártalmak. Az érzékszerveink védelme.</p> <p>Napszemüveg, napozás, bőrvédelem, zajártalom.</p> <p>Néhány gyermekkori fertőző betegség. Védőoltások, tennivalók betegség esetén. Az orvos és a gyógyszerek szerepe a gyógyításban. Egészségügyben dolgozók, egészségügyi intézmények.</p> <p>Kisgyermek, felnőttek, öregek a környezetünkben.</p> <p>Egymásrataltság. Segítés a rászorulóknak. A főbb testrészek megnevezése.</p> <p>Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására. A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése.</p> <p>Figyelem a hang- és fényártalmakra.</p> <p>Csoportosítás, gyűjtőmunka, <i>Magatartás</i></p> <p>Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében</p> <p>Viselkedések betegség esetén</p> <p>Viselkedés közösségekben</p> <p>Önismeret</p> <p>Veszélyek a gyerekekre</p>
<p>6. Környezet és fenntarthatóság</p>	<p>Saját felszerelés pontos helye – táskában, padban, osztályban, öltözőszekrényben.</p> <p>Szemétygyűjtés otthon, az iskolában és az utcán. A szemétszállítás megfigyelése.</p> <p>Közeli park, műemlék, műtárgy ismerete, védelmének fontossága. A környezet növényeinek védelme, a madarak óvása. Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről.</p> <p>Törekvés a víztakarékosságra A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben.</p> <p>Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.</p>

Követelmény

- A tanuló tudjon csoportosítani adott szempontok alapján. Vegye észre, hogy a tulajdonságok egy része fontos, lényegi, míg mások kevésbé fontosak.

- Legyen képes mérések, becslések elvégzésére, az eredmények lejegyzésére.
- Ismerjen fel egyszerű összefüggéseket.
- Legyen képes adott szempontok alapján csoportosítani élő, élettelen.
- Legyen képes megfigyelni különböző anyagokat. Használja az elemi mérőeszközöket (hőmérő). Használja az elemi vizsgálóeszközöket (tálca, nagyító).
- Legyen képes tapasztalatait mondatokba foglalni, rajzban vagy írásos formában rögzíteni.
- Tudja, hogy a víz és a levegő elengedhetetlen feltétele az élőlények létezésének.
- Tapasztalja meg, hogy a halmazállapotok egymásba átalakulhatnak.
- Fedezze fel az időbeli sorrendiséget a napi, havi történésekkel kapcsolatosan. Tudja az évszakok, hónapok, napok, napszakok nevét.
- Ismerje a lakosságot kiszolgáló intézményeket, üzleteket.
- Tájékozódjon biztonsággal az iskola épületében és a lakásban.
- Vegyen részt a családi munkamegosztásban, az iskola közvetlen környezetének rendben tartására.
- Ismerje az utat a lakástól az iskoláig.
- Ismerje az érintkezés legelemibb illemszabályait.
- Tudja megkülönböztetni a tűlevelű és lomblevelű fát.
- Ismerje fel legfontosabb termesztett növényeinket.
- Ismerje a lényeges különbséget a fa és a cserje között.
- Fedezze fel, hogy az évszakok változása periodikus változásokat okoz a növények életében.
- Tudja felismerni a különböző élőhelyek jellemző állatait.
- Ismerje fel a háziállatokat képen és a valóságban is.
- Tudja, hogy az ember gondoskodik az állatokról, és az állatok táplálékot nyújtanak az embernek.
- Vegyen részt a növényápolásban és a környezetében lévő állatok gondozásában, téli madáretetésben.
- Ismerje a helyes étkezési rendet és étkezési szokásokat.
- Tudja, hogy az emberi szervezetet, az érzékszerveket óvni kell.
- Ismerje és alkalmazza a tisztálkodás, fogápolás szabályait.
- Segítse a kisebbeket, az időseket, a segítségre szorulókat.
- Tudja, hogy betegség esetén orvoshoz kell fordulnia.
- Használja tudatosan a szemétyűjtőket.
- Vegyen részt elemi szinten környezetvédelmi tevékenységben.
- Energiatakarékosságra törekvés.

4. évfolyam

Célok

A megfigyelés módszereinek alkalmazása az ismeretbővítés során. A megfigyelőképesség fejlesztése, az összehasonlítás, csoportosítás műveleteinek elvégzése. A gondolkodás műveleteinek fejlesztése, az analízis-, szintetizáló képesség fejlesztése, ráismerés ok – okozati összefüggésekre. A növények és állatok testének felépítése, a rész – egész viszonyának elemzése. A változó évszakok hatásának megismertetése. Összefüggések felfedeztetése az évszakok váltakozása és az állatok, növények életében lezajló változások között. Eszközök használata a természeti folyamatok bemutatásánál és az anyagok vizsgálatánál. Az élettelen

természetben előforduló egyszerű összefüggések felismerése. Aktív részvétel a környezettel való közvetlen kapcsolatteremtésben. Az információszerzés különböző módjainak érvényesítése. Az érdeklődés felkeltése a természetben lejátszódó folyamatok iránt. A valósággal és annak ábrázolásával kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítása.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése. Nemzeti összetartozás érzésének erősítése; hagyományaink, kulturális értékeink megismerése.

A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása.

Az élővilág és környezete kapcsolatainak, egymásrautaltságának tudatosítása.

A természet megszerettetése, kincseinek megóvása, az élő és élettelen környezet iránti érzékenység és felelősség kialakítása. A környezetvédő magatartásra nevelés.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, kommunikációs képesség, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége. Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Aktív részvétel a kísérletekben. Kisebb feladatok önálló végzésének képessége. Aktív részvétel a kísérletekben. Kisebb feladatok önálló végzésének képessége. Elemi szintű általánosítás képessége. Megismerési módszerek alkalmazásának képessége. Természettudományos ismeretszerzés képessége. Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd. Összehasonlítás, csoportosítás képessége. A szűkebb, majd tágabb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége. Tájékozódás térben, időben, a tanuló saját lakóhelyén. Iránytű használat. Elemi szintű térképismeret. Folyamatos gyermeki aktivitás, cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység.

Habilitációs, rehabilitációs célú feladatok

- Inspiráció az önálló ismeretszerzésre, feladattartásra.
- Az önálló érdeklődés, kíváncsiság fenntartása.
- Önismeret, önellfogadás fejlesztése.
- A tudatosság erősítése az egészségmegőrzésben, környezetvédelemben.
- A helyes szokások interiorizálás, igény szintű alkalmazása.
- A gondolkodási funkciók, gondolkodási műveletek fejlesztése közvetlen tapasztalás segítségével.

Témakör
Anyag, energia, információ
Rendszerek
Felépítés és működés
Állandóság és változás
Az ember megismerése és egészsége
Környezet és fenntarthatóság

Tevékenységek

Megfigyelés, becslés, mérés, összehasonlítás. Gyűjtőmunka, tablók készítése. Ismeretszerzés a médiából és más tanórán kívüli forrásból, séta, kirándulások, erdei iskola. Egyszerű kísérletek megfigyelése és végzése. Tapasztalatok megfogalmazása

szóban, rajzban. Folyamatábrák értelmezése. Közös megbeszélés, értelmezés után a munkatankönyv feladatainak önálló megoldása. Aktív részvétel az iskolai és otthoni feladatok végzésében. A lakóhely és környékének bejárása, megfigyelése, szóbeli beszámolás. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, dramatizálás. Magatartási szabályok gyakorlása, tulajdonságlisták összeállítása.

Rajz- és makettkészítés, terepasztal használata. Iránytű és térképhasználat segítségével.

Témakör	Tartalom
Anyag, energia, információ	<p>Az anyagok vizsgálata érzékszervi úton. A természetben előforduló anyagok felismerése, megnevezése, vizsgálódás, érzékelhető tulajdonságok (fa, fém, ásvány, levegő). Szilárd, folyékony, légnemű fogalma. A levegő tulajdonságai. A levegő mozgása.</p> <p>A hő hatása. Az anyagok viselkedése a hő növekedésekor és csökkenésekor. A víz halmazállapot-változásai. A csapadék.</p> <p>Energiaforrások, energiafajták.</p> <p>Jelek, jelmagyarázat. Tiltást jelentő jelek, tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek.</p>
Felépítés és működés	<p>A lakóhely közvetlen környezetének növényei és állatai. Termesztett növények, az ember termelő tevékenysége, növények termesztése, állatok tenyésztése. A növények részeinek felhasználása az emberek és állatok táplálkozásában. A tenyésztett állatok szerepe az ember életében, állati eredetű táplálékok és használati tárgyak.</p> <p>Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, szaporodás, mozgás, a környezet változásainak érzékelése. Egy növény élete az ültetéstől a terméshozásig. Babnövényültetés. Állatok. A gyümölcs részei. Egy teljes virág részei. Állatok életjelenségei, kicsinyei utógondozásuk. Ciklikus változások a növények és állatok életében.</p> <p>Az élővilág és környezetének egymásra utaltsága (táplálkozás, szaporodás, élőhely, búvóhely, védelem). Megadott szempontok szerinti csoportosítások. Védett természeti értékek a környezetben.</p> <p>Az anyagok kémiai tulajdonságai. A víz szerepe, előfordulása.</p> <p>A Föld és a Nap: napszakok, évszakok. Az időjárás tényezői, napenergia.</p>
Állandóság és változás	<p>Anyagok és testek mérhető tulajdonságai. Mérési rendszerek. Hőmérő-Celsius skála.</p> <p>Fizikai változások: alak, halmazállapot, hely- és helyzetváltozás.</p> <p>Kémiai változások: az égés. Tűzvédelem.</p> <p>Biológiai változások: életszakaszok, évszakok hatása.</p> <p>Példák a hulladék újrahasznosítására, termékek előállítására.</p>
Az ember megismerése és egészsége	<p>Az ember fejlődésének szakaszai születéstől az időskorig. Az egészséges életmód. Az emberi test részei. Az érzékszervek védelme. Az élvezeti szerek káros hatása gyermekkorban (alkohol, cigaretta, drog). Veszélyek a kisgyermekekre, csábításokkal szemben ellenállás.</p> <p>A balesetek megelőzése a közlekedésben, iskolai életben és otthon.</p> <p>A fertőző betegségek: terjedésük, megelőzésük.</p>
Környezet és fenntarthatóság	<p>A levegő, a víz és a talaj lehetséges szennyezőanyagai lakóhelyünkön.</p> <p>Környezeti szennyezőanyagok megfigyelése: gyárkémények füstje, járművek füstje, gázok, tüzek a természetben, olajszenyeződés az utakon, a talajon. Permetszerek gyümölcsön, zöldségen.</p>

	Mit tehet a gyermek a környezet védelme érdekében? Környezetvédelmi napok, feladatok. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosság.
--	---

Követelmény

- Aktívan vegyen részt a tanuló a tapasztalatok önálló vagy kiscsoportban történő gyűjtésében.
- Legyen képes a tapasztalatait mondatokba foglalni, rajzban vagy írásos formában rögzíteni.
- Legyen képes megfigyelni a különböző anyagokat.
- Ismerje fel közvetlen környezetében a halmazállapot-változásokat.
- Ismerje lakóhelyének közigazgatási, kulturális és egészségügyi intézményeit.
- Tudja szűkebb lakóhelyén útbaigazítani az idegent.
- Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vizeit, ábrázolja azokat homokasztalon és rajzban.
- Használja a földrajzi neveket, ismerje a fő világtájak nevét.
- Tudja a felszíni formákhoz hozzárendelni a térkép színeit.
- Legyen képes megfigyelni a Nap járását.
- Elemi szintű térképismeret
- Tudja az iránytű jelentőségét, ismerje használatát.
- Ismerje, nevezze meg lakóhelye élőlényeit.
- Tudja csoportosítani megadott szempontok alapján lakóhelye élőlényeit.
- Ismerje az ember termelő tevékenységeit, a növények termesztését, az állatok tenyésztését.
- Ismerje a változó évszakok hatását az élő természetre.
- Tudjon példát hozni a növények és az állatok évszakonkénti megváltozó körülményeire.
- Legyenek elemi ismeretei a növény- és állatvilág kapcsolatáról, az ember szerepéről.
- Legyen képes felsorolni segítséggel az életjelenségeket és az élethez szükséges környezeti feltételeket.
- Vegyen részt növényültetésben, a növény fejlődésének megfigyelésében.
- Sorolja fel a valóság alapján vagy kép segítségével a virág és a gyümölcs részeit.
- Ismerje az ember fejlődésének szakaszait a születéstől az időskorig.
- Ismerje az élvezeti szerek káros hatásait.
- Tudja a betegségek megelőzésének jelentőségét.
- Aktív részvétel a környezet óvásában.
- Soroljon fel néhány környezetszennyező anyagot.
- Energiatakarékosságra törekvés.
- Vegyen részt környezetvédelmi tevékenységben.
- Ismerje a baleset-megelőzés fő szabályait.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatokat, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos,

hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

Témakör	1. Anyag, energia, információ	Javasolt óraszám: 11 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Anyag</i> Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.</p>	<p>Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).</p>	
<p>Halmazállapotok.</p>	<p>A környezet legismertebb anyagai halmazállapotjának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).</p>	
<p>Tömegmegmaradás.</p>	<p>Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).</p>	
<p>Oldatok, keverékek.</p>	<p>Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.</p>	
<p>Víz a természetben.</p>	<p>Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).</p>	
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i> Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi</p>	<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-</p>	

<p>környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszugárzás), statikus, elektromasszázs, hang- és fényforrások).</p>	<p>okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.</p>
<p><i>Energia</i> Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p>	<p>A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.</p>
<p>Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).</p>	<p>Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.</p>
<p><i>Információ</i> Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).</p>	<p>Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).</p>
<p>A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.</p>	<p>Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.</p>

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>Tér és idő</i> Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép. Hazánk térképe. Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc). Időjárás. Mozgás és idő összefüggése.</p>	<p>Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása. A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása. Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése. A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>	
<p><i>Rendszer, a rendszer és környezete</i> Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben. Természetes táj, mesterséges környezet. Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai. Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).</p>	<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések. A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése. Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>	
<p><i>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i></p>	<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben,</p>	

<p>Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.</p>	<p>tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma). A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p>
<p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i> Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p>	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.</p>

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p><i>Élőlények</i> A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.</p>		<p>Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p>
<p><i>Életközösségek</i> Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.</p>		<p>Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.</p>

<p><i>Az élővilág rendszerezése</i> Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).</p>	<p>Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.</p>
<p><i>Föld, Nap, Naprendszer</i> Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.</p>	<p>A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.</p>

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 28 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Állapot</i> Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.</p>		<p>Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).</p>
<p><i>Változás</i> Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.</p>		<p>Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.</p>
<p>Fizikai változások.</p>		<p>Fizikai változásokra példák gyűjtése.</p>

Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.
Változásokat irányító információk. Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Építőjátékokból, legóból házépítés. Útitervkészítés.
<i>Egyensúly, stabilitás</i>	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
<i>Folyamat, a rendszerek történetisége</i> Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés segítségével. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.
Újrahasznosítás.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Testkép, testalkat, mozgás</i> Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása	

Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.
<i>Önfenntartás</i> Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.
Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
<i>Egyedfejlődés</i> Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkorai változások.	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
<i>Magatartás</i> Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.
Fogalmak	Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.

Témakör	6. Környezet, fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Globális környezeti rendszerek</i> Életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás.</p>	<p>Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).</p>
<p>A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.</p>	<p>Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.</p>
<p><i>Környezeti tényezők</i> Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.</p>	<p>Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.</p>
<p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhez, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).</p>	<p>Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés).</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökörtin). Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.</p>	<p>Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.</p>
<p><i>A Föld szépsége, egyedisége</i> A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.</p>	<p>Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.</p>

Fogalmak	Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.
-----------------	---

Témakör	7. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>A tér és ábrázolása</i></p> <p>1.1. Téregységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. – Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága. – Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók). 	<p>Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.</p>	
<p>1.2. Térábrázolás</p> <ul style="list-style-type: none"> – Terrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térkép-vázlat; úti- és helyszínrajz. – Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. – Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). – Keresőhálózat és földrajzi fókuszálózat. 	<p>A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon.</p> <p>Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p> <p>Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókuszálózat alkalmazásával.</p>	
Fogalmak	Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). Földrajzi fókuszálózat. aránymérték.	

Topográfiai ismeretek	Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.
------------------------------	---

Témakör	8. Tájékozódás az időben	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Az idő</i></p> <p>2.1. Időegységek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A napi, az évi, a történelmi és a földtörténeti időegységek. – Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján. 		<p>Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése.</p> <p>Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.</p> <p>A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.</p>
<p>2.2. Időrend</p> <p>Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.</p>		<p>A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.</p>
Fogalmak	Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.	

Témakör	9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	Javasolt óraszám: 10 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.</p> <p>A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.</p> <p>A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése.</p> <p>Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.</p> <p>A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékoság szükségességének beláttatása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről</i></p> <p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben. – Környezetet károsító anyagok és hatásaik. 	<p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.</p> <p>Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).</p>	
<p>3. 2. Geoszférák</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása). – Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák. – Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés. – Éghajlati elemek változásai, éghajlat- 	<p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.</p> <p>A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák</p>	

<p>módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása. 	<p>alapján).</p> <p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárás elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vízsintes földrajzi övezetesség - Forró és hideg éghajlatú tájak 	<p>A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p>
<p>3.4. Égitestek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az égitestek látszólagos mozgása. - A Föld mozgásai és ezek következményei. 	
<p>Fogalmak</p>	<p>Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárás-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.</p>

Témakör	10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p><i>Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól</i></p> <p>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. – A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). – A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. 		<p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>Számadatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.</p>
<p>4.2. A világgazdaság szerveződése és működése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. – Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. – A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták). 		<p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása.</p> <p>Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése.</p> <p>Tematikus képanyagok elemzése.</p>

Fogalmak	Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).
-----------------	--

Témakör	11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. 	<p>Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján.</p> <p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p>	

	A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.	
Fogalmak	Főváros, hungarikum, világörökség.	
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.	

Témakör	12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	6.1. Globális problémák A helyi környezetkárosítások következményei. 6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. – Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Szahel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.
Fogalmak	Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban. Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra. Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek
--	---

	<p>megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térkép vázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoskosság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p>
--	--

6. évfolyam

Célok

Nevelési célok

- Szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése
- Feladattudat erősítése
- A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése.
- Éntudat és énkép fejlesztése.
- Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése.
- Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása.
- A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése.
- A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése.
- A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása.

A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában.

A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A **kulcskompetenciák** közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység. Az IKT- eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának képessége.

Érdeklődés az élő és élettelen környezet iránt. Tájékozódási képesség térben és időben.

Megfigyelőképesség, analizáló-, szintetizáló képesség, az ok-okozati összefüggés felismerésének képessége.

Önálló munkára, ismeretszerzésre törekvés.

Együttműködés, pozitív attitűd.

A tudatos környezetvédő magatartás. A szépség iránti fogékonyság. A figyelem, emlékezet, akarat aktivizálásának képessége és az együttműködési készség.

Tevékenységek

Megfigyelések, a változások lejegyzése, rajzban, írásban. Vizsgálódások, vizsgálóeszközök használata. Összehasonlítások eredményének megfogalmazása. Modellezés. Szituatív helyzetgyakorlatok a tananyaghoz kapcsolódóan. Egyszerű jelenségek okszerű magyarázata.

Sétákon, kirándulásokon tapasztalatgyűjtés. Tapasztalatok megbeszélése. Szempontok szerint. Növényhatározó használata segítséggel, hazai tájak növényeinek felismerése. Kutatómunka, ismeretszerzés gyógynövényekről, szülő kiadványokból, lexikonokból, természetről szóló könyvekből, cikkekből célirányosan természetfilmek megtekintése, elemzése. Aktív, tevékeny részvétel. Tájékozódási feladatok végrehajtása. Elemi általánosítások, következtetések levonása tanári irányítással. Szokásrendszerek alakítását szolgáló gyakorlatok. Gyűjtőmunka, táblák készítése.

Tematikai egységek	Témakörök, ismeretek
Anyag, energia, információ	Anyag: anyagfajták a mindennapi környezetben. Tulajdonságaik. Tömegmegmaradás: egyszerű fizikai változások létrehozása. Mechanikai hatásokból eredő változások. Az anyagok viselkedése ütésre, nyomásra, kísérletek műhelykörülmények között. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérleti szituációban. A gravitáció felfedezése. Mérések, vizsgálatok. Energia: energiafajták, energiaforrások. Az emberi szervezet energiaszükséglete.

	<p>Információ: A természet jelzései. Növények, állatok kommunikációja.</p>
Rendszerek	<p>Szerveződési szintek, hálózatok Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény, és élőhely, a lakóház és a közműellátás</p>
Felépítés és működés kapcsolata	<p>Élőlények: a virágos növények felépítése, életfeltételei Fás-és lágyszárú növények, szoba-ill.kerti növények Állatok testfelépítése, életfeltételei, életmódja, testfelépítés és életmód kapcsolata, a testalkat változatossága. Életközösségek: a hazai tájak életközösségei. Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Az élővilág rendszerezése: legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerés (gerinces, gerinctelen, emlős...).</p>
Környezet, fenntarthatóság	<p>Globális környezeti rendszerek: életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás. Az ember felelőssége az erdők védelmében. Pusztító hatások. Az erdőgazdálkodás fő szabályai. Az erdőtüzek, savas esők pusztító hatása. Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez. A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Környezetszennyezés, veszélyeztetett fajok védelme, szelektív hulladékgyűjtés.</p>
Állandóság, változás	<p>Állapot: anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai Változás: biológiai változások, fizikai változások Folyamat, a rendszerek történetisége: dísz tárgyak, használati tárgyak-elemzés, tervezés, kivitelezés</p>

A fejlesztés várt eredményei

- Aktív részvétel a kísérletek végzésében.
- Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete.
- Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben.
- Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.
- Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.
- Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete.
- Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.
- Az egészséges életmód feltételeinek ismerete.

- Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben.
- Tájékozottság a Naprendszeréről, a bolygókról.
- Térképismeret, térképhasználat.
- IKT-eszközök használata.

TERMÉSZETISMERET

7-8. évfolyam

Bevezető

A természetismeret tantárgy a 7-8. évfolyamon integrált tantárgy, melynek egységei: biológia, egészségtan, fizika – kémia. A tantárgyi egységek tananyagát tömbösítve vagy heti bontásban sajátítatjuk el.

		Évfolyamok			
		Heti óraszám		Éves óraszám	
		7.	8.	7.	8.
Tantárgyi egységek	Biológia, egészségtan	2	2	74	74
	Fizika, kémia	2	2	74	74

TERMÉSZETISMERET – BIOLÓGIA - EGÉSZSÉGTAN

7-8. évfolyam

Célok

• Megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismertetése.
- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése, környezettudatos gondolkodás és cselekvés kialakítása.

Feladatok

- A tantárgy nyújtson ismereteket a távoli tájak életközösségeiről.
- Ismertesse meg az egészséges emberi szervezetet és annak működését.

- Alakítsa ki az igényt az egészségmegőrző szokások elsajátítása iránt.
- Tudatosítsa a tanulóknak, hogy saját maguk és családjuk testi-lelki egészségére cselekedeteik függvénye.
- Tegye képessé őket arra, hogy baleset, betegség esetén célszerűen cselekedjenek és elemi szinten segítséget tudjanak nyújtani.
- Ismertesse meg az egészségkárosító szokásokat, és tegye belső igénnyé azok meggyőződéses elutasítását.
- Egészségügyi kiadványok, filmek, újságok iránti figyelem felkeltése.
- Az egészséges környezet megóvása iránti felelősségtudat.
- Az emberi másságot elfogadó magatartás kialakítása.
- Interaktív tanulási technikák kialakítása.
- Motivációt és érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási, csoportosítási feladatokban. A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.

Törekvés a személyes higiénia és a környezet higiénének biztosítására.

Érdeklődés Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.

A tapasztalatok megfogalmazása, elemi szintű értelmezése, egyszerű következtetések levonása. Önismeret, önellfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése.

Megfigyelőképesség, ok-okozati összefüggés felismerésének képessége.

7. évfolyam

Célok

- A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.
- A természettudományos módszerek egyszerűbb formáinak alkalmazása.
- Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismertetése.
- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.
- A növények, állatok testének felépítése, életműködési folyamatainak megismerése.
- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Az egészséget megőrző attitűd kialakítása. Az egészséges életmód szabályainak betartása. Az egészséges életritmusra törekvés. Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése.
- Felelősségtudat erősítése az élő természet egyensúlyának megőrzésében.

- A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása.

A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.

Törekvés a személyes higiénia és a környezet higiéniájának biztosítása.

Érdeklődés a Földünk élővilága iránt. Felelősségérzet az élővilág védelme, óvása érdekében.

A gondolkodási műveletek alkalmazása, az analízis-szintetizáló készség fejlesztése, összefüggések felismerése, a rendszerező képesség fejlesztése.

A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.

Tematikai egység: Anyag, energia, információ	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Anyag Az élő rendszerek anyagi összetétele. Kölcsönhatások, erők. Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája).</p>	<p>Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő).</p>
<p>Energia A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).</p>	<p>Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.</p>
<p>Információ A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban,</p>	<p>A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése. Enciklopédiák, lexikonok használata. Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.</p>

hangjelzések.)	
Tematikai egység: Rendszerek	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Tér és idő Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).	Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.
Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.
Az élővilág törzsfjlődésének időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése).	A törzsfjlődés időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés.
A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).	Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).
A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.	Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése.
A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.
<i>Szerveződési szintek, hálózatok</i> A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.) Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.	Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.
Tematikai egység: Felépítés, működés kapcsolata	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Anyagok</i> A víz biológiai szerepe.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények

	<p>szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tisza ivóvíz fontosságának)</p>
<p>Élőlények A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai.</p>	<p>Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.</p>
<p>Baktériumok, vírusok.</p>	<p>Olvasmányelemzés, szövegértés.</p>
<p>Gombák (egy kalapos gomba példáján). A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között.</p>	<p>A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval.</p>
<p>Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód).</p>	<p>Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.</p>
<p>Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.</p>	<p>Példák gyűjtése a természetből.</p>
<p><i>Életközösségek</i> Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés).</p>	<p>Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.</p>
<p>Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.</p>	
<p>Az életközösségek belső kapcsolatai.</p>	<p>Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.</p>
<p>A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).</p>	<p>Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).</p>
<p>Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai: – Táplálékláncok – Termelő szervezetek – növények – Fogyasztó szervezetek – állatok Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.</p>	<p>Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.</p>
<p>Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás,</p>	<p>Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat.</p>

táplálékszerzés, párázás, védekezés).	Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).
<i>Biomok</i> A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.
<i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i> Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek. Növények országa. Állatok országa. Gombák országa.	Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázataalkotások.
Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége. Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj).	Érdekességek, szemelvények feldolgozása.
<i>Nap, Naprendszer</i> A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Fotoszintézis. Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.	Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés. Összefüggések felfedezése. Példák sorolása.
Tematikai egység: Állandóság és változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Állapot</i> Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.

Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.
Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményeik.	Adatgyűjtés, tablóképzés az emberi tevékenységről.
Változás Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.
Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszugárzás). Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álm: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.
Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).	Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.
Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítás, oxigéntermelése (energiamegkötés).	Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.
Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele.	Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.
Tematikai egység:	Környezet és fenntarthatóság
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények

<p><i>Globális környezeti rendszerek</i> A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai.</p>	<p>Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.</p>
<p>Környezeti tényezők Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.</p>	<p>Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.</p>
<p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.</p>	<p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.</p>
<p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i> A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).</p>	<p>Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.</p>
<p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.</p>	<p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.</p>
<p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés</p>	<p>Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétgyűjtési akciókon részvétel.</p>

8. évfolyam

Célok

- Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról.

- Hozzásegíteni a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.
- Az egészséget megőrző attitűd erősítése. Az egészséges életmód szabályainak betartása.
- Felelősségtudat kialakítása önmagáért, másokért.
- Kábító- és élvezeti szerek elutasítása.
- Problémamegoldó, helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
- Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.
- Az aktív természetvédelem igényének felkeltése.
- Önálló ismeretszerzés népszerűsítő, egészségügyi kiadványokból, filmekből.

Fejlesztendő képességek, készségek, attitűdök

Biológiai jelenségek megfigyelése. A tapasztalatok megfogalmazása. Önálló ismeretszerzés képessége. Önálló feladatvégzés képessége összehasonlítási, csoportosítási feladatokban. Problémamegoldás, helyzetfelismerő képesség. A lényeg kiemelésének képessége. Az egyszerű szakkifejezések használatának képessége.

Törekvés a személyes higiénára és a környezeti higiéné biztosítására. Egészségmegőrző attitűd, felelősségtudat.

A tapasztalatok megfogalmazása, elemi szintű értelmezése, egyszerű következtetések levonása. Önismeret, önellfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése.

Tematikai egység:		A felépítés és a működés kapcsolata
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Anyagok Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).	
Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.	

Tematikai egység: Állandóság és változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre. Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.</p>	<p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.</p>
<p>Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció). Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokonfajok, családok, rendek, törzsek). Rendszertani alapismeretek.</p>	
<p><i>Folyamat</i> A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet). A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége. A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.</p>	<p>A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.</p>
Tematikai egység: Az ember megismerése	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Testkép, testalkat, mozgásképesség</i> Testalkat változása a növekedés során. Testkép-zavarok. Az ember szervrendszerei Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere. Mozgás és életmód kapcsolata. Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás. Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei.</p>	<p>Információgyűjtés. Ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.</p>

<p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.</p>	<p>Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>
<p><i>Önfenntartás</i> Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.</p>	<p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.</p>
<p><i>Szaporodás, egyedfejlődés</i> Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.</p>	<p>Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.</p>
<p><i>Egészség</i> Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.</p>	<p>Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.</p>
<p><i>Magatartás</i> A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok,</p>	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása. A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás.</p>

<p>önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői.</p> <p>Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.</p>	<p>Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése.</p> <p>Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>
<p>Tematikai egység: Környezet és fenntarthatóság</p>	
<p>Témakörök, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p>A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).</p>	<p>A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.</p>
<p>A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).</p>	<p>Parkgondozás, fa- és virágültetés.</p>

TERMÉSZETISMERET – KÉMIA

7-8. évfolyam

Célok

- A természettudományokon belül felkelteni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.
- Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszik a modern életben megjelenő vegyszerek, kémiai folyamatok megismerését.
- Segítséget nyújtani a tanulóknak abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegetettséget jelentsenek számukra, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.
- Megerősíteni a tanulóknak azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért. A tanítási órákon megszerzett tudás segítse hozzá őket a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.

Feladatok

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátíttassa el az alapvető kémiai fogalmakat, műveltségelemeket.
- Fedeztesse fel és értelmeztesse a mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségeket.

- Alkalmaztassa a megszerzett tapasztalatokat, tudáselemeket a napi problémák megoldásában.
- Keltse fel a figyelmet, motiválja a kémia tudományával kapcsolatos híre, cikkek, könyvek, tudósítások olvasását, értelmezését.
- Ismertesse fel, hogy Földünk bármilyen nagynak tűnik is, terhelhetősége véges.
- Neveljen a tantárgy a természet szeretetére és a környezetkímélő, környezetvédő magatartásra.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A kémiai jelenségek megfigyelésének képessége. Lényeges és lényegtelen tényezők megkülönböztetésének képessége. Mérések önálló végrehajtása. Becslés, önellenőrzés képessége. Kísérletező attitűd. Képesség a bizonyítások rendszerének betartására. Lexikonok, cikkek használatának, felhasználásának képessége. Kritikai érzék képessége.

7. évfolyam

Célok

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során–figyelembe véve az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását–, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Feladatok

- Ismertesse meg a tantárgy a kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, anyagokat, módszereket és magatartást.
- Sajátítsa el az alapvető kémiai fogalmakat, műveltségelemeket.
- Fedeztesse fel és értelmeztesse a mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségeket.
- Alkalmaztassa a megszerzett tapasztalatokat, tudáselemeket a napi problémák megoldásában.
- Keltse fel a figyelmet, motiválja a kémia tudományával kapcsolatos híre, cikkek, könyvek, tudósítások olvasását, értelmezését.
- Ismertesse fel, hogy Földünk bármilyen nagyoknak tűnik is, terhelhetősége véges.
- Neveljen a tantárgy a természet szeretetére és a környezetkímélő, környezetvédő magatartásra.

Tematikai egység: Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Tudomány</i> Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.	A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.
Anyagok	A kísérletezés eszközeinek megismerése.

<p>Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok.</p>	<p>Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).</p>
<p>Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol).</p>	<p>Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata.</p>
<p>A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás.</p>	<p>Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése.</p>
<p>Energia A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás.</p>	<p>Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.</p>
<p>Tematikai egység: Rendszerek</p>	
<p>Témakörök, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p>Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok.</p>	<p>Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.</p>
<p>Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).</p>	<p>Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)</p>

<p>Rendszer, rendszer és környezete Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései.</p>	<p>Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.</p>
<p>A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).</p>	<p>A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.</p>
<p>Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).</p>	<p>Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.</p>
<p>Tematikai egység: Felépítés és a működés kapcsolata</p>	
<p>Témakörök, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>
<p>Az időjárás A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz).</p>	<p>Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.</p>
<p>A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).</p>	<p>Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.</p>
<p>A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok).</p>	<p>A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).</p>

Nap, Naprendszer A világ anyagi egysége.	Látogatás a Planetáriumba. Érdekességek keresése, felfedezése a makro- és mikrovilág felépítése, rendszere között.
Tematikai egység: Állandóság, változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
A rendszer állapota és változásai A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő).	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.
<i>Változások</i> Kémiai reakciók többféle szempont szerint: – gyors-lassú – egyesülés-bomlás. Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg.	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. Durrnogáz-próba megfigyelése. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.
<i>Egyensúly</i> Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.
Tematikai egység: Környezet és fenntarthatóság	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Élő és élettelen környezeti tényezők A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái.	Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések

Helyes szokások.	csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).
Anyag- és energiatakarékosság. Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.	Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.

8. évfolyam

Célok

- A kémia tanítása sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók természetről, a környezet anyagairól és folyamatairól alkotott világgképének alakításához.
- A természettudományokon belül felkelteni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.
- A tanuló ismerje néhány híre kémikus nevét, munkásságának lényegét.
- Kísérletek, megfigyelések, vizsgálatok járuljanak hozzá, hogy a tanulók felfedezzék, megértsék.
- Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszik a modern életben fellelhető vegyszerek, kémiai folyamatok felismerését.
- Szerezzen ismereteket a környezetben előforduló anyagokról, biztonságos, szakszerű használatukról a hétköznapokban.
- Az anyagok érzékelhető, mérhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése, megfigyelések egyszerű kísérletek útján.
- Segítséget nyújtani a tanulóknak abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegetettséget jelentsenek számukra, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.
- Tudatosítani a tanulóknak, hogy a kémia szorosan kapcsolódik a hétköznapok folyamataihoz.
- A tudatosság erősítése az életvezetésben, az egészségük megőrzésében, a háztartásvezetésben.
- Megerősíteni a tanulóknak azt a meggyőződést, hogy az ember felelős környezete állapotáért. A tanítási órákon megszerzett tudás segítse hozzá őket a környezetszennyezés felismeréséhez, a környezettudatos magatartáshoz.
- Megismertetni a mindennapi életben leggyakrabban előforduló fém és nemfém elemeket, azok vegyületeit.
- Kísérletekre alapozva képet adni ezek jellemző egyszerű kémiai reakcióról.

Feladatok

Az *Irányelveknek* évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhoz és tevékenységekhez igazodva.

Fejlesztendő készségek, képessége, attitűdök

A kémiai jelenségek megfigyelésének képessége. Lényeges és lényegtelen tényezők megkülönböztetésének képessége. Mérések önálló végrehajtása. Becslés, önellenőrzés képessége. Önálló, balesetmentes kísérletezés, aktivitás. Önálló ismeretszerzés. Kísérletező attitűd. Képesség a bizonyítások rendszerének betartására. Lexikonok, cikkek használatának, felhasználásának képessége. Kritikai érzék képessége.

Tematikai egység: Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Tudomány</i> Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.	A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.
Anyagok Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői.	A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel.
Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).	Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.
A periódusos rendszer. Mengelejev.	Tájékozódás a periódusos rendszerben.
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.	A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé,	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek,

<p>ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.</p>	<p>hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.</p>
<p><i>Kölcsönhatások, erők</i> Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legegyszerűbb szinten, csak érdekességként).</p>	<p>Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.</p>

<p>Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav =</p>	<p>Sav-bázis reakciók elemzése.</p>
<p><i>Információ</i> Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).</p>	<p>A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémek, nemfémek csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).</p>
Tematikai egység:	Rendszerek
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Az atomok, molekulák mérete.</p>	<p>Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat...).</p> <p>A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.</p>
<p><i>Természeti rendszerek</i> A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén- dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.</p>	<p>Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid).</p> <p>A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.</p>
<p>A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).</p>	<p>Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.</p>
<p>Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok).</p>	<p>Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.</p>
<p>Épített rendszerek Fémek általános jellemzői,</p>	<p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól.</p>

előállításuk (vas, alumínium, réz...).	Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.
Vas- és alumíniumkohászat.	Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).
Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).	
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.
Tematikai egység: Felépítés és a működés kapcsolata	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Szervetlen és szerves anyagok</i> A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
<i>A Föld</i> Ércetek, ásványok, hegységképző kőzetek.	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércetek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.
Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.
Tematikai egység: Állandóság, változás	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Változások iránya</i> Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.

Kénssav előállítás, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészke oldása – cseppkőképződés stb.	
Tematikai egység:	Az ember megismerése és egészsége
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Önfenntartás</i> Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).	Tápanyagok összetételének vizsgálata.
<i>Magatartás</i> Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.	Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.
<i>Egészség</i> Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Táplálékpíramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.

TERMÉSZETISMERET – FIZIKA

7-8. évfolyam

Célok

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Feladatok

- Keltse fel a tantárgy a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.

- Alakítsa ki azt a meggyőződést, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életük minőségét meghatározó műszaki-tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.
- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Alapozza meg a fizikai ismeretekkel a szakmatanulást.
- Neveljen környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre.
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munkafegyelem jelentőségének beláttatása.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés a tapasztalatok lejegyzésének, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése.

Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az áltudományos információkhoz.

7. évfolyam

Célok

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Feladatok

- Keltse fel a tantárgy a tanulók érdeklődését a fizikai jelenségek, folyamatok iránt.
- Alakítsa ki azt a meggyőződést, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életük minőségét meghatározó műszaki-tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.

- Fejlessze a tanulók technikai és kommunikációs készségét, gondolkodását.
- Alapozza meg a fizikai ismeretekkel a szakmatanulást.
- Neveljen környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre.
- Tudatosítsa a tanulókkal, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.
- Nyújtson alapismereteket az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.
- Ismertesse meg a fizikai vizsgálatok eszközrendszerét, munkamódszereit. A pontosság, a munka fegyelem jelentőségének beláttatása.
- Gyakoroltassa a megismerési módszerek egyre önállóbb használatát, a tapasztalatok pontos megfogalmazását.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés a tapasztalatok lejegyzésének, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése. Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az áltudományos információkhoz.

Tematikai egység: Anyag, kölcsönhatások, energia	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.
<i>Kölcsönhatások, erők</i> Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).	Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.
Tematikai egység: Állandóság és változás	

Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>Mozgások jellemzése Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).</p>	<p>Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.</p>
<p>Mozgásállapot-változás Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség. Körmozgás jellemzése. Tengely körüli mozgás.</p>	<p>Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.</p>
<p>Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás</p>	<p>Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.</p>
<p>Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem.</p>	<p>Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).</p>
<p>Változások iránya Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata.</p>	<p>Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.</p>
Tematikai egység: Környezet és fenntarthatóság	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p>A földi időjárás fő jellemzői Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).</p>	<p>Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.</p>

Az időjárás-előrejelzés.	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.
A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék). A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.
<i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i>	Ismeretterjesztő filmek elemzése.
A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.
Energiatakarékos eljárások, eszközök. (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek).	Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására.

8. évfolyam

Célok

- A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.
- A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikával kapcsolatos kérdések megválaszolása.
- A fizika és a természettudományos érdeklődés fenntartása.
- A kísérletező-, a mérő-, az összehasonlító képesség növelése, a tartós, tudatos figyelem erősítése.
- Az egyszerű gépek fajtáinak, működésük törvényszerűségeinek megismerése, jelentőségük felfedezése a mindennapi gyakorlatban.
- A munka fizikai értelmezése, az erő, energiaváltozás felismerése.
- A nyomás jelenségének megismerése.
- A tanult fizikai jelenségek, összefüggések értelmezése a napi történetekben.

Feladatok

Az *Irányelveknek* évfolyamra lebontott értelmezése alapján, a célokhöz és tevékenységekhez igazodva.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Érdeklődés, kíváncsiság. Megfigyelés, elemzés, a tapasztalatok lejegyzése, becslések, mérések képessége. A gondolkodási funkciók fejlesztése. A kommunikációs képesség. Alapfokú kísérletező készség. Több szempontú vizsgálódás képessége. Az ismeretek önálló bővítésének képessége. Szakkönyvek, lexikonok, népszerű ismeretterjesztő kiadványok, rádió és tévéműsorok, az internet használatának képessége. Kritikai viszonyulás az általános információkhoz.

Tematikai egység: Anyag, kölcsönhatások, energia	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Anyagok</i> Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.
Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján.
Tematikai egység: Rendszerek	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>Tér, idő, nagyságrendek</i> Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).	A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.
<i>Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i> Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet).	Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.

Szerkezetek (pl. kerékpár).	
<p><i>Természeti rendszerek</i> A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok). A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó).</p>	<p>Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel. Érdekességek gyűjtése a világúrról (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből.</p>
<p><i>Épített rendszerek</i> Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.</p>	Térképrajzolás stb.
Tematikai egység:	A felépítés és a működés kapcsolata
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<i>A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</i>	Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.
<p><i>A Nap</i> A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).</p>	Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban.
<p>Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).</p>	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.
<p><i>Naprendszer</i> Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).</p>	<p>Planetárium-látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV-, rádióadásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.</p>
Tematikai egység:	Állandóság és változás

Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).</p>	<p>Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.</p>
<p><i>Egyensúly</i> Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).</p>	<p>Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.</p>
<p>Tematikai egység: Az ember megismerése és egészsége</p>	
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
<p><i>Az energia szerepe az élővilágban</i> Táplálkozás – energiafelhasználás.</p>	<p>Táplálkozási táblázatok értelmezése. A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.</p>
<p>A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.</p>	<p>Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.</p>
<p><i>A biológiai mozgás fizikai alapjai</i> A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.</p>	<p>Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.</p>
<p><i>Az érzékelés fizikája</i> A fény, a színekép. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány</p>	<p>Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képpalkotások megfigyelése, rajzos ábrák</p>

A látás alapja, a szemlencse működése. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók.	elemzése.
Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás). Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem. (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).	A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.
A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.	Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.
A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).	Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.
Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések.	A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése.
Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).	A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.
Tematikai egység:	Környezet és fenntarthatóság
Témakörök, ismeretek	Fejlesztési követelmények
Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek. (Fosszilis erőművek, atomerőmű).	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószer, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése.

	A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.
--	---

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban.</p> <p>Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés.</p> <p>Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása.</p> <p>IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére.</p> <p>Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra.</p> <p>Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p>
---	---

FÖLDRAJZ

6-8. évfolyam

Célok

A földrajz tantárgy célja, hogy kialakítsa, majd fokozatosan fejlessze a tanulók földrajzi, környezeti tájékozódását és gondolkodását.

A tantárgy a sajátos eszközeivel elősegíti, hogy a tanulók megismerjék a világban elfoglalt helyünket, földrajzi és környezeti adottságainkat. Elmélyíti a természettudományos vizsgálómódszerek alkalmazását. A szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi, gazdasági jellemzőivel ismerteti meg a tanulókat.

Feladatok

- Formálja a tanulók szemléletét, a nemzeti, az európai értékekhez való pozitív viszonyulását.
- Fejlessze tovább és erősítse a napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódás képességét.
- Keltse föl a tanulók érdeklődését a megfigyelhető, észlelhető, megvizsgálható jelenségek, folyamatok iránt, a közvetlen és a tágabb környezetet érintően.
- Bővítse a tér- és időbeli tájékozódási képességüket és fejlessze a térképi alapismereteiket. Járuljon hozzá az ökológiai szemlélet, a környezeti attitűd, magatartás és értékrend kialakulásához.
- Késztesen az élő, az élettelen, az épített környezet megóvására a haza, az európai és a távoli tájak földrajzának megismertetésével.
- Járuljon hozzá a tanulási szokások kialakításához, az elsajátított ismeretek, készségek, jártasságok alkalmazásához a napi gyakorlat és életvitel szintjén is.
- Készítse fel a tanulókat a reális értékelésre, a földrajzi információhordozók értelmes felhasználására, kiválasztására (térképek, földgömb, tévéműsorok, kiadványok, útikönyvek).
- Alakítson ki – a tanulók fejlettségének megfelelően – topográfiai ismereteket, földrajzi fogalmakat. Biztosítson megfelelő gyakorlást, megerősítést az alapvető földrajzi szakkifejezések használatában, az írásos rögzítés, az ábrázolás, az elemzés terén.

Óraszámok

Évfolyamok	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	2
Éves óraszám	37	37	74

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A tantárgy speciális közrendszerével, ismeretanyagával, tevékenységrendszerével fejleszti a természettudományos vizsgálómódszerek alkalmazásának képességét.

A természeti, társadalmi jelenségek, folyamatok összefüggésének felismerése. A térbeli és időbeli tájékozódás képességének fejlesztése a tantárgy sajátos tartalmával. Az elemzőképesség fejlesztése – a hasonlóságok, különbségek, kapcsolatok észrevétele.

Önálló vizsgálódás képessége, a vizsgálatok, megfigyelések alapján véleményalkotás, az érvelés, a döntés képességének fejlesztése.

A kifejezőképesség fejlesztése – szóban, írásban, rajzban. A tanult szakkifejezések használatának képessége. Az önálló, az irányított tanulás képessége. A speciális ismerethordozók használatának képessége.

A szemléleti térképolvasás készségi szinten, a logikai, a következtető térképolvasás jártassági szinten.

A természetben, a társadalmi folyamatokban lezajló változás felismerésének képessége.

Pozitív viszonyulás a hazai tájhoz, a természeti és társadalmi értékeinkhez. A természetrombolás, a környezetpusztítás elítélése. A környezetkárosodás megakadályozására történő összefogás megértése.

A tanulók értékelése, ellenőrzése

A térképhasználati képesség fejlődését nyomon követő ellenőrzési formák: rövid írásbeli és szóbeli feladatok rendszeres megoldása a tanórán a helymeghatározásra, a térképjelre, színekre, információkra vonatkozóan. A tanulók önálló tanulási, ismeretszerzési képességeinek fejlődésére irányuló ellenőrzési formák: adat- és információgyűjtés, szövegértés, szövegekből adatok kiemelése, lényegkiemelés, rövid beszámoló, írásos feladatmegoldások, rajzok készítése, tablókészítés, aktuális hírek, információk értelmezése, térképen történő megmutatása.

A kognitív képességek fejlődését nyomon követő ellenőrzés és értékelés, természeti jelenségek felismerése képekről, leírásból, a tanult folyamatok, összefüggések felismerése képről, filmről, folyamatábrákról, ok-okozati összefüggések feltárása irányítással. A gondolkodás szintjének, fejlettségének megállapítása – szemléletes-cselekvő; szemléletes-kép szint; problémafelfedező (megoldó) szint.

A gondolkodás műveleteire vonatkozó vizsgálódás, ellenőrzés: elemzés megadott szempont szerint, elemzés önállóan, analízáló-, szintetizáló képesség; általánosító, konkretizáló képesség; rendezés, rendszerezés képessége; ok-okozati összefüggések felismerése és megfogalmazása.

Együttműködési készség fejlődésének nyomon követése: részvétel a csoportmunkában, házi feladat elkészítése, gyűjtőmunka, tablókészítés, riportkészítés, útvonaltervek, idegenvezetési játékos gyakorlatok.

A tanulók tudásának mérése: félévi és év végi tudásmérő feladatlapok, témazáró feladatok, a topográfiai fogalmak elsajátításának mérése. Folyamatos diagnosztizálás.

A tanulók munkájának, fejlődésének nyomon követése, pedagógiai diagnosztizálása folyamatosan történik. Nehézségeik áthidalására az egyéni, a differenciált foglalkoztatási formát, a tartalmi és módszerbeli differenciálást is alkalmazni kell. A funkciózavarból, a kognitív képességek sérüléséből, a tanulási motiváltság problémáiból adódó tanulási nehézségek áthidalására a rehabilitációs órákat is fel kell használni.

6. évfolyam

A földrajz tantárgy 6. évfolyamon történő tanulása során fejlődnek a tanulók tanuláshoz szükséges kognitív képességei: a tudatos megfigyelés képessége, a figyelem terjedelme, az

analitikus és a szintetizáló gondolkodás. Képesé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák használatára, valamint az IKT eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük,

fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

A nevelés célja, hogy ismerjék és szeressék a környezetet és a környezetkímélő magatartás váljék követendővé számukra. A haza természeti adottságainak megismerésével, a hazai tájak szépségeinek és kulturális örökségeinek feltárásával erősödik hazaszeretetük és kötődésük a magyar haza, a magyar nép iránt.

Célok

- A térbeli tájékozódás ismereteinek bővítése.
- Az ember természeti környezetéről alkotott kép pontosítása, fejlesztése.
- Képzetek kialakítása a földrajzi képződményekről, keletkezésükről.
- A térképen való tájékozódás képességének fejlesztése.
- Elemi eligazodás az információk világában.
- A szóbeli, az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése. A fogalmak bővítése.
- Földrajzi fogalmak alapozása.
- Hely- és helyzet meghatározásának gyakorlása a térképen.
- Elemi ismeretek hazánk helyéről, nagytájairól.
- Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során.

Feladatok

A földrajz tantárgy *Irányelvek*ben leírtak szerint, értelemszerűen.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A képzelőerő fejlesztése. Képi úton, konkrét cselekvések, bemutatások útján, szemléletes leírások segítségével fejleszteni a természeti folyamatok, összefüggések felismerését, megértését. Véleményalkotás fejlesztése a vizsgálatok, megfigyelések alapján. A tantárgy speciális ismerethordozói használatának képessége irányítással, segítséggel.

A tér- és időbeli tájékozódás képességeinek fejlesztése. Az elemzőképesség fejlesztése, képek, makettek, rajzok, ábrák, filmek, leírások alapján. Pozitív viszonyulás alakítása a hazai tájhoz, a természeti értékekhez.

Témakör	Tartalom
Tájékozódás a földrajzi térben	A tér és ábrázolása Téregységek. Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága. Térhierarchia (kis - , közép - , nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók). Érábrázolás Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térkép-vázlat; úti –és helyszínrajz. Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín és jelkulcs, felirat, aránymérték. Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista, autós, időjárás- és kontúrtérkép). Keresőhálózat és földrajzi fókuszterület.
A Föld	A Föld alakja. Ásványok, kőzetek. A földfelszín alakulása, hegységek képződése, vetődés, gyűrődés, vulkáni működés. Lepusztulás, feltöltődés (alföldek, medencék). A talajképződés, a termőföld. Belső és külső erők a felszín alakulásában. A víz építő és romboló munkája. Felszín alatti képződmények. Jellegzetes felszíni formák és ábrázolásuk a térképen. Éghajlati övezetesség. Az éghajlati övek jellemzői, a forró, a mérsékelt, a hideg övezet. A hegységek éghajlata.
Szárazföldek, óceánok	Tájékozódás földgömbön, a Föld természetföldrajzi térképén. A szárazföldek, óceánok. A kontinensek földrajzi fekvése. Sarkvidékek. Térbeli, időbeli tájékozódás a kontinensek között – időeltolódás. Kontinensek közötti távolságok. A kontinensek eltérő természeti képe. A földrészek jellemző országainak leolvasása a térképről. Egy-egy ország fővárosának olvasása, megmutatása a térképen.
A társadalmi - gazdasági élet szerveződése.	A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi - gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták)
Ismeretek hazánkról	Hazánk helye Európában, a Kárpát-medencében. Tájékozódás Magyarország természetföldrajzi térképén – a világtájak szerint. Magyarország felszíne – hazai tájtípusok. A nagytájak arculata, természetesei vizei, természeti erőforrásai. Tájékozódás Magyarország közigazgatási térképén, településtípusok, településjelek. A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi - gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk A Kárpát -medence és hegységkerete mint természet - és társadalom földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. A Magyarország által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. Jelentős környezeti értékeink. Hazánk fővárosa.

Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Globális problémák. A helyi környezetkárosítások következményei. Fenntarthatóság. Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példákkal.
--	---

Tevékenységek

Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén. A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen. Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal. Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókuszalkalmazásával. Információszerzés különböző tartalmú földrajzi térképekről. Modellek, makettek tanulmányozása a földfelszín folyamatainak megértéséhez. Ásványok, kőzetek érzékszervi vizsgálata, a termőföld vizsgálata. Felszíni formák megfigyelése, felismerése képanyagon, leírás alapján. Tájékozódás légi fotókról, űrfelvételekről. Gyakorlatok a földgömbön, a világtérképén. A kontinensek, az óceánok összehasonlítása nagyság, fekvés szerint. Tevékenység homokasztalon. Képzletbeli utazások, távolságok, utazási idő becslése. Országok, fővárosok leolvasása az egyes kontinensek térképéről.

Tájékozódás Európa térképén – hazánk kijelölése. Gyakorlatok, információk gyűjtése hazánk természetföldrajzi és közigazgatási térképéről. Tájak csoportosítása tájtípus szerint, természetföldrajzi adottságok szerint. Tájékozódás világtájak szerint. Településtípusok felismerése a képeken, a térképen, térképjelek segítségével. Játékos utazás a nagytájakon – a táj arculatának leírása szóban, képek, fotók és térkép segítségével. Gyűjtemény összeállítása környezeti értékeinkről. Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.

Követelmény

- A tanuló ismerje fel a tanult földi képződményeket, nevezzen meg jelenségeket, folyamatokat a földfelszín alakulásában.
- Legyen ismerete az éghajlati övekről. Tudja segítség mellett megmutatni, megnevezni az éghajlati öveket.
- Legyen képes a földgömbön, a Föld térképén irányítás mellett tájékozódni, a kontinenseket, óceánokat megnevezni, helyüket, helyzetüket meghatározni.
- Legyen képes egyszerű összehasonlításokat végezni a térkép vagy modell, makett segítségével.
- Gyűjtsön képeket, leírásokat. Vegyen részt tablókészítésben. Tudja megmutatni hazánk helyét Európa térképén. Legyen képes a térképről információt szerezni, hazánk nagytájjait megmutatni, megnevezni, a tanult földrajzi neveket, szakkifejezéseket pontosan használni.
- Tudja megfigyeléseit szóban elmondani, röviden, tömören írásban rögzíteni, rajzban ábrázolni.

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

A Föld, a hideg, a mérsékelt, a forró éghajlati öv, Egyenlítő, Európa, Ázsia, Amerika, Ausztrália, Afrika, Északi-sark, Déli-sark, Antarktisz, Ráktérítő, Baktérítő, Északi-sarkkör, Déli-sarkkör, földgömb, világtérkép, szárazföld, óceánok, sziget, félsziget, öböl, vulkán, földrengés, magashegység, középhegység, alföld kialakulása, ásvány, folyóvíz munkája, folyamat, Kárpát-medence, Duna, Tisza, Balaton, Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság, Alpokalja, Budapest, megye, település.

7. évfolyam

Célok

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Tudatosítani a tanulóknál a természetföldrajzi övezetességet és ennek hatását a társadalmi-gazdasági tevékenységre. Ismereteket nyújtani a kontinensek legfontosabb ország-csoportjairól, országairól, tipikus tájairól. Észrevetetni az eltérő életmódot és szokásokat. Kialakítani az idegen kultúrák értékei iránti nyitottságot. Szerezzenek bővebb ismereteket kontinensük – Európa – természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági jellemzőiről. Felismertetni a kontinensek országainak területi, fekvési, adottságbeli, fejlettségi különbségeit – ezek mérséklésének módjait, az Európai Unió törekvéseit. Fejleszteni a reális alapokon nyugvó „Európa-tudatot”, a kontinens jövőjéért érzett felelősséget. A földrajz speciális eszközrendszerével fejleszteni a tanulók kognitív funkcióit, az elemző, az összehasonlító, a következtető képességek fejlődését. Az önálló, a tanulási, az ismeretszerző módszerek, a speciális ismerethordozók használatának elsajátítása. A földrajz tantárgy speciális ismeret- és eszközrendszerével hozzájárulni a

pontos képzetek, fogalmak kialakulásához, a térben és időben történő tájékozódási képesség fejlesztéséhez, a kommunikációs képesség alakításához, a szókinccs bővítéséhez.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

A képzelőerő fejlesztése. A folyamatok vizsgálatának, az összefüggések, a lényegi jellemző jegyek felismerésének képessége, az ismeretszerző módszerek elsajátításának, alkalmazásának képessége: különféle térképek, ábrák, képek, makettek használatában, a tankönyv és egyéb segédletek, valamint leíró szövegek feldolgozásában. A mindennapi élet szempontjából nélkülözhetetlen térbeli és időbeli tájékozódási képesség kialakításában. Döntési, véleményalkotási képesség fejlesztése. Szóbeli, írásbeli (rajzos) kifejezőképesség fejlesztése, az önálló tanulás képessége. A beleélés, az átélés, az érzelmi azonosulás képességének alakulása. Pozitív viszonyulás megteremtése az európai kultúra, a népek, nemzetiségek iránt, a távoli földrészek népei irányában.

Témakör	Tartalom
<p>1.Tájékozódás a földrajzi térben</p>	<p><i>A tér és ábrázolása</i> 1.1. Téregységek - Földrajzi fókuszok Térhierarchia. Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány</p> <p>A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.</p> <p>1.2. Térábrázolás</p> <p>A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.</p>
<p>2.Tájékozódás az időben</p>	<p><i>Az idő</i> 2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.</p> <p>A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események,</p>

	<p>jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.</p> <p>2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.</p> <p>Eligazodás a földtörténeti időegységekben.</p>
<p>3.Tájékozódás a környezet anyagairól</p>	<p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</p> <p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.</p> <p>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása.</p> <p>Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok), világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása. Törekvés az energiatakarékos magatartásra.</p> <p>3.2. Geoszférák</p> <ul style="list-style-type: none"> - A talaj kialakulása. - Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró. A víz körforgása. <p>A vízszennyezés, vízvédelem.</p> <p>A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).</p>

	<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. <ul style="list-style-type: none"> – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon. <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>
<p>4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól</p>	<p>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. <p>A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.</p> <p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése.</p> <p>Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések.</p> <p>Törvényszerűségek meglátása.</p>
<p>5. Tájékozódás a földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér</p>	<ul style="list-style-type: none"> – 5.1 Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások példák alapján. – 5.2 Kontinensek – tájak – országok <p>Tájékozódás szemléleti térképolvasással – földrészek. Egy-</p>

<p>regionális szerveződése</p>	<p>egy tipikus táj bemutatása a földrajzi övezetesség szerint. Élet az afrikai sivatagban, a szavannákon, a trópusi esőerdőben. Gazdálkodás az ültetvényeken, az oázisban. Egyiptom, Dél-Afrikai Köztársaság. Élet Ausztráliában – a sivatag, a tengerpart. Az erszényes állatok. Állattenyésztés. Ázsiai monszuntájak. Életforma a monszun vidékén. Termelés, öntözés, gazdálkodás. Élet a magashegységekben – a Himalája. Kína, Japán. Élet az alföldön. Amerika – Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika. Az észak-amerikai tajgavidék, a Sziklás-hegység. A gazdálkodáshoz kapcsolódó tipikus tájak Észak-Amerikában: ipari körzetek, farmvidékek, ültetvények. A kikötők világa, az üdülőövezet. Az Amerikai Egyesült Államok (USA), Kanada. Nagyobb városok, főváros – szemléleti térképolvasással. Dél-Amerika – síkságok, magashegységek. A trópusi éghajlat és élővilág, a függőleges természetföldrajzi övezetesség – az Andok. A trópusi mezőgazdaság. Brazília.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5.3 Európa fekvése, részei és természetföldrajzi jellemzői. Európa természeti erőforrásai, gazdasági jellemzői. Az Európai Unió. – Észak-Európa országainak közös és egyedi természetföldrajzi jellemzői. Az észak-európai népek élete: Norvégia, Finnország, Svédország. Nyugat-Európa országainak – Nagy Britannia, Németország, Franciaország – közös és eltérő természeti-társadalmi, gazdaságföldrajzi és földrajzi vonásai. Dél-Európa országainak – Olaszország, Bulgária – és déli szomszédjainak általános és egyedi földrajzi vonásai. A déleurópai mediterrán táj, üdülőövezet, a kikötők világa. Fél-szigetek. Kelet-Európa: Oroszország, Ukrajna jellegzetes vonásai – országai, népei, természeti szépségei.
<p>6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</p>	<p>6.1. Globális problémák Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei. A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.</p> <p>6.2. Fenntarthatóság</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.

	Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.
--	---

Tevékenységek

- Információszerzés különféle tartalmú térképekről, ábrákról, elemzés tanári irányítással.
- Képanyagok, hanganyagok, leírások elemzése, tájleírások olvasása.
- Tájékozódás a tipikus tájak felől, jellegzetességek elképzelése, lerajzolása. Képzelt utazások, beszámolók készítése a csoport számára.
- Tipikus tájak csoportosítása a megadott szempontok szerint. Tipikus táj felismerése képről, diaképről. Példák keresése földrajzi jellegzetességekre.
- Képek gyűjtése, tablók összeállítása. Példák gyűjtése Európában élő népek szokásairól, életéről, filmek, képek, irodalmi alkotások felhasználásával. Aktuális információk gyűjtése a földrészekről, országokról, tipikus tájakról, a helyszínek térképi azonosítása.
- Játékos gyakorlatok, szituációs játékok az idegenvezetésre – a tanult tájak, országok, népek sajátosságainak bemutatására.
- Terméklista összeállítása hazánkban kapható, de Európából vagy más földrésről származó termékekről – a helyszínek térképi azonosítása.

Követelmény

- Ismerje a sós víz és az édesvíz különbségeit.
- Tudjon példát mondani a felszín feletti és a felszín alatti vizek főbb típusaira. Legyen ismerete a légkör főbb alkotórészeiről. Legyen pontos ismerete a szigetről, félszigetről, az öbölről.
- Rendelkezzen elemi szintű tájékozottsággal különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában. Legyen képes a földrészek, óceánok, tengerek felsorolására, megmutatására, nagyságuk, helyük, helyzetük összehasonlítására szemléleti térkép olvasással.
- Tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességeire, tanári irányítás mellett. Legyen képes egy-egy tipikus táj, földrész természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a földrészek, tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.
- Tudjon egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire, tanári segítséggel.
- Legyen képes felsorolni, térképen megmutatni Európa főbb részeit.
- Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságát, erőforrásait.
- Legyen elemi ismerete az Európai Unióról.
- Ismerje Európa legfontosabb országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonatkozásokra.
- Használja pontosan a tanult tájhoz, földrészhez, országhoz kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.

- Legyen igénye különféle földrajzi információszerzésre, - gyűjtésre, az aktuális hírek, információk olvasására, értelmezésére.
- Végezze jártasságszinten a szemléleti térképolvasást.

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

- Afrika, Szahara, Kongó, Kongó-medence, Nílus, Egyiptom, Kairó, Dél-Afrikai Köztársaság, tipikus táj természetföldrajzi övezetesség szerint: sivatag, sivatagi éghajlat, szavanna, szavannai éghajlat, trópusok, trópusi éghajlat, oázis. A gazdálkodáshoz kapcsolódó tipikus táj: trópusi ültetvények, ültetvényes gazdálkodás, termelés az oázisban. Őslakó, néger, arab, bevándorló, bennszülött.
- Ausztrália, Ausztrál Államszövetség, Canberra, Sydney, A Nagy Vízválasztó-hegység, ausztrál sivatag, a szárazságtűrő növények, erszényes állatok. Az állattenyésztés, juha és szarvasmarha, gyapjú.
- Ázsia, Himalája, Kínai-alföld, Sárga-folyó, Peking, Japán, Tokió, tipikus tájak természetföldrajzi övezetesség szerint: monszuneső, monszunerdő, monszunvidék, teraszos művelés, öntözéses gazdálkodás.
- Amerika, Észak-Amerika, Dél-Amerika, Közép-Amerika, Alaszka, Sziklás-hegység, Préri, Mississippi, USA, Washington, New York, Kanada, Ottawa, Brazília, Amazonas, Amazonas-medence, Andok.
- Tipikus tájak gazdálkodáshoz, tevékenységhez kapcsolódva: ipari körzetek a középhegységben, az olajvidékeken, farmvidék, ültetvények, a kikötők világa Észak-Amerika és Dél-Amerika, keleti partvidéken, az üdülőövezet.
- Európa, Észak-Európa, Dél-Európa, Nyugat-Európa, Európai Unió, Norvégia, Svédország, Finnország, Nagy-Britannia, Németország, Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Bulgária, Jugoszlávia, Horvátország, Szlovénia, Oroszország, Ukrajna. A felsorolt országok fővárosa térképolvasással. Skandináv-félsziget, Skandináv –hegység, Brit-szigetek, Rajna, Temze, Szajna, Alpok, Germán-alföld, Pireneusi-félsziget, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Appenninek, Pireneusok, Dinári-hegység, Balkán-hegység, Pó.
- Tipikus tájak Európában a természetföldrajzi övezetesség szerint: tundravidék, tajgavidék, mediterrán éghajlat, mediterrán táj, középhegységi táj, alföldi táj, magashegységi táj, alpesi növénytakaró és gazdálkodás.
- A gazdálkodáshoz kapcsolódó tipikus tájak Európában: nagy ipari körzetek a bányavidékeken, a kikötők mentén, a kikötők világa, kikötőövezet, a mezőgazdasági termelés az alföldeken – összefüggés az éghajlat és termelés között, az üdülőövezet jellemzői.

8. évfolyam

Célok

Ismeretek nyújtása Közép-Európa, a Kárpát-medence és Magyarország természeti, társadalmi és gazdasági jellemzőiről. Tudatosítani a tanulóknak az Európában és hazánkban bekövetkezett legfontosabb változásokat. Meglátatni a tanulókkal, hogy a térség országainak gazdasági, társadalmi egymásrautaltságának földrajzi okai vannak.

Szerezzenek ismereteket szűkebb térségünk tipikus tájairól. Reálisan tudják értékelni hazánk természeti adottságait, értékeit. Alakuljon ki tisztelet, megbecsülés a hazai értékek, kultúra iránt, ugyanúgy nyitottság az európai kulturális örökség iránt.

Tudatosuljon a természeti környezetet, az itt élő embert veszélyeztető tevékenység, és értsék meg a veszélyek csökkentésének fontosságát, saját felelősségüket.

Fejleszteni a térben és időben történő tájékozódás képességét. A földrajzi gondolkodás képességének fejlesztése, az összefüggések, a folyamatok, az oksági kapcsolatok megláttatása. Fejleszteni a speciális ismerethordozók, tankönyvek, földrajzi tanulói segédletek önálló használatának képességét. Az ítéletek, vélemények megformálásának – írásbeli, szóbeli közlésének – képességét fejleszteni. Gyakorlottságot elérni a logikai térképolvasásban, jártasságot a szemléleti térképolvasásban.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

Jelenségek, folyamatok, összefüggések felismerésének képessége. Lényeg kiemelési és rendszerezési képesség fejlesztése. Több szempont szerinti, tudatos elemzés képessége. Ok-okozati kapcsolatok észrevételének képessége. Véleményalkotási képesség. Az önálló tanulás, a speciális ismerethordozók, a tanulási segédletek használatának képessége. Gyakorlottság a logikai térképolvasásban, jártasság (esetleges készségszint) a szemléleti térképolvasásban. Pozitív viszonyulás a hazai értékekhez, a tágabb lakóhelyhez. Felelősségteljes viszonyulás a környezet megóvásához.

Témakör	Tartalom
Európa, hazánkkal szomszédos országok jellemzői	<p>Közép-Európa általános természetföldrajzi képe: magashegységek, középhegységek, medencék, alföldek. Kontinentális éghajlat, hegyvidéki éghajlat. Természetes vizek. A tengerpart változása. Hasonló természeti adottságok – eltérő gazdasági fejlődés. Sokszínűség Közép-Európában – népek, népcsoportok, eltérő kultúrák. Társadalmi sokszínűség. A Kárpát-medence természetföldrajzi képe, fejlődése. Közép-Európa országai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Alpok országai: Ausztria. Tipikus táj – hegyvidéki éghajlat, alpesi építészet, állattartás, közlekedés. Üdülőövezet – idegenforgalom. • A Kárpátok országai – Szlovákia és Csehország. A függőleges övezetesség. A medencék. Eltérő fejlettség – soknemzetiségű országok. • Lengyelország és Románia. Népeség, nemzetiségek – gazdasági, társadalmi fejlődés. Országok, népek, eltérő kultúrák. Hazánk kapcsolata Közép-Európa országaival.

Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról- A földrajzi tér regionális szerveződése	<p>Hazánk fekvése, felszíne, domborzata. Nagytájai, természeti adottságok, erőforrások – éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, energiahordozók, ásványi nyersanyagok. Valódi mérsékelt öv, nedves kontinentális éghajlat. Ár- és belvízvédelem. Gyógyvizek.</p> <p>A földrajzi környezet hatása a táj gazdálkodására, a települések típusára, a településhálózatra. A nagytájak népességföldrajzi, tájtörténeti jellegzetességei. Fejlődés – infrastruktúra. A tájak idegenforgalmi értéke. A nagytájak környezeti állapota.</p> <p>Természetvédelmi területek. A világörökség részét alkotó tájak, települések, építmények.</p> <p>Hazánk idegenforgalmi kapcsolatai – integrációs törekvések.</p> <p>Természeti környezetünk állapota. A megye természeti környezete. A megye települései, közutak, vasutak. A megye gazdasági jellemzői, népessége, népcsoportok, kultúrák. A táj szépsége – a táj környezeti gondjai.</p> <p>A főváros természeti, gazdasági, kulturális jellemzői. Történeti emlékei. Népessége.</p> <p>A közlekedésben betöltött szerepe. A főváros környezetvédelmi gondjai, az urbanizáció jellegzetességei.</p>
Tájékozódás a földrajzi térben	<p>A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléletű térképolvasás tanári irányítással.</p> <p>Helymeghatározás tanári segítséggel.</p> <p>Topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése.</p>
Tájékozódás az időben	<p>A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása.</p> <p>Eligazodás a földtörténeti időegységekben.</p> <p>Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.</p>
Tájékozódás a környezet anyagairól	<p>Az élő és élettelen anyagok rendszerezése.</p> <p>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok.</p> <p>Felszínformák, vízszintes és függőleges övezetesség.</p>
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	<p>A tájak, országok, földrészek természeti, társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi, gazdasági folyamatokban. (hazai példák alapján)</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése.</p>

Fogalmak, folyamatok, összefüggések

- Közép-Európa, Kárpát-medence, Alpok, Kárpátok, Cseh-medence, Lengyel-alföld, Erdély, Román-alföld, Ausztria, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Szlovákia,

Csehország, Románia (az országos fővárosai), Duna, Elba, hegyvidéki éghajlat, kontinentális éghajlat, ipari nyersanyag, energiahordozó alpesi táj, alpesi gazdálkodás, állattartás, üdülőövezet. Nemzetiségek, népszokások, eltérő kultúrák.

- Magyarország – Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-dombság a Mecsekkel, Alpokalja. Duna, Tisza, Körös, Maros, Rába, Dráva, Balaton, Velencei-tó, Tisza-tó. Ár- és belvízvédelem, gyógyvizek, vízgazdálkodás. Talajvédelem, nedves kontinentális éghajlat. Településformák, tipikus települések a nagytájakon. Nemzeti parkok, tájvédelem, a világörökség, környezetszennyezés és hazánk környezeti állapota.
- Megye, Budapest, Pest és Buda, hidak, szigetek, a Budai-hegység, fürdők, kulturális, építészeti emlékek, a világörökség részei.
- Méretarány, aránymérték, földrajzi fókusz, régió
- Földtörténeti időegység
- Környezetszennyezés- levegőszennyezés, vízszennyezés

Tevékenységek

Gyakorolja, s segítség mellett használja a tanuló a tematikus térképek, a légi felvételek, űrfelvételek leolvasását.

Tájékozódás a napi időjárás-jelentésben használt Európa-térképeken, űrfelvételeken. Adatok értelmezése az időjárás-jelentés alapján.

Sajtófigyelő, az aktuális információk gyűjtése. A nemzetiségek elhelyezkedését bemutató tematikus térkép elemzése, értelmezése.

Példák a medencefekvésből adódó folyamatokra, összefüggésekre, a természeti környezetnek a népek életére gyakorolt hatására. Nemzeti parkok megtekintése filmen, képanyagon. Egy kiválasztott park bemutatása.

A tanuló gyűjtsön képanyagot, irodalmi szemelvényt tájtörténeti jellegzetességekről, hazai népcsoportokról.

Játékos idegenvezetés – hazánk idegenforgalmi nevezetességeinek bemutatása. Vita, érvelés, megoldáskeresés hazánk környezeti állapota jobbítása érdekében. Tipikus tájak és településformák keresése a hazai tájban. Képanyag, információs anyag gyűjtése a megyéről. A helyi szokások, népcsoportok jellegzetességeinek bemutatása. Tájéleírás képek alapján. A fejlődés, a változás bemutatása a szűkebb lakóhelyen. Anyaggyűjtés a fővárosról, tablókészítés. Termékbemutató a megyéről, a lakóhelyről. Hírek, információk a fővárosról.

Követelmény

- A tanuló legyen képes röviden jellemezni Közép-Európa természeti adottságait, megadott szempont szerint. Tájékozódjon biztonsággal Közép-Európa, illetve a tanult országok domborzati térképén.
- Tudjon példát mondani a medencefekvés jellemzőire, az eltérő fejlettségű térségekre.
- Ismerjen fel egyszerű összefüggéseket a földrajzi fekvés és a tájban élő emberek élete között.
- Legyen képes a fejlettségének megfelelő információk gyűjtésére a tanult földrajzi ismeretkörhöz, a megadott szempontok szerint. Ismerje a határainkon túl élő magyarság területi elhelyezkedésének jellemzőit.
- Tájékozódjon biztonsággal hazánk domborzati, közigazgatási és tematikus térképein.
- Ismerje védett természeti értékeinket.
- Legyen tisztában hazánk környezeti állapotával.

- Legyen képes jellemezni hazánk nagytájakait, adott szempontsor szerint. Végezze önállóan írásbeli feladatait a munkalapokon, feladatlapokon.
- Mutasson tér- és időbeli tájékozottságot a térkép használatában, a képzeletbeli utazásokban, játékos idegenvezetői szerepben.
- Használja pontosan a hazánkkal kapcsolatosan tanult földrajzi szakkifejezéseket, topográfiai fogalmakat, mutassa meg ezeket a térképen is.
- Oldja meg készségszinten a szemléleti térképolvasást, jártasságszinten a következtető térképolvasást.
- Ismerje a megye, a főváros főbb jellemzőit.
- Tudjon példát mondani a megye környezeti állapotára.
- Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése.
- Törekvés az energiatakarékos magatartásra.

ÉNEK-ZENE

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	1	2	2	2	2	1	1
Éves óraszám	74	37	74	74	74	74	37	37

ÉNEK-ZENE

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain. Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit, hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a

zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékokból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását. Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...”
(Kodály Zoltán)

1–2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelő munkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegevalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a féltékenység, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőségű. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe

helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 72 óra
<p align="center">A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése. Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése. Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>	
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos</p>	

kifejezése hangszeres és énekes formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	gyakorlatokban. Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Dallam írása vershez, adott ritmushoz. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések kialakítása.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjelek Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.
Fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz. Szín, hang.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	
2.2 ZENEHALLGATÁS	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk	

Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.
Fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése.</p> <p>Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése.</p> <p>Képesség a hallás utáni daltanulásra.</p> <p>Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése.</p> <p>Képesség az örömteli zenélésre.</p> <p>Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén.</p> <p>Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt.</p> <p>Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására.</p> <p>Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról.</p> <p>A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>A közös zenélés szabályainak betartása.</p> <p>Dallamok éneklése a kották segítségével.</p> <p>A zenei hallás és a zenei memória fejlődése.</p> <p>A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között.</p> <p>Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése.</p> <p>Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	---

2. évfolyam

Célok

Dalok tanulása a tiszta éneklésre való törekvéssel. Az értelmes szövegkezelés megalapozása. A ritmusleírás gyakorlása, új ritmusértékek tanulása (félértékű ritmus, ismétlőjel). Ismerkedés a három- és ötvonalas kottával, a betűs és a színes kottával. A zenei hallás fejlesztése, hosszabb részletek meghallgatása környezetünk hangjaiból. A differenciált hallás fejlesztése.

Követelmény

- Fejlődjön éneklési készségük, szívesen és örömmel énekeljenek. Tanuljanak egyre hosszabb és nehezebb gyermekdalokat, népi körjátékokat. Vegyenek részt a körjátékok közös eljátszásában. Térbiztonság, mozgásbiztonság, harmonikus mozgásfejlesztése mozgással, táncal. Törekedjenek a tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre. Ismerjék fel a dalokat jellemző részleteik alapján. Ismerjék fel a tanult ritmusértékeket jelük és hangzásuk alapján, törekedjenek a ritmusok pontos leírására. Legyenek ismereteik a ritmusírás alapjairól kettes ütemben.

- Ismerkedjenek meg a három- és ötvonalas kotta, betű- és színes kotta fogalmával és jelrendszerével. Ismerjék fel a többször hallott felvételekről környezetünk jellemző hangjait, hangszíneit. A tanuló tudjon csoportban egyre nagyobb hangterjedelmű gyermekdalokat, népi játékokat énekelni.
- Vegyen részt oldottan, örömmel az éneklésben.
- Értse a ritmus, a dallam, a szöveg jelentését.
- Törekedjen a szöveg tiszta, szép ejtésére, a helyes artikulációra, a megfelelő tempó és hangerő alkalmazására.
- Ismerje fel a tanult dalokat dallam- és ritmusmotívumaikról.
- Tudjon egyszerű ritmusmotívumokat megszólaltatni, ritmushangszert használni.
- Fejlődjön akusztikus figyelme, irányultsága, intenzitása.
- Kapcsolódjon be körjátékban, mozgásos, táncos tevékenységbe.
- Jelenítse meg az improvizációban a saját nevét.

Tevékenységek

Közös éneklés, körjáték, népi játék, tánclépések elemeinek utánzása, ismerete.

Ritmusok kopogása, tapsolása, ritmushangszer használata.

Ritmus és dallammotívumok leolvasása, hangoztatása, olvasógyakorlatok. Kézjelek olvasása, hangok jelölése színekkel, betűkkel. Hangok differenciálása, emberi hangfajták felismerése. Helyes testtartás, helyes levegővétel. A kezdő hang felismerése, átvétele. Énekes párbeszéd, visszhangjáték. Irányított improvizáció.

Témakör	Tartalom
Daléneklés	Az 1. évfolyamon tanult dalok megerősítése. Új dalok – gyermekdalok hosszabb terjedelemmel és bővülő hangkészlettel. Értelmes szövegkezelés. Dalok közös előadása – körjátékok önállóan, egyszerű mozgáselemek, tánclépések a tanult dalokhoz kötötten. Improvizációs játékok, gyakorlatok; névéneklés – ritmussal, dallammal; kérdés-felelet. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján (dallam, ritmus, szöveg).
Generatív-kreatív zenei tevékenység	Az akusztikus ingerek pontos felfogása – az ingerek jellemzőinek felismerése, szóbeli közlése: a környezet hangjai – természet hangja, munkafolyamatok hangja, többféle énekhang, hangszerek együttes megszólalása, a hang iránya, távolsága, a hangzás hossza, időtartama, hangerő, hangszín. Koncentrációs játékok – hallási, látási és tapintási ingerekre építve. Szekvencia felfedezése, visszaadása. Az akusztikus ingerek pontos felfogása – az ingerek jellemzőinek felismerése, szóbeli közlése: a környezet hangjai – természet hangja, munkafolyamatok hangja, többféle énekhang, hangszerek együttes megszólalása, a hang iránya, távolsága, a hangzás hossza, időtartama, hangerő, hangszín. Koncentrációs játékok – hallási, látási és tapintási ingerekre építve. Szekvencia felfedezése, visszaadása. Improvizáció: ritmusfelelgetős, énekes párbeszéd, visszhangjáték. Zenei kérdés-felelet irányítottan.

Kottaolvasás	Az ismétlőjel alkalmazása, jelölése. Ritmusok differenciált megszólaltatása, mérőütés és dalritmus megszólaltatása. Ritmikai többszólamúság (két dal ritmusa egyszerre szól) tanári segítséggel. A ritmusok írásának-olvasásának megalapozása
Befogadói kompetenciák fejlesztése	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.
Zenehallgatás	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.

3. évfolyam

Célok

Az eddigi kialakított zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése. Gyermekdalok mellett népdalok, szokásdalok, más népek dalai és kánonok tanulása. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése. A tanult dalok feldolgozásainak hallgatása. Dalos mesék és körjátékok közös eljátszása. A zenei élmények kifejezése szóban, rajzban és mozgásokkal.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegevalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

Követelmény

Tudjanak a tanulók a tanult dalokból 8-10-et közösen elénekelni, eljátszani. Törekedjenek a tiszta éneklésre, értelmes és érthető szövegmondásra, a tanult szabályok betartására éneklés közben. Ismerjék fel a tanult dalokat jellemző motívumaik alapján (belső motívumok is). Erősödjének ismereteik a ritmus- és a dallami ismeretek terén. Ismerkedjenek meg a négyes ütemmel, a számjegykottával,

valamint új szolmizációs hangokkal és kézjeleikkel (alsó lá, alsó szó, felső dó). Gyakorolják dramatizálásában. Legyenek képesek rövid, ismerős zenei részletek irányított figyelmű meghallgatására.

Témakör	Tartalom
Daléneklés	<p>Az előző évfolyamok dalainak megerősítése. Új dalok – gyermekdalok, magyar népdalok, bővülő hangterjedelemmel. Dalok a népszokások, a jeles napok köréből. Közös éneklés, párbeszédés éneklés, váltott éneklés csoportokban: fiúk – leányok; halk-hangos szövegelvonásos éneklés (hangos-néma), énekes körjátékok, táncok mozdulatai, tánclépések a tanult dalokhoz kötöten.</p> <p>A kánonéneklés próbálgatása tanári segítségnyújtással.</p> <p>Dalos mesék hallgatása, közös dramatizálása.</p> <p>Ismerkedés más népek dalaival.</p>
Felismerő kottaolvasás Zenei ismeretek Ritmikai elemek	<p>A tanult ritmuselemek felismerése, megszólaltatása hangzás és kottakép alapján – a kettes és a négyes ütem. Ritmusjátékokban való részvétel, ritmushangszer önálló használata. Ritmusok másolása, írása.</p> <p>Az osztinató ritmus fogalma.</p> <p>Versek, mondókák ritmizálása, ritmikai többszólamúság.</p>
	<p>A tanult szolmizációs (alsó lá, alsó szó, felső dó) hangok és kézjeleik. Éneklés kézjelről – a tanárral közösen. A tanult hangok elhelyezése a háromvonalas kottarendszerben, hangjelölés színekkel. A zenei olvasás-írás alapjai. Az ötvonalas kottarendszer bemutatása. Dalok felismerése kézjelekről és kották alapján.</p> <p>A számkotta használata. Dallamok írása-olvasása az ötvonalas rendszerben.</p>
Zenehallgatás	<p>A tanult gyermekdalok, népdalok különböző jellegű zenei feldolgozása.</p> <p>A tanult hangszerek felismerése, kórusok hangjai (férfi, női, gyermek). A zenehallgatás szabályainak betartása.. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p>
Befogadói kompetenciák fejlesztése	<p>Az akusztikus ingerek pontos felfogása, értelmezése, a természet ritmusainak, az emberi élet ritmusainak kifejezése mozgással, felismerése zenei hanganyagon, pl. ébresztő – altató. Színhangulat – zenei hangulat párhuzama. Koncentrációs játékok. A zenei hallás, a hangsínhallás fejlesztése.</p>
Generatív kreatív zenei tevékenység Improvizáció	<p>Játékok a dinamikával, a tempóval. Ritmus- és dallampótlás. Dallam kiegészítés, zenei kérdés-felelet. Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban.</p> <p>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.</p>

Tevékenységek

Mondóka, népi játék, népdal csoportos éneklése emlékezetből.

Gyermekdalokhoz tartozó játékok eljátszása. Az egyszerű ritmushangszerek használata.

Elemi zenei olvasás-írás a tanult dallammotívumokkal.
Hangszerek hallás utáni azonosítása. Játékok a dinamikával, a tempóval. Befejezés rögtönzése. Dallam kiegészítés.
Élmények rögzítése rajzzal, színekkel, mozdulatokkal.
Az irányított figyelmeztetés zenehallgatás.
Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.

Követelmény

- Tudja a tanuló a tanult dalokat közösen énekelni emlékezetből.
- Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés.
- Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése.
- Legyen képes a megismert gyermekjátékokat, gyermekdalokat, népi játékokat társaival együtt eljátszani.
- Kapcsolódjon be az improvizációs gyakorlatokba.
- Ismerje fel hangzás alapján a tanult hangszereket.
- Legyen ismerete a háromvonalas kottáról.
- Tudjon énekelni kézjelről, tanári irányítás mellett.
- A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett.

4. évfolyam

Célok

Az énekes és zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése, az éneklési kedv fokozása. Népdalok éneklése, ereszkedő és emelkedő dallamok. Népdalok csoportosítása, elemzése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése (pontozott félhang, fél-értékű szünet, hármass ritmus, fá, ti, alsó ti hangok). A kottairás, -olvasás, -másolás gyakorlása változó dó-hellyel. Olvasógyakorlatok, dallamfordulatok utószolmizálása, éneklés kézjelekről. Zenés mesék hallgatása, elemzése. A hangszínhallás fejlesztése klasszikus és népi hangszerek hangjának hallgatásával, felismerésével.

Differenciálás, az anyanyelvi kommunikáció segítése a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével.

Saját képességeinek megismerttetése, sikerélményhez juttatás, bátorítás önmaga fejlesztésének vállalása.

Követelmény

Vegyenek részt a tanulók a közös éneklésben, törekedjenek a kulturált éneklés tanult szabályainak a betartására. Szerezzenek ismereteket a tanult dalokról (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsozor összeállítás. Fejlődjön ritmusérzékük, vegyenek részt a többszólamú ritmusgyakorlatokban képességeik szerint. Erősítsék ismereteiket a zenei írás-olvasás terén. Ismerjék fel a tanult hangszerek hangját, legyenek képesek zenei részletek irányított figyelmeztetés hallgatására. Gyakorolják a kánonéneklést.

Témakör	Tartalom
----------------	-----------------

Daléneklés	<p>Gyermekdalok, népdalok, az ünnepek és a jeles napok dalainak éneklése. Kedvenc dalok választása. A szöveg pontos kezelése, megfelelő tempó, hangerő alkalmazása. Tanári segítséggel kánon éneklése. Ereszkedő, emelkedő dallamok, motívumok. A dalok táncos, mozgásos megjelenítése, körtánc, páros táncmozdulatok követése, megtanulása.</p> <p>Párosító dalok, virágénekek.</p> <p>Más népek dalainak éneklése, tanulása. Népdalok csoportosítása tartalom alapján. Népdalok sorainak összehasonlítása, azonos-különböző sorok jelölése.</p>
Felismerő kottaolvasás	<p>A tanult ritmusértékek felismerése hangzása és kottakép alapján. Ritmusok leolvasása, másolása. Kettes, hármas, négyes ütem, pontozott félhang. Ritmusgyakorlatok játékos formában, ritmushangszerek használatával.</p> <p>Dalkíséret mérőütés, dalritmus és könnyű osztinató formájában. Az ötvonalas kottarendszer megismerése. A tanult szolmizációs hangok neve (fá, ti és az alsó ti), kézjele – hanglétra, a hétfokú hangsor hanggal. Játékos gyakorlatok zenei írás-olvasásból, kottakirakó használata, olvasógyakorlatok. Dallamok utószolmizálása tanári segítséggel. Egyszerű olvasógyakorlatok éneklése.</p>
Generatív kreatív zenei tevékenység	<p>Dallamok kitalálása; mondókák, versek megzenésítése. Ritmuszenekari megszólaltatások. Kérdés-válasz játékok.</p> <p>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése.</p> <p>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.</p>
Zenehallgatás	<p>Az életkornak, a fejlettségüknek megfelelő rövid zenei részlet meghallgatása. A tanult dalok különböző feldolgozásai, zenés mesék. Irányított figyelmű hallgatás – az élmények kifejezése szóban, bábbal, drámajátékkal. A zenehallgatás szabályainak megismerése.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai mellett rövid klasszikus zenei részletek hallgatása.</p>
Befogadói kompetenciák fejlesztése	<p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p> <p>Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.</p>

Tevékenység

Ritmusok visszaadása, kopogás, tapsolás. A ritmushangszer használata. Körjáték, népi játék, gyermekjáték eljátszása. Szolmizálás kézjelről, elemi zenei olvasás-írás a tanult dallammotívumokkal. Olvasógyakorlat, hangsúlyjelölés, hangszín felismerése, hangzásbeli különbség felismerése. Hangszerek hangjának felismerése, zenehallgatás. Élménybeszámoló, élmények rögzítése rajzzal, színekkel, megjelenítése mozgással. Ritmuskíséret rögtönzése ismert dallamhoz. A tanult dallamok kiegészítése. Zenei kérdés-felelet játék.

Követelmény

- Tudjon a tanuló a tanult dalok hangulatának megfelelően közösen énekelni emlékezetből, legyen képes a tanult gyermekjátékokat, népi játékokat eljátszani.
- Vegyen részt improvizációs gyakorlatokban, jelenítse meg saját nevének ritmusát, dallamát.
- Dalcsokor összeállítása. kedvenc dalok választása.
- Legyen gyakorlott a helyes légzéstechnikában, a szövegkezelésben, a dal hangulatának megfelelő előadásban.
- Ismerje fel a tanult ritmusértékeket hallás és kottakép alapján.
- Használja a ritmus hangszereket önállóan, a ritmusjátékok gyakorlott megvalósítása.
- Ismerje fel a tanult szolmizációs hangok nevét és kézjelét, énekelje le azokat kézjelről.
- Rendelkezzen ismeretekkel a tanult kottáról (betűs, szám-, színes, ötvonalas kotta).
- Vegyen részt a ritmus-, az olvasó-, a kottakirakó gyakorlatokban, növekvő önállósággal.
- Legyen képes fegyelmetten meghallgatni rövid – életkorának, fejlettségének megfelelő – zeneművet, zenei részletet.
- Tudja élményét, érzelmét szóban, rajzban, mozgásban, játékos formában kifejezni.

ÉNEK-ZENE

5-8.évfolyam

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüeljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni

daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

5–6. évfolyam

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosan a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az

énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Témakör	1. Zenei produkció		Javasolt óraszám: 72 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén. Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció, figyelem fejlesztése. Érzelmi-akaratú beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Megzenésített versek. Régi stílusú magyar népdalok. Új stílusú magyar népdalok. Kánonok.</p>		<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös</p>	

<p>Más népek dalai.</p>	<p>és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkíséretes szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretes létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>
<p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek Kottairás a pótvonallal használatával. A kvintváltás fogalma. A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószolmizálása.</p>	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. Pótvonallal használata a kottairásban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonallal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 72 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelme zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>		<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallamotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p>	
<p>2.2. ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Különböző műzenei formák és műfajok megismerése. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. A rokon népek zenéje, hangszerei.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelme meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek</p>	

<p>Más népek hangszeres zenéje.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>megkülönböztetése, felismerése.</p> <p>A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténelmi kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása.</p> <p>Fokozott önállóság a különféle kották használatában.</p> <p>A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.</p> <p>Részvétel a tanult népdalok elemzésében.</p> <p>Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.</p> <p>A többször hallott hangok, hangzások felismerése.</p> <p>A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.</p> <p>Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.</p> <p>Ismeretek szerzése zenetörténelmi korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.</p> <p>Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
---	--

6. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, továbbfejlesztése. Közös dalkincs kialakítása, jókedvű, hangulatos éneklése. Az éneklési kultúra továbbfejlesztése. Éneklés alkalmazkodó ritmusban. A régi stílusú magyar népdalok jellemzőinek ismertetése. Népies műdalok, népszokások dalai, rokon népek dalainak tanulása. Ritmuszenekar 2-3 szólamban, új ritmusérzések tanulása (éles és nyújtott ritmus). Ritmusdiktálás tanári segítséggel. Olvasógyakorlatok, dalrészletek utószolmizálása. A zenehallgatás körének bővítése, a bécsi klasszikus stílus ismertetése. Zenei formák és műfajok ismertetése.

Követelmény

- A tanulók vegyenek részt szívesen a közös éneklésekben, törekedjenek pontosságra és a tanult szabályok betartására. Szerezzenek elemi ismereteket a régi stílusú magyar népdalok jellemzőiről. Tudjanak tájékozódni a többszólamú gyakorlatokban a szólamok között. Erősítsék ismereteiket a ritmusértékek, a zenei írás-olvasás tanult formáinak terén. Legyenek képesek klasszikus zenei részletek irányított figyelme zenehallgatásra, megfigyelésre, a többször hallott részletek felismerésére. Szerezzenek elemi ismereteket klasszikus zenei formák és műfajok terén, konkrét pozitív hozzáállásuk legyen az ének-zene tantárgy különböző területei iránt. Legyen képes a tanuló énekelni érthetően, pontosan, a tanult szabályok betartásával, a megfelelő tempó és dinamika alkalmazásával, egyedül vagy társakkal.
- Ismerje fel az éles és a nyújtott ritmust, hangoztassa és alkalmazza a ritmusjelet.
- Tudjon ritmuskísérettel, ritmushangszerekkel együtt énekelni.
- Tájékozódjon biztonsággal a vonalrendszeren, énekeljen és szolmizáljon dallamokat.
- Ismerjen zenei formákat, műfajokat.
- Rendelkezzen ismeretekkel a magyar zeneszerzőkről, népdalgyűjtőkről.
- Énekelje pontosan a magyar Himnuszt.

Tevékenységek

Újabb magyar népdalok és népszokások dalainak éneklése.

A környezet zenei jellegű hangjainak megfigyelése – szélzúgás, madárhang, csöngő, harang.

Ritmushangszerek megszólaltatása, ritmushangoztatás, ritmusolvasás, lejegyzés, ritmusjátékok.

Éneklés, szolmizálás, dallamolvasás, lejegyzés, improvizáció.

Zenei élmény ábrázolása, kifejezése, zeneművek, részletek hallgatása.

Témakör	Tartalom
---------	----------

Daléneklés	Népdalok, népszokások. A magyar népzene csoportjai. Régi és új stílusú népdalok, közös éneklés, önként vállalt egyéni éneklés, szép, kifejező éneklés, tempó, dinamika betartása. Kánonok megszólaltatása. A Himnusz közös énekléssel. A dalok élményvilága. Szolmizációs éneklés, olvasógyakorlatok. A régi stílusú magyar népzene részletesebb megismerése. Az alkalmazkodó ritmus ismerete, használata éneklés közben. Meghallgatott zeneművek könnyű témáinak szolmizáló éneklése. Zenei műfajok: népzene, műzene, jellemzőik. A régi stílusú magyar népzene stílusjegyei. Műzenei formák és műfajok megismerése, konkrét zenei példákhoz kapcsolva. Népzenei stílusjegyek.
Generatív- kreatív zenei tevékenység	Énekes játékok – illusztrálás. Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséreték létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.
Kottaolvasás	Ritmusok írása-olvasása önállóan. Ritmusok pontos megszólaltatása képességeik szerint – ritmushangszerek használata. Éles és nyújtott ritmus. Ritmusjátékok – memóriajátékok. Betűkotta, ötvonalas kotta használata. A pótvonál. Olvasógyakorlatok. Szolmizálás, ismert motívumok lejegyzése a vonalrendszerbe – játékos feladatok.
Befogadói kompetenciák fejlesztése	Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.
Zenehallgatás	A XVIII. Század zenéje, a bécsi klasszicizmus. Zeneművek jellegzetes részleteinek tudatos megfigyelése. A klasszikus zenekar hangszerei, hangszercsoportjai. A tanult népdalfeldolgozások, eredeti felvételek. Magyar népdalgyűjtők és szerzők – Bartók, Kodály, Bárdos – népzenei ihletésű művei. A zenei élmények kifejezése különböző formában. Z A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.

7. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, a közös dalrepertoár bővítése, dalok stílusos előadása. Dal tanulása esetenként kotta alapján. Az új stílusú magyar népzene jellemzőinek megismertetése. Népies műdalok, más népek dalai, himnuszok, kánonok és éneklésük. Új ritmusérték tanulása (8 tizenhatod ritmus), változó ütemű ritmussorok megszólaltatása. A zenei írás-olvasás gyakorlása, a kétszólamúság kottaképe. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.

Aktív részvétel a rögtönzésekben, gyakorlatokban.

Törekvés a zene belső lényegének megértésére.

Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.

Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.

Műzenei formák, műfajok, a 19. század klasszikus zenéjének ismertetése. Magyar zeneszerzők művei és népzenei felvételek hallgatása.

Követelmény

Törekedjenek a tanulók a szép, kifejező éneklés szabályainak betartására, vegyenek részt a többszólamú éneklésekben is. Törekedjenek helyes hangsúlyozásra a változó ütemű ritmussorok esetében is. Szerezzenek elemi ismereteket az új stílusú magyar népzene terén. Tájékozódjanak megfelelő biztonsággal a vonalrendszerben, segítséggel tudjanak dallamokat írni, olvasni. Szerezzenek elemi ismereteket a romantika zenei világáról. Fejlődjön esztétikai ízlésük, tájékozottságuk.

Témakör	Tartalom
Daléneklés	Népdalok, népies műdalok. A jeles napok dalai. A magyar népzene rétegei. Régi és új stílusú népdalok. Más népek dalai. Kánonok és kétszólamú dalok kifejező éneklése. Himnuszok. A többszólamú éneklés gyakorlása. Más népek dalai, himnuszok. Meghallgatott zeneművek könnyű témáinak szolmizáló éneklése.
Felismerő kottaolvasás Zenei ismeretek Zenei írás-olvasás Ritmikai elemek	Népzenei jellegzetességek, ereszkedő dallamok, visszatérő szerkezet, kupolás dallamok, változó ütemek. Népzene, néprajz háttér. Hangszerek, zenekarok – zenei műfajok. A zenei írás-olvasás jelrendszere. Ötvonalas kotta, pótvonala használata. Olvasógyakorlat – dalfelismerés – dallamkártya rendezése. Új stílusú magyar népzene részletesebb megismerése. Népdalok hangkészlete, hangsora. Változó ütemű ritmusok. Daléneklés ritmuskísérlettel, ritmushangszerek megszólaltatása ritmuszenekarban. Ritmusképletek felismerése, megszólaltatása. A tizenhatod ritmus tanulása. Ritmuszenekar 2-3 szólamban.

Generatív kreatív zenei tevékenység	Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretetek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz.
Zenehallgatás	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A XIX. század zenéje, a romantika. Zeneművek jellegzetes részleteinek tudatos megfigyelése. Népzenei felvételek felismerése a stílusjegyek alapján. Zeneművek: a magyar zeneszerzők művei – Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán. A zenei élmények kifejezése – koreográfia készítése. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatókon.

Tevékenységek

Közös éneklés, egyéni éneklés, kifejező éneklés, éneklés kísérettel, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Magyar népdalok és nemzetiiségek, kisebbségek dalainak előadása közös énekléssel.

Ritmusok írása-olvasása, másolása, ritmusjátékok, ritmushangszerek gyakorlott megszólaltatása – közreműködés ritmuszenekarban.

Betűkotta, számkotta olvasása.

Dalelemzés, dalcsoportosítás, zenei élmények kifejezése, zenemű felismerése. Az eddig tanult ismeretek gyakorlása a zenei írás-olvasás terén.

A kétszólamú kottakép felismerése, olvasása.

Követelmény

- Legyen képes a tanuló a tanult dalok pontos, szöveghű előadására emlékezetből.
- Tudjon szépen és kifejezően énekelni csoportban és egyénileg is.
- Legyen képes csoportosítani a magyar népdalokat.
- Dalsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.
- Legyen gyakorlott a ritmusok írásában, olvasásában, megszólaltatásában.
- Ismerje a vonalrendszert és fejlettségének megfelelően tájékozódjon benne. Ismerje fel a dalokat a motívumok alapján.
- Tudjon zenei részleteket irányítottan megfigyelni, elemezni, élményeit kifejezni szóban és más eszközzel is.
- Szerezzen ismereteket a kiemelkedő magyar zeneszerzők munkásságáról, zeneműveikről.
- Hallgassa érdeklődéssel a szülőföld zenéjét, ismerje fel a többször hallott zeneműveket.

8. évfolyam

Célok

A csoport egységes, szép éneklésének megőrzése, a dalrepertoár bővítése. Jeles napok dalai, katonadalok, ballagási énekek és a Szózat közös éneklése, tanulása. Az eddig tanult ritmikai, kottairási és népzenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése. A zenehallgatás körének bővítése 20. századi zeneszerzők műveinek hallgatása.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, önbizalom-fejlesztés.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Lehetőség teremtése hangverseny-látogatásokra, hangverseny-élmények szerzésére.

Követelmény

Vegyenek részt a tanulók a dalok közös tanulásában, éneklésében. Törekedjenek a tiszta és szép éneklés szabályainak megtartására. Válasszanak kedvenc dalokat, dalsokrot maguknak. Vegyenek részt a dalok kottából történő tanulásában is. Énekeljék közösen a Szózatot. Legyenek ismereteik a népdalok néprajzi háttéréről, gyökereiről. Próbálgassák ritmusok, kották írását, olvasását, fokozott önállóságra törekedve. Foglalják össze ismereteiket a ritmusok és a zenei írás-olvasás terén. Hallgassanak és elemezzenek 20. századi zenei részleteket. Ismerjék fel a többször hallott zeneműveket, szerezzenek elemi ismereteket a tanult zeneszerzőkről, zeneművekről.

Témakör	Tartalom
Daléneklés	Magyar népdalok. A hazai nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai. Más népek dalai. Jeles napok dalai. Többszólamú éneklés. A tanult dalok stílusjegyei, stílusos előadásuk. A megismert dalok tempója, dinamikája, hangulata. A Szózat éneklése. Dalsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Daltanulás hallás után és kottából is. Többszólamú énekek megszólaltatása. Meghallgatott zeneművek könnyű témáinak szolmizáló éneklése.
Felismerő kottaolvasás	Tempó és dinamikai jegyek. A tanult hangszerek és zenekarok felismerése. A műzenei és a népzenei ismeretek rendezése. A dalok néprajzi háttére – népszokások, családi ünnepek. Dallamok olvasása, lejegyzése, fejlettség szerint. Szolmizálva éneklés. Olvasógyakorlatok. Begyakorolt ritmuselemek megszólaltatása – ritmusértékek és jelölésük, ritmusjátékok, ritmuszenekar. Ritmusdiktálás egyéni segítségnyújtással. Ritmuszenekar 2-3 szólamban.
Zenehallgatás	Irányított figyelmű zenehallgatás. A lakóhely szerinti tájegység legjellemzőbb népzenei sajátosságai. A XX. századi zenei irányzatok – a dzsessz. Az értékes szórakoztató zene. A műzenei ismeretek rendszerezése. A legismertebb magyar zeneszerzők többször hallgatott zeneművének felismerése. Zenei élmények kifejezése.

	Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.
Generatív kreatív zenei tevékenység	Énekes rögtönzések. Ritmusjáték változó ütemekben. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Kották kiegészítése.
Befogadói kompetenciák fejlesztése	A belső hallás, zenei fantázia, zenei memória használata. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.

Tevékenységek

Közös éneklés, egyéni éneklés, éneklés kísérettel, ritmuszenekarral. Éneklés választott témakörökhöz – iskolai ünnepek, ballagás dalai, nemzeti ünnep.

Olvasógyakorlatok, énekes játékok.

Ritmusolvasás, -másolás, -írás diktálásra. Ritmikus játékok, ritmuszenekarban együttműködés.

Betűkotta, számkotta olvasásra, dalelemzés, dalok csoportosítása.

Életrajzi adatok magyar zeneszerzőkről, zeneműhallgatás, beazonosítás.

Az eddig tanult ismeretek gyakorlása a zenei írás-olvasás terén.

Követelmény

- Legyen képes a tanuló az előző évfolyamokon tanult és begyakorolt dalok szöveghű, pontos előadására, csoportosan és egyénileg is.
- Ismerje a népzenei és etnikai kisebbség dalaiból.
- Rendelkezzen ismeretekkel a népdalok néprajzi háttéréről és értelmezze azokat.
- Legyen tájékozott a vonalrendszerben, a ritmusok olvasásában, megszólaltatásában.
- Tudja kifejezni zenei élményeit, legyen gyakorlott a zenei részletek megfigyelésében.
- Tudjon magyar zeneszerzőt megnevezni, a tanult zeneművet beazonosítani.
- Mutasson megkülönböztetett érdeklődést a szülőföld zenei értékei iránt.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	1	1
Éves óraszám	74	74	74	74	74	74	37	37

1-4. évfolyam

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkékké legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszhető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók

személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzetet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnéltése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A vizuális kultúra tantárgy alkalmat kínál az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegyenlőség megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciájának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. A kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömeiket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Témakör	1.Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 35 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p><i>1.1. A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem.</p> <p><i>1.2. A folt</i> A folt keletkezése. A folt változtathatósága.</p> <p><i>1.3. A szín</i> Szín, színritmusok alapszínekkel.</p> <p><i>1.4. Forma és nagyság</i> Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p><i>1.5. Síkforma, térforma</i> Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése. Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>	

térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.	
Fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<i>Alkotótevékenység</i> 2.1. <i>Hangulatok, élmények</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	
<i>Befogadás – alkotás</i> 2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design)	<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével	

legfontosabb megkülönböztető jegyei.	természeti formákból. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.
Fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.		<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arc kifejezések értelmezése a valóságban és képen.	
<i>Alkotótevékenység</i> 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Fotók.		<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).	
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.		

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaésszlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>Befogadó tevékenység</i> 4.1. <i>Művészeti környezet</i> Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. 4.2. <i>Élettér – természeti és épített környezet</i> Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i> 4.3. <i>Tárgyak alkotása, díszítése</i> Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p>	<p><i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyaitak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, céna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszűj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára,
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, <ul style="list-style-type: none"> – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
--	--

2. évfolyam

A 2. évfolyamra alkalmazott **célok, feladatok, a fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök** megegyeznek az 1. évfolyamnál leírtakkal. A fejlesztési folyamat kétéves egységet ölel fel, ilyen pedagógiai megfontolásból eredően jelenik meg először a követelmények csoportja a második évfolyam végén. A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnépszerűsítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

Témakör	Tartalom
---------	----------

Vizuális nyelv	<p>A színismeret bővítése, árnyaltabb színek létrehozása és megnevezése. A vonal, mint a mozgás kifejezője.</p> <p>Szabályos és szabálytalan formák felismerése és ábrázolása. Szögletes, íves, gömbölyű formák.</p> <p>Formák, színek szimmetrikus elrendezése.</p> <p>Egyszerű ritmusok létrehozása és felfedezése.</p> <p>A vonal A folt</p> <p>A szín</p> <p>Forma és nagyság</p> <p>Síkforma, térforma</p>
Kifejezés, képzőművészet	<p>Az önellátás: öltözködés, tisztálkodás, táplálkozás gyakorlatai. Élmények feldolgozása emlékek alapján, megjelenítése síkon és térben.</p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Saját kitalálású történetek megjelenítése síkban és térben, a természetről, a családról, az önellátásról.</p> <p>A tanulók által kiválasztott műalkotások nézegetése adott szempontok szerint. A tankönyv ábráinak elemzése, megértése. Tetszésítéletek megalkotása</p>
Vizuális kommunikáció	<p>Tárgyak, élőlények, egyszerű események ábrázolása változatos technikákkal (pl. vonallal, folttal, színesen és fekete-fehérben). Előzőleg tudatosan megfigyelt változások (pl. évszak, időjárás, öltözködés) jellegzetesebb állapotainak ábrázolása.</p> <p>Arckifejezések értelmezése, jelek, piktogramok megértése, jellemzőinek ábrázolása, bemutatása, megállapítása. Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p>
Tárgy- és környezetkultúra Építés	<p>Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (papír, agyag). Csomagolások készítése mintakövetéssel, csomagolóanyag díszítése (egyénilag). Építés építődobozzal. Építés minta alapján. Építés a szabadban – homokozóban.</p> <p>Környezetalakító tevékenység (pl. tanterem átrendezése, alkalmi díszítés). Belső tér modellezése. Térrendezés a terepasztalon – tereptárgyak használata.</p> <p>Köznapi és ünnepi tárgyak (pl. jeles napok tárgyi kellékei) formája és funkciója közötti összefüggések megbeszélése.</p>
Technika	<p>Természetes anyagok gyűjtése, vizsgálata, kompozíció készítése. Különböző technikák, könnyen megmunkálható változatos anyagok (pl.</p>

	hurkapálca, papír, agyag) és egyszerű munkaeszközök használata. Anyagvizsgálat – textil, fa. A ceruza- és ecsetrajz, valamint a vízfestés technológiai változatai. Formálás agyagból – gömbölyítés, lapítás, sodrás, illesztés. Papírhajtogatás – tépés, nyírás -, az olló használata, anyagtakarékosság. Nyomtatás krumplidúccal, ritmikus sorok. Hurkapálca darabolása, csiszolása, festése, ragasztása.
Közlekedési ismeretek	Gyalogos közlekedés. – Biztonságos közlekedés a gyalogos számára kijelölt helyeken. Veszélyhelyzetek felismerése. Tapasztalatok gyűjtése a helyi tömegközlekedésről – utazás felnőttel. A gyalogos átkelőhely – zebra, jelzőlámpák, a forgalomirányítás jelzései – a rendőr karjelzései.

Tevékenységek

- Személyes élmények a környezetről, családról, az önellátásról, a közlekedésről.
- A személyes élmények kifejezése síkban és térben rajzolással, festéssel és mintázással. Vízfestés ecsettel, ujjal. Nyomat készítés.
- Látványok, vizuális információk, jelek, piktogramok megfigyelése, értelmezése.
- Anyagfélék, tárgyak csoportosítása – forma, szín, rendeltetés szerint.
- Tárgykészítés mintaadással, segítségnyújtással, díszítés.
- Környezetátalakító tevékenység.
- Egyszerű önellátó technikák folyamatos gyakorlása, önálló megoldása. A testápolás technikáinak önálló elvégzése, a higiénés magatartás fontosságának tudatosítása.
- A táplálkozási szokások megerősítése. Részvétel a táplálkozással összefüggő egyszerű teendőkben.
- Építés szabadon, önálló elképzelés. Építés minta alapján. Belső téralakítás dobozokkal, tárgyakkal.
- Modellezés tereptárgyakkal.
- Anyagvizsgálat – textilszálak, anyagok érzékszervi vizsgálata, nyírás. A fa vizsgálata – egyszerű műveletek hurkapálcával. Az olló, a festék és a ragasztó használata.
- A gyalogos közlekedés tudatos gyakorlása, veszélyhelyzetek elemzése.

Követelmény

- A tanuló tudjon megfigyelni formákat, rendezni nagyság szerint.
- Tudja a tárgyak helyét, helyzetét meghatározni segítségnyújtással.
- Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. A szabályos-szabálytalan formákat, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat tudja megnevezni, ábrázolni.
- Értse meg a tankönyv ábráit, az egyszerű eligazító táblákat, piktogramokat.
- Értelmezze az egyszerű arckifejezéseket, gesztusokat.
- Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján, festéssel, rajzzal.
- Ki tudja fejezni képalakításaiban az időjárás egyszerű jelenségeit, az évszakokhoz kapcsolódóan.
- Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból segítséggel, mintakövetéssel.
- Fokozódó önállóság az önkiszolgáló tevékenységben – öltözködés önállóan (eseti segítségnyújtás mellett), alapvető tisztálkodási szokások betartása.
- Ruházat, tisztálkodási eszközök, tanszerek helyének, pakolásának, kezelésének elsajátítása.
Részvétel a fejlettségnek megfelelő házimunkában, csoportos tevékenységben.
- Az étkezési, táplálkozási rend betartása. Étkezés késsel, villával.

- Építőelemek felismerése, megnevezése. Tudjon a tanuló saját elképzelést, ötletet megvalósítani az építésben.
- Részvétel a közös tevékenységben, az építésben.
- A megismert természetes anyagok pontos megnevezése. Képek, formák, kompozíciók létrehozására irányítás, segítségnyújtás mellett.
- Tudjon a tanuló átalakított anyagot megnevezni, csoportosítani, egyszerű műveleteket végezni.
- Használja rendeltetésszerűen a megismert eszközöket, szerszámokat.
- Tudjon papírt nyírni ollóval. Tudjon festékkel, ragasztóval bánni.
- Rendelkezzen elemi ismeretekkel az anyagtakarékosságról, a környezet megóvásáról.
- Elvárható a tanulótól a gyalogos közlekedés szabályainak ismerete – a tanult szabályok alkalmazása – a balesetmentes közlekedés.
- Rendelkezzen tapasztalatokkal a helyi tömegközlekedésről – az utazás közbeni magatartásról.
- Ismerje a gyalogos átkelésre kijelölt helyek jelzését, a zebrát, a lámpát, a rendőr karjelzéseit.
- az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására,
- a lendületes kézmozgás kivitelezésére,
- a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára,
- a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére,
- egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére,
- bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez,
- a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére,
- a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására,
- társaival való kooperációra a közös alkotás során,
- családbrázolás értelmezésére,
- egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára,
- térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére,
- munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni,
- tudatosan változtatni az alkotás nagyságát,
- utánzással egyszerű formákat készíteni,
- esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,
- saját alkotása feletti öröme.

3. évfolyam

Célok

- Felkelteni a tanulók érdeklődését a környező világ vizuális sokfélesége iránt.
- Felfedeztetni az emberi alkotások gazdagságát.
- Változatos tapasztalatszerzés a környezet anyagairól, a vizuális kifejezés formáiról, nyelvezetéről, információiról.
- A képzelet gazdagítása, a válogatás, a befogadás alakítása, formálása.
- Fogékonyság, nyitottság az esztétikai élmények felé.
- Az alkotás, a vizuális kifejezés örömeinek átélése, a tantárgy iránti pozitív attitűd
- Élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözzön.
- Alkalmat teremteni az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási céllal.
- A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.
- A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílt alkalom.

Feladatok

- Gyakorlatok, tevékenységek biztosítása a vizuális önkifejezés megvalósításához. Egyéni utak, ötletek segítése, inspirálás.
- A kéz ügyesítése, a finommotorika fejlesztése célirányos gyakorlatokkal.
- A kiscsoportos együttműködés megteremtése különféle módszerek és technikák alkalmazásával.
- Tapasztalatok szerzése a természetben található, az átalakított anyagokról, az anyagelemzés lehetőségeiről, az anyagmegmunkálás módjairól, eszközeiről.
- A tantárgy specifikus tanulási és munkaszokások gyakorlatai, szokásrend, szabályok alkalmazása.
- Az önértékelés, a kritikus szemlélet fejlesztéséhez helyzetek, szituációk teremtése.
- Fokozódó önállóságra készíteni, önkifejezés, ötlet, leleményesség megvalósítását támogatni.
- A népművészet, hagyományok értékeinek megismertetése.
- Folyamatos ellenőrző, segítő, korrigáló, értékelő közreműködés a tanórákon.
- Biztosítani és gyakran érvényesíteni a látványemlékek, élmények, emlékezeti felidézését, megőrzését, egyéni terápiás célokat szolgálva.
- Az egyéni ízlés, stílus érvényesítése a saját tárgy készítésében.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A megfigyelés, az elemzés, a felidézés képességének fejlesztése.
- A koordinált mozgás, a finommotorika, a ritmusérzék, a térbeli tájékozódás képességének

fejlesztése.

- Az alak-, forma-, szín-, szerkezet felismerésének, értelmezésének képessége.
- A vizuális figyelem, emlékezet, látványolvasás, jel- és információértelmezés, fejlesztés.
- A vizuális nyelv, kifejezőképesség, önkifejezés alakítása, bátorítása.
- A tantárgy-specifikus tanulási és munkatapasztalatok alakítása, eszközhasználati készség fejlesztése.
- Érzelem, az alkotás örömeinek megélése.

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv	A tanult vizuális nyelvi elemek, minőségek és viszonylatok felismerése képek, tárgyak, látványok elemzésekor. Egyszerű forma-, vonal- és színritmusok alkalmazása és felfedezése a különböző célú képalkotásokban (díszítményekben, vizuális jelekben). Hangsúlyozásformák és színek kiemelésével, a nagyság hangsúlyozásával. Formakompozíciók – kompozíciós megoldások, formaritmusok létrehozása, elemzése.
Kifejezés, képzőművészet	Egyedül vagy közösségben szerzett mindennapi élmények kifejezése festményben, rajzban, plasztikában, síkban és térben. Évszakok hangulata. Az időjárás, a növények változása az ember alkalmazkodása. Meseélmény, szépirodalmi és filmélmények, zenei élmények megjelenítése síkban és térben. A képi elemek helyének meghatározása, rendezése.
Vizuális kommunikáció	Tárgyak térbeli helyének meghatározása. Tárgyak jelzése, felismerése egy nézet alapján. Egyszerű tér- és mozgásábrázolások. Tárgy ábrázolása szemmagasságban. Tárgyak alaprajza. Egyszerű történet, folyamat értelmezése fázisrajzok felhasználásával. Magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.
Tárgy- és környezetkultúra	Egyszerű tárgyak készítése (pl. játékok, bábok, edényfélések). Csomagolások készítése minta után és egyéni elképzeléssel. A tárgyalató folyamat végigvitele (próbálkozások a folyamat lépéseinek betartására). Környezetalkító tevékenység (pl. helyiségek átrendezése új funkcióknak megfelelően, díszlet készítése).

Technika	<p>Különféle technikák, technológiák megismerése, munkafolyamataik értelmezése, könnyen megmunkálható változatos anyagok és egyszerű munkaeszközök használata.</p> <p>A mintázás és a kollázstechnikák újabb technológiai változatai.</p> <p>Rajzolás rosttollal, krétával.</p> <p>Festés temperával.</p> <p>Különféle tárgy- és anyagnyomatok.</p> <p>A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése.</p>
----------	---

Tevékenységek

- Konkrét gyakorlatok a vizuális alapelemek alkalmazására, a vizuális alapelemek viszonylatainak megjelenítése az irányok, arányok hangsúlyozásában, a kompozíciók létrehozásában.
- Képek alkotása, hangulat kifejezése – időjárás, évszakok.
- Ritmusok alkotása – forma- és színismétlések.
- Látványok megfigyelése, leírása, testmozgások, gesztusok jellemzőinek megállapítása.
- Tárgyalkotás irányítással, folyamatábra, algoritmus alkalmazásával.
- Térrendezés, díszítő munkák.
- Rajzolás, festés, mintázás, tárgy- és anyagnyomat készítése, eszközök használata.

Követelmény

- Ismerje a tanuló a vizuális alapelemek egyszerű rendszereit, mint a vonalfajták, formák, színritmusok – alkalmazza azokat az alkotásban.
- Ismerje a vizuális alapelemek viszonylatait (irány, arány, kompozíció, hangsúlyozás). Irányítás mellett alkalmazza azokat.
- Váljon gyakorlottá az egyes vizuális elemek használatában. Fejlődjön érzelmi világa és kreativitása, együttműködése, az önkifejezés képessége.
- Tudjon képet alkotni az időjárás, az évszakok hangulatának kifejezésével, a téri viszonylatok spontán rögzítésével, ötletekkel.
- Legyen képes egyszerű vizuális ritmusok létrehozására.
- Tudjon megfigyeléseket tenni és azokat megfogalmazni a természeti környezet vizuális jellemzőire vonatkozóan.
- Tudjon tárgyakat készíteni a megismert anyagokkal.
- Értse a legegyszerűbb vizuális jelzéseket, tankönyvi ábrákat, képeket, piktogramokat.
- Legyen a tanuló képes az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására.
- Legyen az esztétikus, tiszta környezetre és annak fenntartására igényére.
- Társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére legyen képes.
- Tudjon képen látható dolgokat megnevezni.
- Képes legyen egyszerű jelenetábrák megértésére,
- Képes legyen a plakátok, reklámok elemi kritikájára.
- Saját alkotása feletti öröme legyen képes.

4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetség gondozási céllal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílnak lehetőségek.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszköztárával.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.</p>
Kifejezés, képzőművészet	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>
Vizuális kommunikáció	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p>

	<p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>
Technika	<p>Különbféle technikák, technológiák megismerése, könnyen megmunkálható, változatos anyagok és egyszerű munkaeszközök használata.</p>

Tevékenységek

- Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.
- Kontúr, behatárolás alkalmazása.
- Folt létrehozása színkeveréssel.
- Alapszínek tudatos alkalmazása.
- Másolás és leképezés.
- Színezés vonalhatárok betartásával.
- Sokszorosítási technikák alkalmazása.
- Tárgykészítési technikák alkalmazása.
- Sík- és térformák megfigyelése.
- Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.
- A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.
- A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.
- Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.
- Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.
- Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.
- Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.
- Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.
- Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.
- Esztétikai élmény átélése.
- Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).
- Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.
- Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.
- Képolvasás.

- Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet).
- Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger).
- Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.
- Plakátok értelmezése.
- Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).
- Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.
- Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.
- Agyagedény díszítése pecsételéssel.
- Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel.
- Sablon használata a tárgyak készítésénél.
- Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.
- Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.
- Törekvés ízléses díszítésre.
- Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint

Követelmény:

- Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete.
- A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége.
- Egyszerű alkotások létrehozása.
- Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat.
- Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.
- Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása.
- Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége.
- Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet.
- Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.
- Egyszerű, használható tárgy készítése.
- Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása.
- Utánzással egyszerű formák készítése.

A tanuló legyen képes:

- az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására,
- a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,
- forma- és színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére,
- egyszerű jelenetábrák megértésére,
- a plakátok, reklámok elemi kritikájára,
- saját alkotása feletti öröme.

VIZUÁLIS KULTÚRA

5-8. osztály

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknak, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnékitése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és

szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemlkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzéshez, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

5–6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet	

	<p>megteremtéséért, illetve fenntartásáért. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS <i>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i> Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. <i>1.2. Alkotás modell/minta alapján</i> Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.</p> <p>ALKOTÁS <i>1.3. Szabad alkotások síkban és térben</i> Tárgyak ábrázolása síkban. Különböző felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása.</p>	<p><i>Alkotás</i> Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása. Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Befogadás</i> Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.</p>
Fogalmak	<p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének</p>	

	képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS 2.1. <i>Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i> Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 2.2. <i>Illusztrációk</i> Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.</p>	<p><i>Alkotás</i> Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszköztárával. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után.</p> <p><i>Befogadás</i> Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszköztárával. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>
Fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS 3.1. <i>A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i> Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p>	<p><i>Alkotás</i> Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl.</p>	

<p>BEFOGADÁS 3.2. <i>Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i> Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetsete.</p>	<p>átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendéletről.</p> <p><i>Befogadás</i> Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése. Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i> Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Csendélet, valóság-hű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.</p>

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 34 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátítása. A tárgyalakító folyamat algoritmizálása. A tárgyalakító folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.1. <i>Munkavázlat:</i> A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok.</p>	<p><i>Befogadás-alkotás</i> Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p>

<p>Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS 4.2. <i>Tárgyak értelmezése és készítése</i> Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p>	<p><i>Befogadás</i> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.</p> <p><i>Alkotás</i> Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyenletes foltot satírozással létrehozni, – művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, – ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, – felismerhető képet készíteni, – emberalak szoborszerű megjelenítésére, – műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, – emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, – tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel, – formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), – vázlagszerű ábrát készíteni, – egyszerű alaprajzot értelmezni, – funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, – képek alapján tárgyról rövid (szóbeli) jellemzést adni, – törekedni munkája igényes kivitelezésére, – tárgyat készíteni az általa választott technikával.
--	--

6. évfolyam

Az évfolyamra meghatározott tantárgyi **célok, feladatok, a fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök** megegyeznek az 5. évfolyamon leírtakkal.

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv	Foltképzés. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A tónusmelegítés, a tónus szerepe a kifejezésben. Mértani formák megfigyelése, testek felülete, élek. Testek létrehozása. Tulajdonságok elemzése. Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal, mint térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.
Kifejezés, képzőművészet	Személyes élmények, az élő és élettelen természet kapcsolata, fantáziaképek síkbeli és térbeli megjelenítése festéssel, kollázssal, agyag- és/vagy papírplasztikával. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Karakterábrázolás néhány jellemzőinek alkalmazása. Művészeti élmények (színház, tánc, zene, irodalom) vizuális kifejezése, feldolgozása képi, plasztikai kompozícióban. Néhány képzőművészeti technika vizsgálata: akvarell, olaj, tempera, mintázás, grafika. Tájébrázolás megfigyelés alapján.
Vizuális kommunikáció	Térformák ábrázolása modell után. Téri helyzetek látvány és képzelet alapján. Forgás- és szögletes formák ábrázolása. A tárgyak két nézetének megrajzolása, elől-, oldalnézet. Tárgyak, tárgycsoportok alaprajzának elkészítése. Térképrajz értelmezése, a település, a lakóhely térképe. Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruza rajzzal, festéssel.
Tárgy- és környezetkultúra	A tárgyak csoportosítása a funkció szerint. Egy saját használatú tárgy, pl. társasjáték készítése. Funkció – forma – anyag – esztétikum – egysége. Egyszerű terv a tárgykészítéshez – tárgykészítés a tanult technikákkal.

Tevékenységek

- Foltképzés, színek hangulati hatása, vonalak szerepe a térkifejezésben, kiemelésben.
- Formaismétlések, mozgásfázisok, ritmus.
- Komponálás síkban, térben.
- Mértani formák elemzése. Testek létrehozása.
- Térbeli helyzetekről személyes élmények gyűjtése, helyzet meghatározás, viszonyítás, viszonyfogalmak.
Téri helyzet jelölése a síkon – lejjebb, feljebb, elől, oldalt.
A tér arányainak, színviszonyainak megfigyelése, ábrázolása.
- Fény-árnyék elemzése – sötét és világos kontrasztok alkalmazása.

- A valóság vizuális, képi megjelenítése a térképen, a lakóhely térképének vizsgálata, objektumok beazonosítása.
- Tárgytervezés, tárgyszerkesztés.

Követelmény

- A tanuló legyen jártas az összetettebb síkbeli alkotások létrehozásában.
- Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).
- Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.
- Legyen képes művészeti és személyes élményei képi kifejezésére, szabadon választott technikával.
- Tudjon tárgyat készíteni valamely tanult kézműves technikával.
- Szerezzen gyakorlatot az ismert ábrázolási technikák alkalmazásában.
- Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat.
- Tudjon egyenletes foltot satírozással létrehozni.
- Emberalak szoborszerű megjelenítésére.
- Emlékezetből egyszerű rajzot készíteni.
- Törekedni munkája igényes kivitelezésére.
- Tárgyat készíteni az általa kiválasztott technikával.

7. évfolyam

Célok

- Formacsoportok megismertetése. Térkompozíciók létrehozásának képessége.
- A nézeti ábrázolás lényegi elemeinek értelmezése, alkalmazása irányítás mellett.
- A fejlettségnek megfelelő ismeretek nyújtása a környezet fontosabb, elvont vizuális információiban.
- Ismeretek nyújtása az alkotás, az ábrázolás létrehozásának folyamatáról, egyes lépéseiről.
- Gyakorlottság, esetenként jártasság a tanult technikákban és az eszköz használatában.
- Pontos képzetek, ismeretek kialakítása az ember lakókörnyezetéről.
- Az emberábrázolás képességének fejlesztése, alakítása.
- Élmények, benyomások kifejezése az alkotásokban.
- Téri helyzetek leírása szóban, megjelenítése szabadkézi rajzban.
- Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.
- Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátítása.
- Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.
- A vizuális közlés köznapis és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.
- Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.
- Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.
- Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.
- Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.
- Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.
- Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátítása.
- A tárgyalakító folyamat algoritmizálása.
- A tárgyalakító folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése

Feladatok

- Gazdag tapasztalati anyag biztosítása a térformák, forgásformák tanulmányozásához, elemzéséhez, a térrendezéshez, térkompozíciók létrehozásához.
- Művészeti, zenei, szépirodalmi élmények biztosítása. Az átélt élmények felelevenítése, megjelenítése ábrázolással térben, síkban.
- Szituációk, helyzetek az érzelmek, a viszonyulás kifejezésére, az egyediség, eredetiség bemutatására.
- Tapasztalatok gyűjtése, elemzése a nézeti ábrázolásról.
- Az emberábrázolás gyakorlatainak biztosítása, a méret, az arány elemzése.
- Egyszerű használati tárgy készítésének gyakorlatai.
- Tapasztalatok az ember épített környezetéről, külső és belső terekről, a lakás komfortos, funkcionális alakításáról.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A térlátás, a téri viszonyok megértésének, kifejezésének képessége.

- A vizuális élmények befogadásának, elemzésének, szelektálásának képessége.
- Az anyag- és eszközhasználati készség és önállóság fejlesztése.
- A megismerő képességek fejlesztése a tér, a szín, a mozgás, az esztétikum vonatkozásában.
- A vizuális memória fejlesztése.
- formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.
- A tanulási képességek fejlesztése a vizuális információk felhasználása területén.
- vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.
- formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség
- környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv	<p>Formacsoportosítások – sík és térformák, szabályos és szabálytalan mértani formák. Térformák, forgásformák származtatása, felhasználása térépítéshez. Tapasztalatok gyűjtése a környezetből, elemzés.</p> <p>Térkompozíciók. Térrendezés, térépítés – modellek létrehozása.</p> <p>Tervezési, elemi konstruálási eljárások.</p> <p>Színek, tónusok.</p> <p>Sík- és térformák.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.</p> <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.</p>
Kifejezés, képzőművészet	<p>Művészeti élmények kifejezése – irodalom, zene. Képek, illusztrációk.</p> <p>Ábrázolás a tanult technikákkal.</p> <p>Műalkotás elemzése.</p> <p>Érzelem kifejezése a képzőművészetben. Elemzések, alkotások.</p> <p>Illusztráció</p> <p> Művészeti élmények megjelenítése.</p> <p> Jelenet ábrázolása.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése.</p> <p> Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p> <p> Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p>Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</p> <p> Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő;</p> <p> Daumier: Mosónő.</p>

	<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.</p>
<p>Vizuális kommunikáció</p>	<p>Testek ábrázolása, az árnyék, a vetett árnyék kifejezése. Sötét-világos, fő- és mellékszínek. Tárgyábrázolások környezeti háttérrel Tárgyak nézeti ábrázolása segítséggel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok Emberalak látványszerű ábrázolása. Az álló ember arányai. Ábrázolás modell után. Az emberi arc ábrázolása. Önarckép. Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. Grafikus vázlatok; fényképezés. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p> <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, közet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.</p>
<p>Tárgy- és környezetkultúra</p>	<p>A tárgyalkotás folyamata, tervezés, kivitelezés. Használati tárgy készítése. Kézműves technikák alkalmazása a tárgykészítésben. Az ember épített környezetének elemzése. Őseink épített környezete, a mai világunk. Lakóépületek – középületek. Funkcionális alakítás, belső tér rendezése. Tárgytervezés és kivitelezés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kerámia – szövés – ékszerkészítés – nemezelés – építészeti terek modellezése <p>Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval Egy vágyott tárgyról rajz készítése. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. Zenei élmények vizuális megjelenítése Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p> <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.</p>

<p>Mozgóképkultúra és médiaismeret</p>	<p>A mozgóképek alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Reklám. Hírműsor.</p> <p>Újság, képregény, fotóregény.</p> <p><i>Az internet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – tanulás, – kinyílt a világ, – információk, – játék, – kommunikáció, – veszélyek. <p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.</p>
---	---

Tevékenységek

- Térformák elemzése, térkompozíciók. Térrendezés, térépítés.
- Múzeum, színház, mozi élménye. Zenehallgatás. A személyes élmény alapján képek, illusztrációk síkban, térben komponálva.
- Szobrok, terek, képek, plasztikák elemzése.
- Az árnyék létrehozása, ábrázolása.
- Az emberi test arányainak, méreteinek elemzése, látványoszerű ábrázolása. Az arc ábrázolása. Önarckép.
- Használati tárgy tervezése, a munkaterv elkészítése, a tanult technikák alkalmazása.
- Tapasztalatok, megfigyelések az épített környezetről. Lakóépület modellezése. Belső tér alakítása, térrendezés.
- Képkalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
- Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.
- A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.
- Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.
- Képkalkotási lehetőségek ismerete.
- Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.
- Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.
- Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.
- Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.
- Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.

- (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)
- Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.
- Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város.
- Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.

Követelmény

- A tanuló használja tudatosan a vizuális nyelv elemeit.
- Ismerje a mértani térformák legfontosabb tulajdonságait, és tudja azokat felhasználni térelemzéshez, térképezéshez.
- Alkalmazza a fény-árnyékot a plasztikus formák megjelenítésében.
- Legyen képes művészeti élmény hatására kifejező alkotásokat készíteni térben vagy síkban.
- Legyen képes egyszerű mértani testek látványszerű ábrázolására.
- Tudjon embert ábrázolni modell után. Legyen ismerete az ember méreteiről, arányairól.
- Tudjon egyszerű tárgyat készíteni valamely tanult kézműves technikával.
- Szerezzen tapasztalatot a szűkebb, a tágabb emberi környezet, a lakás, a lakóépület komfortos és funkcionális alakításáról és alakíthatóságáról – fejlődéséről.
- Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.
- Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.
- Csoportosítások: sík- és térformák.
- Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.
- Személyes élmények vizuális megjelenítése.
- Színviszonyok megfigyelése és befogadása.
- Táj festése zenére – szabad önkifejezés.
- Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).
- Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.
- Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek).
- Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.
- Nézetábrázolás képsík-rendszerben.
- Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.
- Mozgásvázlatok készítése.
- A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:
- Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.
- Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.
- Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.
- Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.
- Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése.
- Egyszerű téráttervezések.

- Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.
- Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kics csoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.
- Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.
- Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.
- Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás,
- információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.
- Az internethasználat veszélyeinek belátása.

8. évfolyam

A tantárgy célja a 8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályaorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai habilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv	Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.
Kifejezés, képzőművészet	Zenei élmény vizuális kifejezése a tanult technikákkal. Egy adott hangulat, lelkiállapot kifejezése síkbeli, térbeli kifejezőeszközökkel. Hangulatok, érzelmek kifejezése különböző témák feldolgozása során. Adott téma képi kidolgozása során különböző kompozíciós megoldások kipróbálása. Festés zenéhez, érzelmek megjelenítése. Művészeti kiállítások, múzeumok megtekintése során szerzett élmények szóbeli és képi feldolgozása.
Vizuális kommunikáció	Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség

Tárgy- és környezetkultúra	<p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalató folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalató folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>
----------------------------	---

Tevékenységek

- Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.
- Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.
- Csoportosítások: sík- és térformák.
- Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fényel és torzítással.
- Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése
- A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.
- Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.
- A fény jelenléte a műalkotásokban. Ritmus, szimmetria, aszimmetria megfigyelése a környezetben, a műalkotásokban.
- Ritmuskompozíciók készítése, fedéltervek kivitelezése.
- Zenei, színházi élmények. Hangulatok kifejezése, saját élmény megjelenítése.
- A környezet tárgyainak elemzése, látványyszerű ábrázolása.
- Emberalak ábrázolása különféle helyzetekben – önarckép készítése, tabló összeállítása az osztálytársak rajzaiból.
- Különböző folyamatábrák értelmezése a tankönyvek használatával.
- Nevezetes épületek megtekintése különféle építészeti korokból és stílusokból.
- Településtípusok bemutatása filmen, képen, modellen, maketten.
- Tárgykészítés a megismert technikákkal.
- Képalakítás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
- Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.
- Térrendezés szín- és formaritmussal.
- Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.
- Makett készítése: játszótér, utcárszlet, parasztház, stb.
- Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.
- Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.
- Személyes élmények vizuális megjelenítése.
- Színviszonyok megfigyelése és befogadása.
- Táj festése zenére – szabad önkifejezés.
- Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).

- A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.
- Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.
- Képzőművészeti lehetőségek ismerete.
- Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.
- Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.
- Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek).
- Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.
- Nézetábrázolás képsík-rendszerben.
- Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.
- Mozgásvázlatok készítése.
- Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.
- Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon.
- Logók tervezése szabadon választott technikával.
- Plakáttervezés.
- A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:
- Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.
- Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.
- Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.
- Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.
- Egyszerű tárgyak áttekintése és kivitelezése.
- Egyszerű téráttervezések.
- Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.
- Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.
- Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.
- Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.
- Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása.
- (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.)
- Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.
- Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falú, város.
- Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal

Követelmény

A tanuló képes legyen:

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni,
- vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
- szabad képzőművészeti önkifejezésre, érzelmvilága harmonizálása érdekében,
- műélmény vizuális kifejezésére,

- egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
- egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,
- egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
- közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
- értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
- kritikával szemlélni a reklámokat

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1-8.évfolyam

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltség tartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

A technika és tervezés tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhe értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, a türelem, a rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaválasztást és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek megéri, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összehangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése a kommunikációs kompetenciák fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás	Igény a rendezett külső megjelenésre.	

Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.
Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.	
2.3. Manipuláció fonállal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján.	

	Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.
Fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).
Fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</p> <p>Kulturált, szabályos étkezés.</p> <p>A közvetlen környezet rendben tartása.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</p> <p>A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Anyagok alakításánál az alapt technikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</p> <p>Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján.</p> <p>A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</p>
--	---

3. évfolyam

Cél

- Segíteni a tanulókat a technikai bonyolult világában történő eligazodásban.
- Bőséges alkalmat teremteni a tapasztalatszerzésre, a környezet anyagainak, tárgyainak megismerésére, vizsgálatára.
- Segíteni a képzetekre épülő gondolkodásmód fejlődését, a tapasztalatok szóbeli megfogalmazásának, értelmezésének és feldolgozásának képességét.
- Ügyesíteni az ujjakat, az izmokat, a kéziszerszámok, egyszerű eszközök használata, a műveletek és munkafogások alkalmával.
- Fejlesztani a szem-kéz koordinált mozgását, tökéletesíteni az érzékszervek működését.
- Gazdagítani a személyiséget az alkotás, az önkifejezés, a siker élményének elmélyítésével.
- A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszerének megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.
- A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.
- A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a

mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

- A tanuló a pályorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.
- Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.
- A szociális és állampolgári kompetencia területe a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodás során jelenik meg, szerepet kap a közlekedés elemi szabályainak megismerésében és gyakorlásában, a társadalmi beilleszkedésre való felkészítésben.
- Lehetőséget adni az önellátás tevékenységeinek gyakorlására.
- Hozzájárulni a tanulási, a magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, a közlekedési szabályok betartásához.

Feladatok

- Az érdeklődés és a vonzódás felkeltése a tantárgy tartalmai, tevékenységei iránt. A türelem, a feladattudat, a figyelem és koncentrációképesség fejlesztése.
- A kézszerszámok balesetmentes használatának megtanítása a követelményeknek megfelelően, a tanuló egyéni fejlettségéhez, állapotához igazítottan.
- A takarékos anyagfelhasználás bemutatása, megértése.
- A kéz ügyesítése, műveletek, munkamozdulatok elsajátítására.
- Cselekvések végzése az önellátásban, az egyszerű környezetellátó tevékenység keretében.
- A helyes közlekedés bemutatása, közös gyakorlása.
- A megfigyelő, az elemző-képesség fejlesztése változatos tevékenységek és szituációk során.
- Az egyszerű algoritmusok leolvasásának képességét fejleszteni a munkavégzéshez, a műveletekhez kötöten.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A megfigyelő-, az elemző-, az összehasonlító képesség fejlesztése.
- A szimbólumok, a jelek, egyszerű algoritmusok leolvasásának képessége. Egyszerű, begyakorolt műveletek végrehajtása.
- Az önkifejezés képessége a tanult technikák alkalmazásával, a örömelemény, a sikerérzés kifejezése.
- Az eszközhasználati készség, a finommotorika fejlesztése.
- Magatartás alakítása az egészségmegőrzés, a balesetmentes közlekedés elsajátítása érdekében.
- A figyelem, az emlékezet, az együttműködés képességének fejlesztése.

Témakör	Tartalom
Életvitel – gyakorlati készségek	Öltözködés – Az időjárásnak, az évszaknak, a napszaknak megfelelő öltözet kiválasztása. Lábbelik tisztítása, a ruha portalanítása., saját ruhanemű gondozása Tisztálkodás – kéz, láb, köröm ápolása, fogmosás és eszközeinek használata, tárolása. Táplálkozás – terítés, tálalás. Az életkornak, a napszaknak megfelelő táplálkozás. Változatos étrend. Mosogatás irányítással. Munkatevékenységek – játékok tisztítása, virágápolás, közös helyiségek csoportos takarítása. A takarítás eszközei. Házimunkák. A házimunkát megkönnyítő gépek, eszközök, darálók, háztartási robotképek, porszívó megismertetése, funkcióinak bemutatása.
Tervezés, építés	Építés – ház, családi ház makettje, alaprajz, építés az építődoboz elemeinek felhasználásával. Belső tér modellezése dobozokkal, építődobozokkal. Térrendezés terepasztalon – település modellezése. Az alaprajz és a körvonalrajz fogalma.
Anyagok és átalakításuk	Alakított anyagok – tárgyalakítás képlékeny anyaggal, mintázó eszköz használatával.

Közlekedési ismeretek	<p>Papírok nyírása – alaklemez használata. Textilképek konstruálása. Varrás (differenciáltan) – tübefűzés, csomózás. Gyöngyfűzés. Változó nagyságú gyöngyök fűzése, egyszerű tárgykészítés. A fa – darabolás, csiszolás, festés – differenciáltan a hurkapálcikától a puha fáig.</p> <p>Alapanyagok és hulladékok. Hulladékhasznosítás. Természetes anyagokból játékok, figurák, képek alakítása.</p> <p>Modellezés</p> <p>Gyalogos közlekedési helyzetek modellezése, értelmezése. Közlekedési gyakorlatok a tömegközlekedési eszközökön – szabályok betartása. Közlekedés a városban, a falun. Menetjegyváltás, jegykezelés. Utazás, felszállás csomagokkal.</p> <p>Udvarias, előzékeny utazás</p>
Háztartás, gazdálkodás, életmód	<p>Teendők baleset esetén, gyógyszer adagolás/tárolás.</p> <p>Egészséges életmód.</p> <p>Munkamegosztás a családban</p> <p>Növényápolás, kisállat gondozás.</p> <p>Takarékosság.</p>

Tevékenységek

Gyakorlatok a célszerű, helyes öltözködésre. Összefüggés tudatosítása – öltözködés az időjárásnak, a napszaknak, az évszaknak megfelelően. Higiénés szokások és technikák gyakorlatai a fogmosásban, a kéz, a láb ápolásában, a ruhanemű, a lábbeli tisztításában.

Feladatok önálló megoldása az egyszerű házimunkákban. Az egészséges, az életkornak megfelelő táplálkozás szükségessége, alkalmazása. A háztartást megkönnyítő eszközök, kisgépek megismerése, használata felnőtt irányításával. Balesetveszély felismerése a háztartásban. Körvonalrajzok, alaprajzok készítése.

Építés látszati rajz alapján. Modellezés, térrendezés – egyéni elképzelésekkel. Hasznos tárgyak készítése. Anyag-forma-funkció felismertetése. Hagyományos kézműves technika természetes és mesterséges anyag felhasználásával. Nyírás, fűzés, darabolás, csiszolás, hajtogatás, tübefűzés, csomózás műveletei. Balesetmentes szerszámhasználat.

A tömegközlekedési eszközök használatának szabályai: várakozás, felszállás, kapaszkodás, leszállás jelzése, tudakozódás. Veszélyhelyzetek a tömegközlekedésben. Illemszabályok a közlekedésben.

Követelmények a 3. évfolyam végén

- Önállóság, gyakorlottság az önellátásban, az öltözködésben, a tisztálkodásban.
- Egyszerű háztartási tevékenység elvégzése a felnőtt irányításával, mosogatás, terítés, virágápolás.
- A háztartás kisgépeinek felismerése, a funkció megnevezése – használat a fejlettségnek megfelelően.
- Az építődoboz elemeinek, az elemcsaládoknak a megnevezése, gyakorlott használata az építésben.
- Műveleti algoritmus felismerése, alkalmazása irányítással.
- A téri viszonyokra és a téri helyzetekre vonatkozó fogalmak ismerete.

- A papír és a textil megmunkálásában használt kéziszerszámok ismerete, használata. A tanult, a begyakorolt magatartási szabályok betartása a közlekedési helyzetekben. Pozitív megnyilvánulások a munkavégzésben, az együttműködésben.
- A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.
- Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.
- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.
- Néhány fém megmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.
- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.
- Makettek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.
- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

4. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek a 3. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Önállóság az önellátás területén.
- Az elemző-, a megfigyelő-, az összehasonlító képesség fejlesztése.
- A megadott szempont szerint csoportosítás képessége.
- Műveletek, munkalépések egymást követő elvégzése.
- A tantárgy fűződő tanulási és munkaszokások elsajátításának képessége.
- A tanult, a használt kéziszerszámok, eszközök gyakorlott használatának készségei.
- Pozitív viszonyulás az egészség megőrzéséhez, a balesetmentes közlekedésben.
- Magatartási és illemszabályok alkalmazásának képességei a közlekedésben.
- A figyelem, az emlékezet, a kreativitás fejlesztése.
- Az együttműködés képességeinek, a munkához való pozitív viszonyulásának fejlesztése.

Témakör	Tartalom
1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	1.1 Önkiszolgálás, öltözködés (öltözék kiválasztása, öltözködés tempójának, önállóság fokának javítása). Saját ruhanemű gondozása (hajtogatás, hiányok észlelése - gomb, húzózár hibái, ruházat gondos tárolása). Étkezés (egyszerű ételkészítés reggelire, étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése).

	<p>Közösségi tér gondozása (söprés, szemétyűjtés, portalanítás, takarítóeszközök ismerete).</p> <p>1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, köröm gondozása, vágása, tisztálkodás helyszíneinek megismerése, szituációs gyakorlatok).</p> <p>Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n (veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése)</p> <p>1.3. Közlekedés</p> <p>Tömegközlekedés</p> <p>Tömegközlekedési illemszabályok (tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása, csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben, gyakorlás modellált helyzetekben)</p> <p>Jelzőtáblák (a jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása).</p>
<p>2. Anyagok alakítása, modellezés</p>	<p>2.1. Fa megmunkálása, fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei (darabolás, faragás, hegyezés, csiszolás, szegelés).</p> <p>2.2. Varrás, vágás (tű balesetmentes használata, vágóeszközök balesetmentes használata, papíron varrás, textilek varrása – egyszerű öltésformák, filcek, gomb, kapocs felvarrása; különböző anyagok vágása).</p> <p>2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése (kompozíciók készítése, kavics festése, falevél, termések felhasználásával játékok, díszek készítése).</p> <p>2.4. Modellezés (építőelemek illesztése, egyensúly, térrendezés – téralakítás, építés látszati rajz alapján a síkra, lakóházak modellezése – település makettje – értelmezése, szerelődoboz, szerelőelemek – eszközök, szerszámok használata.</p> <p>A lakás berendezése, bútorzata. Lakások régen és ma. Tájházak, múzeumok látogatása. Népművészeti emlékeke.</p>
<p>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</p>	<p>3.1. Teendők betegség, baleset esetén.</p> <p>Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei (szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése - telefonálás gyakorlása, szerepjáték, gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.</p> <p>3.2. Egészséges életmód (az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában - egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).</p> <p>3.3. Munkamegosztás a családban</p> <p>Saját környezet rendben tartása (részvétel a családi munkában - vásárlás, takarítási munkák, rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés, takarítás, takarítási eszközök.</p> <p>Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében (az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele - rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).</p> <p>3.4. Takarékoság (a személyes teendők számbavétele a takarékoság körében - víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása).</p>

Tevékenység

A test, a felszerelés tisztaságával kapcsolatos szokások, technikák elsajátítása, gyakorlása. A gyermekek által is elvégezhető házimunkák végzése. A legszükségesebb szolgáltatások ismerete, igénybe vétele önállóan vagy a felnőtt irányításával. Összefüggések felismerése az építés folyamataiban, az illesztés, az egyensúly. Tervezés a térrendezéshez, téralakításhoz. Gyakorlottság a látszati rajz alapján történő építésben.

A szerelődoboz elemeinek megismerése, összeillesztések gyakorlása. Természetes anyagok, műanyagok vizsgálata. Az alapanyagok célszerű, esztétikus megmunkálása. Algoritmus használata a tárgykészítésben. A hulladék hasznosítása. A takarékoság alkalmazása. Öltés, nyírás, csomagolás, darabolás, faragás, kompozíció összeállítása, tervezés. Alaklemez használata.

Közlekedés tömegközlekedési eszközökön. Információs táblák leolvasása, információkérés, tudakozódás. Udvariasság a közlekedési helyzetekben. Veszélyhelyzetek felismerése a gyalogos és tömegközlekedésben, elemzés, modellezés.

Követelmény a 4. évfolyam végén

- Az egészséges életmódhoz szükséges szokásrend ismerete, betartása. Önállóság, gyakorlottság az önellátásban – öltözés, tisztálkodás, étkezés.
- Egyszerű háztartási munkák gyakorlott elvégzése, háztartási kisgépek használata.
- Részvétel és aktivitás a környezetellátó munkatevékenységben.
- Az építődoboz jártasságszintű használata. Ismeretek a szerelődoboz elemeiről, szerszámainak használatáról. A rajz és a tárgy megfeleltetése, alaprajz elkészítése.
- Műveleti algoritmus leolvasása, értelmezése segítséggel, használata a tárgykészítésben.
- Az egyensúly és stabilitás alkalmazása az építésben, a térrendezésben, a modellezésben.
- A téri helyzetre, viszonyokra vonatkozó fogalmak pontos használata.
- Anyagvizsgálati módszerek ismerete – tapasztalatok megfogalmazása.
- Gyakorlott eszközhasználat a papírmunkában, a famunkában, a textilek megmunkálásában, a megismert eszközök tekintetében.
- Az anyag-forma-funkció értelmezése, felismerése a tárgykészítésben – irányítással. Az esztétikai követelményekre való törekvés a tárgykészítésben, a munkában.
- Az anyagtakarékossági szempontok ismerete és alkalmazása a tervező, kivitelező munkában.
- A tanuló tudjon tisztán dolgozni, a problémák megoldásához segítséget kérni.
- A tanult, begyakorolt magatartási szabályok betartása közlekedési helyzetekben. Biztonságos közlekedés gyalogosan és a tömegközlekedési eszközön.
- A közlekedés eszközeinek ismerete, csoportosításuk.
- Veszélyhelyzetek felismerése, elkerülése a gyalogos és a tömegközlekedésben.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

5-8. évfolyam

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre készítéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önállóság kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

5–6. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).
Saját ruhanemű gondozása	Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.
Fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	
2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	
2.3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).	
2.4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).	
2.5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.	
Fogalmak	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése.	

	Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód	Különbféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).
3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).
3.3. Gazdálkodás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.

Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.</p> <p>Önállóság a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.</p> <p>Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
--	--

6. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek az 5. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A tervező-, a rajzoló, a kép- és folyamatábra-olvasó képességek fejlesztése.
- Az egyszerű munkamenet, tárgy elkészítésének, alkalmazásának képessége.
- Tárgykészítési, kéziszerzám-használati képesség.
- A térben, a síkban, az ábrán történő tájékozódás képességének fejlesztése.
- A becslő-, a mérő-, a korrigáló képesség. A pontosságra való törekvés.
- Az önkifejezés képességének, az esztétikum megjelenítésének fejlesztése.
- Tárgykészítés képessége, műveletek végrehajtásának készségei.
- Az egészséges táplálkozás felismerésének képességei.
- Az ön- és környezetellátás, a gondozás képességei, a higiénés szokások következetes alkalmazása. Az önellátás igény szintjének fejlesztése.
- A szolgáltatások önálló igénybevételeinek képességei.
- A tömegközlekedési információk használatának ismerete és alkalmazásuk képességei.
- Az önálló tanulás képessége.
- Felelős viszonyulás a termelés, a gazdálkodás tevékenységeihez, a folyamatos munkavégzéshez, a családi munkamegosztáshoz.

Témakör	Tartalom
Háztartástan és életvitel	Az életkornak megfelelő táplálkozás, a táplálék mennyisége és minősége. Napi étrend – helyes arányok. A rendszeres étkezés élettani hatása. Gyümölcsfogyasztás, zöldségek. Egészség-betegség: betegségmegelőzés. Egészséges életmód. Főzési előkészület – bevásárlás – előkészítés – egytálétel. Vendég a családban. A zsebpénz beosztása. Háztartási pénz. A takarékoság – hol költünk el a pénzt? A szolgáltatói környezet megítélése – ésszerű szelekció. Háztartási gép a takarításban, háztartási tisztítószer. Személyi higiénia kamaszkorban – napi tisztálkodás, fehérműváltás, lábápolás. Divat és célszerűség a felsőruházat megválasztásában. A ruházat, a lábbeli egészségre gyakorolt hatása. Ruhásmű ápolás. Környezetbarát szerek használata. Háztartási hulladék kezelése – szelektív hulladékgyűjtés. A háztartási hulladékok élettani hatása.
Tervezés, szerelés, modellezés	A műszaki rajz jelei, mérések, egyszerű szerkesztések cm-pontossággal. Konstruálás, modellezés szerelőelemekkel – mozgó, működő modellek – fémépítő szerszámok, eszközei. Szerelés rajz alapján. A kerékpár részei rajz, leírás alapján – beazonosítás a kerékpáron.
Anyagok és átalakításuk	Tárgykészítés munkamenetről, algoritmus segítségével. Funkció-anyag-forma összefüggései a tárgykészítésben. Textil szabása, illesztése a tanult öltésformákkal. Díszítőmunkák. Szövés, hurkolás. Elemi ruhajavító eljárások. Textilák a lakásban. A természetes anyagok helyettesíthetősége. A műanyagok. Tulajdonság és funkció. A környezetre ártalmas anyagok. Drót, zsinor, fonál, alufólia alakítás. A műanyagok alakíthatósága. A fa megmunkálása – illesztési, szerelési formák és módok. A bőrmegmunkálás. Egyszerű tárgykészítés és szerszámhasználat. Anyagtakarékosság, hulladékhasznosítás. A népművészet hagyományai – a természetes anyagok felhasználása – tárgykészítés. Fazekasság. A munkavégzés higiénája.
Közlekedési ismeretek	A szárazföldi közlekedés története. A kerék története. A kerékpáros közlekedés elemi szabályai – kerékpárút, jelzőtáblák, veszélyhelyzetek. Információk értelmezése a tömegközlekedésről – menetrend, kérés, jegyélvétel, útipoggyász. Csomagolás rövidebb, hosszabb utazásra. A tömegközlekedési, a szállítási eszközök környezetszennyező hatása, veszélyek. A felelősség értelmezése a közlekedésben. Helyzetgyakorlatok, helyzetek modellezése, döntések elemzése.
Termelés és gazdálkodás	Talajjavító eljárások, tápanyag-utánpótlás, talajművelő kéziszerszámok, karbantartás, használat, tárolás. Kiskert növényeinek szaporítása – palántázás, dugványozás, bujtás – növényápolás, vízgazdálkodás. Betakarítás, tárolás. Környezetbarát növényvédelem. Helyes és veszélyes eljárások a növényvédelemben.

Tevékenységek

A környezet, a háztartás rendjének, tisztaságának gyakorlatai. A tisztaság, a jó közérzet összefüggéseinek feltárása. Egyszerű konyhatechnológiai, ételkészítési módok, eljárások. Jártasság az egytálétel elkészítésében. A változatosság megtapasztalása az étkezésben. A háztartási pénz beosztása. Takarékosági szempontok. Egyszerű konyhatechnikai eszközök használata. Szelektív

hulladékgyűjtés. A nem megfelelő hulladéktárolás élettani következményei. A műanyagok, fémdobozok gyűjtése.

A ruházat, a lábbeli szerepe az egészségmegővésben, a jó közérzetben. Környezetbarát szerek megismerése a ruházat tisztításában.

Egyszerű műszaki rajzok, jelek leolvasása, értékelése, szerkesztés, mérés. Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret). Konstruáláshoz, szereléshez munkaterv készítése irányítással. Szerelés algoritmus alkalmazásával. A mérési pontosság jelentősége a tervezésben, a kivitelezésben. A kerékpár részeinek felismerése, megnevezése. Jártasság az egyszerű tárgykészítésben, az anyagkezelésben, a funkció-anyag-forma követelményeinek alkalmazásában. Textilmunkák tervezéssel, a munkafolyamat elemzése. Ruhajavító munkák – fésülés, szakadás varrása, felszegés, gombvarrás.

Famunkák, illesztés, szerelés. Egyszerű tárgykészítés bőrből, a hulladék hasznosítása.

A közlekedés fejlődéstörténetének megismerése. Az utazáshoz szükséges ismeretek, tevékenységek. Tapasztalatok a tömegközlekedés és a szállítóeszközök környezetkárosító hatásáról.

A kiskert növényápolási munkáinak tervezése, végrehajtása. A helyes és a veszélyes eljárások megismerése a növényvédelemben. Kéziszerszámok használata, karbantartása.

Különböző szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). A víz – elektromosság -, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).

Követelmény

- A tanuló rendelkezzen a testápolás alapvető tevékenységével, szokásaival.
- Öltözködjön önállóan az évszaknak, az időjárásnak, az egészség megőrzésének megfelelően.
- Sajátítsa el ruházatának alapvető gondozási szokásait.
- Gyakorlottan végezze az egyszerűbb háztartási munkákat.
- Legyen tájékozott a szűkebb lakóhelyi szolgáltatások használatában.
- Ismerjen fel egyszerű technikai problémát. Megoldások keresése, mérlegelése a konstruálásban, a modellezésben. Gyakorlottság az egyszerű mérésben, rajzeszközök használatában.
- A munkafolyamat algoritmusának pontos követése.
- A megismert anyagokból hasznos tárgy készítése irányítás mellett.
- Az anyag, forma, funkció összefüggéseinek felismerése. Gyakorlottság a megismert kéziszerszámok használatában, munkafogások elvégzésében.

- Munkaszokások betartása: helyes testtartás, rend, anyagtakarékosság, balesetvédelem, munkaeszközök kímélése.
- Munkája során a tanuló tudjon segítséget kérni, társaival együttműködni, segítséget nyújtani.
- Törekedjen a biztonságos közlekedésre. A megismert, begyakorolt szabályokat alkalmazza önállóan. Feleljen meg a közlekedésben elvárt udvariassági szabályoknak. Növekvő önállósággal használja a tömegközlekedés információhordozóit, jelrendszerét.
- Vegyen részt az egyszerű talajművelő eljárások végrehajtásában. Tudja az eszközök balesetmentes használatát.
- Legyen gyakorlott a kiskert növényeinek szaporításában, gondozásában.

7. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítéliképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezűgyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Konkrét célok

- Felkészíteni a tanulókat az önálló életvitelre, az életüket érintő döntések meghozatalára.
- Ismereteket nyújtani, tapasztalatok birtokába juttatni a pályaválasztásról, szakmatanulási lehetőségekről.
- Bővíteni a tanulók anyag-és eszközismeretét.
- Gyakorlottságot elérni a munkamenet tervezésében, az algoritmusok használatában.
- Az érdeklődés felkeltése a termelés, a gazdálkodás iránt.
- A háztartásvezetés és-szervezés készségeinek fejlesztése.
- Korszerű ismeretek nyújtása a lakás, a ruházat, a lakókörnyezet, a táplálkozás, az ételkészítés területén.
- A feladattudat, a kitartás, az akarat, az erőnlét fokozása.
- Pozitív viszonyulás és attitűd kialakítása az együttműködésben, a munka, a feladat elvégzésében, a normák, szabályok elfogadásában.
- A közlekedési önállóság, a felelősségteljes részvétel és magatartás kialakítása.

Feladat

- Tapasztalati lehetőség, helyszín biztosítása a pályaválasztáshoz.
- Változatos gyakorlatot adni az önálló életvitel ismereteinek megszerzéséhez.
- Változatos anyag és eszköz biztosításával, gyakorlatok végzésével bővíteni az anyag-és szerszámismeretet.
- Önálló tervezési, munkamenet –összeállítási lehetőségeket biztosítani a tárgykészítésben.
- Tapasztalatszerzési lehetőséget adni a háztartás ismereteihez, az önálló döntések

- meghozatalához, a korszerű ismeretek megszerzéséhez.
- Közlekedési helyzetek elemzése, közlekedési tapasztalok gyűjtése, modellezése.
- Magatartás, viszonyulás elemzése.
- Konkrét tapasztalatok biztosítása a termelő, a gazdálkodó szférából, a kertművelés területéről.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- Személyes, alkotó, megtapasztaló utak bejárása, bátorítás.
- Az ábrázoló-, az alakító-, a konstruáló képesség fejlesztése.
- A befogadó-, az alkotóképesség fejlesztése.
- Az anyag-és eszközhasználati készség fejlesztése.
- Reális önértékelés és kritika, mások teljesítményének reális értékelése.
- Önálló tanulás képességének fejlesztése, ismerethordozók használata fejlettség szerint.
- A gondolkodás magasabb rendű műveleteinek fejlesztése, analízis, szintézis, rendszerezés, csoportosítás.
- A döntés képességének fejlesztése.
- Az együttműködés, az önálló életvezetés képességei.

Témakör	Tartalom
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.
Háztartástan és életvitel	Fejlődés és táplálkozás összefüggései –tápanyagszükséglet életkoronként. A kamaszkori táplálkozás. Ételkészítési eljárások – előkészítés, főzés, párolás, sütés, habarás. A magyaros konyha jellemzői. A szakácskönyv használata segítséggel. Az esztétikus terítés. Takarékos háztartásvezetés. Élelmiszerek tárolása –a hűtőgép működése. Lakókörnyezet és a közérzet összefüggései. A lakás tagoltsága. A bútorok ápolása, karbantartása. A korszerű testápolás –testápoló szerek, kozmetikumok serdülőknek. Az ember testi, szellemi egészsége. Egészségre káros szerek elutasítása. Egészségkárosító életmód.
Tervezés, szerelés, modellezés	Kommunikációs rendszerek. A jelek világa. A nyelv, mint jelrendszer. A hír, a jel, az információ fogalmi. Korszerű információs rendszerek –rádiózás, televíziózás, a telefon, a számítógép. A vetületi ábrázolás. Tárgyfelismerés a vetület alapján. Egyszerű rajzos ábrák készítése. Mérőeszközök, rajzeszközök. Mérés mm pontossággal. Működő modellek összeállítása szereléssel.
Anyagok és	Nyersanyagok, energiahordozók. A fém tulajdonsága, alkalmazása,

átalakításuk	megmunkálhatósága. A fémtárgyak szerepe a háztartásban, környezetünkben. A fémek védelme, kezelése. Használati tárgyak az otthonunkban - tárgykészítés tervezése, kivitelezése fa, bőr, textil alapanyagokból. A tanult anyag-megmunkálási technikák alkalmazása, balesetmentes eszközhasználat. Anyagtakarékosság, hulladékhasznosítás. A környezetszennyező anyagok újrahasznosítása a gazdaságban. Díszítő, javító, karbantartó munkák az otthonunkban.
Közlekedés	Közlekedési helyzetek modellezése, megítélése. A közlekedési jelzések, közúti jelzőtáblák értelmezése. Baleseti okok elemzése, balesetelkerülés, elsősegélynyújtás. Környezetkímélő közlekedési eszközök, anyagok. Hasznos tudnivalók utazáshoz – tájékozódás, információk begyűjtése. Utazás belföldön. Utazás külföldre. A legfontosabb közlekedési szabályok a kerékpáros közlekedésben.
Termelés és gazdálkodás	A bevétel és kiadás tervezési módjai. A család gazdálkodása. Pazarló, rongáló életmód következményei. Munkaszervezés a családban. Szobanövények nevelése, terasz, erkély és a kiskert növényei, gondozásuk. Kertművelés –hulladékhasznosítás. A kiskert hasznónövényei a háztartásban. Gyomvédelem. Környezetbarát eljárások. Komposztálás. A környezet megváltoztatása a legkisebb környezeti károkozással. Az eredményes munkavégzés összetevői. Képesség és továbbtanulás, pályaválasztás
Pályaismeret	A munka. A munkahely. Foglalkozások és jellemzőik. Önismeret, képességek. Életcélok.

Tevékenységek

Az egészséges táplálkozás jelentősége. A kamaszok étrendjének összeállítása, példák a helyes táplálkozásra. Jártasság a főzésben, párolásban, sütésben, habarásban. A lakás otthonossá tétele, a térkihasználás. Terítés a napi étkezéshez és rendkívüli alkalmakra. Jártasság a testápolásban, a testápoló szerek használata. Gyakorlott tervezés a családi pénzbeosztásban. Részvétel a munkamegosztásban, felelősség a növények gondozásában. A szobanövények, a terasz, az erkély, a kiskert növényeinek gondozása, átültetés, szaporítás, gyomtalanítás, öntözés. Tervek a környezet átalakítására a környezeti károkozás elkerülésével. Vetületi ábrák értelmezése, tárgyfelismerés vetület alapján. Mérési pontosság, gyakorlatok mérésekre. A hír, a jel, az információ értelmezése a mindennapok gyakorlatában. Tapasztalatok szerzése a nyersanyagokról, energiahordozókról. Fémek vizsgálata, a tulajdonság és a funkció összefüggései. Tárgykészítés önálló tervezéssel, a munkamenet megválasztásával. Az anyagok átalakításához szükséges szerszámok, eszközök megválasztása, balesetmentes használata, energiatakarékos eljárások keresése. Menetrendek tanulmányozása, használatuk segítségével. Közlekedési helyzetek megítélése. A közlekedési jelzések –a KRESZ– biztonságos, pontos értelmezése. Utazás tervezése.

Követelmény

- Igényesség a testápolásban, a ruházat gondozásában, javításában, esztétikumában.
- Gyakorlott részvétel a családellátó tevékenységben, a háztartási munkákban, a szolgáltatások igénybevételében.
- Igény, nyitottság a korszerű táplálkozásra. A kulturált étkezés, terítés.
- Takarékosági lehetőségek felismerése, alkalmazása a gyakorlatban, a saját zsebpénz és a háztartási költségek vonatkozásában.
- Ismeretek alkalmazása a saját lakókörnyezet gondozásában, esztétikumának megteremtésében.
- Felelős viszonyulás az ember környezet átalakító tevékenységéhez –a károkozás elutasítása.
- A fejlettségnek megfelelő eligazodás a kommunikációs rendszerek által közvetített jelvilágban. Alapvető ismeret a számítógépes sziszterről.
- Nézetek, vetületek olvasása irányítás mellett. Alapvető ismeretek a szakmatanulásról, a pályaválasztásról.
- A megismert anyagok megmunkálása munkaterv –algoritmus alapján, hasznos tárgy készítése. A megmunkálás eszközeinek balesetmentes, gyakorlott alkalmazása.
- Önállóság az anyag- forma- funkció- esztétikum egységének alkalmazásában.
- Ismeretek alkalmazása a saját lakókörnyezet gondozásában, esztétikumának megteremtésében.
- Mutasson gyakorlottságot a tanuló a közlekedési helyzetek helyes és gyors megítélésében a gyalogos közlekedés szempontjából.
- Értse a közlekedés jelzéseit a gyalogos és a kerékpáros közlekedés szempontjából is.
- Mutasson gyakorlottságot az utazáshoz szükséges személyes csomag elkészítésében, jegy, okmányok és utazási információk beszerzésében.
- Feleljen meg a kulturált tömegközlekedés szabályainak.

8. évfolyam

Az évfolyamra vonatkoztatott célok és feladatok megegyeznek a 7. évfolyamra megfogalmazottakkal.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök

- A tervezés képessége a tárgykészítésben, a munkamenet összeállításában.
- Egyszerű használati tárgy elkészítésének, javító-, karbantartó munkák elvégzésének képességei.
- Becslő-, mérő-, korrigáló képesség
- Az önálló életvitel, a lakás, a háztartás ellátásának képességei.
- A gondozás, a gondolkodás képességei.
- A higiénés, a táplálékkészítési szokások alkalmazásának képessége.
- A környezet szolgáltató egységeinek igénybevételi képessége.
- Tájékozottság a tömegközlekedés használatában, gyakorlottság a helyi járatokon történő utazásban. A baleset-megelőzési képesség és attitűd fejlesztése.
- Az önálló tanulás képessége. Önértékelés, reális megítélés.
- Felelős viszonyulás a munka világához.

Témakör	Tartalom
1. Személyes szükséglettel kapcsolato teendők	<p>1.1. Önkiszolgálás (önállóság a személyes teendők elvégzésében - a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás; a túlzások kerülése).</p> <p>1.2. Közlekedés (a település közlekedési viszonyainak ismerete, tájékozódás a térképen, közlekedési útvonal kiválasztása, a közlekedési szabályok ismerete és betartása, tájékozódás a menetrendben).</p>
2. Anyagok alakítása, modellezés	<p>2.1. Egyszerű háztartási gépek kezelése, tisztítása, karbantartása. A célszerű, balesetmentes működtetés. Energiatakarékos működtetés. Világítás, fűtés, hőszigetelés – takarékos használat. A környezet anyagainak felhasználása – hagyományos és korszerű építkezés. A családi ház, a társasház fűtésének, vízellátásának modellezése, értelmezése. A csatornahálózat – szennyvíz, szennyvíztisztítás. Nézetek, vetületek olvasása, értelmezése.</p> <p>Egyszerű vázlatrajz készítése. Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása.</p> <p>Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben.</p> <p>Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással.</p> <p>Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.</p>
3. Háztartás, gazdálkodás	<p>3.1. Vásárlás, szavatosság, jótállás, csere (vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése, szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása, vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése).</p> <p>3.2. Háztartási pénzgazdálkodás. Bevétel – kiadás tervezése. Megtakarítás, tartalékképzés. Váratlan kiadás. Családi vállalkozás – költségvetés – ügyintézés.</p>

	<p>A lakókert, a haszonkert gondozása, az ápolás rendje és eszközei. A kerti termékek hasznosítása.</p> <p>3.3. Felelős pénzkezelés (készpénz, bankkártya használata, banki szolgáltatások).</p>
4.Pályaorientáció	<p>4.1. Önismeret, képességek, fő érdeklődési terület</p> <p>4.2. Pályaválasztással kapcsolatos fogalmak</p> <p>4.3. Pályaképek, egyes foglalkozások megismerése</p> <p>4.4 Pályaalkalmasság (a vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele).</p> <p>4.5. Továbbtanulási lehetőségek (tájékozódás a munkaerőpiacon, életpálya, pályakép, szakmatanulási lehetőségek).</p> <p>4.6. Munkavállalás feltételei.</p>

Tevékenységek

A népi építészet jellegzetességeinek tanulmányozása. Korunk építészeti (acél, vasbeton) jellemzőinek ismerete.

Újságok, könyvek tanulmányozása – a lakás berendezésének, esztétikumának elemzése. A szép otthon, a korszerű lakás és környezet hatása a közérzetre.

Étrend összeállítása korra, nemre, testi állapotra való tekintettel. A takarékoság felismerése a táplálkozásban. Egészségügyi szempontok a tárolás, a tartósítás esetén. Gyakorlatok tartósítási eljárások, a kiskert hasznosítására. A generációs kapcsolatok elemzése. Beszélgetések, viták a család iránti felelősségről. Az egészséget károsító szerek elutasítása, vélemény, vita – veszélyhelyzetek felismerése, elemzése.

A lehetőségek mérlegelése a családi megtakarításban. Tapasztalatok gyűjtése a munka világról. A pályaválasztás ismérvei.

Háztartási kisgépek önálló használata, karbantartása. Tapasztalatok, megfigyelések az energiatakarékos fogyasztásról – energia, víz, fűtés. Anyaghasznosítás, karbantartás, egyszerű javító eljárások a háztartásban, a családi ruhatárban. A háztartási gépek, a lakás villamos és gázberendezéseinek helyes használata. Teendők áramütéskor.

A motorizáció előnyeinek és hátrányainak felismerése. Veszélyei. Teendők a közlekedési baleseteknél. Közlekedési helyzetek, szituációk elemzése.

Követelmény

- A tanuló megjelenésében is mutakozzon meg a következetes testápolási szokások elsajátítása. Legyen ismerete az egészséget fenyegető tényezőkről. Tudja elemezni az alkohol, a cigaretta, a drogok egészségromboló hatását.
- Alkalmazza az egészségmegővő táplálkozási szokásokat, a kulturált étkezést.
- Magatartásában, viszonyulásában mutakozzon meg a családellátó feladatok elfogadása, az idősek segítése, a gyermeknevelés felelősségének felismerése.
- Legyen önálló heti étrendje elkészítésében, tervezésében, a tanult ételkészítési eljárások kivitelezésében, az élelmiszerek tárolásában.
- Alkalmazza a takarékoságot a családi pénzgazdálkodásban, a zsebpénz felhasználásában. Rendelkezzen alapvető ismeretekkel a szobanövények, a kiskert és konyhakert növényeinek gondozásáról. A kertgondozás kéziszerszámaikat gyakorlottan használja.
- Értse a célszerű, ésszerű lakástervezés jelentőségét a család életvitele szempontjából. Legyen elképzelése a saját lakásáról, berendezéséről, az egészséges lakás kialakításáról.

- Lássa be a takarékoság, az ésszerűség fontosságát a lakás vízellátásában, világításában, fűtésében. Legyen felkészült a környezetbarát, egészségóvó eljárások, technikák, anyagok alkalmazására a lakásban, a környezetében.
- Mutasson gyakorlottságot a háztartási gépek használatában, balesetmentes működtetésében.
- Tudjon modellrajzot készíteni segítséggel, irányítással. Egyszerű szerkesztési feladatokat végezzen gyakorlattan. Használja pontosan a rajzoló-, a mérőeszközöket.
- A megismert közlekedési szabályokat jártasságszinten alkalmazza.
- Pozitív magatartást mutasson különféle közlekedési helyzetekben. Legyen ismerete a közlekedési rendszer várható környezeti hatásairól.
- Értelmezze a munka világáról szerzett tapasztalatait, mérlegelje saját pályaválasztási lehetőségeit.
- Legyen gyakorlott az egyszerű tárgykészítésben, a javító és az elemi karbantartó munkában.

TESTNEVELÉS 1-8.évfolyam

1-8. évfolyam

Óraszámok

Évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	5	5	5	5	5	5	5	5
Éves óraszám	185	185	185	185	185	185	185	185

A testnevelés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatói szakaszt végigkíséri. A szabadterén, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapképességek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erő kifejtésre készítsék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

A testnevelés célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helyállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, a mozgástanulási, a mozgásszabályozó, a mozgásalkalmazkodó, az egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban

szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővésére, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.</p> <p>Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása.</p> <p>A motoros képességek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. Gimnasztika</p> <p>1.2. Torna</p>	<p>Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés.</p> <p>Törzshajlítások előre-hátra.</p> <p>Szökdelések.</p> <p>Egyszerű kéziszer-gyakorlatok.</p> <p>Bordásfal-gyakorlatok.</p> <p>Lábgyakorlatok.</p> <p>Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok.</p> <p>Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.</p> <p>Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.</p>	
Fogalmak	<p>Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.</p>	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás,</p>	

	<p>differentenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p><i>2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok</i></p>	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással.</p> <p>Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel.</p> <p>Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján.</p> <p>Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával.</p> <p>Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>
<p><i>2.2. Atlétikai elemek</i></p>	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján.</p> <p>Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával.</p> <p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú.</p> <p>Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok.</p> <p>Kötetlen futások.</p> <p>Rövid, gyors futások.</p> <p>Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p> <p>Állórajt.</p> <p>Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva.</p> <p>Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>
<p><i>2.3. Torna</i> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai</p>	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok.</p> <p>Támaszok tornaszámoly alkalmazásával.</p> <p>Guruló átfordulás.</p> <p>Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás,</p>

	<p>leugrás).</p> <p>Tornapadon járás, fordulatok.</p> <p>Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn.</p> <p>Gyertya kartámasszal.</p> <p>Testsúly megtartása támaszban karhajlítással.</p> <p>Négykézláb járás.</p> <p>Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel.</p> <p>Tarkóállás segítségével.</p> <p>Függeszkedés bordásfalon és kötélen.</p> <p>Gyűrűn hintázás.</p> <p>Egyensúly gyakorlatok.</p> <p>Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon.</p> <p>Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés.</p> <p>Kötélugrás.</p> <p>Helyből és rövid rohammal távolugrás.</p> <p>Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítségével.
Fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.</p> <p>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása.</p> <p>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.</p> <p>Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p> <p>Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése.</p> <p>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrés; győzelem sportszerű megélése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb.</p> <p>Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb.</p> <p>Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király</p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül.</p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója</p> <p>Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.</p>	

<p>katonát! stb.</p> <p>3.2. <i>Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok</i></p> <p>3.3. <i>Sor- és váltóversenyek</i> Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p>3.4. <i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda</p>	<p>Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.</p>

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 60 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanulók képessé tetele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarctűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>4.1. <i>Futó és ugróversenyek</i> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok</p>	

<p>4.2. <i>Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p>	<p>betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.</p>

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>5.1. Testi-lelki higiéné</i> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei</p>	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.</p>	
<p><i>5.2. Természetben űzhető sportok</i> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély</p>	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p>	
<p><i>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő,</p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása</p>	

gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	sporteszközök alkalmazásával.
Fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.

Témakör	6. Tánc	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok</p> <p>6.2. <i>Tematikus mozgások</i></p> <p>6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i></p>	<p>Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Téirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
--	--

2. évfolyam

Célok

- Az alapvető testi képességek fejlesztésével a rendszeres testmozgás biztosítása, az önkiszolgálás alakítása.
- Koordinációs és kondicionális képességek, feladatmegoldó képességek fejlesztése.
- Fejlődési rendellenességek korrekciója, testtartásjavítás.
- A vízben való mozgás fejlesztése.

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Jelentésadás egyszerű formában. Sorakozás támponthez, segédvonalak mentén. Nyitódások, zárások, vonal- és oszlopalakzatban. Testfordulatok jobbra és balra, lábfejnyitással két ütem alatt. Járás ütemtartással, tapsra. Köralakítás kézfogással, járásban körszűkítéssel.
1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	
Gimnasztika	Kötetlen formában végrehajtott szabad- és kézi szergyakorlatok: az előző évben tanult mozgásformák, kar-, lábtartások, testhelyzetek. Törzshajlítások előre – hátra. Szökdelések. Bordásfalgyakorlatok. Határozott formájú 2 és 4 ütemű gyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Testtartást javító gimnasztikai gyakorlatok.
2. Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás	
Testséma tudatosítását szolgáló játékok	Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly – érzékelés és – észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.
Atlétika	Járások: alakzatokban, különböző lábtartással. Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Futások: kötetlen, tartós futás, gyorsfutás, futás irányváltással: akadályok között, akadályok leküzdésével. Állórajt: induló láb megkötése nélkül. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Ugrások: szökdelések – ugróiskola feladatai. Szökdelések egy és páros lábon, haladás előre, hátra, oldalirányba. Kéztámasszal, páros lábbal felugrás zsámolyra. Természetes ugrásfeladatok: távolugrás helyből és nekifutásból. Mélyugrás tornaszerekről. Magasugrás, merőleges nekifutással, alacsony magasság felett. Kötélugrás Dobások: kislabda dobás helyből, helyes hajító mozdulattal, Célba dobás függőleges és vízszintes célra.

Torna	Támasz- és függésgyakorlatok: helyváltóztatással állatjárások talajon és tornaszereken. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Kúszások, csúszások, mászások tornapadon, akadályok alatt. Függeszkedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúlygyakorlatok: vonalon, zsinóron, tornapad ülőlapján, keskeny pallón, kar- és lábtartás váltásokkal. Után lépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Torna jellegű gyakorlatok: guruló átfordulás előre, hátra, sorozatgurulások, tarkóállás. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás.
Úszás	Szárazföldi gyakorlatok – speciális cél- és rávezető gyakorlatok. Vízi biztonság. A siklás, gyakorlatok – társsal, eszközzel.
3. Játék	
Labdás gyakorlatok	Egyénileg: járás közben a labda feldobása és elkapása. Labdapattogatás lassú előrehaladással. Labda lábbal rúgása. Labda falhoz dobása egykezes felsővel. Párokban: különböző testhelyzetekben labda átgurítása, dobása, rúgása társsal. Csoportban, testnevelési játékokban: labda továbbítása adogatással, átdobással, rúgással, gurítással, sor- és váltóversenyekben. Egyénileg versengések célba dobással, rúgással, pattogatással.
Testnevelési és sportjátékok	Futó- és fogójátékok, nehezedő szabályokkal. Labdával végzett egyszerű testnevelési játékok, a megismert labdakezelési technikák beépítésével. Sor- és váltóversenyek sportszerek és eszközök beállításával, hordásával.
Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok	Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Személyes és társas folyamatok megélése.
4. Versenyzés	
Futó és ugróversenyek - sorversenyek - váltóversenyek - futóverseny - ugróiskola - kötélugrás	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor – és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerüségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.
Labdás versenyek Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek. Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny.	

5. Prevenió, életvezetés, egészségfejlesztés	
Testi – lelki higiéné	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása.
Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és a sporteszközök.
Könnyített testnevelés	Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok, preventív és rehabilitációs feladatok, sporteszközök alkalmazásával is.
6. Tánc	
	Csoportos játék – és megjelenítő képesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai, pontos megfigyelésre törekvés, járás, ugrás egyensúlyának megtartása, mozgás sebességének és irányának érzékelése.

Tevékenységek

Alapmozgások és szenzoros integrációs gyakorlatok

Mozgásműveltségek fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek általános és egyéniesített gyakorlatai.

A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése. Játékos versenyek, mozgásos vetélkedők. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

Követelmény

- A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.
- A tanuló képes legyen testrészei megnevezésére.
- Értse az órán elhangzó utasításokat és szakkifejezéseket, ezeknek megfelelően cselekedjen.
- Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.
- A tanuló tudjon empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait.
- Tudja végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.
- Legyen képes gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra futásgyakorlataiban.
- Alakuljon ki a hajlító mozdulat. Érzékelje a távolba és a célba dobás különbségét.
- Legyen képes mozgásában megkülönböztetni a magasba és a távolba történő ugrást.
- Tudja összekapcsolni és irányítással sorozatban végrehajtani a tanult talajtornaelemeket.
- Ismerje, illetve alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának egyszerű kéz- és lábtechnikás megoldásait.
- A tanuló képes legyen az alapvető higiénés követelmények betartására.
- Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel tudja és tartsa be a játékszabályokat.
- A tanuló képes legyen a mozgás és játék élvezetére.

3. évfolyam

Célok

- A szervezet előkészítése fokozatosan növekvő és intenzitású mozgásokkal a megnövekedett igénybevételre.
- A meglévő testi adottságok fejlesztése játéktevékenységen keresztül, különös tekintettel a mozgáskoordinációs képességek fejlesztésére.
- A testi fejlődési rendellenesség megelőzése, korrigálása.
- A vízben való biztonságos mozgás fejlesztése.

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Sorakozás, nyitódás, zárkózás: eltérő távkozók kialakítása. Testfordulatok helyben. Járás ütemtartással: az ütem fokozatos felvétele, megállás, megindulás két ütem alatt.
gimnasztika	Határozott formájú szabadgyakorlatok: helyes ütemben, pontos kivitelezéssel végrehajtott 2-4 ütemű kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Társas és kézi szerygyakorlatok: a 2. évfolyamon tanult mozgáselemek végrehajtása nehezedő feltételek között (medicinlabda, 1 kg-os kézi súlyzó, gumikötél). Játékos képességfejlesztő gyakorlatok – zenére. Táncos elemek, mozdulatok.
Atlétika	Járások alakzatformálással. Futások: kitartó és gyorsfutás, állórajt. Irány- és iramváltások, akadályfutások. Rajtversenyek állórajttal. Futóiskola. Ugrások: magasugrás próbálgatása lépő technikával, rézsútos nekifutással, alacsony magasság felett. Távolugrás guggoló technikával, elugró sávból. Sorozatugrások. Dobások: különféle labdával és dobásmóddal, célba dobás. Kislabda dobás helyes kidobó terpeszből, erőteljes hajító mozdulattal, távolba.
Torna	Gyakorlatok támaszban: állatjárások, ferde tornapadon, átszökkenések kéz segítségével tornaszerről tornaszerre. Fel-, le-, és átmászások sportszerről sportszerre. Függésben és függőállásban bordásfalgyakorlatok, „vándormászás”, kézenállás előkészítése – kéztámasz, lábfejakasztgatás. Egyensúlygyakorlatok (járások és fordulatok) tornapadon kijelölt kar- és lábtartásokkal (1 számoly magasságában is). Torna jellegű gyakorlatok talajon: különféle kiindulási helyzetből guruló átfordulás előre, hátra. Tarkónállás közben lábterpesztés, lábhajlítás és – nyújtás, biciklizés lábbal. Híd, mérleg, kézenállási kísérlet. Szekrényugrás: kéztámasszal felugrás guggolásba, leugrás nyújtott testtel. Mélyugrások a magasság fokozatos növelésével mélyugrások tornaszerekről, célkarikába is.
Labdás gyakorlatok	Járásban és lassú futásban labdavezetési és labdaadogatási gyakorlatok. Labdapattogtatás mindkét kézzel. Párokban labdaátadások egy és két kézzel. Labdaiskola feladatai falnál, labdakezelési elemi technikák beépítése játéktevékenységbe.
Testnevelési és sportjátékok	Futó- és fogójátékok taktikus elemek beemelésével. Sor- és váltóversenyek nehezedő feltételekkel. Labdás játékok könnyített szabályokkal: egyéni versengések.

Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és a sporteszközök
Könnyített testnevelés	Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok.
Úszás	Szárazföldi és vízbiztonsági gyakorlatok. Siklás eszközzel és eszköz nélkül. A mellúszás lábtempója segédeszközzel.

Tevékenységek

Alapmozgások gyakorlása.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek általános és egyéniesített gyakorlatai.

A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos versenyek, mozgásos vetélkedők. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

4. évfolyam

Célok

- Lehetőség biztosítása a mozgásszükséglet kielégítésére, a tanulók testi-lelki és szellemi fejlődésére, motorikus képességeik fejlesztésére, mozgásvágyuk felkeltésére, sikerélmény átélésére.
- A funkcionális rendellenességek folyamatos javítása, testtartási hibák kiküszöbölése.
- A testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.
- Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.
- A motoros képességek fejlesztése.
- A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).
- A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.
- Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.
- Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.
- Egészséges testi fejlődés támogatása.
- Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése.
- Motorikus képességek fejlesztése.
- Mozgásigény felkeltése és fenntartása.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége
- Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.
- A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.

- Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.
- Vízi biztonság megteremtése.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.
- Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása.
- Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.
- Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.
- Együttműködés, kooperáció elősegítése.
- Siker és kudarc elviselésének képessége.
- Versenysszellem kialakítása és fenntartása.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.
- Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése.
- Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.
- A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.
- A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.
- Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban.
- Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése.
- Térbeli alkalmazkodás fejlesztése.
- Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése.
- A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.
- Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése.
- Helyes testtartás kialakítása és automatizálása.
- Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása.
- Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.
- A pozitív önértékelés és reakcióképeség növelése.
- Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése.
- Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal.
- *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.
- Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.
- Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.
- Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.
- A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése.
- A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.
- A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.
- A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása.

- *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.

Témakör	Tartalom
<p>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</p>	<p>1.1. Torna</p> <p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben.</p> <p>Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.</p> <p>Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban;</p> <p>Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez.</p> <p>Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás.</p> <p>Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt.</p> <p>Mellső fekvőtámasz.</p> <p>Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok</p> <p>Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal.</p> <p>Bordásfalgyakorlatok.</p> <p>Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások.</p> <p>Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>
<p>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</p>	<p>2.1. Szenzomotoros koordináció: Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.</p> <p>2.2. Rendgyakorlatok:</p> <p>Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Testfordulatok helyben, ugrással.</p> <p>Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p>2.3. Torna</p> <p>Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p> <p>Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok.</p> <p>Egyensúly-gyakorlatok.</p> <p>2.4. Atlétika</p> <p>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal</p>

	<p>Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.</p> <p>2.5. Úszás Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés –felügyelettel.</p>
3. Játék	<p>3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei</p> <p>3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek</p> <p>3.3. Népi gyermekjátékok</p> <p>3.4. Küzdősportok elemei</p>
4. Versenyzés	<p>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny</p> <p>4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.</p>
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	<p>5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p>

	<p>5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás,</p> <p>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</p>
6. Tánc	<p>Beszédértés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.</p>
Kulcsfogalmak	<p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötel, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly. Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand</p> <p>Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.</p> <p>Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.</p> <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.</p> <p>Tériorány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.</p>

Tevékenységek

Az alapmozgások gyakorlása

Mozgás összerendezettséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés-ritmikus gyakorlatok. A motorikus képességek gyakorlatai a testnevelés témaköreinek megfelelően. Labdás sportjátékok előkészítő gyakorlatai. A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőfeladatok. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A vízhez szoktatás, a vízbiztonság játékos gyakorlása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

Követelmény

- A tanuló értse meg és hajtsa végre az utasításokat menetgyakorlat közben.
- Törekedjen a tanult mozgásformák gyakorlatok esztétikus, koordinált végrehatására. Egyéni teljesítménye mérhetően növekedjen.
- Tudjon egyenletes iramban 6-8 percig futni vagy futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni.
- Törekedjen a maximális futósebesség elérésére rövid távon, majd a sebesség minél hosszabb ideig történő tartására.
- Tudjon állórajtból indulni, ugrásoknál hangsúlyozott legyen az elrugaszkodás.
- Növekedjen a célba dobásoknál a találatszám, távolba dobásoknál az egyéni eredmény.
- Tudjon a tanult talajtornaelemekből összeállított egybefüggő talajgyakorlatot végrehajtani tanári segítséggel.
- Tudjon egyfajta szekrényugrást végrehajtani, segítségnyújtás mellett elvégezni.
- Alkalmazkodjon a labda méretéhez, súlyához, a repülő labda útjához, ívéhez, irányához, sebességéhez.
- Alkalmazzon egy számára megfelelő labdafogást, elkapást, birtoklást feladathelyzetben és játékban.
- Tudjon a játék helyzetnek megfelelően helyezkedni, viselje el játék közben a kudarccokat.
- Tudjon a mellig érő vízben biztonságosan mozogni.

TESTNEVELÉS

5-8.évfolyam

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiai célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkoról az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképesség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptermék elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének

függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmak a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

5–6. évfolyam

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Javasolt
---------	--	----------

		óraszám: 65 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p><i>1.1 Torna</i> Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p> <p><i>1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</i> Járások.</p> <p><i>1.3. Atlétika</i> Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.</p> <p><i>1.4. Küzdő – húzó játékok</i></p> <p><i>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i></p>	<p>Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.</p>	
Fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése.</p>	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció térbeli orientációval.</i>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p><i>2.1. Rendgyakorlatok:</i> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nytódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p><i>2.2. Torna</i> Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfal. Mászás kötél. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p> <p><i>2.3. Atlétika</i> Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajtás állóhelyből és keresztlépéssel. Különböző méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai.</p> <p><i>2.4. Úszás</i> Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig erő vízben.</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p>
Fogalmak	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzózkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.	

Témakör	3. Játék	Javasolt óraszám: 65 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.	

	<i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>3.1. <i>Labdás játékok:</i> Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p>3.2. <i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p>3.3. <i>Sor-, akadály- és váltóversenyek</i></p> <p>3.4. <i>Küzdősportok elemei</i></p> <p>3.5. <i>Az olimpiák története – sport idolk</i></p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p>
Fogalmak	Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalsóvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.	

Témakör	4. Versenyzés	Javasolt óraszám: 64 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	<p>4.1. <i>Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</i> Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p>

<p>4.2. <i>Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> – labdarúgás – kosárlabda – kézilabda – zsinórlabda. 	Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.
Fogalmak	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. <i>A mozgás mint életforma</i> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).</p> <p>5.2. <i>Testi-lelki egészség</i> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p>5.3. <i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével)</i> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.</p>	

<p>5.4. <i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Tánc</p>	<p>Javasolt óraszám: 36 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.</p>	

<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>
<p>6.1. <i>A tánc mint művészet – elmélet</i> Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> <p>6.2. <i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i> Kézi játékok. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).</p> <p>6.3. <i>Népi, táncos gyermekjátékok</i> Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme.</p> <p>6.4. <i>Népek, nemzetiségek, etnikumok</i></p>	<p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”. „Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással. Járási fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok</p>

<i>táncaiból</i> (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.
Fogalmak	Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, – a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókinccs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, – erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, – gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, – a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, – a labda átvételére és átadására, – a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, – higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, – egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – zenével szinkronban mozgásra, – a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.
---	--

6. évfolyam

Célok

- A fizikai képességek, a mozgáskultúra fejlesztése.
- A tanulók helyzetfelismerő képességének, valamint a változó körülményekhez, feladathelyzetekhez való alkalmazkodási képességének javítása.
- A sportjátékokban az együttműködési készség erősítése.

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Nyitódások és zárkózások, fejlődések és szakadozások járás közben: a tér- és távköz pontos felvétele. Testfordulatok jobbra, balra, hátra arc két ütemben. Menetelések: átmenet járásból, futásból, ütemre, lépéstartással menetelésbe, majd kétütemű megállás.
gimnasztika	Kötetlen és határozott formájú, 2-4-8 ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és kézi szerekekkel: egyénileg, párban, sportszerhez kapcsolódva (bordásfal, pad). Testtartást javító, erősítő, nyújtó, lazító hatású és légző gyakorlatok (mellkasi, hasi légzés). Gyakorlatok zenére.
Atlétika	Futások: kitartó furás 6-8 percig, közbeiktatott akadálykerülések, alkalmazott futóiskola feladatai. Iram- és gyorsfutások: állórajttal, térdelőrajttal. Rajt- és futóversenyek. Ugrások: ugró- és szökdelő iskola. Távolugrás guggoló technikával

	elugró sávból, teljes rohammal: az elrugaszkodó láb bevésése. Magasugrás: lépő technikával, optimális nekifutási szögből, lendítőláb bevésése. Dobások: kosárlabda dobás rövid nekifutással, a kitámasztás, a csípőforgatás bevésése – fejlettség szerint.
Torna	Talajtorna: statikus és dinamikus elemek tökéletesedő technikával, zsugorfejenállás. Dinamikus elemek különböző kiindulási és befejező helyzetekben, kézenállás bordásfalnál. Elemkapcsolások. Támaszugrások padon és 3-4 részes szekrényen: függőleges leugrás, repülés közben lábfelhúzás, terpesztés, testfordulat – fejlettség szerint differenciáltan. Zsugorkanyarulati átugrás tetszőleges oldalra. Bátorugrás – a fejlettségnek megfelelően. Függésgyakorlatok kiegészítő tornakészleten. Egyszerű elemek érintő magas gyűrűn: fészek, zsugortestű lefüggés. Egyensúlygyakorlatok 2 zsámolyra tett tornapad merevítő gerendáján: járások előrehaladással, láb-, kartartással, mélyugrások kapcsolása.
Sportjátékok	Labdarúgás, kosárlabdázás nehezedő technikával: labdavezetés, irány- és iramváltásokkal, labdaátadások lábbal, illetve egy és két kézzel álló és mozgó társnak, védekezés, támadás játékhelyzetben, kapura rúgás, kosárra dobás alaptechnikával. Sportjáték szabálybővítéssel. Zsinórlabdázás: alapvető játékelemekkel, csökkentett, sportági labdával, házi szabályokkal.
Testnevelési és sportjátékok	Futó- és fogójátékok: betartandó feladatbővítésekkel. Labdás testnevelési játékok: számfeladatok, labdaterelések kézzel, lábbal, fejjel, eszközzel. Küzdőjátékok: húzások-tolások párokban és csoportokban, test-test ellen, eszköz beiktatásával.
Természetben üzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és a sporteszközök.
Könnyített testnevelés	Tartás- és mozgásjavító, - korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan, valamint a testnevelés tantervében a nem ellenjavallt tananyagok.
Úszás	A siklás gyakorlatai. Alapvető úszásnemek: mell-, gyors- és hátúszás. Kar- és lábtempó. Vízi játékok.

Tevékenységek

Alapmozgások technikai gyakorlása.

Mozgás-összerendezettséget fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek gyakorlatai a testnevelés témaköreinek megfelelően.

A kondicionális képességek gyakorlása.

A koordinációs képességek továbbfejlesztése. A mozgáskontroll gyakorlása.

Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.

Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a labdarúgás, a zsinórlabdázás alkalmazásakor.

Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.

Játékos sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőjátékok.

A vízbiztonság játékos gyakorlása. A választott úszásnem részmozdulatainak eszköz nélküli gyakorlása.

Követelmény

- Hajtsa végre a tanult órászervezést segítő rendgyakorlatokat, értse az utasításokat, vezényszavakat.

- Legyen képes 4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokat végrehajtani eszközzel.
- Tudjon a távolságnak megfelelően gyorsan és kitartóan futni 6-8 percig.
- Sajátítsa el az ugrások sajátos mozgásösszetevőit – alkalmazza fejlettségének megfelelően.
- Tudja a hajító mozdulatot pontosan kivitelezni.
- Talajtornában törekedjen az elsajátított gyakorlatok összefüggő, biztos végrehajtására.
- Szekrényugrásnál törekedjen a bátor nekifutásra, az erőteljes elrugaszkodásra, az esztétikus kivitelezésre.
- Alakuljon a statikus, dinamikus és egyensúlyozó képessége.
- Alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának legegyszerűbb változatai kézzel, lábbal.
- Tudja játék közben is alkalmazni a tanult technikai elemeket.
- Tudjon játék közben tartósan figyelni, összpontosításának legegyszerűbb változatait kézzel, lábbal.
- A könnyített testnevelésben részt vevő tanuló irányítás mellett pontosan végezze a számára előírt korrigáló gyakorlatokat.
- Legyen képes mellúszással úszni.

7. évfolyam

Célok

- Kondicionális és koordinációs képességek, valamint a tanulók életkorának megfelelően a légzési, a keringési és a mozgató szervrendszer fejlesztése.
- A szociális és a jellemtulajdonságok, a közösségi és csapatmunka, a társakkal való aktív együttműködés erősítése, egészséges versenyszellem kialakítása.
- A kiegyensúlyozott testi-lelki fejlődés mellett az optimális mozgáskultúra kialakítása, a sport megszerettetése.

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Sorakozások: kétsoros vonalba, kettes oszlopba. Alakzatok, alakzatváltások: félkör, köralakítás vonalból, oszlopból. Sorbontások, fejlődések párokban, járásban. Menetelések, átmenetek: járásból, futásból. Testfordulatok járás, futás közben.
gimnasztika	4-8 ütemű szabadgyakorlatok: alapformák, összetett gimnasztikai elemek. Mozgás közben végzett szabadgyakorlatok: járásban, lassú futásban. Páros, társas, kézi szerrel, sporteszközhöz kapcsolódva végzett bemelegítő gyakorlatok. Légző gyakorlatok. Zenés gimnasztika.
Atlétika	Futások kerüléssel, átugrással, jelre végzett feladatokkal, fokozódó tempóban, növekvő időtartamig, váltással. Álló- és térdelőrajt: rajtversenyek. Ugrások: helyből, sorozatban. Távolugrás guggoló technikával, elugró deszkáról, közepes és teljes rohammal. Magasugrás: lépő technikával, optimális ellazulás és lendítés – fejlettség szerint. Dobások: kislabda dobás keresztlépéssel, lendületes nekifutás után távolba: keresztlépés, kitámasztás, csípőforgatás, kidobó szög, után lépés. Súlylökés tömött labdával (1,2 kg), oldalfelállással.
Torna	Ismert talajtornaelemek összekapcsolása, összefüggő talajgyakorlat bemutatása. Fejenállás nyújtott testtel. Kézenállás falnál, segítővel. Sorozatgurulások. Szekrényugrások: kismacska, bátorugrás. A szekrény 4. rekeszállásában dobbantó használata javasolt – differenciáltan. Érintő magas gyűrűn. Két elem: nyújtott testű és hátsó lefüggés összekapcsolása. Függésgyakorlatok: mászás fel, le, bordásfalon, kötélén és rúdon – fejlettség szerint. Egyensúlygyakorlatok: tornapad merevítő gerendáján járások, fordulatok, leguggolások, meghatározott kar- és lábtartások.
Labdás gyakorlatok	
Testnevelési és sportjátékok	Labdával végzett testnevelési játékok: kosárlabdázás, labdarúgás. Támadó és védekező játékelemek (emberfogás). Helyezkedések üres helyre. Gyors térfélváltás. Röplabdázás: csökkentett játéktéren, alacsony hálomagasság mellett: alsó nyitás, egy- és kétkezes alkarérintés, kosárérintés, leütés, feladás, sáncolás, mozgáselemek beépítése a sportjátékba.
Természetben üzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választható a sportágak és a sporteszközök.
Könnyített testnevelés	Kitartóan és önállóan végzett mozgáskorrekció, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.

Úszás	Szárazföldi gyakorlatok: célgimnasztika, rávezető gyakorlatok az úszáshoz. Légző gyakorlat. Vízbiztonsági gyakorlatok. Gyorsúszás, mellúszás, hátúszás kar- és lábtempójának gyakorlása. Kartempó és a légvétel összeegyeztetése. Kar-, láb- és légvétel technikájának összehangolása. Vízi játékok.
-------	--

Tevékenységek

Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás.

A motorikus képességek gyakorlása a testnevelés témaköreinek megfelelően.

A kondicionális képességek gyakorlása.

A koordinációs képességek továbbfejlesztése. A mozgáskontroll gyakorlása.

Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.

Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a labdarúgás, a zsinórlabdázás alkalmazásakor.

Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.

Sportolás természeti környezetben.

Sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőjátékok.

A vízbiztonság játékos gyakorlása. Az úszás részmozdulatainak eszköz nélküli gyakorlása.

Követelmény

- Válgják a tanuló igényévé a rendszeres testmozgás.
- Legyen képes a tanuló a tanult alaki és gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtására.
- Legyen képes technikai váltásra a gyors, valamint a tartós futás esetén.
- Mutasson fel önmagához viszonyítva mérhető javulást ugró- és dobóteljesítményben, valamint állóképességben, kitartásban, ügyességben.
- Tudja légzését szabályozni különböző mozgásos helyzetekben.
- Legyen képes a zene és a mozgás elemi összehangolására.
- Ismerje és tartsa be a mozgások kivitelezésénél a baleset-megelőzés szabályait.
- Ismerje két sportág játékszabályait.
- Tanúsítson sportszerű magatartást játék közben.
- Legyen birtokában a vízbiztonságnak, alkalmazza a gyorsúszás technikáját.
- Könnyített testnevelés során is mutasson objektíven mérhető mozgásfejlődést.

8. évfolyam

Célok

- A tanulók egészséges testi, lelki, szellemi fejlődésének biztosítása. A mozgásszükséglet kielégítésével a pozitív személyiségjegyek erősítése.
- Esztétikus, kulturált, koordinált mozgás kialakítása.
- Az edzettség fokozása.
- Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.
- Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.
- Aerob és anaerob képességfejlesztés.
- Mozgásigény fenntartása.
- Mozgásműveltség fejlesztése.
- Motorikus képességek fejlesztése.
- Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.
- Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és - szabályozás képessége
- Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.
- További sportágtechnikai elemek megismertetése.
- Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.
- Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Képességfejlesztési fókuszok: instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség
- Együttműködés, kooperáció elősegítése.
- Versenyszellem kialakítása és fenntartása.
- Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.
- Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat
- A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.
- Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és
- reagáló képesség; versenyszellem
- Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.
- Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.
- Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.
- A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.
- A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása
- egyéni sikerhez juttatásukkal.
- Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.
-

Témakör	Tartalom
---------	----------

<p>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</p>	<p>1.1. Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p> <p>1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások.</p> <p>1.3. Atlétika Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.</p> <p>1.4. Küzdő – húzó játékok</p> <p>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.</p>
<p>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</p>	<p>2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban</p> <p>2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfal. Mászás kötél. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p> <p>2.3. Atlétika</p>

	<p>Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különbféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p> <p>2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig erő vízben.</p>
<p>3.Játék</p>	<p>3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda.</p> <p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.</p> <p>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. Népi hagyományörző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p> <p>3.3. Táncos játékok Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.</p>
<p>4. Versenyzés</p>	<p>4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek</p>

	<p>Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. <i>Kidobójáték.</i> <i>Labdarúgás.</i> <i>Kosárlabda.</i> <i>Kézilabda.</i> <i>Zsinórlabda.</i></p> <p>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p>4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> <p>4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</p>
<p>5. Prevenió életvezetés, egészségfejlesztés</p>	<p>Előzetes tudás: A gyakorolt mozgáselemek, szabadidős tevékenységek ismerete. . A tematikai egység nevelési – fejlesztési céljai.: Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.</p> <p>5.1. A mozgás mint életmód: otthon is végezhető testgyakorlatok Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése.</p> <p>5.2 Testi-lelki higiéne: Relaxációs gyakorlatok: légző gyakorlatok figyelem összpontosító és lazító testtartások, egészséges életmód alapelvei. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszköze felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra , kocogás, kerékpározás, görkorcsolyázás, úszás természetes vizekben. Prevenióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</p>

	<p>Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben</p> <p>A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.</p> <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.</p> <p>Testtartás-javító gyakorlatok.</p> <p>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
Kulcsfogalmak	<p>Bemelegítés, függés, körzés, döntés,</p> <p>4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.</p> <p>Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.</p> <p>Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.</p> <p>Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.</p> <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>

Tevékenységek

Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás.

A motorikus képességek gyakorlása a testnevelés témaköreinek megfelelően.

A kondicionális képességek gyakorlása.

A koordinációs képességek továbbfejlesztése. A mozgáskontroll gyakorlása.

Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.

Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a röplabda, a labdarúgás keretében.

Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.

Sportolás természeti környezetben.

Részvétel helyi és iskolák közötti versenyeken, ügyességi vetélkedőkön.

A vízbiztonság automatizálása. A mell-, hát- és a gyorsúszás gyakorlása

A sportolás higiéniai teendőinek rendszeres elvégzése.

Követelmény

- A tanuló lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, az utasításokat megfelelő önfegyelmel hajtja végre.
- Legyen képes bemelegítésre alkalmas 8-10 gimnasztikai gyakorlat önálló elvégzésére.
- Ismerje a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat, alkalmazza tanórán kívül is.
- Tudjon 6-8 percig kitartóan futni.
- Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.
- Mérhetően javuljon a hajítás és a lökés mozdulata, fejlődjön teljesítménye az előző évihez képest.

- Tudjon 3-6 elemből álló összefüggő talajgyakorlatot (tanári segítséggel) folyamatosan bemutatni.
- Labilis egyensúlyi helyzetben is növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét.
- Legyen gyakorlott két sportjátékban, ismerje és tudja betartani a szabályokat.
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Ismerjen két úszástechnikát és legyen képes folyamatos úszásra.
- Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben is.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA (KÖZÖSSÉGI NEVELÉS) 5-8.ÉVFOLYAM

Óraszámok

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagoknak értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán

értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki váltoásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

5–6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulói aktivitást serkentő módszerek alkalmazásával támogassa a tanulók önmagukért és a társakért való felelősségvállalását, annak megélését, hogy a társak és az egyén egymásra vannak utalva, ennek következményeként a másokért vállalt felelősséget átérzik, vállalásaikért helyt állnak, elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése.</p> <p>Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése.</p> <p>Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<ol style="list-style-type: none"> 1. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás 2. Közösségek, amelyekben élnek: iskola, évfolyam, család 	<p>Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban. A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p>
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.

Témakör	2. Tanulás és munka		Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.</p>		
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek		
<ol style="list-style-type: none"> 1. A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák. 2. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés. 	<p>A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplózvetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).</p>		
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés,		

	választás.
--	------------

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely</p> <ul style="list-style-type: none"> – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai – Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok – A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei 	<p>A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság.</p> <p>Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban.</p> <p>Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.</p> <p>Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása.</p> <p>A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel.</p> <p>Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel.</p> <p>A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségéből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében.</p> <p>Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.</p>	
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.</p> <p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly.</p> <p>Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, kikapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múlttól, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés. A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása. Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Én-enerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése. Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot. Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra. Megtisztul az iskolai követelmények szerinti normatartás. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata. Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megővésükben aktívan részt vesz. Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
--	--

6. évfolyam

Témakör	Tartalom
<i>Közösség és személyiség</i>	
Társas kapcsolatok, illemszabályok	Az önérvényesítés helyzetei az osztályban, a családban – vélemény, vita, ellentmondás, generációs feszültségek: szülő – gyerek; nagyszülő – szülő; nagyszülő – gyerek. Kommunikációs formák idegennel – óvatosság, távolságtartás, kellő tisztelet. Bemutatkozás, kézfogás, teljes név elmondása. Beszélgetés telefonon keresztül.
Önismeret, testi-lelki egészség	Önarckép szóban, írásban, rajzban. Önfejlődés felfedezése, tudatosítása. Pozitív, negatív jegyek. Játékos átváltoztatás – saját maga és mások megváltoztatása. Visszafogott önérvényesítés. A serdülő megváltozott testi adottságai – lelki konfliktusok. A testápolás, tisztálkodás folyamatai. A rendszeres és bőséges táplálkozás, a táplálék összetevői, minősége. A rendszeres mozgás. A megjelenés, a küllem, az ápoltság, igényesség jelei.
<i>Tanulás és munka</i>	
A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása.
A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítséggel történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).
<i>Én és a társadalom</i>	
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely – A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai – Az iskolában: közösségek,	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása. Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi

szerepek, feladatok A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei	emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.
--	---

Tevékenységek:

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok: bemutatkozás, társalgás idegennel, telefonálás, tudakozódás telefonon, üzenetmondás üzenetrögzítőre.

Drámajátékok: konfliktus, vita a családban, feloldás, visszafogott önérvényesítés, film megtekintése, megbeszélés, viszonyulás a témához.

Önarckép készítése. Játékos átváltozás – mások átváltoztatása, barát vagy családtag bemutatása, leírása. Öltözködési kultúra bemutatása, játékosan, a valóságban, képeken.

Az egészséges fejlődéshez szükséges heti étrend, mozgás, pihenés, szórakozás, heti program összeállítása. Bizalmas közlendők a testünk működéséről – fiúk és lányok külön-külön.

7. évfolyam

Témakör	Tartalom
Közösség és személyiség	<p>1. Önismeret.</p> <p>2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben.</p> <p>– Iskolai közösségek</p> <p>A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben.</p> <p>Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p> <p>Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásra utaltságnak a felismerése.</p>
Tanulás és munka	<p>1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás.</p> <p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés,</p>

	jellem, motiváció a pályaválasztásban.
Én és társadalom	<p>1. Állampolgárság: jogok és kötelességek</p> <p>„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.</p> <p>Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel.</p> <p>Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel.</p>
Egészséges életmód	<p>1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői.</p> <p>2. Konfliktusok a családban.</p> <p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság.</p> <p>Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése.</p>

Tevékenységek

Kommunikációs helyzetgyakorlatok, dramatikus játék, mimetikus játék, tréningek, terápiák kapcsolatteremtésre, párkapcsolat építésre, helyzetgyakorlatok a rivalizálás feloldására.

A konfliktusos helyzet feloldása szóban; levélváltás – levélírás – telefonálás.

Élménybeszámoló, döntéshelyzetek bemutatása dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás.

Saját viselkedés elemzése változó nézőpontból.

Film megtekintése – vita, megbeszélés, tanulságok.

Divatbemutató szervezése.

Érvelés, vitatkozás, példák gyűjtése az emberi természet jellemzőire – merítés a környezetből.

8. évfolyam

Célok

Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.

A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarcátírás, elfogadás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarcátírás.

A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. A demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. A serdülőkor

legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége.

Témakör	Tartalom
Közösség és személyiség	<p>A társas kapcsolatok szerepe a közösségben.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A családi közösség - Közösségi élet a helyi társadalomban <p>A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában.</p> <p>Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése.</p> <p>A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás.</p> <p>Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
Tanulás és munka	<p>Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.</p> <p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.</p> <p>A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola.</p> <p>Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.</p>
Én és a társadalom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mindennapi demokrácia 2. Értékeink, védelmük <p>Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról.</p> <p>Hírfigyelés, elemzés.</p> <p>Kulturális örökségünk, amire, akire büszkék lehetünk.</p> <p>Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés.</p> <p>Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.</p>
Egészséges életmód	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kortárs csoportok. 2. A lelki és testi egészség összefüggései. <p>Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei.</p>

	<p>Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia.</p> <p>Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus.</p> <p>Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése.</p> <p>Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok.</p> <p>A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás.</p> <p>Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
--	--

Tevékenységek

Helyzetgyakorlatok, dramatikus játék: családi konfliktus bemutatása és feloldási technikák. Szituációs játék egy-egy csoporthelyzetről – elemzés, vita, állásfoglalás.

Film megtekintése: deviáns csoport, deviáns magatartás – megbeszélés, viszonyulás, értékítélet.

Irodalmi részletek bemutatása a lelki élet problémáiról – megbeszélés.

Film megtekintése: a kamaszok érzékenysége.

Sportolási lehetőségek felkutatása.

Étrend, napirend összeállítása.

Munkahely-látogatás, szakiskolák felkeresése. Önismereti tréning, szituációs gyakorlat.

Az emberi természetről való tudás alkalmazása az önismeretben, az emberismeretben, a társas kapcsolatokban.

Az erkölccsel, az emberi természettel kapcsolatos film megtekintése, megbeszélés, elemzés, vita, érvelés.

A fejlesztés várt eredményei

Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.

Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.

Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.

Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.

Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.

Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.

Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.

Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.

A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.

A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

ETIKA 1-8.évfolyam

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti. Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése. A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeresé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magában foglalja az ember minden fontos viszonyulását önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet,

amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az etika tanulása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölchöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etikaórákon erősíteni kell.

Az erkölcsi érzék, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az

etika a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szinterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkor alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Ki vagyok én?</i></p> <p>Személyes adataim</p> <ul style="list-style-type: none"> – vezeték- és keresztnévem, becenevem, – születési helyem, születésem ideje, – lakcímem, – iskolám adatai (név, cím, osztályfok). <p>Külső jegyeim</p> <ul style="list-style-type: none"> – külső tulajdonságaim, megjelenésem, – kire hasonlítok a családban, – milyennek látom magam, 		

- miből ítélnék meg bennünket mások.

Belső tulajdonságaim

- mit szeretek magamban,
- mit szeretnek bennem mások,
- miben vagyok ügyes,
- miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük,
- jó és rossz tulajdonságaim.

Kedvenceim

- kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim,
- miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).

Élettörténetem:

- kisgyermekkor, óvodai élményeim,

óvodám és iskolám összehasonlítása.

Fogalmak

Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.

Témakör	2. Társaim – Ők és én	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Társas kapcsolataim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; – ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; – iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; 		

- kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben;
- hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.

Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel

- gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.;
- a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak;
- felnőttek, társak udvarias megszólítása;
- a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai;
- segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől;

helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.

Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.
-----------------	--

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Közösségeim</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; – milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül. <p><i>Családom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; – kapcsolat a családtagokkal; – a családi együttlét örömei; – helyem a családban; – segítség és munkamegosztás a családban; 		

- gyermekkori emlémeim;
- ünnepek és hagyományok a családban;
- otthoni szabadidős tevékenységek.

Napirendem

- egy napom otthon;
- milyen feladataim vannak otthon;
- egy napom az iskolában;
- milyen feladataim vannak az iskolában;
- hétköznapok és hétvégék napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi napoktól).

Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.
-----------------	--

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<i>Lakóközösség, amelyben élek</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – lakóhelyem jellegzetességei; – lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; – ki lakik az utcában, kik a szomszédaim; – lakóhelyi környezetem hagyományai. 		
<i>Más lakóhelyek és azok szokásai</i>		
<ul style="list-style-type: none"> – lakóhelyemtől távoli helyek. 		
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.	

Témakör	5. A környező világ	Javasolt óraszám:
----------------	----------------------------	--------------------------

		12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.</p> <p>A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Jó és rossz</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos). <p><i>Növények és állatok környezetünkben</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – növények szerepe életünkben; – állatok szerepe környezetünkben; – növények ápolása, állatok gondozása; – mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért. 		
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
---	--

2. évfolyam

Célok:

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban.

Témakör	Tartalom
<i>Miben változtam?</i>	Milyennek látom magam és milyennek látnak mások? Milyenek más gyerekek? Mi mindenben különböznek tőlem? Milyen új kapcsolataim alakultak ki?
<i>Családi szokások</i>	Kinek milyen feladatai vannak? Milyen hétköznapi családi szokásaink vannak? Mit szerettek ezek közül és mit nem? Miért? Vannak-e szabályok a családban, amelyeket be kell tartani? Milyen más családokat ismerek? Miben különböznek az ő szokásaik, ünnepeik
<i>A családon túl</i>	Milyen csoportokhoz tartozom? Melyek az én közösségeim az iskolában és az iskolán kívül? Milyen szabályok alakítják az életemet? Miért vannak ezek a szabályok?
<i>Akik körülöttünk élnek</i>	Hol élek? Milyen a környezetem? Mit tudok lakóhelyemről? Milyen élmények kötnek lakóhelyemhez? Kik élnek körülöttem, és kivel milyen kapcsolatban vagyok? Milyen csoportokhoz tartozom a lakóhelyemen Hol találkozunk? Milyen közös szokásaink vannak? Vannak-e közös lakóhelyi szokásaink és hagyományaink? Ha igen, részt szoktam-e venni ezekben? Mi a jó bennük? Mikor és milyen módon ünnepelünk családon kívül? Kikkel vagyunk együtt ilyenkor? Miért fontosak ezek az ünnepek?
<i>Más lakóhelyek, más szokások</i>	Másutt hol jártam már a családommal vagy az iskolával Milyen távolabbi helyekről hallottam már? Vajon vannak-e egészen másféle lakóhelyek is hazánkban és a világ más részein? Hogyan élnek ott az emberek?

Követelmények a két évfolyamos ciklus végére

A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.

A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.

Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.

Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.

Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.

Különbséget tesz mese és valóság között.

3. évfolyam

Célok:

Az önfegyelem, önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértetése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör	Tartalom
Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése. Kulcsfogalmak: Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.
Közösségben és egyedül – a társaim és én	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése. Kulcsfogalmak: Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.
Az osztály és az iskola	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése. Kulcsfogalmak: Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.
. Kulturális nemzeti közösség	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés

	Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaiival. Kulcsfogalmak: Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.
A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása. Kulcsfogalmak: Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

4. évfolyam

Célok:

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésnek, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. Az önfegyelem, önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértetése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör	Tartalom
<p>Milyen vagyok, milyennek látnak mások</p>	<p>Előzetes tudás: Elemi ismeretek tulajdonságokról.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél: Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tulajdonságaim • szokásaim, érzelmeim, indulataim • hősök, példaképek <p>Kulcsfogalmak: Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, meshős.</p>
<p>Közösségben és egyedül – a társaim és én</p>	<p>Előzetes tudás: A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél: Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • párbeszéd • igazi barát • békében és haragban • elfogadva és elutasítva <p>Kulcsfogalmak: Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.</p>
<p>Az osztály és az iskola</p>	<p>Előzetes tudás: Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél: A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli</p>

	<p>összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a mi osztályunk • az osztály működése • a mi iskolánk <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.</p>
<p>Kulturális nemzeti közösség</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyelv, ami összeköt • szokások és jelképek • ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.</p>
<p>A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lakóhelyi épített örökségünk • tárgyaink világa • a világ öröksége

	<p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.</p>
A mindenség és én-születés és elmúlás	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lakóhelyi épített örökségünk • tárgyaink világa • a világ öröksége <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.

Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.

Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.

Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.

Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.

Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.

A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

ETIKA

5-8.évfolyam

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölcshez kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részművek és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részművek tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadójaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szinterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges

problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

5–6. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad

beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

Témakör	1. Test és lélek	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Fejlődés és szükségletek</i> Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p><i>Egészség és betegség</i> Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p><i>Fogyatékoság</i> Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p><i>Ép testben ép lélek</i> A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p><i>A lelkiismeret</i> Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.	

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Kapcsolataim</i> Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p><i>Baráti kapcsolatok</i></p>		

Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.

A kapcsolat ápolása

A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?

Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.

Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.
-----------------	---

Témakör	3. Kortársi csoportok	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p><i>Közösségeim</i> A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p><i>A mi csoportunk</i> A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p><i>Mások csoportjai</i> Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p><i>Konfliktusok a csoportban</i> Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	

Témakör	4. Társadalmi együttélés	Javasolt óraszám: 14 óra
----------------	---------------------------------	-------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitásalelemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.</p> <p>Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.</p>
--	---

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Etnikai közösségek

Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?

Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.

Vallási közösségek

Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.

Társadalmi egyenlőtlenségek

Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?

Virtuális közösségek

A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben.

Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?

Fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előny szerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.
-----------------	--

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai	Javasolt óraszám: 10 óra
----------------	--	---

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>
<p align="center">Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p><i>Az ökológiai lábnyom</i> Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.</p> <p><i>Az ember és a technika</i> „Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p><i>Enyém, tiéd, miénk</i> A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?</p> <p><i>A mozgóképek hatása</i> A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.</p>

<p>Témakör</p>	<p align="center">6. A mindenséget kutató ember</p>	<p align="center">Javasolt óraszám: 14 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.</p>	
<p align="center">Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>		
<p><i>A vallás mint lelki jelenség</i> A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.</p> <p><i>Vallási közösség és vallási intézmény</i> A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p><i>A tudomány</i> A tudósokról és a tudomány világról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.</p>		

A művészet

A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?

Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.</p>
---	---

6. évfolyam

Témakör	Tartalom
<i>Fejlődés és szükségletek</i>	Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?
<i>Egészség és betegség</i>	Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?
<i>Fogyatékoság</i>	Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?
<i>Ép testben ép lélek</i>	A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?
<i>A lelkiismeret</i>	Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.
<i>Kapcsolataim</i>	Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők
<i>Baráti kapcsolatok</i>	Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás
<i>A kapcsolat ápolása</i>	A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.
<i>Közösségeim</i>	A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás
<i>A mi csoportunk</i>	A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.
<i>Mások csoportjai</i>	Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.
<i>Konfliktusok a csoportban</i>	Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.
<i>Etnikai közösségek</i>	Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a

	<p>kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.</p>
<i>Vallási közösségek</i>	Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.
<i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i>	Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?
<i>Az ökológiai lábnyom</i>	Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.
<i>Az ember és a technika</i>	„Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.
<i>Enyém, tiéd, miénk</i>	A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?
<i>A mozgóképek hatása</i>	A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról
<i>A vallás mint lelki jelenség</i>	A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.
<i>Vallási közösség és vallási intézmény</i>	A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?
<i>A tudomány</i>	A tudósokról és a tudomány világról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.
<i>A művészet</i>	A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?

7. évfolyam

Célok:

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következőképpen az erkölcsstan tanítási-tanulási folyamatában is.

13–14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

Az életkorra jellemző *önállósodást, önállóságra törekvést* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *kritikai gondolkodás fejlesztésének*.

Témakör	Tartalom
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	<p>Az önismeret fejlesztése a saját mozdítóerőkre való visszajelzés révén.</p> <p>Az önfogadás és az akaratereő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.</p> <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.</p>
Párkapcsolat és szerelem	<p>Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.</p> <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.</p>

Egyén és közösség	<p>Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.</p> <p>Kulcsfogalmak: Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.</p>
Helyem a világban	<p>Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknban. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.</p> <p>Kulcsfogalmak: Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.</p>
Mi dolgunk a világban?	<p>A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.</p> <p>Kulcsfogalmak: Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.</p>
Hit, világkép, világnézet	<p>Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.</p> <p>Kulcsfogalmak: Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tizparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.</p>

8. évfolyam

Célok:

Az általános iskola szakaszzáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben a gyermekek önálló döntéseket hoznak. Fokozódik felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre nevelés általános céljainak megvalósításában.

13–14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek.

Az életkorra jellemző önállósodást, önállóságra törekvést, az iskola véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a személyes jövőkép kialakítását, valamint az identitás különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékos állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó információk különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a kritikai gondolkodás fejlesztésének.

Témakör	Tartalom
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	<p>Előzetes tudás:</p> <p>A nyelv és nyelvhasználat, emberi kommunikáció témakörében szerzett alapvető nyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén.</p> <p>Az önfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyelv és gondolkodás • tudás és értelem • ösztönzők és mozgatóerők • érték és mérték

	<p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.</p>
<p>Párkapcsolat és szerelem</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>A nemi éréssel és szaporodással kapcsolatos biológiai ismeretek. A párkapcsolatok terén szerzett személyes tapasztalatok.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vonzódás • együttjárás • házasság, család és otthonteremtés • visszaélés a nemiséggel <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.</p>
<p>Egyén és közösség</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Formális és informális, iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • közösségeim • erőt adó közösség • korlátozó közösség • szabadság és korlátozottság

	<p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmisség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.</p>
<p>Helyem a világban</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Az Európáról, a globalizációról és a multikulturális társadalmakról szerzett történelmi és földrajzi egyszerű ismeretelemek.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknban. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tágabb otthonunk: Európa • színesedő társadalmak • a társadalmi együttélés közös normái • új technikák, új szabályok <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.</p>
<p>Mi dolgunk a világban?</p>	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Az alkohol, a cigaretta és a drogok káros hatásaival kapcsolatos egészségügyi ismeretek.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jól-lét és jólét • boldogulás, boldogság • a média és a valóság <p>Kulcsfogalmak:</p>

	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.
Hit, világnézet, világnézet	<p>Előzetes tudás:</p> <p>Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.</p> <p>Nevelési-fejlesztési cél:</p> <p>Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.</p> <p>Ismeret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az ember, mint értékelő erkölcsi lény • a nagy világvallások világnépe • párbeszéd és együttműködés <p>Kulcsfogalmak:</p> <p>Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tizparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.

Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.

Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.

Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.

Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.

Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.

Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.

A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

Tevékenységek

- szabad beszélgetés,
- önkifejező alkotás,
- vita, szerepjáték,
- megfigyelés, kérdezés, rendszerezés
- bekapcsolódás az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába
- különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás,
- iskolai hagyományok ápolása

IDEGEN NYELV

7–8. évfolyam

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és épít az *anyanyelvi kompetenciára*, hiszen a beszédértés és a beszédprodukció az elsődleges, anyanyelven is. Az anyanyelv tanulása során megtapasztalt nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását. A négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. A hallott szöveg értésénél törekedjünk a céloknak és igényeknek megfelelő, autentikus szövegek felhasználására. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása. Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

Az interkulturális kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak (vagy országoknak) a kultúrájával, amelynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. Folyamatosan erősítjük a nyelvtanuló interkulturális tudatosságát, azaz, hogy a tanuló legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, s ezáltal erősödjön a hazafias érzése, a magyarságtudata, valamint váljon nyitottabbá és érzékenyebbé más népek kultúrája iránt. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az informatikai kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve nagyszerű lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, segít az autentikus környezet megteremtésében, így az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a

tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használhatjuk szöveggörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességet. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóknak erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekeznek betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknak az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

Célok

Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.

A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése. Egyre biztosabb beszédképesség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése. A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése. A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.

Kulcsfogalmak

Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet. Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat. Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előljárószó, tő- és sorszámnev, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás. Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, ételiszter, vásárlás, főétkezés, üzlet.

<p>Beszédszándékok, beszédértési készség</p>	<p>BESZÉDÉRTÉS</p> <ul style="list-style-type: none"> - A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. - Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. - Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). - Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. - Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. - Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. - Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. - Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. - Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). - A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. - Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. - A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) - Szavak differenciálása. <p>Nyelvi egységek megértése.</p>
<p>Beszédkészség</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. - Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. - Probléma jelzése, segítségkérés. - Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. - Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. - Érzelmek, vélemény kifejezése. - Javítás elfogadása, törekvés önkorrekciónra. - Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. - Ritmustartás, ritmusváltás. <p>A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</p>
<p>Fogalomkörök</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. - Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. <p>A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</p>
<p>Témakörök, szóképek</p>	<p>EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem:</p>

	<p>bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom.</p> <p>Az ÉN családom: családtagok nevei.</p> <p>TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek.</p> <p>TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények.</p> <p>EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport.</p> <p>VÁSÁRLÁS: Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás.</p> <p>ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter <i>Irodalmi művek feldolgozása videofilmmel, megbeszéléssel.</i> Ajánlott művek: Mark Twain: Koldus és királyfi, Charles Dickens: Christmas Carol; Robin Hood.</p>
--	---

Követelmények

A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mértén merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.

Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.

Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tömondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.

Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni.

(Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)

3. sz. melléklet

KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJÁNAK KERETTANTERVE

Módosítva

- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020.(I.31.) Kr. alapján, amely a 110/2012.(VI.4.) Kr. módosításaként került bevezetésre,
- A középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók iskolai nevelésének irányelve alapján,
- A középsúlyos értelmi fogyatékos (értelmileg akadályozott) tanulók számára készült kerettanterv alapján.

Adaptáció: Benedek Elek EGYMI, Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola

A közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a kognitív képességek eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége. Az érzékelés gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, észleletek feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen figyelem ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre keredzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az emlékezeti funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárbá nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevéssé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A gondolkodásban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően

adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat tanulási terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

1. Célok, feladatok

Az általános iskolai képzés céljai, feladatai

Oktatási, nevelési célok – részcélok, az elérés útjai

A célok meghatározása

Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével. Alapjaiban, elveiben nincs különbség a Nat-ban meghatározott főbb célkitűzésekben, de a megvalósulás mikéntjét, a konkrét lehetőségeket az egyéni képességek és az ezekhez igazodó differenciálás határozza meg.

A tanulók adottságai miatt sajátos elemeket is tartalmaz az ehhez vezető út. Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk. Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön. A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.

A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.

A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára. (Részletesebben lásd 5.3 „Oktatási, nevelési alapelvek”)

Oktatási és nevelési célok a Nat alapján, az értelmileg akadályozott tanulókra vonatkozó sajátosságok és ajánlások

- Testi és lelki egészségre nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgyógyász, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése: kiemelt területe az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mérten optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés: a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, az értelmileg akadályozott tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.
- Médiatudatoságra nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók kommunikációs adottságai nagyon eltérőek, de tartalmi és/vagy formai tekintetben többnyire elmaradnak a korosztályi sajátosságoktól. Épp ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását. A médiahasználat ennek egyik eszköze is lehet. A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihatások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel

arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció: Értelmileg akadályozott személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják az értelmileg akadályozott személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelve a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. Az értelmileg akadályozott tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedési helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

Az iskolai képzés során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

A képzés célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önértékeléssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő- vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálása, az épen maradt funkciók feltárásával, és azokra építéssel. A

pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátítása, gyakorlása. A személyiség gazdagítása érdekében az önfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a máságot is elfogadva.

2. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- b) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- c) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- d) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- e) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

3. A Nat alkalmazása a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

3.1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- f) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- g) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- h) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- i) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- j) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mind Ezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

3.2 Kulcskompetenciák fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfélekezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

3.2.1 Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz –

lásd még 2.1 „Nevelési és oktatási alapelvek”). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvelsajátítási képességük lehet.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére (v.ö. 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló), az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az

együtműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

4. Egységesség és differenciálás

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását. A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosagra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerinti differenciált csoportokat. A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében, a tanítási órán kell megvalósítani, mert a gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes fiatal felnőtt koráig ezen a téren továbbfejlődni. A kamaszkor és annak befejeződése után is motiváltak a tanulók az olvasás, írás, számolás elsajátítására. Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak - az adott csoporton belül - leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása tanórai keretek között egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átismétlése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;

- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység;

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszerével történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) és a család legjellemzőbb mutatói (a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere) együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist - a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások, - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le.

A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalom sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési - nevelési - oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők:

- nyitott pluralista tudománykép, mint világkép,

- a munka, a tanulás, a szabadidő, a szórakozás határainak elmosódása, az élethosszig való tanulás szükségessége
- a piaci elemek, mint a gazdasághoz való viszony fő jellemzői,
- nagy választási lehetőség, elágazó életutak, mint az életút jellemzői,
- a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje,
- az identitás és önismeret, mint szocializációs cél,
- párbeszéd, keresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, mint tipikus tevékenységek,
- érték pluralitás, egyéni boldogság, mint értékek, és a kíváncsiság, mint motiváció.

5. Értelmileg akadályozott tanulók tantárgyi rendszere és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció /Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció /Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás /Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet /Matematika	Számolás-mérés /Számolás-mérés (Matematika) Társadalmi ismeretek	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	-	-	-
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	-	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természeti környezet /Természettudomány és földrajz	Környezetismeret /Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene /Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkatás /Ábrázolás-alkatás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika/ Technológia	Információs eszközök használata /Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testi nevelés /Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés /Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés /Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	-	-	-
Életvitel és gyakorlat /Egyéb	Önkiszolgálás /Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat/ Életvitel	-	-	2	2	2	2	3	3

	és gyakorlat								
	Játékra nevelés /Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-

6. Tantárgyi kerettantervek értelmezése

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az egyes műveltségterületi tantárgyak nagyobb átfogó témaegységeit, témaköreit nevezi meg. A tematikai egység – az adott tantárgyi terület sajátosságaitól függően – lehet konkrét téma: pl. <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i> , de képességterület is: pl. <i>Összefüggések felismerése</i> . A tevékenységre épülő műveltségterületek tantárgyaiban a tematikai egységek fejlesztési célként jelennek meg.	Órakeret
Előzetes tudás	A témakör elsajátításához, azaz sikeres tanításához és tanulásához szükséges kulcsfogalmak, ismeretelemek, szabályok, képességek megnevezése a témakör sajátosságainak megfelelően.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott tematikai egység tanítási-tanulási folyamatában hangsúlyos, kiemelt fejlesztési feladatok megnevezése az adott két évfolyamonként meghatározott sajátos tantárgyi fejlesztési célok, feladatok alapján.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési követelmények Ismeretek Tanulói tevékenységek A tematikai egység tartalmi elemeinek és/vagy fejlesztési feladatainak megjelenítése a tematikai egység sajátosságainak megfelelően		Ismeretekben vagy tevékenységekben hasonló tartalmú tantárgyak tematikai egységeinek jelzése, konkrét tudáselemekkel részletezve
Kulcsfogalmak/fogalmak	A tematikai egységben előforduló műveltség kulcsfogalmak, illetve a fogalmi gondolkodás fejlesztéséhez szükséges fogalmi összetevőinek jelzése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Az adott ciklus végén (az adott tantárgyban) elvárható legfontosabb tudás- és képességelemek.	

Magyar nyelv és irodalom

Célok és fejlesztési feladatok:

A tanulási terület célja, hogy megalapozza valamennyi fejlesztési terület tartalmainak megismerését, elsajátítását, ugyanakkor az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése valamennyi fejlesztési terület feladata. Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés során fejlődik a kapcsolatteremtő, a közlő és információszerző képesség, lehetővé válik a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása. A tanulási terület hozzájárul a tiszta és helyes hangképzéshez, a beszédkészség fejlesztéséhez, a beszéd általi további ismeretszerzés képességének kialakulásához és megszilárdulásához, továbbá támogatja a fogalmi gondolkodást. A szóbeli kommunikációban nagy nehézségeket mutató tanulók a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek alkalmazásával juthatnak hozzá az önkifejezéshez és az ismeretszerzéshez.

Az AAK kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más, alternatív megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

A tanulók képességeikhez igazodóan ismerkednek az irodalmi-kulturális javakhoz való hozzájárás lehetőségeivel, tájékozottságot szereznek műfaji jellemzőkről, alakul ízlésük, illetve szabadidős lehetőségként találkoznak az irodalmi alkotások különféle formáival.

A tananyag, illetve a tanítási folyamat szervezése során nagy jelentősége lesz a korábban részletezett kognitív képességeknek, részképességeknek.

A tanulási terület speciális feladatai:

a beszéd, az olvasás és írás, illetve ezek speciális alternatíváinak kommunikációs csatornaként, eszközként való felismerése (mind a közlés, mind az információszerzés, a megismerési folyamatok eszközeként), majd egyre szélesebb körű és egyre differenciáltabb alkalmazása;

az olvasás-íráshoz szükséges alapkészségek kialakítása és fejlesztése (téri orientáció, irányok tudatosítása, szerialitás, szem-kéz koordináció, finommotoros precizitás analízis-szintézis folyamata);

a személyközi kapcsolatok megfelelő szabályozásához szükséges kommunikációs szabályok elsajátítása;

az egyénre szabott minél nagyobb fokú önállóság kialakítása az olvasás és írás területén;

minél önállóbb eligazodás írásos, képes anyagokban;

a kulturált kommunikáció minden formájának gyakorlása különböző élethelyzetekben;

infokommunikációs eszközök és programok használata, pl. Piktoverb, Verbalio, telefon, tablet szövegíró funkciójának használata – egyéni képességprofilhoz igazodóan.

Kommunikáció

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

Fejlesztő, inger-gazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén, és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeinek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatai: a beszédmegértést és beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére, folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét, fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját, elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásainak a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót a párbeszédokban és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással megszerezzik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel

az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

Beszédfejlesztés

- Beszédszervek tudatosítása, artikulációs gyakorlatok (súlyos hangképzési zavarok esetén logopédus bevonása szükséges)
- Szókincs bővítése
- Nyelvtani szerkezetek (pl. viszonyszavak, határozós szerkezetek) közlési szándéknak megfelelő alkalmazása
- Verbális kifejezőképesség akadályozottsága esetén a megfelelő alternatív vagy augmentatív (helyettesítő vagy kiegészítő) kommunikációs eszközök, módzatok megismertetése, tanítása, alkalmazása

KOMMUNIKÁCIÓ (Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátítására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknak megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatok: a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére; folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét; fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját; elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédokban és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre,

miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 68 óra
A témakör nevelési-	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	

fejlesztési céljai	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Szájat csücsöríteni fűvésben. • Erős levegőfűvés rövid ideig. • Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. • Figyelmét rövid ideig fenntartani. • Megérteni a gesztusok jelentését. • Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. • Pontosan követni a mozgásokat. • Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. • Hangokat eszközökhöz rendelni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. • Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. • Hallási figyelem fejlesztése. • Hangejtés – magánhangzók ejtése. • Szájállások utánzása. • Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. • Tárgyak megnevezése utánmondással. • Főnevek többes száma. • Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz. • Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). • Tárgyak megnevezése, egyeztetése. • Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). • Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. • Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. • Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. • Egyszerű képolvásás. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása.</p> <p>Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése.</p> <p>Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.</p> <p>Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése.</p> <p>Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása.</p> <p>Írányított fűvés, hangadással kísért fűvés.</p> <p>Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.</p> <p>Zörejek, hangok felismerése.</p>

	<p>Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégen.</p> <p>Szájállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról.</p> <p>Hívóképek alapján hangutánzások.</p> <p>Tárgy-kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján.</p> <p>Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?).</p> <p>Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama.</p> <p>Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás.</p> <p>Versek mondása közösen.</p> <p>Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték.</p> <p>Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).</p>
Fogalmak	<p>A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókinccs).</p> <p>Gyertya, láng, hangos – halk, bent, belül, érintés, tapintás, szájtér, fent, lent, kívül, kerekítés, résesítés, zöngé.</p>

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 48 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Udvariassági szokásokat elsajátítani. • Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. • Elsajátítani és betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. • Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. • Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi érintkezés. • A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. • Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. • Mozdulatok szabályozása adott jelre. • Testkontaktus a félelem oldására. • Kéz gesztusjelei. • Fej gesztusjelei. • Kép mint szimbólum. • Vizuális jelzések, utasítások, képek. • Iskolai környezet. • Saját név. Társak neve. Nevelő neve. • Saját jel. Társak jele. 	

<p>bejárat, lépcső).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevének nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. • Érzelmeket felismerni másokon, reakciókat, illetve érzelmi megnyilvánulásokat vállalni. • Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. • Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit. • Kerülni az erőszakot. • Fegyelmetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Köszönési formák. • Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). • Érzelmi megnyilvánulások. • A környezet hangjainak felismerése, reakció. • Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. • Egymás megismerése. • A megköszönés gyakorlása. • Konfliktuskerülő viselkedés. • Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. • Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása. • Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i> Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel. A kéz gesztusjeleinek bővítése. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb. Ütem, intenzitás, időtartam változtatása. Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt). A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával. Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel. Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai. Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit. Analogiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Bizalom-játék. Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben. Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása</p>
---	---

	<p>(szerepjáték).</p> <p>Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálás, bekötött szemmel).</p> <p>Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése.</p> <p>Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb.</p> <p>Napirend, fontosabb állandó események jelzése.</p> <p>A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).</p> <p>Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben.</p> <p>Kép mint jelzés. Kép és idő. Kép mint információs eszköz.</p>
Fogalmak	<p>Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i>, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. Magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek, én, <i>enyém</i>, várj, <i>majd</i>, <i>nemsokára</i>, <i>választás</i>, <i>sorra kerül</i>, tessék, kérem, Ne tolakodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!</p>

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Megnevezni, megmutatni testrészeit. <ul style="list-style-type: none"> Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. Megérteni és követni a le, fel utasítást. A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. A mosdói higiéniét betartani. Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. Egyre önállóbban kabátot, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. Téri tájékozódás. Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. Tisztálkodás, fésülködés segítséggel. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. Saját ruhadarab felismerése segítséggel. Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. <p><i>Étkezés</i></p>	

<p>sapkát fel- és levenni, helyére tenni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. • Saját holmiját felismerni. • Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. • Önállóan fel- és levenni felsőruháit. • Megnevezni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. • Társai kabátját tudja személyhez rendelni. • Eligazodni a jelek és fogasok között segítséggel. • Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, az ételeket megnevezni, megmutatni. • Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). • Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. • Főfogalom alá rendelni az ételeket, képek alapján. 	<ul style="list-style-type: none"> • Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel. • Alapízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. • Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése. • Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. • Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. • Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira.</p> <p>Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. Térben történő eligazodás.</p> <p>A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel).</p> <p>Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása.</p> <p>Öltözködés, vetkőzés gyakorlása.</p> <p>Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel.</p> <p>Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Társak jelének megismerése.</p> <p>Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli.</p> <p>Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi.</p> <p>Mások ruháit kiválogatja.</p> <p>Kabát, sapka, sál önálló felvétele.</p> <p>Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése.</p> <p>Gombolás gyakorlása.</p> <p>A reggeli ételek megnevezése, azonosítása.</p> <p>Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése.</p> <p>Szívó-rágó gyakorlatok.</p> <p>Terítéshez használt eszközök elhelyezése.</p> <p>Képekről is az ételek, italok felismerése, megmutatása.</p> <p>Játék közben babája etetése.</p> <p>Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása.</p> <p>Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása.</p> <p>Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése.</p> <p>Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése.</p> <p>Ételek csoportosítása játékos formában. Étél-evőeszköz egymáshoz rendelése.</p> <p>Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Öltözködés, ruhadarab, étkezés, evőeszköz.</p>

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Nevére reagálni. • Jelét mondani (ha képes rá). • Felismerni személyes tárgyait. • Használt jeleket a tanuló társakhoz rendelni. • Tanárát nevén szólítani. • Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? • Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. • Tájékozódni az iskola helyiségei között. • Köszönni. • A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket. • Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. • Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. • Megfelelően viselkedni az utcán. • Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. • Ismerni a lámpa jelzéseit. • Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. • Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. • Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése. <p><i>Lakás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A konyha, szoba berendezési tárgyai. • Használati tárgyak felismerése, megnevezése. • Tárgyak helye a lakásban. • Tárgy – kép egyeztetése. • A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. • Ház – lakás. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Az utca részei: járda, úttest. • A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. • Megfigyelések az utcán. • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. • Utazás járművel. <p><i>Vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. <p><i>Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</i></p> <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkciójának megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. A</p>	

	<p>konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje, a karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse a tanuló.</p> <p>Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése.</p> <p>A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése.</p> <p>Cselekvések helyiségekhez rendelése.</p> <p>Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján.</p> <p>Saját, vagy tanuló társ, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással.</p> <p>Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás.</p> <p>A tanuló terítőt terít az asztalra. Az ajtókat nyitja, csukja.</p> <p>Edények rendezése, helyük a lakásban.</p> <p>Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket.</p> <p>Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása.</p> <p>Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a villamost, autóbust, autót, kerékpárt.</p> <p>Hangutánzás.</p> <p>Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb.</p> <p>A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le.</p> <p>Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés.</p> <p>Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk.</p> <p>Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás).</p> <p>Szerepjáték: utazás – utas, ellenőr, járművezető.</p> <p>Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése.</p> <p>Piacon: nézelődés, árak megnevezése, megmutatása.</p> <p>Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása.</p> <p>A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása.</p> <p>Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Elöttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.</i></p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Tájékozódás időben</p>	<p>Javasolt óraszám: 26 óra</p>
-----------------------	-------------------------------------	--

<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. • A téli-nyári időjárási elemeket megkülönböztetni. • Képről felismerni két ellentétes évszakot. • Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. • Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. • Tájékozódni a napszakokról. • Nagyobb különbségeket észrevenni. • A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. • Tanóra – óráközi szünet – csendes pihenő. • Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. • Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. • Időjárási jelenségek felismerése segítséggel. • Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. • Végzett cselekvések időtartama. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>A nevezett időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembevétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.). Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal.</p> <p>Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével.</p> <p>Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése.</p> <p>A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása.</p> <p>Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás?</p> <p>Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszakra, napszakra, alkalomra megfelelően.</p> <p>Időjárásnak, napszakra, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása.</p> <p>Nap mint nap az időjárási viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárási elemek felismerése.</p> <p>Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása.</p> <p>Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i>, reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.</p>	

Témakör	6. Élőlények		Javasolt óraszám: 38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. • Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). • Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. • Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. • Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. • Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. • Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. • A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Környezetünkben lévő virágok, növények. • Cserepes virág, udvari dísnövények. Élő virágok. • Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek, megnevezési gyakorlatok segítségével. • Mese a növényekről. • A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. • Hangutánzó gyakorlatok. • Állatmesék. • Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. • Állatok tápláléka, „lakóhelye”. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. A virágok, növények tulajdonságait érzékelése, tapintása, szaglása, megnevezése. Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével. Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok. Mesék növényekről (Répamese). Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban. Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk. Háziállatok tápláléka. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok.</p>		

	<p>Szerepjátékok. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék (A brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok).</p>
Fogalmak	<p>Növények, virágok, illat, <i>érzés, élővilág, íz, zamat, szín</i> (alapszínek), <i>gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik, édes, savanyú, finom, ízes, élő, háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</i></p>

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. • Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. • Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. • Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. • Kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezni, kérni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Üzletek – vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. • Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük. <p><i>Munkahelyek – foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i> Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdezgetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése. Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyelése. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.). Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentessel, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a</p>	

	hozzájuk tartozó eszközök felismerése.
Fogalmak	<i>Élelmiszer, édesség, konzerváru, húсарu, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés, gyalulás, fűrés, ismerkedés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem, bocsánatkérés a társaktól.</i>

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 15 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szívesen és érdeklődéssel részt venni az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. • Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban. • Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hagyományos ünnepek. • Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. • Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. • Családi ünnepek. • Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. • Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. • Iskolai ünnepek. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). A tárgyak megnevezése, megmutatása.</p> <p>Húsvéti tojás készítése segítséggel.</p> <p>Verseket, dalokat tanulása, előadása anyák napjára.</p> <p>Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel.</p> <p>Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal.</p> <p>Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése.</p> <p>Az ünnep játékos megjelenítése.</p> <p>Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről.</p> <p>Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel.</p> <p>Készülés (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. zászló, kokárda készítése.</p>	
Fogalmak	Névnap, születésnap, köszöntés-gratuláció, ajándék, kedvesség, öröm,	

	édesség, köszönet, várakozás, hamarosan, nemsokára, ünnep, zászló, hangulat, felvonulás, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, kellemes, díszes, ritmus.
--	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására; – köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. <p>Aktív szókincse legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni; – együttműködéssel csoportosítani; – rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani; – együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni; – érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak; – felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat, – rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni; – érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra; – figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást, – bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.
---	---

3.- 4. évfolyam

A tantárgy segíti az erkölcsi nevelést az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok, és a népszokások megismerésében van jelen. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet

belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával vesz részt. A családi életre nevelést segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

Az anyanyelvi kommunikáció a környezetével korosztályának megfelelő módon történő kapcsolatteremtéssel, a megszólítások helyes és alkalomhoz illő megválasztásával, az egyszerű kommunikációs és metakommunikációs jelek értelmezésével, a tárgyak, személyek helyes megnevezésével, az utasítások megértésével fejlődik. Ezekhez járul az alapvető fogalmak megértése, adekvát használata, a magyar nyelv szabályainak megfelelő, egyszerű mondatok alkotásának gyakorlása és a környezetről lényeges információk megszerzése, rendszerezése, csoportosítása.

A szociális és állampolgári kompetencia az érzelmek felismerésével, megnevezésével és a kommunikációs helyzetnek megfelelő alkalmazásával fejlődik, a megfelelő érvényesülési törekvésekkel és az önuralom fejlesztésével. A kompetenciaterületet erősíti a mindennapi élethelyzetekben a társas viselkedési formák automatikussá válása, a csoportok és a környezet által elvárt magatartási normák betartása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség terén a tantárgy segít mozgásos és verbális elemekkel előadni egyszerű verseket, mondókákat. Emellett környezetében és megjelenésében kialakul igénye az esztétikumra, a harmóniára és a praktikumra.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a kitartás, az önellenőrzés és a javítás igényének kialakítása segíti.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés anyanyelv	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Egyre pontosabban végzi az artikulációs gyakorlatokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Feladatokat egyre rutinosabban végezni. • Követni az artikulációs mozgásokat. • Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). • Megmutatni a megnevezett képet, ill. önállóan megnevezni. • Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. • Analóg mondatokat képezni. 	Mozgásnevelés és légzőgyakorlat Ének, zene: hallásfejlesztés

<ul style="list-style-type: none"> • Mimikát, gesztusokat jól utánozni. • Jól használni a metakommunikációs jeleket. • Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. • Mondataiban bővítményt használni. • Képről néhány mondatot mondani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok. • Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. • Tárgyak megnevezése segítséggel. • Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. • Személyes névmás használata. • Igeragozás (jelen idő, múlt idő). • Kérdések alkotása ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak? • Gyűjtőfogalmak körének bővítése. • Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. • Tárgyak, személyek tulajdonságai. • Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. • Ok-okozati összefüggések felismerése. <p>Tevékenység</p> <p>Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel.</p> <p>A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása.</p> <p>Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése.</p> <p>Artikulációs mozgásokat utánoz, zöngét hangoztat, zenei hangokkal játszik</p> <p>Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba.</p> <p>Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése.</p> <p>Képsorok olvasása balról jobbra haladással.</p> <p>A megnevezett kép kiválasztása.</p> <p>Tárgyak, képek sokaságával soralkotás.</p> <p>Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány.</p> <p>A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése.</p> <p>Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével.</p> <p>A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben.</p> <p>Analóg mondatok alkotása segítséggel.</p> <p>Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján.</p> <p>Melléknévvel a tárgy, vagy kép milyenségét megfigyeli, megnevezi.</p> <p>Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről.</p> <p>Gyakorlás szituatív helyzetben.</p> <p>Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással.</p> <p>Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása.</p> <p>Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>	<p>és,</p> <p>Játékra nevelés: szabályjáték,</p> <p>Számolás, mérés: tájékozódás, időrend,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>sor, soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más), eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás, Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete.</p> <p>- tárgy, - kép, - sor, - sok – kevés, - figyelem, - jó – rossz, - kérdés, - ruha, -</p>

	étel, - gyümölcs, - bútor
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. Képes a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Egyszerű szimbólumokat megért, használ.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megnevezni családtagjait. • Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. • A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. • Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. • Kapcsolatokat reálisan megítélni. • Megfelelő módon köszönni felszólítás nélkül. • Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezze azt. • Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. • Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. • Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. • Mozdulatok értelmezése, utánzása. • Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. • Otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. • Szülők neve, testvérek neve, száma segítségével, családtagok tevékenysége (munkája). • Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. • Cselekvések megnevezése segítséggel. • A válaszok és a valódi események összehasonlítása. • Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. • Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. • Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. 	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék, Szabály játék,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolat első lépése:- ismerős gyermekkel, felnőttel, - ismeretlen gyermekkel, felnőttel, újonnan megismert emberekkel. <p>Tevékenység</p> <p>Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. Adott érzelem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.). Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően. A segítség kérésének módjai. Gyakorlás szituációs játékok segítségével. Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol. Bábokkal lejátssza el az egyszerűbb helyzeteket. Keresztnévet hallás alapján kösse az illető személyhez. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése. Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében. Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes. Közös játék során szabályok betartása, viselje el a vereséget, örüljön társai sikerének. Mozi, cirkusz és színházlátogatások alkalmával legyen érdeklő, ne zavarja társait és a többi nézőt. A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása. Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása legyen természetes a mindennapi kommunikációjukban. Kis csoportban vegyen részt kulturális és sporteseményeken, ott viselkedjen megfelelő módon.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Jó gyerek, boldog, vidám, féltős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt – ott, messze – közel, szeret - nem szeret, barát, vendég, ismerős- ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas, szeretnék kimenni,</i></p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. Képes együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. Képes örömmel, és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismerni közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni szülei munkáját.</p>

Évfolyam: 3.-4.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>3. Testünk és személyes teendők</p>	<p>Órakeret: 40</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Eligazodik a lateralitás területén.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.</p>	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Időhatározókat és mellékneveket használni. • Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. • Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. • A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. • Az ápolat és ápolatlan (haját), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. • Ismerni saját holmiját. • Gondosan, rendszeresen öltözzön, vetkőzzön. • Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. • Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. • Fő étkezéseket megnevezni, megmutatni. • Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. • Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. • Kézmosás, fogmosás, WC-használat. • Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. • Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. • Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. • Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. • Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. • Évszakoknak megfelelő öltözködés. • Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. • Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. • Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. • Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. • Ételkészítések, eszközök, csoportosítása. • Nyers és főtt ételek. • A hetes, napos munkája <p>Tevékenység</p> <p>Tanórán, szemléltető eszközökön, saját magán, társán megmutatja, és megnevezi testrészeit.</p> <p>A testrészeket és funkcióit egymáshoz rendeli. Érzékszerveit megnevezi.</p> <p>A test tisztítását megnevezi, folyamatát bemutatja.</p> <p>Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása.</p> <p>Higiénés szokások gyakorlása.</p> <p>WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.</p> <p>Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.</p> <p>Tisztasági felelős a tisztség vállalásával tanuló társai haját, körmét nap, mint nap megnézi, jelzi, mit tapasztal.</p>	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Szabályjáték, Didaktikus játékok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők,</p>

<p>Képről megállapítja a pozitív és negatív tulajdonságokat. Az öltözködés menetét mondja el, illetve mutassa meg a ruhadarabokat. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözzön fel. Cipzárt felhúz, gombol. Gallért, zsebeket igazít. A ruhát megpróbálja összehajtani, helyére rakni. Baba öltöztetése. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Nap, mint nap ismétli felsőruházata nevét. Elmeséli milyen sorrendben öltözött reggel. Tudatosan differenciálja az alsó-felső fogalmát. Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Nevezze meg önállóan a ruhák színeit, egyéb jellemzőit, tudja azt megfogalmazni. Divatos és régimódi, fiú és lány ruhák válogatása. Nap, mint nap közösen és egyenként is, és mint napos gyakorolja az étkezéssel kapcsolatos teendőket és a kulturált étkezést. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése megtartása. Dél-ebéd, reggel-reggeli, este-vacsora. Szokásos ételek megnevezése. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna szituációs játékok. Segítséggel összegyűjti és előkészíti az étkezéshez szükséges kellékeket. Terít, elpakol. Az ételeket megnevezi. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeit képek alapján kiválogatja. Gyakorolja, és tudatosan használja a konvencionális beszédformákat. „Jó étvágyat!”, „Kérem szépen!”, „Köszönöm szépen!”. Ünnepi szokások kialakítása. Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jó étvágyat! Köszönöm! tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i> , hetes, napos, <i>feladat</i> , terítés, <i>leszedés</i> , finom, <i>folyékony</i> , <i>illatos</i> , kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i> , új, <i>divatos</i> , <i>elavult</i> /, <i>régimódi</i> , felsőttest, alsóttest, felső végtag, alsóvégtag, sovány, kövér, szűk, bő,- nagy méret, kis - <i>körömápolás</i> , - <i>arcápolás</i> , - <i>hajápolás</i> , - tiszta, - piszkos, - ápolt – <i>ápolatlan</i> , - <i>egészséges</i> – beteg, - <i>kezelés</i> ,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. Képes összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. • Mondataiban használni a bővítményeket. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. • Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni. • Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. • Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. • Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. • Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. • Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. • Felszólítás nélkül rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). • Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. • Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, troli, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. • Ismerni az iskola utcájának nevét. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. • Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. • Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. • a játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel. • Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén. • A „hol van?” és a „hova való?” megértése. • A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. • Falusi padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból. • Képek alapján az ismeretek elmélyítése. • Az iskola környéke. • A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. • Eszközök és azok funkciói. • Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. • Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? • Utca – Közlekedés. Az utcák jellemzői. • Gyalogos- és járműforgalom. • Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fényesorompó. • Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. • Közlekedési szabályok, viselkedési normák. • Közlekedési és utazási szabályok betartása. • Balesetek megelőzésének feltételei. <p>Tevékenység</p>	<p>Mozgásnevelés és Térbeli tájékozódás,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok,</p> <p>Olvasás, írás: Térorientáció s gyakorlatok: téri relációk megnevezése</p> <p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p>

<p>Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanórákon és tanórán kívül is a neki kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Kapcsolat keresése más helyiségek, különbözőségét azonosságait illetően. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk. Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása. Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése. Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel. Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve ill. felhasználva saját lakóhelye példáját. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése. A konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése. Játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása. Rendőrs-közlekedéses játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlítésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni. Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	világos, sötét kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i> , erős, gyenge padlás, pince, <i>raktár</i> , fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/ <i>hűvös</i> , <i>nedves</i> , <i>hordó</i> , kosár, <i>prés</i> Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök evőeszközök</i> , sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i> , pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret: 40
--	------------------------------	---------------------

Előzetes tudás	Változásokat érzékeli.
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. • Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. • Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. • Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. • Felismerni képekről biztonsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. • Automatikusan sorolni hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre tudja kiválasztani. • Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is. • Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. • Tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. • Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használ. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Időfogalmak bővítése. • Napok, napszakok. A hét napjai. Hétvégi napok. • A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. • Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). • Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. • Reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. • Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel. • A négy évszak jellemzése. • Nevük megtanítása, képről történő azonosítás Évszakok változásainak megfigyelése. <p>Tevékenység</p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap ...volt, holnap...lesz kifejezések használata segítséggel.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>A napszakoknak megfelelő tevékenységeket ismer.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó eseményeket felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása.</p> <p>Séták, és udvari játék alkalmával gyűjti az időjárással kapcsolatos ismereteket, megfigyeléseket.</p>	<p>Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás: naptárban, napszakok, igeidők, életkor,</p>

<p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidéz azokat, kiegészítve egyéb történésekkel. Képeket gyűjt, szortíroz. Téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket. A hét napjait jó sorrendiséggel felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli. A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Heti program összeállítása képes formában egyszerű jelképekkel. Saját szakköri programjait tudja naphoz, napszakhoz rendelni. Képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi. Téli - nyári sportokat megnevez. Beszédében használ mellékneveket, határozószókat, igéket. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése. évszakok, <i>időjárás</i>, - tél, - tavasz, - nyár, - őszi, - hideg, - meleg, - sportok, - napsütés, - szél, - szeles, - viharos, - hófehér, - jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i>, ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i>, <i>hétféje</i>, <i>pihenőnap</i>, <i>program</i>, nap, <i>felkelő nap</i>, <i>lenyugvó nap</i>,</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. Képes a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, Ismeri a napok sorrendjét.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget kép alapján. • Gondozni növényeket. • A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. • Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését. • Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. 	<p>Ábrázolás, alakítás: növény és állat ábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Értetni a rész- egész viszonyát. • Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. • Gondolatait, élményeit mondatokban megfogalmazni. • Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. • Lehetőség szerint házi állatokat otthon segítséggel gondozni. • Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. • Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. <p>Ismeretek</p> <p>Növények</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. • Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. • A pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. • Növény részeinek bemutatása, megnevezése. • Konyhakert fogalmának kialakítása, konyhakerti növények felismerése, megnevezése. • Zöldségfélék. • Kertek, virágok. <p>Állatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése, segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. • Háziállatok és kicsinyeik, megnevezése. • Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. • Néhány erdei állat bemutatása. <p>Tevékenység</p> <p>Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágokat azonosít a képen láthatókkal. Megfigyeli az osztályban, folyosón, udvaron található virágokat, növényeket. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. Virágoskerti illatok, színek, formák. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre, fotó, videofelvétel készítése a látottakról, azok összehasonlítása, elemzése. Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint cserépben, virágládában, kiskertben). Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson megnézi a baromfiudvart. Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. Megfigyeli a jellemzőiket, hangjukat, mozgásukat, stb. Állatok és kicsinyeik, lakhelyük. Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítséggel. Állatkerti séta állatsimogatás. Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás. Élő környezetben megfigyeli a legismertebb állatok jellemzőit, kicsinyeiket, megnevezi őket. Összehasonlítja, megkülönbözteti. Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése.</p>	<p>gyurma</p> <p>Ének, zene: dalok a témákkal kapcsolatban,</p> <p>Játéokra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,</p>
--	---

Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés. Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése. Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, <i>műanyag</i> , illat, íz, <i>zamatos</i> , ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i> , <i>növekedés</i> , <i>hervadás</i> , elpusztul, <i>kihajt</i> , <i>hajtás</i> , ág, <i>rész – egész</i> , gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i> , ehető – nem ehető, <i>baromfiudvar</i> , <i>gazdasági udvar</i> , háziállatok, <i>hasznos</i> , kölyök, ellés, fialás, <i>vevhesség</i> , nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i> , baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i> , lassú-gyors – <i>fürge</i> , <i>veszélyes</i> , vad, erős-gyenge
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 29
Előzetes tudás	Türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonsággal eligazodás a boltban.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igéket használni. • Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. • Termékeket megvizsgál tulajdonságai alapján. • Megnevezni, vagy megmutatni melyik termék hova tartozik. • Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. • Megnevezni, megmutatni a látottakat. • Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. • Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. • Köszönni, kérdezni. • Türellemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy 	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,

<p>magyaráz valamit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. • Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. • A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. • Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. • A környék különböző üzletei. • Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. • Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. • Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. • Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. • Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. • Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. • Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték szerelő, rádió, TV- szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. • Iparosok bemutatása élőben és képekről. <p>Tevékenység</p> <p>Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése az áruféleségek felsorolása.</p> <p>Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése.</p> <p>Szervezett közértilátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése, és a pénztárhoz vitele.</p> <p>Tanár kérésére megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal.</p> <p>Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön.</p> <p>Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése.</p> <p>A fizetés módja (készpénz, bankkártya). A csomagolás (ha lehet, ne műanyag zacskót használjon, inkább kosarat, textilt).</p> <p>Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatokat megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése.</p> <p>A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek, megtekintése.</p> <p>Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése.</p> <p>Tanári felügyelettel illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése.</p> <p>Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajválgás, ruha varrása).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>húsfélék, <i>vegyi áruk</i>, pékáruk, konzervek, <i>papíráru</i>, italok, édességek <i>iparos, faanyag, kábelek, zsinórok</i>, áram, <i>veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>megrendel, ráfizet, foglalkozások, szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó, varrónő</i>, műhely, iroda, <i>feladat</i></p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. Képes együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül megfelelő módon, iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Ünnepek	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Alkalmához illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. • Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. • Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. • Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. • Az ünnepek hangulatát átérezni. • Bekapcsolódni egyre aktívabban egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. • Rövid szereplést, feladatot vállalni, a műsorból. • Ismerjen verset, dalt valamennyi ünnepről. • Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. • Képekről felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstanulás. Dalok tanulása. • Az ünnepeken való szereplés, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. • Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. • Közös ajándékkészítés. • Terem dekorációjához díszek készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése <p>Tevékenység Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása (ajándék, vagy jelkép készítése). Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban.</p>	<p>Ábrázolás, alakítás: dekoráció, ajándék készítése változó technikával,</p> <p>Ének, zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan</p>

<p>Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is verseket, énekeket tanul. Ünnepségen tevékenyen részt vesz, adekvátan viselkedik. Kézimunkával hozzájárul a kellékek elkészítéséhez. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat gyakorolja, ismereteit csoportosítja. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképeket összehasonlítja, megkülönbözteti.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás - ünnep,- névnap,- születésnap, - <i>fegyelmezett</i>, - vidám – szomorú, - <i>boldog</i>, - <i>hatalmas</i>, - <i>díszes</i>, - ajándék, - szeretet</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeknek. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséni. Szívesen hallgatni meséket, és részt venni azok előadásában (szerepjáték, bábozás).</p>

5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó–rossz, pozitív–negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozhat a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti öntudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlények megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetésszerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Javasolt óraszám: 53 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.		
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. • Használjon múlt és jövő időt. • Építsen beszédébe viszonzyszavakat, következtetéseket. • Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. • Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. • Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. • Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. • Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. • Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. • Szókincsét aktivizálni. • Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyhatározók gyakorlása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. • Igekötéők, módosító szerepük, hatásuk. • Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. • Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). • Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. • Két állítmánnyal mondatok alkotása. • Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. • Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. • Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. • Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának elkezdése beszédében. A viszonzyszavak önálló használata játékokban, foglalkozásokon.</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. • Érthetően, lényegre törően telefonálni. 	<p>A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása.</p> <p>Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása.</p> <p>Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással.</p> <p>Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében.</p> <p>Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás.</p> <p>Cselekvések megfogalmazása, szituációkban.</p> <p>Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel.</p> <p>Artikulációs mozgások pontos utánzása.</p> <p>A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése.</p> <p>Képekkel egyeztetés, azonosítás.</p> <p>Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.).</p> <p>Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése.</p> <p>Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören).</p> <p>A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal.</p> <p>Beszédrítmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szajtér, légzés, arkifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Társadalmi érintkezési formák</p>	<p>Javasolt óraszám: 25 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. • Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. • Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. • Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. • Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. • Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. • Igényesség a ruházatban. • Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. • Nemek közötti kapcsolat. • Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. • Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). 	

<p>cipőjét letörölni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. • A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. • Kulturáltan étkezni. • Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. • Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. • Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Megbízások vállalása és teljesítése. • Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. • A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. • Az étel kiválasztása és elfogyasztása. • Közintézmények főfogalmának kialakítása. • Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. <i>Helyzetgyakorlatok:</i> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése. <i>Szituációs játék:</i> (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készüljünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. <i>Szerepjáték:</i> (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nimmel szembeni <i>viselkedésmódok</i> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, otfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, az elemzés elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerzése. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézással, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése</p>
--	--

	(belépőjegy, sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkcióiról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).
Fogalmak	Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.

Témakör	3. Testünk és a személyes teendők	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. • Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (izületeket). • Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. • Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat. • Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. • A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. • A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. • Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. • Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Testünk</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkcióik. • Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). • Tisztálkodás. Testápolás. • A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. • Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja. • Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. • Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. • Fiú – lány eltérő fejlődése. <p><i>Öltözködés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. • Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. • Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. • Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. • A szekrények rendje. <p><i>Étkezés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, 	

<ul style="list-style-type: none"> • Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. • Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. • Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. • Ismerni a menük sorrendiségét. • Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. • Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. 	<p>felhasználásuk).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egészséges táplálkozás. • Hagyományos és ünnepi ételek. • Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. • Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. • Az egészséges táplálkozás alapelvei. • A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket.</p> <p>A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva.</p> <p>A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyzót önállóan használja.</p> <p>A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.</p> <p>Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket.</p> <p>Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása.</p> <p>A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja.</p> <p>Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).</p> <p>Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása.</p> <p>Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat.</p> <p>Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez.</p> <p>Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével.</p> <p>Önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p>Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból.</p> <p>Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.</p> <p>A ruhanemű megkímélése, gondozása.</p> <p>Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárak és a konzervek pultjánál.</p> <p>Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket.</p> <p>Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg.</p> <p>Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek</p>
--	---

	<p>segítségével.</p> <p>Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.</p> <p>Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása.</p> <p>Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.</p> <p>Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze.</p> <p>Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít.</p> <p>Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít.</p> <p>Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket.</p> <p>Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>
Fogalmak	<p>Test-testrészt, izület, bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, türelem, testhelyzet, testtájak, különböző nemű, nemi jellegzetességek, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (kollekció), divatbemutató, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.</p>

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. • Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. • Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. • Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. • Megfelelő magatartás a séták, 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p><i>Iskola</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. • A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. • Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. • A tanterem makettjének elkészítése. • Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. • Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <p><i>Lakás</i></p>	

<p>látogatások alkalmával.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. • Megkezdett munkáját befejezni. • Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. • Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. • Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. • Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. • Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. • Élményeit rajzokkal feldolgozni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakóházak típusai. • Jellemző jegyek megfigyelése. • A lakás helyiségei. • Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. • A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. • Egyéb épületek a környéken. <p><i>Utca, közlekedés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. • Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. • Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. • Járművek, szinterek csoportosítása. • A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. • Felkészülés az önálló közlekedésre. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.</p> <p>Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.</p> <p>Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.</p> <p>A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetésszerű használata.</p> <p>Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.</p> <p>Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása.</p> <p>A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)</p> <p>Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.</p> <p>Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel.</p> <p>A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.</p> <p>Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás.</p> <p>A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.</p> <p>Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.</p> <p>A városi közlekedés szintereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát.</p> <p>Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok</p>
--	--

	<p>felelevenítése. A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban. A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. A helyes közlekedés rendszeres gyakorolása párban és önállóan. Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait. Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.</p>
Fogalmak	<p>Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i>, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i>, <i>remíz</i>, <i>karbantartás</i>, önállóan, <i>körültekintően</i>, <i>makett</i>, <i>tervrajz</i>, <i>alaprjz</i>, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.</p>

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. Eligazodni az idő fogalmai között. Elkülöníteni, megnevezni a 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. Napok, hetek, hónapok, évszakok. Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). Szünet – nyaralás. Éjszaka, nappal. Az óra, perc fogalmának megismerése. Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. Az életút. Az élet végessége. Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p>	

<p>napszakokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. • Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. 	<p>Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése.</p> <p>A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek).</p> <p>Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása.</p> <p>„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése.</p> <p>Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása.</p> <p>Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése.</p> <p>Képek időrendbe állítása.</p> <p>A látottak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával.</p> <p>Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása.</p> <p>Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya.</p> <p>Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb.</p> <p>Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés.</p> <p>Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs.</p> <p>Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság).</p> <p>Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Élőlények</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tápláléklánc alapjainak megértése.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. • Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. • Önállóan próbálni megfogalmazni a termények 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> Az élő környezet.</p> <p><i>Növények</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). • A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. • A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, 	

<p>évszakhoz történő rendelését és analógiákat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűjteni, megszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. • Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. • Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. • Igeközös igét használni. • Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. • Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. • Hosszan figyelni egy-egy dologra. • Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. • Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. • Számoljon be a kedvenc háziállatról. 	<p>lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gabonafélék megismertetése, felhasználása. • Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. • Szobanövények ápolása. • Az eddig tanultak elmélyítése, megszerezése. • Földünkön élő változatos növényvilág. • A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <p><i>Állatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Háziállatok fogalmának bővítése. • Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). • A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. • Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók. • Hobbiállatok. • Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. • Más földrészek állatai. • Mesék, dalok, versek az állatokról. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.</p> <p>Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása.</p> <p>Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.</p> <p>Fogalomhoz megfelelő képet rendel.</p> <p>Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.</p> <p>Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.</p> <p>A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemplátogatás során megfigyeli.</p> <p>Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri.</p> <p>Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában.</p> <p>Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.</p> <p>Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal.</p> <p>Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc).</p> <p>Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.</p>
---	--

	Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között. Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.
Fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. A látottakat önállóan, emlékezte alapján megszerezni. Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. Saját véleményt kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> <i>Üzletek, vásárlás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. Üzletekről, vásárlásról tanultak megszerezése. Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. Megfelel-e az áru minősége? (Csere). A pénz értéke. <p><i>Foglalkozások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. Minden munkában van szépség és hasznosság. Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Hasonlóságok és különbözőségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között. Üzletek, áruféleségek megszerezése, csoportosítása,</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). • Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. 	<p>minőségi kifogás megfogalmazása. Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre. Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés. A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász. Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Mesealakok foglalkozásának felismerése. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által. A költségek megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése. Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevének megtanulása. Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi. (Születésnap, névnap számoltartása, felköszöntés). Érzelmét kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.</p>
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. • Önálló feladattal készülni az ünnepre. • Himnusz hallgatása alatt 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. • Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. • Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). 	

<p>vigyázzban állni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. • Örülni társai sikereinek. • Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. • Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. • Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. • Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. • Társak jeles ünnepeinek számontartása. • Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. • Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítségével.</p> <p>Figyelmesen hallgatja a történeteket.</p> <p>Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan.</p> <p>Versenyekre, vetélkedőkre készül.</p> <p>Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.</p> <p>Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi.</p> <p>Felköszöntés, gratuláció. Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).</p> <p>Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében.</p> <p>Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.</p> <p>Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i></p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani; – bővítménnyel mondatot alkotni; – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni; – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra; – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében; – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat; – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit; – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni; – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben; – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít.</p> <p>Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri.</p> <p>A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p>
--	--

	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál; – az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni; – mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni; – főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján; – együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában; – aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben; – legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím); – a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. - Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.
--	--

7.- 8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó – rossz, pozitív – negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismerésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére nevelésével. Erősíti a népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlása, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerése, megnevezése, jelentőségük felismerése, a magyar nemzeti kultúra elkülönítése más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismerttetése ismeretterjesztő

médiумok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetencia terület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energatakarékosság) segíti elérni.

A pályaorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetészerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését.

Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával való ösztönzés, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésében, elsajátításában. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődés az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mértén fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A természettudományos és technikai kompetenciát a testi, érzékszervi élmények, érzések megfogalmazására való képesség, a társakra és jelzéseikre figyelés, a környezet veszélyeinek felismerése, és megfogalmazása fejleszti.

A digitális kompetencia fejlesztését az IKT – eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség kompetencia terület megerősödik a versek, mesék mozdulatokkal kísérésével, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése az önálló kérdés, felvilágosítás kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv.	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. • Szókincs bővítése és pontosítása. • Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. • Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. • Analóg mondatokat alkotni. • Önmagát és környezetét reálisan értékelni. • Törekvés érthető, összefüggő beszédre. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. • A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <p><u>Hangtan:</u> hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <p><u>Szótan:</u> főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Határozószó (viszonyszavak). • Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. <p><u>Igeragozás:</u> egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Igeidők: jelen-, múlt- és jövőidő. A „fog” ige használata. <p><u>Mondattan:</u> kijelentő mondat, kérdő mondatok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bővített, és összetett mondatok. • Állító- és tagadó mondatok. • A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. <p>Tevékenység</p> <p>Artikulációs gyakorlatok</p> <p>Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.) hanghordozás és tartalom kapcsolata.</p> <p>Magánhangzók rövid-hosszú párok.</p> <p>Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint.</p> <p>ABC ismerete, nevek névsorba rendezése.</p> <p>Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása.</p> <p>Cselekvések megnevezése.</p> <p>Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.</p>	<p>Ének, zene: Ritmus és hallásfejlesztés és,</p> <p>Olvasás, írás: Betűtanítás, abc-be rendezés,</p>

<p>A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy v. személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben, és magnetofonról hallgatott beszédmodok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás, Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). Képes mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. Képes helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 80
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismerni, és megváltoztatni a rossz szokásokat. • Tiszteletben tartani, és érzékelni a személyes tér határait. • Megítélni a látott helyzetek motivációját. • A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. • Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. <p>Ismeretek</p> <p>Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testtartás:(pl. Himnusz alatt) beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) • Ülés: A leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) • Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. 	<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendégség,</p> <p>Társadalmi ismeretek: Felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). • Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. • Gesztikulálás. • Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett) • Érintés: Az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) • Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. • Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. • Köszönési módok megbeszélése. (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. • Kézfogás. Puszi. • Bemutatkozás – bemutatás. • Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős) • Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. • Vendégségben. • Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. • Ajándék átadás és átvétel. • Ajándék kiválasztásának szempontjai. • Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. • Felkérés tánkra, elköszönés, udvarias visszautasítás. <p>Tevékenység</p> <p>Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszédal).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet, A témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzékét kialakítani. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékeltetni a személyes tér határait. Képes önmaga és mások viselkedését igazságosan és mértékletesen megítélni. Képes önmagát és környezetét reálisan értékelni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 54
Előzetes tudás	Elkülöníteni a helyes – helytelen.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tárgyalt eseteket megérteni, erkölcsi érzéke helyesen működjön, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. • Személyes véleményalkotás. • Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. • Gondjait megosztani. • Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. <p>Ismeretek</p> <p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). • Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). • Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). <p>Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyermekekönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. • Magán, és hivatalos jelleg elkülönítése. • Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. • Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) • Hol, mikor, kinek írom alá a nevemet? • Segítségkérés – személyi segítő. <p>Tevékenység</p> <p>Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl c. rajzfilm epizódjai, Frakk filmek, Magyar népmesék).</p> <p>Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?).</p> <p>Személyes adatok és iratok kezelésének módja.</p> <p>Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs).</p> <p>Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre.</p> <p>Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása</p>	<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat,</p> <p>Társadalmi ismeretek: Állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása
A fejlesztés várt eredményei a két	Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes személyes véleményalkotásra.

évfolyamos ciklus végén	Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. Képes őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel,
--------------------------------	---

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Társas kapcsolatok	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjelenít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. Törekedni nyílt, őszinte kommunikációra. Tudni, hogy mit tehet mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai). <p>Ismeretek</p> <p>Kapcsolat az osztályközösségben:</p> <ul style="list-style-type: none"> barát – haragos felnőtt – tanuló Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). <p>Kapcsolat az intézmény helyszíneivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása) Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). <p>A nemek közötti kapcsolat.</p> <ul style="list-style-type: none"> A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. Nonverbális kommunikáció és illemszabályok. Arcmimika differenciált észlelése. Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). Különböző társasági körök. Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. A telefonálás illemszabályai. Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). 	<p>Társadalmi ismeretek: önismeret, társas kapcsolatok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok értelmezése,</p> <p>Környezetismeret: Az emberi test, egészségvédelem,</p>

<p>Tevékenység A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotó ill. videó felvételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel. Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék. (sporthoz, ünnepre, stb.). Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik. Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / / Fejlesztési cél</p>	<p>10. Médiaismeret</p>	<p>Órakeret: 60</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Helyes, helytelen elkülönítése.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Egyensúlyra törekedés a szabadidő eltöltése során.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni. Kedvenc műsorát kiválasztani, és figyelemmel kíséreni. Helyesen viselkedni a könyvtárban. A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. 	<p>Információs eszközök használata: DVD, CD lejátszása, célzott internet használat,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. • Törekedni az önkorlátozásra. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. • Írott kommunikáció: (szórolapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). • Elektronikus hordozók (számítógép, TV, Videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). • Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. • Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. • Írott kommunikáció áttekintése: szórolapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. • Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). • A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás, stb.). • Véleményalkotás, vitakészség alakítása. <p>Tevékenység</p> <p>Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.) Cím, író szerinti keresés – az abc rend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl.: hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ? stb.). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan felügyelettel. Műsorújságból kiválasztja a kívánt programot, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).</p>	<p>Olvadás, írás: Értő olvasás,</p> <p>Társadalmi ismeret: tanulmányi séta, intézmény-látogatások,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A médiában használatos szófordulatok, kifejezések tartalma. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. Képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. Képes a valóságot és virtuális valóságot elkülöníteni. Kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. Képes megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.</p>

Olvasás

- Az írott/nyomtatott szöveg információforrásként való azonosítása
- Hang és betű megfeleltetésének tudatosítása, megerősítése minél több módon, majd a leginkább bevált módszer (pl. hívókép, fonometrikai jelek) egyénekenként differenciáltan alkalmazása
- Betűkből szavak alkotása, amit megelőz a szavakból hangok (majd nyomtatotról betű) leválasztása
- Szavak mondatokká fűzése, majd egyszerű mondatok értelmezése. Fontos, hogy ezek könnyen értelmezhető, a tanulók által ismert és érdeklődésüket felkeltő (vagy érdeklődésükhöz igazodó) tartalmúak legyenek. Legtöbbször tőmondatokat, esetleg egy-egy új információt tartalmazó bővített mondatokat lesznek képesek értelmezni. Szövegalkotáskor a könnyen érthető kommunikáció szabályaihoz kell igazodni.
- A szövegértő olvasás nehezített kialakulása esetén a megelőző olvasási szintek gyakorlása, egyéni képességekhez igazodó választással:
  - szituációelemzés, anticipációs (várható esemény felismerése, pl. terítés → étkezés) képesség,
  - tárgyi szimbólum értelmezése (pl. fakanál = tankonyhai foglalkozás),
  - képi szimbólumok (fénykép, valóságkép vagy egyszerűsített ábra),
  - piktogramok, logók értelmezése,
  - állandó feliratok, szignálszavak, globális szófelismerés (pl. WC, KIJÁRAT, MOZI).

Írás

Hosszú előkészítő szakasz szükséges a megfelelő grafomotoros készségek elsajátításához.

Az olvasás tanításához szorosan kapcsolódva, eleinte előnyomtatott betűkből egymás mellé rendezéssel alkotunk szavakat, ezt követően kezdjük ezeket valóban leírni is.

- A legmegfelelőbb írásforma tanítása (blokk, zsinór, dőltbetűs stb.) az egyén számára differenciáltan
- Az íráskészség kialakulásának akadályozottsága esetén:
  - infokommunikációs eszközhasználat,
  - képes rögzítés (pl. tartalomhoz illő kiválasztása, sorba rendezése, beragasztása).

Tanulóink többségénél az olvasva író módszer, a Meixner-módszer vagy a párhuzamos tanítás a legmegfelelőbb.

Többszörre analízis-szintetizáló módon a leghatékonyabb a tanítás, esetenként a globális felismerés-beazonosítás segít az olvasás jelentőségének felfedezésében.

OLVASÁS – ÍRÁS

(Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A közepsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényné az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényvé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidőeltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1–2. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem magalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kivárásával és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

Témakör	1. Beszédfejlesztés		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. • Utánzókétsztséget kialakítani. • Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. • Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. • Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. • Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérve. • Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. • Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. • Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. • Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. • A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. • 3–4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. • Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beszédtechnika fejlesztése. • Hallásfigyelem-fejlesztés. • Ritmusfejlesztés. • Szókincsbővítés. • Kommunikációs készségfejlesztés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása.</p> <p>Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok.</p> <p>Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása.</p> <p>Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása.</p> <p>Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása.</p> <p>Verseket, dalok szövegének értelmezése.</p> <p>Köszönés, megszólítás.</p> <p>Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok.</p> <p>Szavak ejtése, szótagolás.</p> <p>Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.</p>		

Fogalmak	<p>Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan.</p> <p>A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen.</i>) Munka, játék. <i>Kedélyállapot</i> kifejezésére szolgáló szavak. <i>Tériorientáció</i> meghatározások.</p>
-----------------	---

Témakör	2. Tériorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A relációs fogalmakat megérteni és helyesen alkalmazni cselekvés során. • Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. • A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. • Testséma kialakítása. • A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Téri relációk felismerése, létrehozása. • Relációs fogalmak. • Irányok. • Eligazodás nagyobb térben (tanterem). • Irányjelző nyilak ismerete és használata. • Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Tériorientáció nagymozgásokkal. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Adott ábra, kép megkeresése könyvben.</p>	
Fogalmak	<p>Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le.</i></p> <p><i>Irányhatározók:</i> (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, <i>középső, szemben, háttal.</i></p> <p>Könnyen érzékelhető <i>ellentétpárok:</i> hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő.</p> <p>Ki? Mi? <i>Kérdőszó. Tárgy, személy.</i></p>	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. • Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. • Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. • A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. • Író- és rajzeszközök használata megfelelő nyomatékkal. • Ismert tárgyak felismerése tapintással. • Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása. • A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással. • Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujjak irányított mozgatása. • Tevékenység apró tárgyakkal. • Kéz izomzatának fejlesztése. • Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. • Megfelelő nyomaték gyakorlása. • Érzékelési gyakorlatok tapintással. • Ujjak mozgatásának finomítása. • Eszközök, szerszámok fogása. • Mozdulatok utánzása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, spontán rajzolgas. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.</p>	
Fogalmak	Ujjak, <i>egyenes, behajlított ujj</i> . Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i> , erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i> , puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság.	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. • Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. • Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. • Szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint. • Feladatmegértés és feladatvégzés kevés segítséggel. • Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. • Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. • Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Célzott gurítás, dobás. • Építés kockával, dominóval, fűzés. • Határok betartása. • Pontok összekötése. • Szemtorna. • Formák összehasonlítása. • Gombolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Dominó élére állítása.</p> <p>Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel.</p> <p>Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”.</p> <p>Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával.</p> <p>Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel.</p> <p>Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon.</p> <p>Baba- és saját ruha gombolása.</p> <p>Nagy gyöngy fűzése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló.</i></p> <p>Ruhadarabok.</p>

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.</p>	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. • Változásokat észlelni, jelezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid szavak utánamondása. • Tárgyak megfigyelése, változás észlelése. • Összefüggések felismerése. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. • Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. • Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). • Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni. • Kérdések segítségével eseménykép tartalmát felidézni, elmondani. 	<ul style="list-style-type: none"> • Csoportosítás. • Mondókák együttmondással. • Szavak utánamondása. • Versek, dalok, mondókák tanulása. • Figyelemfejlesztő játékok. • Képolvasás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése. Színek szerinti válogatás. Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása. Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k. Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló (részben ugyanolyan), Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Íráselemek tanítása</p>	<p>Javasolt óraszám: 44 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Tárgyak válogatása forma alapján.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Alapformákat egyeztetni, biztosan differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. • Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. • Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni, a vonalközt figyelembe venni. • Az instrukciókat pontosan követni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formák differenciálása, egyeztetése. • Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. • Irányok követése. • Irányított vonal húzása, átírás. • Helyes testtartás, ceruzafogás. • Határok betartása. • Könyv, füzet használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. • Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. • A hibákat megtalálni, törekedni a hibátlan feladatvégzésre, a hibajavításra. 	<p>Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Egyszerű formák: kerek, <i>szögletes</i>, <i>széles</i>, <i>keskeny</i>, rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i>, kör- és <i>csigavonal</i>. Összehasonlítás: ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i>, <i>ugyanarra</i>, <i>ugyanoda</i>. Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás: üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, ... Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i></p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezeté hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját. Képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni. Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakul (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése). Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani. Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket. Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.</p>
--	---

3.-4. évfolyam

Az alsó tagozat végéig az írás és olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik, minden esetben a már megismert betűk folyamatos ismétlésével, gyakorlásával.

Az olvasás-írás tantárgy betűismertetése elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg, ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt.

Az írás tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális, a láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az erkölcsi nevelés területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a tanszerek és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás fejlesztése, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a tanulás tanítását a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztésében, az írásos kommunikáció megértése iránti igény kialakításával, a beszéd vagy más kommunikációs forma árnyaltabbá, tudatosabbá tételével, a magyar nyelv hangjai és a tanult betűformák egyeztetésével, szavakban a tanult hangok felismerésével és a képek, tárgyak, szóképek egyeztetésével.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a közös szabályjátékokban való motivált részvétel, és feladatvégzésekben a saját és mások teljesítményének értékelésében való aktív részvételre nevelés.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia megalapozását segíti a környezet iránti érdeklődés fenntartásával, a közös játékokban történő aktív kezdeményezéssel és feladatvállalással az írott vagy képes információk megismerésében, és az aktív részvétellel az önellenőrzésben, értékelésben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Hangzódifferenciálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszintézis képességének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Törekedni az, érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. • Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. • Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. • Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. • A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni. • A csoport előtt önálló „fellépést” vállalni ismert dallal, verssel. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beszédtechnika fejlesztése. • Hang kiemelése. • Szókincsbővítés. • Irodalmi élmények. • Hangok meghallása szó elején, közben, végén. • Ritmusfejlesztés. <p>Tevékenység</p> <p>Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása. Versek mondókák dalszövegek értelmezéssel. Személyes élmények felidézése. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Látott-hallott szavak analizálása, magánhangzók kiemelése. Képes újság nézegetése,</p>		<p>Kommunikáció logopédiai feladatok, Szókincsbővítés,</p> <p>Ének, zene: ritmusgyakorlatok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Különböző kedélyállapotok kifejezése. Rokon értelmű szavak.</i> Hangok önálló ejtése. <i>Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</i> Magánhangzó, <i>mássalhangzó.</i> Hang, szó, mondat leegyszerűsített megkülönböztetése. Megszólítások, köszönések. <i>Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</i></p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes soralkotás alkalmával alkalmazni spontán módon a balról jobbra haladást rögzíteni. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.</p>	

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Egyszerűbb soralkotások.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás alkalmával. A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. A hibás helymeghatározást javítani. Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépéseket tenni (kis segítséggel). A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre. Felismerni önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Lateralitás gyakorlása. Soralkotások. Téri relációk gyakorlása. Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. Lépegetés társasjáték-táblán. Játékos feladatok. Képolvasás. Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. Ismerkedés a tanterem alaprajzával. <p>Tevékenység</p> <p>Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése” Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. Tárgyak eldugása, megkeresése. A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságai emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját-, társai- és berendezési tárgyak helyének bejelölése.</p>	<p>Játékra nevelés: Szabályjáték, társasjáték,</p> <p>Számolás, mérés: Tájékozódás, térbeli viszonyok, Összefüggések felismerése,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, <i>jobb- és bal oldali szomszédok. Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások. Sor eleje, vége, közepe, utolsó előtti.</i> Téri relációk fogalmai. Téri relációk mondatba helyezése. Előre lép, hátra lép, még egyszer dob.	

	Külső és belső tulajdonságok. (Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Finommozgások fejlesztése	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Kézdominancia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. • Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. • Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. • Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékka. • Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujjgyakorlatok. • Irányok megkülönböztetése síkban. • Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. • Íráskészség megalapozása. <p>Tevékenység</p> <p>Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés. Eseménykép figurái a középponthez, ill. egymáshoz viszonyítva. Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között. „kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása. Színezés, határok betartása. Nyomaték tudatos változtatása.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: Formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok,</p> <p>Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás...). Fokozás alkalmazása (még feljebb, legszélén...).</p> <p>Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei. Forma betöltése, kihagyása, Színezés sötétre, halványra.</p> <p>Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit.</p> <p>Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni.</p>	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Órakeret: 14
Előzetes tudás	Egy pontra fixálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mozgó figura követése szemmel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. • Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masni-kötés próbálgatása. • Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. • Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. • Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Célba dobás. • Csomókötés. • Építés • Soralkotások. • Kép összeillesztése. <p>Tevékenység</p> <p>Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban. Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.</p>		<p>Mozgásnevelés és Labdás gyakorlatok,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: cipőfűzés, szalagkötés,</p> <p>Játékra nevelés: Didaktikus játékok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő kép széle, kerete, fejjel lefelé,</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.</p>	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Íráselemek tanítása	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Vizuális nyom észlelése és követése.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.
------------------------------------	--

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. • Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét). • Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. • A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani. • A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Álló, fekvő egyenes. • Kör-, kapu- és csészevonal • Hurok- és horogvonalak. • Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. <p>Tevékenység</p> <p>Ritmikus sor 3-4 elemből (– –)</p> <p>Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel.</p> <p>Nyitott és zárt forma differenciálása.</p> <p>Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése.</p> <p>Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.</p> <p>Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: Festés, rajzolás változatos eszközökkel,</p> <p>Játékra nevelés: Didaktikus játékok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Egyenesekből kirakható jelek (+, -, relációs jel), kirakása, használata.</p> <p>Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány fogalma.</p> <p>Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben.</p> <p>Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.</p>	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l, e, v, u, ú, t, á, s, p)	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Vonalrendszer ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban. • Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. • Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. • Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni. • Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. • A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. • Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. • Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. • Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangkihallási gyakorlatok. • Magánhangzók felismerése ajakállásról. • Kezdőhang leválasztása. • Ismerkedés az új betűkkel. • Betű felismerése szövegben. • Hang-betű egyeztetés. • Szógyűjtés. • Szó-kép egyeztetés. • A mondat (analóg mondatalkotás). <p>Tevékenység</p> <p>Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden.</p> <p>Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása.</p> <p>Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban.</p> <p>Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel.</p> <p>Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak szótagolása, tapsolása.</p> <p>Tematikus szógyűjtés.</p> <p>Szavak felismerése körülírás alapján.</p> <p>Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása.</p>		<p>Kommunikáció Logopédiai gyakorlatok,</p> <p>Ének, zene: ritmizálás,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Személyek, tárgyak meghatározása „Ki? Mi?” kérdések segítségével.</i></p> <p>Emberről jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre).</p> <p>A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok értelmezése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel végezni.</p> <p>Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról.</p>	

--	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tanult hangok biztos felismerése, kihallása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rész – egész észlelése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban. • A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. • Aktív részvétel a közös munkában. • Egyeztetni szókárttyákat tárgyakkal, tárgyképekkel. • 3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan. • A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani. • Önállóan olvasott rövid mondat tartalmát megérteni, visszaadni. • Versmondás értelmesen, hangsúlyozva. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betűfelismerés. • Két betű összeolvasása. • Szógyűjtés kezdő szótaggal. • Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. • Szó kirakása. • Szó analizálása. • Tőmondatok olvasása. • Versek, mondókák tanulása. <p>Tevékenység</p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzók alapján. Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése. Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése. Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján. Megadott betűkből szó kirakása. Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján. Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása. Két szavas mondatok olvasása. Alanyok illetve állítmányok cseréje. Leírt versekben szavak keresése jelölése. Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	<p>Kommunikáció kifejező versmondás,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Felismert szavak értelmezése. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése. Mondat befejezése odaillő szóval. Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok párosítása. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Betűformák észlelése nagymozgások és finommozgások segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön. • A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. • 2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írni, másolni. • A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni. • Szavakat kiegészíteni igekötővel. • Pontos, figyelmes másolás, az esetleges hibákat segítséggel javítani. • Önálló munkavégzés (5-6 szó leírása), utána közös ellenőrzés, javítás. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betűforma vázolása. • Írás sorközbe távolság-tartással. • Két betűs szavak átírása, másolása. • Írás, diktálás után. • Betűk írása sorközbe. • Kétbetűs szavak írása. • Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra. <p>Tevékenység</p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel. Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása szó jelentés-változásának megfigyelése.</p>	<p>Mozgásnevelés és téri tájékozódás, alapmozgások,</p>

Két betűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Szavak értelmezése; hasonló, különböző ellentétes értelmű szavak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.

5–6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésében.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknev és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, valamint egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés az aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. Egyénileg és csoportosan 	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. 	

<p>fellépni az iskolai ünnepélyeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> Beszámoló átélte eseményekről. Legfontosabb adatait ismerni. A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. Mondanivalót minél pontosabban kifejtteni. 	<ul style="list-style-type: none"> Szókincsbővítés. Személyi adatok gyakorlása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat befejezése, kiegészítése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdezés és felelés, társalgás.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Térorientációs gyakorlatok</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alak – háttér elkülönítése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. Szabályokat megérteni, keresztretjvényt önállóan kitölteni. Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni. 	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p> <p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Téri helyzetek transzformálása síkra. Puzzle kirakása. Távolság becslése, ellenőrzése. Játékos feladatok. Helymeghatározások. Tájékozódás 4×4-es táblázatban. <p><i>Tevékenység</i> Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl...</p>	

Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.

Témakör	3. Betűtanítás		Javasolt óraszám: 88 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. • Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. • Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. • Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. • Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. • Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. • Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. • Fejtörőket, rejtvényeket megoldani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Új betű ismertetése. • Szótagok, szavak kirakása. • Hiányzó betűk, szótagok pótlása. • Két szótagú szavak írása. • Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. • Mondatvégi írásjel. • Játék a betűkkel. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben nagybetűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (reték, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.</p>		
Fogalmak	<p>Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak ige kötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.</p>		

Témakör	4. Olvasás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérés, kérdés megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. • Tőmondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. • Szövegeket megtanulni, felmondani. • Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. • Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. • Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. • Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. • A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangok és betűk egyeztetése. • Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. • Versek, mondókák, szövegek tanulása. • Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. • Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. • Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. • Feliratok olvasása az utcán. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.</p>	
Fogalmak	<p>Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol? kérdésre, helymeghatározások – szövegződés (helyragok).</p>	

Témakör	5. Írás	Javasolt óraszám: 70 óra
----------------	----------------	-------------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációképességét fejleszteni. Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor. Türelmes, kitartó feladatmegoldás. Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. Szavak másolása. Írás, diktálás után. Rövid mondatok másolása. Puzzle kirakása. Kezdőbetűk jelölése. Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.</p>	
Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!	

Témakör	6. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. Feliratokat értelmezni kis segítséggel. Az árufajták értékét összehasonlítani segítséggel. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Rövid történet olvasása, értelmezése. Utcai feliratok, eligazító táblák. Információk, hirdetések. Ételreceptek. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p>	

<ul style="list-style-type: none"> Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre. 	<p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.</p>

<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló személyi adatait biztosan ismeri. Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni. Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni. Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is. Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására. Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni. Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával. Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni. Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
--	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretelsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmussá válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és köteleességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítségével és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikációt segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A digitális kompetenciaterület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödik a tantárgy keretében.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w) , Nagybetűk tanítása.	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ABC megismerése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Több nevet önállóan ABC sorrendbe tenni. • Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. • Hibakeresés rosszul kirakott szóban. • Szavakat írni önállóan szókezdő kettős betűvel is. • Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. • Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. • 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Új betű ismertetése, kapcsolása. • Hiányzó betűk pótlása. • Szavak kirakása, másolása. • Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. 	<p>Társadalmi ismeretek: lakóhely, térképhasználat személyi adatok, nevek,</p> <p>Információs eszközök használata: másolás, helyesírás ellenőrző program</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Írás számítógépen, billentyűzet. • Tulajdonnevek írása, olvasása. • Játék a betűkkel. <p>Tevékenység Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk, írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzeten. Város- személy- utca- és intézmény-nevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?</p>		használata,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűk helye a teljes ABC-ben. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek írása. Szókincsbővítés különböző témákban. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak párosítása. Rejtvények, találós kérdések.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. • Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. • Versek, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. • Kérdéseket önállóan megfogalmazni. • Az olvasott információt megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. • Aktivitás közös feladatmegoldásban. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olvasmány olvasása tankönyvből. • Nehéz szavak elolvasása. • Néma olvasás. • Versek, énekek tanulása. • Mondatok olvasása, értelmezése. 	<p>Ének, zene: ritmizálás,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Tájékoztató szöveg olvasása. • Eligazodás a gyermeklexikonban. <p>Tevékenység Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Éllemiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei, ismeretlen szavak magyarázata. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Vers, <i>rím</i> , ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i> .
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. • A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. • Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. • Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján önállóan. • A kettős betűket biztosan alkalmazni. • Kis-és nagybetűket egyeztetni. • Eligazodni a naptárban és a megfelelő nevek helyes leírása. • Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). • Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. • A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni. 	<p>Kommunikáció feliratok gyűjtése séta közben,</p> <p>rendezvényre plakát, meghívó készítése,</p>

Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Betűírás füzetbe, vonalközbe. • Hosszú mássalhangzók. • Kettős betűk gyakorlása. • Üdvözlőlap írása. • zs és sz differenciálása. • Nagybetűk írása sorközbe. • Nevek másolása naptárból. • Szó kiemelése nagybetűvel. • Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. • Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás. Tevékenység <p>Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe.</p> <p>Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása.</p> <p>Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből.</p> <p>Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése.</p> <p>Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba.</p> <p>Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása.</p> <p>Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása).</p> <p>Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása.</p> <p>Nagybetűs információs táblák készítése (KIÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.).</p> <p>Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap szövege különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk „megfejtése”. idegen eredetű szavak,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni - értékelhető tartalommal – néhány mondatos levelet. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	10. Értő olvasás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olvasottak globálisan felfogása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képalírások önálló olvasása, értelmezése. • A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írása során. • Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. • Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. • Rövid híreket elmondani néhány szóban. • Hírek és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. • Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. • Igéket (cselekvést jelentő szavak) kiválasztani szövegből. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid hírek, események olvasása újságból. • Hiányzó betűk pótlása szavakban. • Feladatok írásban. • Meseolvasás. • Újságotolvasás. • Tv híradó megnézése, látottakról beszámoló. • Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. • Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése. <p>Tevékenység</p> <p>Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésének ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe.</p>	<p>Információs eszközök használata: szövegírás, dokumentum keresése,</p> <p>Társadalmi ismeretek: tájékozódás színterei, hírforrások,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Mondatok áttevése múlt-, jelen- és jövő időbe. Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű cseréjével. Az ország tájai. magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Olvasási gyakorlata spontán módon az eltöltött szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás képességét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítések, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>

. Matematika

E képességterület komoly elvonatkoztatási képességet kíván, ezért értelmi akadályozottság esetén jelentős adaptációra van szükség. Különösen hangsúlyossá válik a kézzelfoghatóvá tehető, saját tapasztalaton alapuló, gyakorlatias, manipulációval összekötött tanítás. Legfőbb cél a hétköznapi életben való eligazodás segítése.

Hosszú előkészületi szakasz szükséges.

- a) Tárgyállandóság, mennyiségállandóság kialakítása: Csoportosító/halmazalkotó tevékenykedés egy-egy megfigyelt tulajdonság alapján, egy-egy tulajdonság biztos felismerése, változások követése, azonosságok és különbségek felismerése.
  - A mennyiségfogalom kialakítása: globális mennyiségekkel, illetve mennyiségi tulajdonságokkal (pl. sok – kevés – semmi, nagy – kicsi, vastag – vékony) ismerkednek a tanulók. A mennyiségekkel való bánás, ezek értelmezése is hosszú gyakorlási időt igényel (játékos formában, pl. homokozóban, vagy egyszerű étel közös elkészítése során: egy kanálnyi, egy pohárnyi, egy vödörnyi...).
  - A számfogalom, a számosság értelmezésének kialakítása külön fejlesztendő terület. Tanítványaink egy részénél ez igen nehéz, esetenként megoldhatatlan.
  - Egyszerű műveletek, elsősorban az összeadás és kivonás elvégzését az értelmileg akadályozott tanulók egy része meg tudja tanulni. Fontos, hogy e téren is tisztában legyenek tudásukkal, illetve meg tudják ítélni, hogy milyen kérdésekben van szükségük külső segítségre.

- Kiemelten fejlesztendő terület egyrészt a mennyiségek gyakorlati életben való jelenlétének, fontosságának tudatosítása, másrészt a nagyságrendek érzékeltetése, legalább hozzávetőleges értelmezése a későbbi eligazodás, önállóbb életvezetés elősegítése, illetve a kihasználás, becspás veszélyének csökkentése érdekében.
  - A pénz fogalmával való megismerkedés központi feladat, egyéni képességekhez igazodóan legalább a címletek nagyságrendi megkülönböztetése, néhány legfontosabb árucikk árának címletekhez való kötése.
- b) E tanulási terület kiemelt feladata az időbeli tájékozódás fejlesztése, ami a rendszeresen (napi rutinként) ismétlődő tevékenységekhez, eseményekhez kötve ragadható meg leginkább. A jelenidejűségből (azaz „itt és most” helyzetekből) kiindulva előbb a közelmúlt eseményeinek időbeli elhelyezése, majd a belátható jövőbeli események anticipálása (azaz elővételezése, kikövetkeztetése, megjóslása) válik realizálhatóvá. Mindehhez egyszerű, áttekinthető ábrák, időrendi sorba helyezhető eseményképek, naptárrészek alkalmazása javasolt a megfelelő vizuális megerősítéshez.
- c) A térbeli tájékozódás fejlesztésének más tanulási területekkel összhangban kell megvalósulnia. Itt elsősorban az irányok, viszonyszavak közötti eligazodás, a saját testhez vagy egy meghatározott tárgyhoz/ponthoz viszonyított helymeghatározás kap hangsúlyt.

SZÁMOLÁS – MÉRÉS

(Matematika)

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végezteni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

Fontos feladat a mennyiség- és számfogalmat kialakítani, hogy a tanuló képes legyen mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alpműveleteket végezni fejen és írásban; szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani; méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni; a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzérméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni; továbbá a banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik, a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek), különbségek érzékelése, differenciálás.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Differenciálás 3 méret között segítségével. Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Három szín megkülönböztetése.		<i>Fejlesztési ismeretek</i> Tárgyak kiterjedése. Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok. Piros-kék-sárga-zöld-fehér-fekete, puha-kemény, meleg-hideg. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakkal sor kirakása: kicsi-nagyobb-legnagyobb; nagy-kisebb-legkisebb; sor

	<p>kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása.</p> <p>Ugyanakkora keresése, összehasonlítása.</p> <p>Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban.</p> <p>Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása.</p> <p>Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése.</p> <p>Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása.</p> <p>Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.</p>
Fogalmak	<p>Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak.</p> <p>Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!</p>

Témakör	2.	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve.</p> <p>A sorbaállási, helycserés és helyváltó feladatokat megérteni és elvégezni.</p> <p>Felhívásra folyamatokat észrevenni.</p> <p>Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre.</p> <p>A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.</p> <p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok. Időbeli tájékozódás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Jövő-jelen-múlt érzékeltetése cselekvésekkel.</p> <p>Éjszakai-nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p> <p>Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban.</p>	
Fogalmak	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban,	

	mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!
--	--

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám: 64 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Relációk felismerése, értelmezése, a relációs jelek jelek ismerete és alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során.</p> <p>A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni.</p>		<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cselekvések mennyiségekkel. • Halmazok létrehozása, megváltoztatása. • Mennyiségek összehasonlítása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.), nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés.</p> <p>Ismerkedés a relációs jellel.</p> <p>Sok-kevés-semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan.</p> <p>A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása.</p> <p>Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.</p>
Fogalmak	Sok, kevés, semmi. Tegyé! bele! Vegyé! ki! Öntsd ki mindet! <i>Még, több. Elég! Válaszd ki! Üres, teli.</i> Nagyon sok. <i>Legtöbb,</i> sok, kevés, több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni.</p> <p>Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.</p> <p>Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza.</p> <p>A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz.</p> <p>Képes együttműködésre.</p> <p>Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p> <p>Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni.</p> <p>Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.</p>
---	---

3.-4. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mértani testek megismerése, megnevezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni. • Az ellentét-párokat felismerni. • A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során. • Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése. • Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni. • Tárgyakat jellemezni minél több adattal. • A tanult kifejezéseket, fogalmakat szókincsébe építeni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kicsi, nagy, ugyanakkora, rövid- hosszú, egyenlő hosszú. • Vékony, vastag egyenlő vastagságú. • Kerek, szögletes, • Kocka, gömb. • Keskeny, széles, egyenlő szélességű. <p>Tevékenység</p> <p>Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel.</p> <p>Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel.</p> <p>Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain.</p> <p>Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel.</p> <p>Elemek válogatása különböző szempontok szerint.</p> <p>Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása.</p> <p>Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal.</p>		Játékra nevelés: didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló szókincs. <i>Viszonylagosság</i> , ellentét meghatározása, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, <i>mérés</i> , <i>méret</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet. Képes nagyság szerint önállóan differenciálni. Képes önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét. Képes felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a	

	<p>beszéd során. Képes beépíteni szókincsébe a tanult kifejezések, fogalmak. Képes felismerni, és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat. Képes megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat.</p>
--	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban. • Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása. • A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során. • Soralkotás, és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása. • A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni. • Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben. • Az aktuális nap, a tegnapi és holnap meghatározása kis segítséggel. • Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni. • Viszonyítások helyes, és tudatos alkalmazása. • Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéde során. • Spontán beszédben a viszony-szavakat helyesen alkalmazni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alatta, fölötté, előtte, mellette, mögötte. • Közel, távol, fokozatokkal. • Elől, hátul, középen, eleje, közepe, vége. • Alá, fölé, mellé elé, mögé térben és vízszintes síkban • Fenn-lenn, fel-le. • Bal-jobb, balra-jobbra. • Helymeghatározások. • Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. • Napszakok, napirend. • Hét napjai. • Évszakok, hónapok. • Életkor fogalma. <p>Tevékenység</p>	<p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p> <p>Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,</p> <p>Kommunikáció tájékozódás időben, térben,</p>

<p>Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival.</p> <p>Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon.</p> <p>Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása.</p> <p>Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon. Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon nyíllal jelölt irányok megértése, betartása.</p> <p>Eligazodás 3x3-as négyzethálóban meghat. (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, ill. jelölt hely megnevezése.</p> <p>Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán.</p> <p>Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása.</p> <p>Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel.</p> <p>Napi tevékenységek felsorolása segítséggel eseményképek helyes sorrendbe rakása. Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).</p> <p>Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése.</p> <p>Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben.</p> <p>Évszakok váltakozásáról tabló készítése</p> <p>Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hely- és irány meghatározások, <i>fokozatok (távol, távolabb, legtávolabb)</i>. Időjárással kapcsolatos szavak, kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavaly előtt, alatt, közben /időhatározói értelemben/, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes helyesen használni spontán beszédében igeidőket, a napszakok neveit, viszony-szavakat.</p> <p>Képes ismerni és (segítséggel) helyesen alkalmazni az alapvető tér- és időbeli relációkat.</p> <p>Képes megérteni, és megbízhatóan, alkalmazni a négy fő irányt.</p> <p>Képes alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt.</p> <p>Képes elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket.</p> <p>Képes eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel).</p> <p>Képes meghatározni kis segítséggel az aktuális napot, a tegnapi és holnapi napot.</p> <p>Képes megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	A semmi és a nulla fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hozzáadás-elvétel, bővítés - csökkentés logikáját megérteni. • Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése. • A tanult számjegyeket felismerni és írni. • Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése. • Számfogalmat kialakítani 5-ig. • Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan. • A 0 fogalmának megértése, szókincsébe építse. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. • Több, kevesebb, ugyanannyi. • 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. • Mennyiségek létrehozása. • Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. • Számkör bővítés 5-ig. • Műveletek 5-ös körben. <p>Tevékenység</p> <p>Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása mechanikus számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása. Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben. Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása. Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig). Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása. 5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással. 0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel illetve cselekvések hiányával.</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játékok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármassor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármassával, sorszámnevek, körülbelül,

	pontosan annyi, emelkedő sorrend, szám-szomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Biztos számfogalom, tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben. Képes mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni. Képes a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni. Képes automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Direkt összefüggések felismerése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hibák, hiányok észlelése, jelezése. • Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni. • Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. • A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Figyelemfejlesztő gyakorlatok. • Emlékezetfejlesztő játékok. • Ok-okozati összefüggések. • Növekvő, csökkenő számú halmazok. • Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. <p>Tevékenység</p> <p>Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrakon különbségek felfedezése. Különböző ábrakon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Cselekvések, késleltetett utánpótlás. Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal.</p>	<p>Kommunikáció szókincsfejlesztés, szövegértés,</p>

Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig, Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, bal-, jobb-, felső- és alsó szomszéd, méret, szín, forma
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget.</p> <p>Képes felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”.</p> <p>Képes a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni.</p> <p>Képes megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során.</p> <p>Képes sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.</p>

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

Témakör	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térirányok használata, helymeghatározás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. • Minta után felismerhető formákat másolni. • Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. • Aránytalanságokat érzékelni és megfogalmazni munkavégzés során. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Formai tulajdonságok bővítése. • Síkidomok és mértani testek körének bővítése. • Méretek, arányok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban.</p> <p>Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük.</p> <p>Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása.</p> <p>Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása.</p> <p>Tevékenységek logikai játék elemeivel.</p> <p>Különböző formák létrehozása.</p>	
Fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.	

Témakör	2. Tájékozódás	Javasolt
----------------	-----------------------	-----------------

		óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az alaprajz lényegének megértése, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán.</p> <p>A térkép lényegét, funkcióját megismerni.</p> <p>A naptár funkciójának, beosztásának megismerése.</p> <p>Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni.</p> <p>Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális).</p> <p>Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat.</p> <p>A bal és jobb irány megkülönböztetése készségi szinten.</p> <p>Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tárgyak pontos helyének meghatározása. • Tájékozódás a tanterem alaprajzán. • Ismerkedés a térképpel. • Eligazodás a naptárban. • Életkor. • Óra. • Térirányok. • Események időbeli sorrendje. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása.</p> <p>Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban.</p> <p>Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése.</p> <p>Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont.</p> <p>Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése.</p> <p>Környező utcák, terek megkeresése a térképen.</p> <p>Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése.</p> <p>Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk.</p> <p>Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése.</p> <p>Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órákor, nevezetes időpontok beállítása az órán.</p> <p>Másodpercmutató megfigyelése, egy percre tartó cselekvés (kar felemelése).</p> <p>Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben.</p> <p>Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány.</p> <p>Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.</p>	
Fogalmak	<p><i>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek,</i></p>	

	<i>főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt.</i> Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.
--	---

Témakör	3. Mennyiségek – Műveletek	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése.</p> <p>Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni.</p> <p>Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel.</p> <p>Páros és páratlan mennyiségeket felismerni.</p> <p>A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. • Számkörbővítés 10-ig. • Számjegyek írása. • Műveletek. • Páros és páratlan számok. • Sorszámnevek. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel. Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben. Egyszerű szöveges feladatok. Műveletek írása diktálás után. Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása. Maradék fogalma. Sorszámnevek jelölése.</p>	
Fogalmak	<p><i>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, - mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.</i></p> <p>Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről. Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</p>	

Témakör	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Javasolt
----------------	---	-----------------

		óraszám: 64 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A nagyságrendbeli különbségeket megérteni a méter és centiméter (m és cm) között.</p> <p>Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén).</p> <p>Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között.</p> <p>A pénzürmék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése.</p> <p>Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén.</p> <p>A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hosszúság mérése. • Súly mérése. • Térfogat mérése, mértékegységei. • Pénz. • Hőmérséklet. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Mérések a környezet tárgyait.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hosszsmértékekkel.</p> <p>Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése).</p> <p>Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás.</p> <p>Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével.</p> <p>Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése.</p> <p>Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése.</p> <p>Mérések folyadékokkal.</p> <p>Számolási feladatok különböző mértékegységekkel.</p> <p>Pénzürmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzürmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben.</p> <p>Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	
Fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzürmék értéke, darabszám és érték viszonya.	

Témakör	5. Összefüggések felismerése	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési	Direkt összefüggések felismertetése.	

céljai		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során.</p> <p>Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal.</p> <p>Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Számok a mindennapi életben. • Megfigyelések az utcán. • Figyelemfejlesztő játékok. • Logikai feladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása.</p> <p>Házaszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal.</p> <p>Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések; kirakatnézés, árak (akciós ár, negatív szám).</p> <p>Társasjátékok dobókockával, dominózás.</p> <p>Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban.</p> <p>Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása.</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban.</p> <p>Növekvő, csökkenő számsor folytatása.</p>	

Fogalmak	<p><i>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.</i></p>
-----------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat; – munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; – felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítséggel meghatározni; – felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán; – eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámolni, néhány szóval kommentálni; – spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni; – megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten; – figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását; – megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; – megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül; – elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket; – a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során; – eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni; – viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; – felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik; – rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát; – biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.
--	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével, a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével a pénz értékének, szerepének megismerésével, a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács, segítség kérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. • Felismerni lakóhelye térképét. • Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. • Ismerni az égtájakat. • Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket. • Érteni az időegységek különböző nagyságrendjét. • Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a jövőre vonatkozóan. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a közvetlen környezetben. • Tájékozódás az iskola területén. • Irányok gyakorlása. • Ismerkedés a tágabb környezettel. • Földrajzi Atlasz – Térkép. • Égtájak. • Időmérés, az óra. • Eligazodás a naptárban. • A hét napjai. Napirend • Életkor <p>Tevékenység</p> <p>Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése határai. Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>		<p>Társadalmi ismeret: tájékozódás, térképismert, t,</p> <p>Információs eszközök használata: letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak, szókincs. alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló, Az időegységek nevei, időbeli távolságok, időtartamuk: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, 1 órája, 1 óráig, 1 órán keresztül, 1 óra múlva, egy hete, két hónapja,</p>	
A fejlesztés várt	<p>Alapvető ismeretek az égtájakról.</p>	

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Felismerni saját települése és Magyarország térképét.</p> <p>Megbízhatóan tájékozódni a mindennapi tevékenységek szintjén.</p> <p>Képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül.</p> <p>Képes lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani.</p> <p>Képes reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan.</p>
---	--

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával. • Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani. • Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges). • Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (10-es átlépés nélkül). • Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel, és fejben (írásban). <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Műveletek gyakorlása. • Számkör bővítése 20-ig. • Műveletek 20-as körben. • Számkör bővítése 100-ig. • Műveletek 100-as körben. • A számológép. <p>Tevékenység</p> <p>Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások 10 átlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése 10-esekkel. Tízes átlépés. Helyi érték jelentése! Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Műveletek végzése, eredmények értelmezése.</p>	<p>Életvitel és gyakorlat: vásárlás,</p>

Szöveges feladatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismétlés, gyakorlás, számok nevei, <i>kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi</i> , körülbelül, becslés, számjegyek nevei, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hiba százalékkal, ismerni a számológép funkcióját, használatának alapjait. Képes egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat. Képes feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására. Képes feladatát kitartóan igényesen végezni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, mérések, pénz	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni. • A mennyiség állandóságának megértése. • Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű- és nehéz). • Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni. • Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát. • Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. • Űrmértékek: liter, deciliter. • Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. • A pénz. • Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. • Időmérés: naptár, óra. <p>Tevékenység Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése,</p>	<p>Életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés,</p>

<p>km-es távolságok autóstérképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései).</p> <p>Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése.</p> <p>Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel.</p> <p>Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételtkor háztartási mérlegen.</p> <p>Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban.</p> <p>5, 10, 20 Ft-os pénzermék felismerése, értékük.</p> <p>Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen.</p> <p>Összegek leírása diktálás után.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása.</p> <p>Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük.</p> <p>Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres- és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek.</p> <p>Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása.</p> <p>Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>hosszúság, szélesség, átmérő, kerület távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés +, -, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de, du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, és fizetni valók,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezni a tanult mértékegységek terén.</p> <p>Képes megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási képességét.</p> <p>Elemi ismeretekkel rendelkezni a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése) megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt, mint fizetőeszközt.</p> <p>Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti /4 jegyű/ összegek).</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>5. Összefüggések felismerése</p>	<p>Órakeret: 30</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.</p>	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. Szöveges feladatok. <p>Tevékenység</p> <p>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.). Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása. Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, rész-eredmények értelmezése.</p>		<p>Olvasás, írás: értő olvasás, játékszabályok, szöveges feladatok,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>munka – fizetés, szerencse – nyereség, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam</i></p> <p>olcsóbb – drágább irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, <i>időtartam</i> fogalmak megfogalmazása, <i>részeredmények, ellentétes műveletek (+,-)</i></p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével.</p> <p>Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.</p>	

Társadalmi ismeretek

Évfolyam: 5. - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzen gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejlessze a kifejezőkészséget és bővítse a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje és segítséggel tudja használni a szolgáltató és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adnia arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

Történelem és állampolgári ismeretek

Állampolgári ismeretek

Legfőbb célkitűzések az értelmileg akadályozott tanulók körében:

A tanulóknak legyenek elemi ismeretei a társadalmi normákról, kötelességekről, a különböző személyi okmányok jelentőségéről! Ismerkedjen különféle szolgáltatásokkal, azok elérhetőségével! Mindez valós helyzetekhez kötötten, tanulmányi sétákkal, látogatásokkal, valóság-hű szemléltetéssel vihető közel tanítványainkhoz.

Fontos cél a társadalmi szerepek, a nemi szerepek, az önazonosság fejlesztése.

A tantárgy adjon támpontokat a tanuló saját lehetőségeinek, szerepeinek, személyközi kapcsolatainak alakításához!

Készítse fel a tanulót a különféle személyközi kapcsolatok helyes értelmezésére, legyen megfelelő eszközkészlete ezek kulturált kezdeményezésére (a hivatalos kapcsolattól az intim kapcsolatokig, a párkapcsolatok megéléséig egyéni igény és szükséglet szerint), valamint a helyes-helytelen kapcsolatfelvételek közötti különbségtételre, jó és rossz szándékú kezdeményezések felismerésére, illetve bizonytalanság esetén a támogatott döntéshozatalhoz segítség kérésére! Különös körültekintést igényel a nemi önazonosság alakítása, támogatása már kisgyermekkorától, a szexuális késztetések legitimációja, egyben társadalmilag elfogadott, diszkrét kezelésének támogatása.

Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a korosztályhoz illő, szokásosnak tekinthető viselkedésformák elsajátítására. Ehhez hatékonyan járul hozzá a (többségi) korosztályi csoportokkal való kapcsolatok, ezek révén megfelelő utánzási minták biztosítása.

A más kultúrákkal, népcsoportokkal, a tanulótól eltérő szokásokkal, értékekkel való ismerkedés a sokféleség tolerálását, ezen keresztül saját „másságának” elfogadását segíti elő.

Az értelmileg akadályozott tanuló én-identitásának, önmagának a társadalom részeként való értelmezésének kibontakoztatásához feltétlenül törekedni kell a szülői házzal, illetve más elsődleges kapcsolati személyekkel való együttműködésre.

A történelmi ismeretek biztosítása ünnepekhez kötöten, egy-egy példakép megismerésén keresztül valósul meg. A letűnt korok kulturális öröksége a tárgyi emlékek révén, legendák, történetek, elbeszélések megismerésével ragadható meg. A történelmi időszemlélet kialakulása csak hozzávetőlegesen valósul meg, és csak felsőbb osztályokban.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzen azokat megoldani.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Témakör	1. Család, a családi szocializáció		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatokat ismerni. • Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok. • A család tagjai • Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. • Szülők foglalkozása, munkahelye. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. • Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.</p> <p>A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p>		

	Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Situációs játék, eltérő szerepekben. Situációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Situációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás.</p> <p>Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői.</p> <p>Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése.</p> <p>Földgömb, térkép, képek használata.</p> <p>Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon.</p> <p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban.</p> <p>A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó.</p> <p>Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése.</p>	

parkban, gyér forgalmú területen.	Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.
Fogalmak	Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i> , baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.
---	---

7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).</p> <p>Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>		
Fogalmak	Önismeret, <i>önértékelés</i> , én, <i>énkép</i> , tulajdonság, <i>jellemzés</i> , tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i> , dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom,		

empátia, tolerancia;
szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése		Javasolt óraszám: 12 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.		
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • A saját lakóhely megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. • A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. • Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás.</p> <p>Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői.</p> <p>Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése.</p> <p>Földgömb, térkép, képek használata.</p> <p>Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon.</p> <p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban.</p> <p>A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán.</p> <p>Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése.</p> <p>Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália.</p> <p>Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger –</p>		

közlekedési csomópontokat ismerni.	<p>halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
Fogalmak	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.</p>

Témakör	4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	Javasolt óraszám: 48 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A családi viszonyok ismerete. • Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. • A helytelen cselekedetek elítélése. • Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. • A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. • A munkafegyelem fogalmának megértése. • Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. • Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény, szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás – szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. • A pénz szükségessége, beosztása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok.</p>	

	<p>Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.</p> <p>A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.)</p> <p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p> <p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében.</p> <p>Törvények: írott szabályok.</p> <p>Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?</p> <p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.</p> <p>Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek.</p> <p>Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p> <p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken.</p> <p>A balesetek elkerülése.</p> <p>A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
--	---

<p>Fogalmak</p>	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
------------------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszer kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>
--	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljainak elérésében részt vesz a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerésére, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy részt vesz a pályaorientáció támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más felnőtt tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és – adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével vesz részt.

A hatékony, önálló tanulást az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információ-szerzés gyakorlása támogatja.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Személyi adatok - Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése..	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatainak megbízható ismerete. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon. • Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. <p>Tevékenység</p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése. az azonosítás módja, igazolása. (pl. ujjlenyomat)</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok)</p> <p>Viselkedés, különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: önarckép, portré adott személyről rajz, festmény,</p> <p>Kommunikáció Társas kapcsolatok: alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film,,)</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>. dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia, szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét.</p> <p>Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni, és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot, és néhány ismert országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. • Ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. • Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi) . • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p>Tevékenység</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése.</p>	<p>Információs eszközök használata: képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás</p> <p>Ábrázolás, alakítás: festmény, rajz készítése választott tájról,</p> <p>Ének, zene: Népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok,</p>

<p>Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat, Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérésének módja közlekedés közben.</p>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismereteket saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismerni a falu, város közötti különbséget.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi, és külsőségbeli csatlakozás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Himnuszt és a Szózatot, ismerni, segítséggel elénekelni. • Ismerni a magyar zászlót és címert. • Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. • Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. • Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz igazodni. • Viselkedni az ünnephez méltóan. • Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. • A híres uralkodók, és magyar hősök ismerete és tisztelete. 	<p>Ábrázolás, alakítás: ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése, Ének, zene:</p>

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. • Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). • A közösségi együttlét alkalmi: az ünnepek. • Nemzeti – családi ünnepek. • Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. • A magyar történelem áttekintése. • A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. • Attila és a hunok. • Honfoglalás (Árpád, hét vezér) • Államalapítás, István király, Mátyás király, • Települése történetéhez köthető uralkodó, hadvezér, híres ember megnevezése, tettei • XX. század háborúi, eseményei, jelen időben meglévő nemzetközi kapcsolatok, EU. <p>Tevékenység</p> <p>Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése.</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre.</p> <p>Ha lehetséges az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok, stb.).</p> <p>Műsor összeállítása az ünnepel kapcsolatban. Versek, dalok.</p> <p>Október 23. március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1, augusztus 20</p> <p>Mondák olvasása Attiláról, a honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király.), a látottak megbeszélése. Szituációs játék.</p> <p>A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben.</p> <p>Kirándulás történelmi helyszínekre (Visegrád, Székesfehérvár, stb.).</p> <p>Irodalmi művek, filmek, kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl.: Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról rajzfilm, stb.)</p> <p>István király jelentősége. A leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök.</p> <p>Kapcsolat (helyi, vagy) a városi nevezetességekkel, várom, emlékpark.</p> <p>Háborúk, híres csaták a XX. században, országok összefogása napjainkban, EU.</p>	<p>történelmi korok zenéje, táncai,</p> <p>Kommunikáció ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás, Az idő fogalmának kiterjesztése.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Ismerni és tisztelni a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, híres uralkodóit, hőseit.</p> <p>Ismerni a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címert.</p> <p>Képes a Himnuszt és a Szózatot segítséggel elénekelni.</p>

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állampolgárok és saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A családi viszonyok ismerete. • Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. • A helytelen cselekedetek elítélése. • Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. • Ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. • A munkafegyelem fogalmának megértése. • Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. • Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény, szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás - Szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. • A pénz szükségessége, beosztása. <p>Tevékenység</p> <p>Beszélgetés, képek válogatása.</p> <p>Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása.</p> <p>Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban.</p> <p>Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk.</p> <p>Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok.</p> <p>Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.</p> <p>A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára, stb.)</p> <p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p> <p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében.</p> <p>Törvények: írott szabályok.</p> <p>Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?</p>	<p>Kommunikáció Társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban</p> <p>Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben,</p>

<p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>, társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszerét kialakítani. Állampolgári érzéseket kialakítani, elmélyíteni.</p>

ÖNKISZOLGÁLÁS

A tantárgy célja a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók alapvető szociális képességeit az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásukban a képességek szerinti részleges vagy teljes önállóságot elérjék.

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

A tanuló igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye. Késztesse a tanulókat ez az igény az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások. A minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és a tanuló kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

A tantárgyi fejlesztés alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvő kialakításával.

Témakör	1. Öltözködés	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> Együtműködés az öltözködés során. Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. A tanuló képességeihez mérten, felnőtt segítségével bekapcsolódni az alapvető gondozási munkába.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. Ruházarak kezelése. Évszaknak megfelelő öltözködés. Lábbelik ápolása. Ruhák hajtogatása. Fogas, vállfa használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Alsó-és felsőruházat felvétele együtműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása.</p>	

	Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.
Fogalmak	Ruhadarabok, alsó ruházat, felsőruházat, <i>ruházarak</i> , ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, <i>vállfa</i> , fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. • A szárazra törölközés megtanulása. • WC-használat, fokozódó önállósággal. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mosakodás. • WC használata. • Fogápolás. • Zsebkendő használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Kéz- és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.</p>	
Fogalmak	Piszkos – tiszta, tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC-papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.	

Témakör	3. Étkezés	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Betartani a kulturált étkezés szabályait. • Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. • Önállóan étkezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Étkezés kanállal, villával. • Merőkanál használata. • Terítés. • Felelősi teendők ellátása. 	

	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Kézmosás étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.</p>
Fogalmak	<p>Evőeszközök: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levestál, <i>abrosz</i>, mélytányér, lapostányér, kistányér. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen... Köszönöm szépen...</p>

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. • Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). • Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. • A szemetet a megfelelő helyre tenni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. • Saját tulajdon felismerése. • Polcok, szekrények használata. • Rendrakás. • Virágápolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsonadom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.</p>	

Fogalmak	Játékok, taneszközök, könyvespolc, játékpole, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, partvis, lapát, asztaltörölő, partvis, hulladék, locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsönadni, visszakérni.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van. Képes segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni. Étkezése kulturált, tiszta. Képes a személyi higiénéjével kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára. Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.</p>
---	---

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni tudja a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani kell olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapok során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák

gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló, egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Az önkiszolgálás – ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a tanuló a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat (piktogramokat). Ismerje meg a textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat, továbbá a varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.

A konyhai műveletek során fontos az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

Szükséges a takarítás, mosogatás eszközeinek, azok használatának, mosogató-, konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusainak megismerése és a balesetvédelmi előírásoknak a megfelelő használata.

Fontos feladat a vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon lévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

Életvitel és gyakorlat Évfolyam: 3– 8.

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

Feladata, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudja gyakorolni és alkalmazni ismereteit, hozzájárulva környezetének gondozásához. A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapok során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával. Alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

A folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi

életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Önkiszolgálás - ruhagondozás terén, ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat /piktogramokat/.

A textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat ismerje meg.

A varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a balesetvédelmi előírásokat megismerni.

A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenetet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

A takarítás, mosogatás eszközei, azok használata, mosogató- konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusai, és a balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata.

A vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása, (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén) az árukon meglévő piktogramok ismerete, azok figyelembevételre vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

3.-4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy részt vesz a családi életre nevelés céljainak elérésében a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a környezet alapanyagainak, tárgyainak, eszközeinek és ezek tulajdonságainak és felhasználási lehetőségeinek megismerésével, valamint az egészség megóvására és a betegségek elkerülésére neveléssel támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az önellátásban a képességek és lehetőségek határainak felismerésével, a célok elérése érdekében a kitartó és megtervezett tevékenység elvégzésével erősödik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlődésére kihat a személyes megjelenés és a környezet esztétikumára törekvés és ennek felismerése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Érzékelés, tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. • Utánzókézséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). • Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. • Az olló használatát elsajátítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. • Anyagok alakíthatósága. • Ismerkedés textillel. • Olló használata. • Nyírás, Vágás. <p>Tevékenység</p> <p>Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag, Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termékek (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás. Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat. Az olló használatának gyakorlása: nyírás különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.</p>	<p>Kommunikáció szókinccs</p> <p>Játékra nevelés: manipuláció természetes anyagokkal,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: kreativitás az alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textiltípusok, Az olló részeinek, és használatával kapcsolatos fogalmak megnevezése.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.
---	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Hulladékgyűjtés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Feladatot vállalása és jó elvégzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel, és eszköz nélkül. • Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. • Irányítással használni a megismert eszközöket. • Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni. • A növénygondozást felelősi rendszerben végezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok. • Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. • Tisztítószeres tulajdonságai és használatuk. • Növénygondozás. <p>Tevékenység</p> <p>Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szemétlapát, szeméttároló, komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk.</p> <p>Az utak, játszótér, udvar rendben tartása.</p> <p>Szemétszedés, a szemétygyűjtők megfigyelése, ha megtelt jelenti a felnőtteknek.</p> <p>Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása.</p> <p>Seprés, portörítés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata).</p> <p>Tisztító szerek használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p> <p>A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett.</p> <p>Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása.</p> <p>Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.</p>	<p>Kommunikációszókinccs,</p> <p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök elnevezése, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással, rendszeresen vegyen részt a kerti- és szobanövények gondozásában. Rendszeresen vegyen részt a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörölés).
---	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Saját ruha felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alkalmnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani. • Rendszereteket kialakítani. • Felszólítás nélkül váltócipőt használni. • A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruhák válogatása, csoportosítása. • Ruha gondozása, tárolása. • Cipőápolás. • Személyes tisztálkodás. • Bőrápolás. <p>Tevékenység</p> <p>Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák /évszak, időjárás, alkalom/).</p> <p>Az öltöző rendjének megtartása, Ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen.</p> <p>Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása.</p> <p>A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja.</p> <p>Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése.</p> <p>Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata).</p> <p>Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja.</p> <p>Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el.</p> <p>Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoka.</p>	<p>Kommunikáció</p> <p>Főfogalom alá rendelés,</p> <p>Játékra nevelés: szerepjáték,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Váljon szokásává az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. • A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). • Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. • Varrás kemény papírlemezre. <p>Tevékenység</p> <p>Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása.</p> <p>Tépés, hajtás mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alpra.</p> <p>Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból.</p> <p>Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból fűzér készítése.</p> <p>Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyáknap, húsvéti).</p> <p>Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése.</p> <p>Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése.</p> <p>Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás. tárgykészítés, anyagismeret</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, legyen rá büszke.	

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékoság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarni, gombolyítani. A száröltést segítséggel, a szálkihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni. Tűbefűzést (egyre önállóbban) és	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. • Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása. • Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés). • Varrások eldolgozása. • Csomókötés, gombfelvarrás. • A szövés előkészítése. <i>Fejlesztési tevékenységek</i>	

<p>csomókötést gyakorolni.</p> <p>Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni.</p> <p>Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.</p>	<p>Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése.</p> <p>(Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján).</p> <p>Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása.</p> <p>Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás.</p> <p>Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával.</p> <p>Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.</p> <p>Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, szövéssel kapcsolatos eszközök.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Egyszerű háztartási munkák</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Étkezéshez saját részre terítés.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha).</p> <p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Seprű, lapát használata. • Tisztító- és fertőtlenítőszer. • Konyhai eszközök helye, rendje. • Egyszerűbb konyhai munkák. • Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. • A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. • Gyümölcs- és zöldségtisztítás. • Főzést nem igénylő ételek készítése. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Seprés, portörölés, felmosás, játékok lemosása.</p> <p>Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan.</p> <p>Tisztító- és fertőtlenítőszer adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p>	

	<p>A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcssturmix, pirítós, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>
Fogalmak	<p>Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszeres használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.</p>

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár-használat. Önálló cipőfűzés. A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A megfelelő ruházat kiválasztása. • Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. • Cipőfűzés – fűző megkötése. • Mosás: gépi, kézi mosás. • Teregetés, hajtogatás, vasalás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).</p>	
Fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószeres, csipesz,	

	szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).
--	--

Témakör	4. Vásárlás	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja.</p> <p>Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás körülményei. • Különböző boltok, áruházak és piac látogatása. • Vásárlás – fizetés – csomagolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.</p> <p>Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.</p> <p>Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése.</p> <p>Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.</p>	
Fogalmak	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.</p> <p>Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>	

Témakör	5. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. • Papír, fonal, textil tárgyak készítése. • Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék).</p> <p>Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).</p> <p>Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).</p>	

Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.</p> <p>Segítséggel tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben.</p> <p>A kenyér megkenésével próbálkozik.</p> <p>Kis segítséggel képes használni a ruházati zárószerveket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.</p> <p>Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri.</p> <p>Képes segítséggel vásárolni egy tételt.</p> <p>Képes minta alapján esztétikus alkotást készíteni változatos technikával.</p>
---	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében a szókincsbővítésben az aktuális témákban, kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt.

A természettudományos és technikai kompetencia terület fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával és a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tanult öltések alkalmazása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). • Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. • Megismerkedni a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). • Körmönfonás. • Szövéshez szükséges eszközöket, alapanyagokat megismerni, a mozdulatokat gyakorolni. • Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. • Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. • Láncöltés megismerése. • Textil szegése, összevarrása kézzel. 	<p>Ábrázolás, alakítás: téma feldolgozása eltérő technikával,</p> <p>színek egymásra hatása,</p> <p>Kommunikáció lakáskultúra, divat,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Gombfelvarrás, gumibehúzás. • Kötés – horgolás – szövés. <p>Tevékenység Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyak bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen. Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Írányítással szőnyegszövés rámán.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak megnevezése, stb.)</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot varrni. Képes felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. • A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. • Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel. • A megismert munkafolyamatokat önálló alkalmazni. • Megadott helyiség önálló takarítása. • Takarítószer, eszközök önálló használata. 	<p>Társadalmi ismeretek: pályaválasztás, munkamegosztás,</p> <p>Kommunikáció</p>

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szeletelés, kés használat. • Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. • Egyszerű étel készítése. • Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. • Takarítási munkák. • Nagytakarítás. <p>Tevékenység</p> <p>Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása.</p> <p>Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna, reggeli készítés.</p> <p>Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés).</p> <p>Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata.</p> <p>A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan.</p> <p>Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.).</p> <p>Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel.</p> <p>Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p>	<p>ó vendéglátás, lakás rendje, tisztaság,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak.</p> <p>Gyümölcssaláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak.</p> <p><i>Receptek gyűjtése.</i></p> <p>Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés,</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben.</p> <p>Képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát.</p> <p>Képes a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására.</p> <p>Képes megadott helyiséget önállóan takarítani.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / / Fejlesztési cél</p>	<p>3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők</p>	<p>Órakeret: 40</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
---	---------------------------------------

<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. • Vasalás, irányítás mellett. • A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása). <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. • Piktogramok értelmezése. <p>Tevékenység</p> <p>Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházon található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás) teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p>		<p>Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / / Fejlesztési cél</p>	<p>4. Vásárlás - Fogyasztóvédelem</p>	<p>Órakeret: 20</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Udvariassági formák vásárlás során.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Körültekintő, megtervezett vásárlás.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás egyféle alapanyagot • önállóan, néhány tételt segítséggel. • Mérlegelés vásárláskor, tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). • A szavatossági idő jelölésének figyelembe vétele vásárláskor. • Ruhán, cipőn található jelzések értelmezése. • Csere lehetőségei, visszaváltás, levásárlás <p>Ismeretek</p>	<p>Számolás, mérés: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Vásárlás. • Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez • A termékek szavatosságának ellenőrzése. • Sajt célra ruha, cipő vásárlása • A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. <p>Tevékenység Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Körütekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján. Döntés szempontjainak megbeszélése.</p>	<p>Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratási idő, kezelési útmutató, jótállás).</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>5. Piktogramok értelmezése</p>	<p>Órakeret: 10</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Képi emlékezet.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. • A tanult piktogramok felismertetése. • Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzések értelmezése. 	<p>Olvasás, írás: olvasás, szöveg értelmezés,</p>

Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése • Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. Tevékenység Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószeren, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tudja, hogy a termékeken hol található a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 34
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkotás örömeinek átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. • Az anyagok tulajdonságainak megismerése. • Adott anyagból készült tárgyakat keresni környezetében használhatóság, és más tulajdonságaik alapján. • Önállóan tárgyakat készíteni a megismert anyagokból és technikákkal. Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. • Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. • Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. Tevékenység Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból.	Ábrázolás, alakítás: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése egyéni ötletek megvalósítása,

<p>A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítségével. Tárgyak készítése különböző alkalmakra. (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmasé)</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.</p>

Természettudomány és földrajz

E tartalmak integrált módon, a környezetismeret tárgy keretében jelennek meg.

A tanulási terület célja, hogy a tanulóknál alakuljon ki az igény a természet- és környezetvédelemre, a környezettudatos magatartásra. Képességeikhez mérten ismerjék meg saját testük jellemzőit, működését, az egészség-betegség, egészségmegőrzés, egészséges életmód alapjait, valamint a nemi identitás természettudományos vonatkozásait, illetve ezek hétköznapi megnyilvánulásait (elemi biológiai ismeretek). A tényanyag megismerésén túl nagy hangsúlyt kell fektetni a felelősségteljes döntés, a tudatosság kialakítására is. A tanulók szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat az élő és élettelen környezet (biológiai rendszertani alapfogalmak, földrajzi/földtani alapfogalmak bevezetése képességekhez mérten), természeti jelenségek szabályszerűségeiről, összefüggéseiről (éghajlati/időjárás és fizikai törvényszerűségek, egy-egy kémiai jelenség hétköznapi megtapasztalása)! Tapasztalják meg az ember és természeti környezet (földrajzi, éghajlati adottságok), valamint az épített környezet (falusi, városi életmód) kölcsönhatásait.

Elsődleges ismeretforrás a tapasztalatszerzés, a valós helyzetekben való megfigyelés, gyakorlás, többek között tankertekben, tanulmányi séták, kirándulások alkalmával. Kiemelten fontos, hogy az elsajátítandó elvi alapok tükröződjenek a hétköznapi életben (pl. ha azt tanítjuk, hogy minden étkezés után fogat kell mosni, akkor biztosítsuk ennek lehetőségét, és következetesen tartjuk be az iskolában).

A saját tapasztalási lehetőségeken túlmutató, távoli tájak jellemzői (földrajzi, állat- és növényzeti szempontokból egyaránt) némely tanítványunk számára nehezen megragadhatók, de sokszor építhetünk – megfelelő képi szemléltetés, filmek megtekintése mellett – a kuriózum jellegre, az egzotikum figyelemfelkeltő hatására.

KÖRNYEZETISMERET

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, izléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

Témakör	1. Az emberi test		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • A testrészek nevét, funkcióját ismerni. • Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. • Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). • Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. • Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. • Meglévő ismeretek rendszerezése. • Az érzékszervek funkciója, védelmük. • Ismerkedés a segédeszközökkel. • Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. • Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. • Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. • Gyógyszer elfogadása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. <i>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</i> Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötösdí). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata. Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).</p>		
Fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, <i>hányinger</i> , köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i> , gyomorrontás, <i>fertőző, fertőzés</i> .		

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód		Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. • A rendszeres testedzést bevezetni. • A vitaminok szerepét megismerni. • A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. • A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. • Az orvos utasításait, tanácsait követni. • A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. • Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. • Telefonálás, segítségkérés. • Önfegyelem gyakorlása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. • A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. • A vitaminforrások megismerése. • Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). • Az iskolások orvosi vizsgálata. • Egészség – betegségek. • Orvosi rendelő, háziorvos. • Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. • Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. • A mentőláda tartalma. • A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a</p>		

	<p>Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása.</p> <p>A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő).</p> <p>Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.</p>
--	--

Fogalmak	<p>A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros).</p> <p>Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitévése [miért?] <i>hallgató</i>, gyógyszer, védőoltás, <i>steril</i>, géz, <i>vérvétel</i>, <i>vizeletvizsgálat</i>, <i>lelet</i>, beutaló, fürdő, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i>, foghúzás).</p> <p>Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.</p>
-----------------	---

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 20 óra
----------------	--	---------------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.
---	--

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény</i>, <i>állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. Időjárás hatása a növényekre, állatokra. A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.</p> <p>Megfigyelések.</p> <p>Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.</p> <p>Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>

Fogalmak	<p>Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i>, gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; <i>szaporítás</i>, születés, növekedés, <i>elmúlás</i>.</p>
-----------------	--

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám:
----------------	---	--------------------------

		12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. • Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. • Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Az élet alapvető feltételei. • Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. • A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). • A víz halmazállapotai. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i> , gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i> , <i>harmat</i> , árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély</i> , mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> .	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szereznii, rendszerezni; – felismerni a víznek mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a
---	--

	<p>jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait;</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
--	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel az állat és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében és a felelős viselkedés kialakítására a közösségi környezetben.

A nemzeti azonosságtudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A tantárgy a természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését támogatja, tudatosítva a környezet védelmének és megóvásának fontosságát. A tanulók megismerik a gyógy- és fűszernövények szerepét és használatukat, felismerik az összefüggéseket az időjárási viszonyok és a természet átalakulása között, és az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt hatását.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az orvosi vizsgálatról való félelem nem megalapozott, leküzdhető.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Segítség kérése megfelelő módon szükséges esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. • Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. • Jó helyzet-felismerési képességet kialakulása, kívánságok megfogalmazása. • Ismereteket szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. • Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. • Segédeszközök védelme és fontossága. • Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. • Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. • Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. • Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. <p>Tevékenység</p> <p>Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatairól, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.</p>		<p>Kommunikáció: szókinccs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: emberábrázolás</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókinccs. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Elemi ismeretek teste biológiai működéséről. Tudni, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját. Az egészségügyi intézmények funkcióját és betegség esetén segítséget nyújtó intézményrendszert ismerni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Serdülőkori változások elfogadása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egészséges életmód fontosságának ismerete. • Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket, és felelősséget. • Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. • Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. • Szükséges esetekben használni a telefont. • Néhány fontos telefonszámot ismerni. • Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. • A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A test tisztán tartása. • A serdülőkor jellemzői. • A test edzése. • Ideális testsúly. • Helyes, helytelen táplálkozás. • Kerülendő élelmiszerek és üdítők. • Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). • Iskolai, háztartási és utcai balesetek. • Balesetek megelőzésének lehetőségei. • Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása. • A mentők munkája. • A mentőláda szerepe. • Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. • A gyógyszerek használata. • Szexualitással kapcsolatos ismeretek. • A súlyfelesleg káros hatásai. <p>Tevékenység</p> <p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszáritás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egésztelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.</p>	<p>Kommunikáció szövegértés,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, egészséges táplálkozás,</p> <p>Testnevelés: rendszeres testmozgás, edzettség,</p>

<p>Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben. Gyógyszer, adagolás, recept.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, serdülés, nemi jellemzők, súlyfelesleg, önfegyelem,</i> Személyes adat, igazolvány, TB kártya, telefonszám Magasság és súly közötti helyes arány.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni. Képes ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani. Képes a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.</p>

Évfolyam: 7.-8.

<p>Tematikai egység / Fejlesztési cél</p>	<p>3. Élő természet – Élőlények és környezetük</p>	<p>Órakeret: 30</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szelektív hulladékgyűjtés fontossága.</p>	
<p>Tantárgyi fejlesztési célok</p>	<p>A tiszta környezet megteremtése és megóvása.</p>	

<p>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Részvétel környezetvédelmi akciókban, Föld Napja, Madarak- és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Növények, állatok, emberek. Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). A fűszernövények megismerése, használatuk.(babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.) 	<p>Kommunikáció szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). • Az ember szerepe az élő természet megóvásában. • Tájvédelmi terület megtekintése. • A védett növények és állatok fogalmának megismerése. <p>Tevékenység Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés- hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és növény- állatvilág között). Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>tápláléklánc</i> , kamilla, hársfa, <i>bodza</i> , táj védelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé bőrszín, arcberendezés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeretek a helyes és helytelen táplálkozásról. Képes néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni. Képes elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlényeket és környezetük kölcsönhatásait.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Időjárással kapcsolatos ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazni a tanult ismereteket. • Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. • A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. • Törekedni a tiszta környezet megtartására. • Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. • Saját megfigyeléseiről beszámolni. 	Társadalmi ismeretek: föld országai, természeti kincsek, Ábrázolás, alakítás:

<ul style="list-style-type: none"> • Kísérletek végzésében aktívan részt venni. • A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Csapadékfajták megfigyelése. • A víz körforgása. • A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). • A felszíni formák (hegy, síkság). • Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. • Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. • Víz, levegő, talaj védelme. <p>Tevékenység Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formákat alakítani. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>	<p>természet- ábrázolás,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i>, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom</i>, <i>környezetvédelem</i>, tűzhányó, <i>vulkán</i>, <i>földrengés</i>.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes tájékozódni a kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. Képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét. Képes alkalmazni a tanult ismereteket, legyen aktív kísérletek végzésekor, tudjon beszámolni saját megfigyeléseiről.</p>

Művészetek

A tanulási terület célja, hogy hozzájáruljon a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, a féltékenység, a szorongás, a gátlás leküzdéséhez.

Az értelmileg akadályozott tanulók körében a Művészetek tanulási terület az önmegvalósítás, az egyéni adottságok, tehetség kibontakoztatásának lehetséges eszköze. Kiemelt cél az értelmileg akadályozott tanulók személyiségének gazdagítása, az esztétikai érzék, a szép iránti fogékonyság, az érzelmi gazdagság fejlesztése. Különösen fontos lehetőség az alkotás, létrehozás örömeinek megélésére, a szociális kapcsolatok mélyítésére, a kreativitás, kísérletező kedv felkeltésére, fenntartására, a döntési képesség fejlesztésére. Itt adódik leginkább lehetőség szubjektív vélemény, egyéni ízlés kialakítására, választási lehetőségek, alternatívák kipróbálására. Ehhez speciális támogatásra van szükség, amely megvalósulhat mintaadással, figyelemfelhívással, célzottan variációk, módosítások beépítésével. Különböző művészek alkotásainak, művészeti stílusoknak a bemutatása, véleményezése szintén inspirálóan hathat.

Kiemelt figyelmet kell fordítani, valamint elnyújtott tanulási-tapasztalatszerzési időt kell biztosítani a különböző technikák, fogások, anyagok, eszközök felhasználásának, alkalmazásának elsajátítására. A közvetlen mintaadás, az utánzási lehetőségek nagy szerepet játszanak ebben.

Vizuális kultúra (Ábrázolás-alkatás)

Külön tudatosítani kell a térbeli és a síkbeli alkotótevékenységek mibenlétét. Kiemelt jelentősége van a szem-kéz koordinációnak, mely az alkotótevékenységgel kölcsönösen hat egymásra (a próbálkozások javítják a koordinációt, és a jobb koordináció sikeresebb tevékenykedést eredményez), valamint a grafomotoros készségek fejlesztésének.

Ének-zene

Cél a zenei önkifejezés elősegítése, a zenei sokszínűség megtapasztalása, a zenei ízlésformálás, a tudatos zenehallgatás, zeneválasztás – ízléshez és alkalomhoz illeszkedően. Fontos szempont az érzelmi telítettség, felszabadultság megélése, az érzelmek kifejezése, megjelenítése a zenében. Értelmileg akadályozott tanulók körében a gyakori mozgáskoordinációs éretlenség miatt fontos a ritmusfejlesztés; az ének és a mondóka gyakran a motiváció eszköze. További eszköz ehhez a hangszerek irányított/céltudatos megszólaltatása. Az elnyújtott tanulási idő miatt különös gondot kell fordítani arra, hogy a kiválasztott zenei anyag vagy mondóka illeszkedjen a korosztályi elvárásokhoz. A zenélés alapjaival való ismerkedés lehetőséget teremt a tehetség felismerésére, kibontakoztatására. Magasabb szintű tehetséggondozásban leginkább a speciálisan e populáció adottságaihoz igazodó színeskotta módszer alkalmazása javasolt. A tipikusan fejlődő kortársakkal való közös zenélés a szociális integráció kiváló terepe.

Dráma és színház (Dráma és tánc)

Cél: az önkifejezés elősegítése, az érzelmek, személyközi viszonyok, kapcsolatok megélése, megértése. Ugyancsak lényeges a mozgáshoz kötött tanulás, mozgáskultúra fejlesztése, csakúgy, mint a téri-vizuális észlelés, alkalmazkodás és kezdeményezés megélése. A dramatikus játékok segítségével elősegíthető a közösségi élmény és önismeret megtapasztalása. Egyes irodalmi alkotások megjelenítése a több tapasztalati modalitás összekötése révén elősegíti a jobb megértést.

ÉNEK-ZENE

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megéreztetni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait, azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelhető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.

Az ének-zenével mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség kialakítására, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1–2. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatjuk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy tanítása a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéssel, a féltékenység, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el; hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A családi életre neveléshez a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével kapcsolódik.

A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozók és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallamsorok utánzása. Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása, együttműködés.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Leutánozni mozgást, dallamot dúdolni.</p> <p>Együttműködni.</p> <p>Főbb testrészeket megmutatni.</p> <p>Együttműködéssel egyenes vonalon járni, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni.</p> <p>Örömmel részt venni a közös éneklésben.</p> <p>Bekapcsolódni a közös játékba.</p> <p>Mondóka, dal ritmusával összehangolni a mozgást.</p> <p>Segítséggel rövid párbeszédet előadni.</p>		<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Altatók. • Tenyérjátékok. • Simogatók. • Ujj- játékok. • Hintáztatók. • Lovagoltatók. • Sétáltatók. • Dalok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása.</p> <p>Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása.</p> <p>Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása.</p> <p>Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása.</p> <p>Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti nyitása, csukása, rázása.</p> <p>Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta stb.).</p> <p>Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve.</p> <p>Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon török a diót stb.).</p> <p>Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása (taps, kopogás).</p> <p>Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég..., Lánc, lánc, eszterlánc stb.).</p> <p>Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.</p>

	Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása, pl. Volt nekem egy kecském.
Fogalmak	Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogas, átbújás, ló.

Témakör	2. Ünnepek dalai		Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése, reprodukálása. Ünnepek megismerése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.</p>		
Fogalmak	Születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösöd</i> .		

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes ritmus érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ritmust tapsolni. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérezkeltető gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.</p>	
Fogalmak	Ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély; dalok, mondókák, dob, <i>triangulum</i> , cintányér, karlendítés, ujjmozgatás.	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). • Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése. • Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri</p>	

	<p>meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.</p>
Fogalmak	A dalokban előforduló fogalmak; halk, gyors, szomorú, vidám.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni. Bekapcsolódik a közös éneklésbe, képes társaival együtt közönségnek énekelni. Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni. Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét.</p>
---	---

3.-4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése. A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés, a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyelésével, a zenének, énekek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A családi életre nevelést és az anyanyelvi kommunikációt a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítségével a médiumokban és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség fejlődését segíti a zenehallgatás és éneklés iránti igény fenntartása, az ízlésvilág formálása zenei élményeken keresztül és az alkalomhoz és hangulathoz illeszkedő, kedvelt zenék és dalok választásának segítése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A mondóka, dal ritmusát és saját mozgását össze tudja hangolni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Felelgetős játékban aktív részvételre ösztönzés.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Ismerni 15-20 gyermekdalt. • Részt venni közös éneklésben. • A dal szövegét mozgással összekötni. • Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. • Együttműködéssel utánozni tánclépéseket. Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Dalok. • A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. • Körjátékok. • Felelgetős játék. • Táncok énekes kísérettel. Tevékenység	Kommunikáci ó szövegek ismerete, Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék, Mozgásnevel és utánzó- mozgások,

<p>Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra utánzással. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás <i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismer 10 – 15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánoz. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Bekapcsolódik a közös éneklésbe.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel énekelni. Ünnepeken énekelni társakkal és önállóan. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). <p>Tevékenység</p> <p>Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.</p>	<p>Kommunikáció ünnepek, szereplés,</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tud a megfelelő ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Felismerni és megkülönböztetni a magas- és mély hangokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mozgás és a dal ritmusának együttes megszólaltatása. • Önállóan előtapsolni a csoportnak. • Játékot elindítani tempó megadásával. • Hangzás alapján hangszert felismerni. • Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata. <p>Tevékenység</p> <p>Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel hangszer hangjának felismerése.</p>		Mozgásnevelés és alapmozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kiválás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, <i>kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus, egyforma, egyenletes ritmus,</i> Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, <i>tompa</i> , éles, fa, fényes, csengő,	
A fejlesztés várt eredményei a két	Ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni.	

évfolyamos ciklus végén	Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.
-------------------------	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás.	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Szívesen hallgat zenét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. • A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. • Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. • Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). • Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. • A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése. <p>Tevékenység</p> <p>Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). Legyen türelmes és udvarias a közös zenehallgatás során. Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkciójának megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése.</p>	<p>Játékra nevelés: spontán játék,</p>

A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.	

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységgel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar népdalok. • Magyar táncok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok. Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Ünnepekörök dalai</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</p>	<p>Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Nemzeti ünnepek dalai. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15., nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.</p>	

<p>Témakör</p>	<p>3. Ritmus- és hallásfejlesztés</p>	<p>Javasolt óraszám: 40 óra</p>
-----------------------	--	--

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.</p> <p>Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni.</p> <p>Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.</p> <p>A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni.</p> <p>Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni.</p> <p>Néhány hangszert megszólaltatni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata. <p><i>Fejlesztési tevékenység</i></p> <p>Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.</p> <p>Kettes lüktetés érzékelése.</p> <p>Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre.</p> <p>Önálló dalkezdés, tempótartás.</p> <p>Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése.</p> <p>Hangerő szabályozása.</p> <p>Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás.</p> <p>Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.</p>	
Fogalmak	Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal.	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szívesen hallgatni zenét.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. • Részvétel zenés koncerten. • A zene pihentető hatásának megtapasztalása. • Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Társak előadásának meghallgatása.</p> <p>Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.).</p>	

	(Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.
---	---

7.-8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és az ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Szoros a tantárgy kapcsolódása az anyanyelvi kompetencia a szövegértés fejlesztéséhez és a megismert dalok tartalmának megértéséhez.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a kulturális sokszínűség megismerésének bővítésével és a közösségi beilleszkedés elősegítésével történik. Az önkéntes szerepvállalás ösztönzése a közösségi, ünnepi rendezvényeken a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztését erősíti.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztését a zenei módszerek segítségével végzett kreativitásfejlesztéssel és az önálló zenei ízlésvilág kialakításának segítségével, a zenehallgatásban a sokszínűség támogatásával, változatos élmények nyújtásával valósítja meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ismerjen magyar népdalokat, és legalább egyet a külföldi népek dalaiból.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Verbális memória fejlesztése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elénekelni legalább 10 népdalt. • Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. • Műdalokat, kánonokat énekelni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar népdalok. • Más népek dalai. • Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.) <p>Tevékenység</p> <p>Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása.</p>	<p>Kommunikáció kifejező szövegmondás,</p> <p>Társadalmi ismeretek: érzelmi megnyilvánulások,</p> <p>szomszédos népek,</p>

Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.		magyar tájegységek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt, és eljátszani 1-2 gyermektáncot.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon részt venni a közös éneklésben, és tudjon az ünnephez adekvát dalt választani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. • Az ünnepélyes alkalmakat átérezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Családi ünnepek dalai. • Ballagási dalok • Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. <p>Tevékenység</p> <p>Jeles napok dalai, születésnap, névnap köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert,</p>	<p>Kommunikáció ünnepi műsor,</p> <p>Társadalmi ismeretek: az ünnepek tartalma, hagyományok,</p> <p>Testnevelés:</p>

elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okokból, stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.		állóképesség, téri formák alakítása,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék, egyenemű kar, vegyes kar, férfi kar, kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeri a Himnuszt és Szózatot, elhangzásakor megfelelően viselkedik.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon megfelelő tempóban dalt énekelni és tempót tartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszerek felismertetése és megszólaltatása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni. • Egy dallamon belül hangerőt szabályozni, • hangszerrel erősíteni, halkítani. • Belső hallás kialakulása. • Különböző hangszerek hangjainak felismerése. • Szólamokat felismerni. 	Társadalmi ismeretek: közös koncert- látogatás, Olvasás-írás: írás vonalközbe,
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés hangszerekkel. • Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. <p>Tevékenység Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tudjon többször hallott dalrészletet felismerni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei ízlés formálása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. • Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klasszikus művek részleteinek meghallgatása • Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. • Ismert, népszerű darabok hallgatása. <p>Tevékenység</p>	Társadalmi ismeretek: koncert látogatása, Ábrázolás, alakítás: hangulat megjelenítés e,

<p>Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkari feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola részlet, stb.)</p> <p>Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (múdal, tánczene, discó zene, rock zene)</p> <p>A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>	<p>Kommunikáció spontán beszélgetés a zenei élményről,</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.</p>

ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS (Vizuális kultúra)

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket.

A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.
 Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
 Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
 Képolvasás, képi közlés képessége.
 Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
 Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérsékeltetés alkotó tevékenység révén.
 Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.
 Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.
 Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

1–2. évfolyam

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, az alapvető kötődés kialakításával a tanuló környezetéhez.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztésével a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 60 óra
Előzetes tudás	Alakító tevékenység szándékának megjelenése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése. Próbálkozások, adott	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> Anyagok tulajdonságai. Alakíthatóság. 	

<p>tevékenységek végrehajása együttműködéssel.</p> <p>Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajása.</p> <p>Különböző formák alakítása együttműködéssel.</p>	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval.</p> <p>Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés.</p> <p>Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.</p>
Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Tárgyak csoportosítása segítséggel.</p> <p>Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására.</p> <p>Segítséggel próbálkozás ritmikus sor képzésére.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakás. • Fűzés. • Nyomótechnikák. • Szúrójátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása.</p> <p>Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel.</p> <p>Toronyépítés kockából.</p> <p>Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül.</p> <p>Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás.</p> <p>Gyöngyomozai rendszer nélküli kirakása.</p>	
Fogalmak	<p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok.</p> <p>Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szúr.</p> <p>A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.</p>	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása	Javasolt
----------------	--------------------------------------	-----------------

		óraszám: 56 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel.</p> <p>Segítséggel pontos illesztések.</p> <p>Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel.</p> <p>Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyűrés-simítás. • Tépés. • Hajtogatás. • Nyírás. • Ragasztás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Különböző papírfélékből labda gyűrése.</p> <p>Az összegyűrt papír kisimítása.</p> <p>Szabálytalan formák tépése, csíktépés.</p> <p>Egyszerű ráhajítás, átlóshajítás elképzéssel.</p> <p>Szabálytalan formák nyírása.</p> <p>Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás.</p> <p>Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>	
Fogalmak	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyűr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.	

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel.</p> <p>Törekvés papírhatár betartására.</p> <p>Az ecset megfelelő használata.</p> <p>Színek differenciálása.</p> <p>A rajzolás eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Egyszerű ember-, állat-,</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés. • Rajzolás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Festékes kéz- és ujjnyom hagyás.</p> <p>Nagy, sima felületek vízfestékekkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel.</p> <p>Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán;</p>	

növényábrázolások segítségével.	zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfírka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése.
Fogalmak	Eszközök (szivacs, ecset, ecsettál). Tevékenységek (<i>törlés, kenés, festés</i>). Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld. Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák.
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani. Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együtműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat. Képes a szükséges eszközöket kiválasztani és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat. Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember-, állat-, növényábrázolásokat létrehozni.

Ábrázolás - alakítás

Évfolyam: 1 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a tanulók számára a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővülnek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkednek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődik.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek:

Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérség keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták:

Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

3.-4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését elősegíti a környezet tárgyainak és anyagainak alapos és részletes, vizuális és taktilis megfigyelése, megismerése.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével, és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Formázások különböző anyagokból	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Alakító tevékenység végzése segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. • Adott tevékenységeket végzése segítséggel. • Egyszerű emberalak készítése segítséggel. • Egyszerű formák, tárgyak, készítése segítséggel. • Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. • Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. • Anyagok alakíthatósága. <p>Tevékenység</p> <p>A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.</p>		<p>Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése,</p> <p>Játékra nevelés: konstrukciós játék,</p> <p>szabadban játszható játék (homokozás, hóember),</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó, Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes elsajátítani különböző ábrázoló- alakító technikákat.</p>	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Építés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Építés néhány elemből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. • Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése. • Irányítással ritmikus sort képezni. • Önállóan tudjon ritmikus sort képezni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirakás • Fűzés • Nyomótechnikák • Szűrőjátékok <p>Tevékenység</p> <p>Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása.</p> <p>Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal.</p> <p>Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel.</p> <p>Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával.</p> <p>Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság változtatásával.</p> <p>Szabad kompozíció, pl.: agyagkép.</p> <p>Sor- és formaképzés a játék elemeiből.</p> <p>Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel.</p> <p>Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.</p>		<p>Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése,</p> <p>szem-kéz koordináció,</p> <p>Játékra nevelés: konstrukciós játék</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégl) kicsi-nagy</p> <p>Színek, formák, nagyság fogalmi. Elkészítendő tárgyak megnevezése, ékszerek megnevezése.</p> <p>Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) építmények részei, Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.).</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes vonalhatárt tartva kitölteni az előrajzolt formát.</p> <p>Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket.</p> <p>Önállóan tud ritmikus sort képezni.</p>	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Papír formálása, alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Formálási, alakítási tevékenységek végzése segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységek végzése irányítással. • Egyszerű formák tépése segítséggel. • Hajtások pontos illesztéssel. • Egyszerű formák kivágása segítséggel. • Segítséggel illessze a papírkép elemeit. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyúrás-simítás • Tépés • Hajtogatás • Nyírás • Ragasztás <p>Tevékenység</p> <p>Különböző papírfajták gyúrása, simítása különböző méretben. Előrajzolt formák tépése különböző méretben. Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése. Alapformák kivágása különböző méretben, és színben. A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése. Ember, állat, növény ábrázolása.</p>		<p>Olvasás, írás: finommozgások fejlesztése,</p> <p>Játékra nevelés: spontán játék,</p> <p>Kommunikáció élőlények tulajdonságai,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése. Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb., differenciáltabb formák Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei. Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.). Irányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.</p>	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ábrázolás eszközeinek használata segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Megfelelően használni a festés eszközeit. • Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése. • Kifestésnél a vonalhatár betartása. • Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. • Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. • Színezésnél vonalhatárt betartani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés • Rajzolás <p>Tevékenység</p> <p>Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..)</p> <p>Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka.</p> <p>Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés.</p> <p>A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz tájkép) színezés.</p>		<p>Mozgásnevelés és térorientáció,</p> <p>Olvasás, írás: finommozgás,</p> <p>Kommunikáció színek, természeti témák, ember, állat növény tulajdonságai,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Vonalak iránya, alapformák megnevezése, festési technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése.</p> <p>Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes kifestésnél, színezésnél vonalhatárt betartani.</p> <p>Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit.</p> <p>Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készít.</p>	

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti öntudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 74 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Színek használata a valóságnak megfelelően.</p> <p>A vízszintes és függőleges egyenesek pontos összekapcsolása.</p> <p>Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés. • Rajzolás-színezés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával (ős: levélhullás, eső, tél: havazás stb.).</p> <p>Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka.</p> <p>Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése.</p> <p>Íránykülönbségek érzékeltetése.</p> <p>Virágok ábrázolása sematikusán.</p> <p>Színezés, különböző technikákkal.</p> <p>Tematikus ábrázolások gyakorlása.</p>	
Fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.	

Témakör	2. Komplex alakító tevékenység	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik 	

	<p>alapján.</p> <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só-liszt-edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.</p>
Fogalmak	<p>Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.</p>

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; – irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket; – irányítással megfelelően használni színeket; – irányítással tematikus ábrát készíteni; – egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; – az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. <p>Képességeihez mértén alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p>
---	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire - , segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az *önismeret és a társas kultúra fejlesztését* az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek kibővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, hozzájárul a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az alkotás munkafolyamatának megtervezésével, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az érzelmek kifejezésével és a művészeti alkotás által keltett érzések megfogalmazásával fejlődik.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tematikus ábrázolás irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. • Saját élmények megjelenítése irányítással rajzos formában. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festés • Rajzolás-színezés <p>Tevékenység</p> <p>Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakokkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával.</p>		<p>Kommunikáció élmény megörökítése ,</p> <p>Környezet-ismeret: természet-ábrázolás,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: kompozíció, ajándék,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Irányítással felfedez összefüggést a színek és érzelmek között. Próbálja meg irányítással saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenységek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tárgyak készítése irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Egyszerű tárgyak készítése irányítással. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. <p>Tevékenység</p> <p>Szárított növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textílfestékekbe mártva.) Díszpárna-varrás, kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt fali díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préselt virág kompozíció Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint. Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonlábú készítés. Ujjbáb pingpong labdából.</p>		<p>Információs eszközök használata: Rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát)</p> <p>Életvitel és gyakorlat: tárgy, ajándék készítése változatos technikával,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.</p>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képességeihez mértén elsajátít különböző ábrázoló- alakító technikákat. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Népünk művészete	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Honismert. Régi korok életének ismerete tárgyakon keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A népművészeti tárgyak iránti érdeklődés felkeltése.	

Követelmények – Ismeretek /fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Néhány népművészeti alkotás szemlélése, megismerése irányítással. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Népművészeti alkotások jellemzői. <p>Tevékenység</p> <p>Helyi tájház, helytörténeti kiállítás felkeresése. Gyűjtőmunka: saját otthonában régi tárgyak, eszközök keresése, a tárgyak elemzése. Látogatás a Néprajzi Múzeumba (Budapest), a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba (Szentendre), és egyéb népművészeti gyűjtemények helyszínén. Néprajzi, népművészeti albumok szemlélése.</p>	<p>Társadalmi ismeretek: lakóhely-ismeret, történelmi ismeretek, Múzeumlátogatás, Kommunikáció saját vélemény, élmények,</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hímzés, faragás, szövés, fazekasság, fonás, mézesbáb. Népi mesterségek megnevezése, <i>alapanyagai</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással megismer néhány népművészeti alkotást.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése tárgyain keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat <ul style="list-style-type: none"> • Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése. Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Művészeti alkotások jellemzői. Tevékenység <p>Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.</p>	Társadalmi ismeretek: Múzeumlátogatás, történelmi ismeretek, Kommunikáció saját vélemény, élmények,	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással szemléltet művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.	

Információs eszközök használata

Évfolyam: 7 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja Felkelteni a t középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az irodatechnikai készülékek működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának. A természettudományos és technikai kompetencia fejlődését támogatja a világ megismerése az internet használatának segítségével.

A digitális kompetencia fejlődését elősegíti az információs technikák magabiztos és kritikus használata, a szabadidő hasznos eltöltése a számítógép segítségével, a kapott információk felismerése, értékelése és használata, az internetes kommunikáció lehetőségeinek megismerése és a számítógépes függőség megelőzése, a játékidő kontrollálása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a számítógép sokoldalú felhasználása során a keresett tartalmak elemzése.

A hatékony, önálló tanulást az információs technika által nyújtott lehetőségek tanulást segítő alkalmazásának megismerése, a számítógép lehetőségeinek felhasználása az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására és az önálló munkára nevelés és tehetséggondozás segíti.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Számítógép-kezelés	Órakeret: 26
Előzetes tudás	Balesetvédelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakszerű és biztonságos számítógép használat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A számítógép tartozékainak megismerése. • A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barátkozás a számítógéppel. • Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. • A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. <p>Tevékenység</p> <p>Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.</p>		<p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek értelmezése</p> <p>Kommunikáció pontos szövegírás</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Ismerni a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egér és a billentyű használat elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.</p>	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Irodatechnika	Órakeret: 8
Előzetes tudás	Telefonhívás kezdeményezés és fogadása az udvariassági formások betartásával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert eszközök szabályos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • A telefon adekvát használata (amennyiben lehet mobil készüléket is). • A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. • Fénymásolatot készíteni segítséggel. • Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítséggel. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működés és használata • Fénymásoló. • Nyomtató. <p>Tevékenység Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobil szám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtató használat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.</p>		<p>Kommunikáció beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás,</p> <p>Környezet- ismeret: telefonálás,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, Fax, üzenetrögzítő, (a készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festék patron- toner.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Dokumentumkészítés	Órakeret: 4
Előzetes tudás	Biztos tájékozódás a billentyűzeten.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás a megismert programokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). • Aktivitás a programok kezelésében. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oktatási célú programok használata. • Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. <p>Tevékenység A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társsal).</p>		<p>Kommunikáció szövegértés, pontos írás,</p> <p>Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek ismerete,</p> <p>Ábrázolás, alakítás: ábra, kompozíció készítése,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozzon, segítkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Játékprogramok	Órakeret: 27
Előzetes tudás	Koncentrált figyelem. Szem – kéz koordináció.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert programok önálló használata.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. • A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Memória játék. • Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. <p>Tevékenység Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.</p>		<p>Testnevelés: nagymozgások, finommotorika,</p> <p>Kommunikáció pontos szövegértés és szövegírás,</p> <p>Olvasás, írás: másolás, értelmező olvasás,</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.</p> <p>Képes az általa használt játékprogramot megnevezni.</p> <p>Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.</p>	

Mozgásnevelés, testnevelés és egészségfejlesztés

A személyes jóllét megéléséhez, feltételeinek kialakításához, a fenntartásában való aktív közreműködéshez különböző tantárgyak tartalmainak egymásra épülő, egymást kiegészítő és megerősítő megjelenése szükséges és jellemző az értelmileg akadályozott tanulók nevelés-oktatásában. Ezek elsősorban a játékra nevelés, önkiszolgálás, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret, állampolgári ismeretek.

A szorosabb értelemben vett testnevelés általános célkitűzései (kondíciós és koordinációs képességek fejlesztése, személyiségfejlesztés, betegségmegelőzés) mellett a mozgásnevelés, majd a testnevelés tárgyakhoz számos speciális feladat kapcsolódik.

- a) A mozgásnevelés és a testnevelés speciális feladatai az értelmileg akadályozott tanulók esetében:

A tanulókkal való foglalkozást számos esetben a mozgásöröm megélésének kialakításával, felfedeztetésével kell kezdenünk. E hiányosság hátterében meghúzódhat a lehetőség felismerésének, az adekvát válaszreakció önszervezésének nehezítettsége, de lehet szorongás egy nagyobb tér észlelésének bizonytalansága vagy egy viszonylag ismeretlen helyzet miatt. A megfelelő módszer megválasztásához mindenképp szükséges a konkrét tanuló viselkedésének elemzése.

- Testtudatosság, testsémafejlesztés, ezen keresztül az én-kép, én-tudatosság fejlesztése.
- Alapmozgások begyakorlása, automatizálása az elhúzódó pszichomotoros fejlődés egyéni ütemének figyelembevételével.
- A mozgáskoordináció, a térészlelés és a téri tájékozódás fejlesztése a tanuló számára, saját maga, majd a tágabb téri környezet viszonylatában. Kiemelt feladat a gördülékeny, ritmusos mozgáskivitelezés begyakorlása, mivel az általános idegrendszeri éretlenség következtében a legtöbb tanuló kihívásokkal küzd e téren.
- Kórképekhez kötött morfológiai adottságok (izomzat, kötőszövet, csontrendszer) korrekciója, kompenzációja (egyes esetekben társszakmákkal együttműködésben).
- A motivációhoz sok játékos elem, mondókák, énekek bevonása ajánlott. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a baleset-megelőzésre (különös tekintettel a helyzetfelismerés és a térészlelés zavaraira), az egyes kórképekhez kapcsolódó lehetséges kontraindikációk (ellenjavallatok, jelen esetben fokozott sérülésveszély, egészségügyi kockázat miatt) figyelembevételére.

- b) Játékra nevelés: a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók speciális szükségleteihez igazodó speciális tantárgy. E téren a felfedezés, spontán kezdeményezés, kibontakozás és spontán fejlődés jelentősen akadályozott az ép társakra jellemző fejlődési úthoz képest. Speciális feladataink közé tartozik az egyes játékfajták elsajátíttatása, a játékeszközök használatának megismertetése, a kezdeményezőkézség, a választási és döntési képesség fejlesztése és lehetőségként való megélése, a kreativitás és az egyéni vágyak kibontakoztatása. Ide sorolható továbbá a játékélmény megélése, szabadidős lehetőségként való alkalmazása, elkülönítése feladathelyzettől, más kötelességektől, valamint a társas jelleg megélése, szintjének szabad megválasztása, az életkorhoz illeszkedő lehetőségek megismerése, megtapasztalása.

JÁTÉKRA NEVELÉS

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét.

Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetészerűen foglalkozni egy-egy játékeszkővel.

Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédképessége és a szókincese.

Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes löktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: az a játéktevékenység, amelyen keresztül a tanuló különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

- hang és beszéd játékos gyakorlása,
- mozgást gyakorló játékok alkalmazása,
- játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés,
- játéktevékenység különböző anyagokkal,
- adott tárgyakkal (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: a manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása, a szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között, általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,

- minél pontosabban figyeli meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat tehát a lehető legpontosabb megfigyeltetés,
- képzelet fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: a témát különböző életszakaszokban más és más hordozza. Első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
- képzelet fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok fejlődése /együttjátás/,
- megfigyelések pontosítása,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédkészség fejlesztése,
- érzelmek egészséges elrendezése,
- játékokkal való adekvát bánásmód,
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék: módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állítható. Sérült gyerekek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékoságot segíti elő (pl. számolás-mérés tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások).

Feladata:

- a tárgyak kapcsolatba hozása egymással,
- ismeretek pontosítása, bővítése,
- gondolkodás fejlesztése,
- térbeli elhelyezkedés megismertetése,
- időfogalom fejlesztése,
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék: szabadon választott játékkal való játék, szünetekben, délután.

Feladata: ugyanaz, ami a többi játékfajtnál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték: különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza a játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

- figyelemfejlesztés,
- fegyelmezetségre nevelés,
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
- szocializáció fejlődésének segítése,
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok: minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata: a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1–2. évfolyam

A játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, az ügyesség, a gyorsaság, a kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A családi életre nevelést játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra. Bekapcsolódni kéz- és ujj-	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. – Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. – Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. – Kéz- és ujj-játékok. – Húzások, labdagyakorlatok.	

<p>játékokba.</p> <p>A labdát gurítgatni, eldobni.</p> <p>A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel-, lemászni.</p> <p>Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel.</p> <p>Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága).</p> <p>Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. – Forgások, forgatások, egyensúlygyakorlatok. – Páros lábon ugrálás játék közben. – Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ajak-, arc-, nyelvjátékok.</p> <p>Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal, a gyerek kelt hangot.</p> <p>Hangok gyakorlása (állathangok, harang) utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben).</p> <p>Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve).</p> <p>Húzogatások, tologatások gördeszkán.</p> <p>Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása.</p> <p>Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel.</p> <p>Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A tevékenységek, tárgyak megnevezése.</p>

<p>Témakör</p>	<p>2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték</p>	<p>Javasolt óraszám: 20 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni, eleinte vízszintes irányban.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból kisebb építményeket készíteni, 2-3 elemet használva.</p> <p>Golyókat, pálcikákat használni.</p> <p>3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni.</p> <p>Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. – Összeilleszthető síkidomok használata. – Golyók, pálcák használata. – Játékszerszámok használata. – Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen.</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával.</p> <p>Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból.</p> <p>Játékszerszámok próbálgatása, pl. kalapács, seprű.</p>	

épített konstrukciókat utólag megnevezni.	Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból).
Fogalmak	Ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a választott szereppel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket, kezdetleges szinten. Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. • Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. • Spontán bábozás. • Mese dramatizálása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl. eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.</p>	
Fogalmak	Otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 foglalkozás, pl. orvos, tanító stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, <i>tanult mesék szereplői</i> .	

Témakör	4. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció gyakorlása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot.</p> <p>2-3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni.</p> <p>2 részből álló képet szétszedni, később összerakni.</p> <p>Sorba rendezni pár mondatos mese képeit.</p> <p>Egy (több) információt tartalmazó kérést végrehajtani.</p> <p>Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet.</p> <p>Színeket egyeztetni.</p> <p>2 elemből ritmikus sort alkotni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ÉRZÉKELEST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. • FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM fejlesztése. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. • Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • SZÓKINCSfejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték.</p> <p>Saját hang felismerése magnóról.</p> <p>Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása.</p> <p>Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása.</p> <p>Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján.</p> <p>Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása.</p> <p>Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/.</p> <p>Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások.</p> <p>Ritmikus sorok alkotása 2 elemből.</p> <p>Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal.</p> <p>Barkochba-játék játszása.</p> <p>Játékos instrukciók követése, analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése.</p> <p>Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.</p>
---	--

Fogalmak	Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok. Környezetünkben lévő hangok közül néhány. Alapvető formák.
-----------------	--

Témakör	5. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival.</p> <p>3-4 körjáték, párválasztó ismerete.</p> <p>Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban.</p> <p>5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mozgásos szabályjátékok. – Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást.</p> <p>Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társsal.</p> <p>Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása.</p> <p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása.</p> <p>Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal.</p> <p>Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal – a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.</p>	
Fogalmak	Sor, kör, vonal, pár, labda.	

Témakör	6. Spontán játék	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárgyakkal.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <p>Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal.</p> <p>A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak</p>	

	szabadpolcos elhelyezésével) közül választás segítségével.
Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.

Témakör	7. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanuló tudja elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának.</p> <p>Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).</p> <p>Tudjon futó- és fogójátékokba bekapcsolódni.</p>	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó- és fogójátékok játszása.</p>	

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.
-----------------	--

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.</p> <p>Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.</p> <p>Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.</p> <p>Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani.</p>
---	---

3.- 4. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játéktevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

Az önismeret és a társa kapcsolati kultúra fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el.

A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését.

A testi és lelki egészségre nevelésben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A családi életre nevelés területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

Az anyanyelvi kommunikációt a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja.

A matematikai kompetenciaterület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az alkotás örömeinek megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Szerepjáték	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Együttműködés, és türelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szerepjáték 3-4 gyerek között. • Egymás „szabályait” elfogadni. • A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. • Bábokkal elfoglalni magát, rövidebb eseménysorokat eljátszani. • Bekapcsolódni dramatizálásba, neki megfelelő szerepet eljátszani. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Élmények eljátszása. • Családi élet eseményei. • Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. • Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események. • Bábozás, dramatizálás. <p>Tevékenység</p> <p>Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés).</p>	<p>Kommunikáció foglalkozások, család, mesék,</p> <p>Ének, zene: felelgetős játékok,</p>

Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve, tanult mesék új fogalmai,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Didaktikus játék	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Szerep és beszéd összhangja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggéseket észrevétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Differenciálni 6-8 féle hangot. • Megnevezni az alapszíneket. • Ismerni testrészeit, érzékszerveit. • Felismerni a napszakokat képek alapján. • 6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. • 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). • Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. • A tanult formákat megnevezni. • Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. • Szabályokat követni a didaktikai játékok során. <p>Ismeretek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. • BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. <p>Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. <p>Tevékenység</p> <p>„Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt</p>	<p>Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,</p> <p>Számolás, mérés: tájékozódás, összefüggések felismerése,</p>

<p>tárgyak felsorolása).</p> <p>Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak.</p> <p>5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése.</p> <p>3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb.</p> <p>Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása.</p> <p>Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése.</p> <p>Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése.</p> <p>„Gondoltam valamire” játék.</p> <p>Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok nevei.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre. a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.</p>

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Szabályjáték	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Elmélyült játék.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. • A szabályokat követni, társaira figyelni. • A vereséget elfogadni, elviselni. • Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni: • 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. • Türelmesen kivárni, amíg soron következnek. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mozdulásos szabályjátékok. • Értelemfejlesztő szabályjátékok. <p>Tevékenység</p> <p>Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban vegyen részt.</p> <p>Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak.</p> <p>Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok).</p> <p>Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel.</p>	<p>Mozgásnevelés és labdás gyakorlatok, sorversenyek,</p> <p>Ének, zene: körjátékok, párválasztók,</p>

<p>Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérezkelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályokat betartani.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Spontán játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt, kreativitás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. <p>Tevékenység</p> <p>Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).</p>		<p>Kommunikáció beszélgetés, egyszerű szófordulatok, szókinccs,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.	
A fejlesztés várt	Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni,	

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.
---	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Szabadban játszható játékok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlesztési feladat</p> <ul style="list-style-type: none"> Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben. <p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> Játék játszótéri eszközökön. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. <p>Tevékenység</p> <p>Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop- karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játssza. Hógolyózás szánkózás segítségével.</p>		<p>Ábrázolás, alakítás: formázások különböző anyagokból,</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, <i>gödör, alagút</i> , fa, ág, kavics, kő, <i>fogó</i> , futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	

MOZGÁSNEVELÉS (Testnevelés)

A tantárgy célja kialakítani a középúlyos értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, az állóképességet, a gyorsaságot, a bátorságot, az edzettséget, a fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a mozgásnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. • Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. • Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> • Alakzatok. • Térbeli tájékozódás. • Helyzetgyakorlatok. • Egyszerű utasítások végrehajtása. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> <p>Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása.</p> <p>Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás.</p> <p>Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>	
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.	

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer- gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel különféle mozgásszituációkban. • Gyakorlatok végzése utánzással. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Statikus helyzetek. • Testrészek. • Páros gyakorlatok. • Testkép: fej, törzs, végtagok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>	
Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.	

Témakör	3. Légzőgyakorlatok	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Utánzással gyakorlatokat végezni. • A helyes légzést gyakorolni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Álló helyzetben ki-be légzés. • Ki-be légzés. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.</p>	
Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Labdagyakorlatok. • Páros gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. • Egy-, kékezes alsó dobás meghatározott irányba. • Labdagurítás egymásnak. 	
Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 100 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű szabályokat felismerni. • Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyakorló játékok. • Szabályjátékok. • Sorverseny. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.</p>	
Fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.	

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyhelyben állni, – segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni, – ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni,
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni, – saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni, – együttműködni a közös foglalkozásokon, – utánzással gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe, – a helyes légzést elsajátítani, – labdát dobni, gurítani, birtokba venni, – felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, – együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
--	--

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játék helyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. • Irányokat helyesen használni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tornasor kialakítása. • Testfordulatok. • Térérzékelés. • Egyszerű alakzatok kialakítása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam?</p>	

	Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.
Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.

Témakör	2. Alapmozgások	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. • Járás közben tárgyakat átlépni. • Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyensúlyozó gyakorlatok. • Gurulás. • Statikus helyzetek. • Lépcsőn járás. • Függeszkedés. • Kúzás, mászás, szökdelés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúzás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre-hátra.</p>	
Fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.	

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kézyszer-gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társakkal ütem tartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. • A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. • Vezényszavakat ismerni és követni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabadgyakorlatok. • Mozgáskontroll. • Hasi légzés. • Testrészekkel végezhető gyakorlatok. 	

	<p><i>Tevékenység</i> Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer-gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).</p>
Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labda földhöz ütögetése és elkapása, pattogtatás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. • Labdát rúgni, célba juttatni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Alsó, felső dobás. • Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. • Páros labdagurítás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>	
Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabályjátékok. • Versenyjátékok. • Fogójátékok. • Mozgásos népi játékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p>	

	Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutyaafogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem-lopom..., Héja, héja...
Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni. – járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. – lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. – járás közben tárgyakat átlépni. – szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. <p>Törekszik a helyes légzésre.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a labdát kezelni, dobni, elkapni. – egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. – felismerni és betartani egyszerű szabályokat.
---	--

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<ul style="list-style-type: none"> • Nagyság szerint sorakozni. • Utasítást végrehajtani. • Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra.</p> <p>Testfordulatok vezényszóra.</p> <p>Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra.</p> <p>Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.</p>
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.

Témakör	2. Alapmozgások		Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Támaszok. – Járások. – Szökdelések. – Gurulások. – Járások. – Mászások. – Függeszkedés. – Távolugrás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz.</p> <p>Rákjárás. Pókjárás.</p> <p>Előre, hátra, akadályon átszökdelés.</p> <p>Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás.</p> <p>Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre.</p> <p>Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon.</p> <p>Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül.</p> <p>Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel.</p> <p>Helyből távolugrás.</p>		

Fogalmak

Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok		Javasolt óraszám: 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> • Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. • Helyes légzéstechnikát gyakorolni. • Négyütemű gyakorlatokat végezni utánpótlással. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kéziszer-gyakorlatok. • Szabadgyakorlatok. • Légzéstechnika. • Összetett gyakorlatok. • Versenyfeladatok. <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok.</p> <p>Zenére két mozgáselem összekapcsolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karkörzés, karhúzás, • karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. <p>Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel.</p> <p>Hasi légzés, mellkasi légzés.</p> <p>Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése.</p> <p>Szóbeli utasításra kar- és lábtartások.</p> <p>Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda-fújás.</p>		
Fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-belégzés, négy ütem.		

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. • Célba rúgás. • Labdavezetés (kézzel, lábbal). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i> Labdagyakorlatok.</p> <p><i>Tevékenység</i> Önállóan: labdapattogtatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>	
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Javasolt óraszám: 100 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. • Versenyszellem kialakulása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. • Versenyjátékok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja...). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.</p>	

**Összegzett
tanulási
eredmények a két
évfolyamos ciklus
végén**

A tanuló képes

- nagyság szerint sorakozni.
- vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.
- felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat.
- egyszerűbb testhelyzeteket utánozni.
- segítséggel bordásfalon függeszkedni.
- gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni.
- segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni.
- légzését szabályozni.
- egykezes alsó és felső dobással célba dobni.
- lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni.
- csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének.

Kialakul benne a versenyszellem.

TESTNEVELÉS

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, az erőt, az állóképességet, a kitartást, az edzettséget, a bátorságot, az akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmeztetett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. • A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sorakozás. • Járások. • Menetelés. • Testfordulatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban.</p> <p>Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése.</p> <p>Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás.</p> <p>Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra.</p> <p>Mozgásformák összekötése.</p>	
Fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.	

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű utasítások megértése. • A feladatok sorrendjének megtartása. • Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. • Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mozgáselemek összekapcsolása. • Szakkifejezések megértése. • Kéziszer- és szabadgyakorlatok. • Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.</p>
Fogalmak	Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli utasításokat megérteni. • Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. • A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Guggolás. • Kúszás. • Függeszkedés. • Távolugrás. • Állórajt. Futás. • Guruló átfordulás. • Kúszás. Mászás. • Egyensúlyozó járás. • Kerékpár, roller, gördeszka, görkoresolya, korcsolya, szánkó használata. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra.</p>	

	<p>Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>
Fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.

Témakör	4. Labdás gyakorlatok	Javasolt óraszám: 90 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> • Szabályok megértése és betartása. • Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). • Legalább 2-3 pattogtatás végezni. • Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal). 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kislabdadobás, hajítás, lökés. • Átadások. • Labdavezetés. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>	
Fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.	

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játszása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> • Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. • Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. • Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számomartartása, a teljesítmény értékelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kosárlabda. • Pingpong. • Tollaslabda. • Labdarúgás. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – a vezényszavakat követni, – megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, – irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. <p>Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor, – mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, – egyensúlyozni változó feltételek között, – kitartóan, javuló technikával futni, – törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, – a megfelelő mozgásmintát követni. <p>Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik.</p> <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívan részt venni sportjátékokban, – labdát vezetni, labdát továbbítani, – mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.
--	---

Osztályfőnöki óra

(Közösségi nevelés)

Az osztályfőnöki óra célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében.

A tantárgy tematikája segíti a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztését főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése.

Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

5-6. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok, helyes napirend ismerete, kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
1. A szabályok elfogadása.		
2. Helyes napirend kialakítása.		
3. Veszélyes helyzetek elkerülése.		
Fejlesztési ismeretek		
1. Házi rend.		
2. Tűz- és balesetvédelem.		
3. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.		
Tanulói tevékenység		
1. A házi renddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).		

2. A szabályok megvitatása.
3. Időbeosztás, órarend.
4. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
5. Veszélyforrások felismerése, megvitatása.

Fogalmak	szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő
-----------------	--

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1. Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. 2. Reális önismeret kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek 1. Tulajdonságok megnevezése. 2. Jó és rossz elkülönítése. 3. Saját tulajdonságaim.		
Fejlesztési ismeretek 1. Önjellemezés, reális önértékelés. 2. Milyenek látom társaimat, ők hogy látnak engem? 3. Tulajdonságok összehasonlítása.		
Tanulói tevékenység 1. Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? 2. Önjellemezés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). 3. Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban.		
Fogalmak	jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.	

Témakör	3. Aktuális témák	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1. Osztályközösséget alakítani. 2. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek 1. Szűkebb és tágabb közösséget megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. 2. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. 3. A közös eseményeken aktív részvétel.		

<p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Saját teendőinek feltérképezése. 2. A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása. 3. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok). <p>Tanulói tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tervek készítése, dekoráció készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. 2. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban az eseményről). 3. A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita. 4. Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése. 	
<p>Fogalmak</p>	<p>Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, 2. a veszélyforrások elkerülésére, 3. a szabályok alapvető betartására. 4. aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.
--	---

7-8. évfolyam

<p>Témakör</p>	<p>1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás</p>	<p>Javasolt óraszám: 30 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szabályok ismerete és betartása, veszélyhelyzetek felismerése, előkészület a pályaválasztásra.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. 2. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. 3. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban. 		

Fejlesztési ismeretek

1. Iskolai és otthoni szabályok.
2. Tanulói jogok és kötelezettségek.
3. Tűz- és balesetvédelem.
4. A továbbtanulással kapcsolatos ismeretek.
5. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).

Tanulói tevékenység

1. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
2. A szabályok megvitatása.
3. Segítségkérés veszélyhelyzetben.
4. Kérdések megfogalmazása a továbbtanulással kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság).
5. Saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében.

Fogalmak

Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 42 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális önismeret. Törekvés a káros szokások elkerülésére.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Reális önismeret. 2. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése. 3. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.		
Fejlesztési ismeretek		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Önjellemzés, reális önértékelés. 2. Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. 3. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása. 4. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése. 5. Dohányzás. 6. Alkoholizmus. 7. Káros közösségek hatása.		
Tanulói tevékenység		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés).		

2. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, függőség, elkerülés, megelőzés.
<p style="text-align: center;">Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> -képeségeihez mérten a reális önértékelésre -az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, -a káros szokások felismerésére, -a veszélyforrások elkerülésére, -a szabályok alapvető betartására.